
#1 NEW YORK TIMES ÇOKSATARI
Dedektif Bernie Günther 4
BİRİ VE ÖTEKİ
PHILIP KERR
"Gerçek aldatmacaların ortasındadır!"
DEM BAYERISCHEN HEERE
ALFA

2741 | ALFA | EDEBİYAT | 125

Bernie Günther 4

BİRİ VE ÖTEKİ

PHILIP KERR

Philip Kerr, karısı ve üç çocuğuyla birlikte Londra'da yaşıyor. Yirmi beşin üstünde kitabı var. Son kitabı *Prague Fatale*'de Berlin Noir üçlemesinin kahramanı olan Bernie Günther karakteri yine başrolde. Yazar P.B. Kerr adıyla da çok başarılı çocuk kitapları serilerine imza atmış bulunuyor.

CEM DEMİRKAN

1973 İstanbul doğumlu. Boğaziçi mezunu. 2003'ten beri çevirmenlik yapıyor. İlk aklına gelen çevirileri şunlardır: *Tanrının Formülü*, *Ölüm ve Şeytan*, *Dünya Savaş Tarihi*.

Biri ve Öteki
© 2015, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

The One from the Other
© 2006, Philip Kerr

Kitabın Türkçe yayın hakları Anatolialit Agency aracılığıyla Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Kitap Editörü Merve Çay
Kapak Tasarımı Elif Çepikkurt
Sayfa Tasarımı Zuhal Turan

ISBN 978-605-171-048-8
1. Basım: Mart 2015

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Fatih-İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 10905

BİRİ VE ÖTEKİ

PHILIP KERR

"Gerçek aldatmacaların ortasındadır!"

Çeviri
Cem Demirkan

ALFA

Jane'e

Tanrı bize değiştirilemeyecek şeyleri sükûnetle kabul etme meziyeti, değiştirilmesi gereken şeyleri değiştirebilme cesareti ve birini ötekinden ayırabilecek irfanı ihsan etsin.

Reinhold Niebuhr

GİRİŞ

Berlin, Eylül 1937

O Eylül ayında havanın ne kadar güzel olduğunu hatırlıyorum. Hitler havası derdik ona. Sanki tüm insanlar gibi tüm elementler de Adolf Hitler'e müsamaha göstermeye istekliydi. Almanya için koloniler talep ettiği ateşli bir nutuk attığını hatırlıyorum. Muhtemelen çoğumuz onun "yaşam alanı" diye bir terim kullandığını ilk kez duymuştuk. O sırada hiç kimse bizim için bir yaşam alanı açılmasının ancak başkalarının ölmesiyle mümkün olabileceğini düşünmedi.

Berlin dediğimiz mekânda oturuyor ve çalışıyordum. Bir özel dedektif için bolca iş vardı. Nihayetinde bir sürü kişi kaybolmuştu. Kaybolanların çoğu da Yahudiydi. Çoğu arka sokaklarda öldürüldü ya da ailelerine haber vermeye zahmet etmeyen yetkililer tarafından KZ toplama kampına gönderildiler. Nazilere göre uyguladıkları usuller son derece eğlenceliydi. Yahudiler resmi olarak göç etmeye teşvik ediliyordu ama yanlarına eşyalarını almaları yasak olduğundan çok azı buna kalkıştı. Yine de bazıları paralarını Almanya dışına çıkarabilmenin bir yolunu bulmayı başardı.

Bu yollardan birinde bir Yahudi, içinde değerli eşyalar bulunan büyük mühürlü bir paketi "vasiyeti" olarak belirleyip Alman mahkemesine teslim ettikten sonra "tatil" için yurt dışına çıkardı. Daha sonra bu Yahudi yurt dışında "ölür" ve yerel Fransız ya da İngiliz mahkemesi Alman mahkemesinden kişinin "vasiyeti" olan paketi göndermesini talep ederdi. Alman mahkemelerindeki Alman hukukçular da diğer hukukçuların taleplerini, İngiliz ya da Fransız olsalar bile memnuniyetle yerine getirirlerdi. Bu sayede talihli birkaç Yahudi yurt dışında yeni bir hayat kurmalarına izin verecek para ve kıymetli eşyalarına kavuşma imkânına sahip olurdu.

İnanması zor görünse de bu tür hilelerden biri de Güvenlik Polisi Yahudi Dairesi –SD tarafından geliştirilmişti. Bu hile Yahudilerin Almanya'dan ayrılmasına yardımcı olmanın ve SD'de görevli bazı subayların zengin olmasının etkili bir yoluydu. Bu usule mihr ya da Yahudi işportacı hilesi denirdi ve ben de bunu ilk kez müşterilerim içerisinde en tuhafı olan bir çiftten öğrendim.

Paul Begelmann, Almanya'nın farklı bölgelerinde birkaç otomobil bayisine ve garaja sahip olan zengin bir Alman Yahudisi iş adamıydı. SD'nin Yahudi Dairesinin başında ise SS Sturmbannführer Dr. Frank Six bulunuyordu. Dairenin Wilhelmstrasse'deki Hohenzollern Sarayı'nda bulunan üç odalı mütevazı binasına ikiliyle görüşmek için davet edildim. Six'in masasının arkasında Führer'in resmine ek olarak Heidelberg, Königsberg ve Leipzig Üniversitelerinden alınmış diplomalar yer alıyordu. Six sahtekâr bir Nazi

olabilirdi ama son derece kabiliyetli bir sahtekâr olduğuna şüphe yoktu. Himmler'in hayalindeki ideal Ari olmadığı açıktı. Otuzlu yaşlarındaydı, saçları koyu renkti, ağzının kenarları hafif yukarı kıvrıktı ve Paul Begelmann kadar Yahudiye benziyordu. Hafif kolonya ve riyakârlık kokuyordu. Masasında Berlin Üniversitesinin kurucusu ve Devletin aşmaması gereken sınırları belirlemesiyle ün kazanmış olan Wilhelm von Humboldt'un büstü bulunuyordu. Sturmbannführer Six'in devletin sınırları konusunda onunla hemfikir olduğunu hiç zannetmiyorum.

Begelmann koyu renkli kıvırcık saçlı, dudakları iki sosis gibi kalın ve pembe olan daha yaşlı ve daha uzun bir adamdı. Gülümsüyordu ama gözleri bambaşka bir hikâye anlatıyordu. Bir kedininki gibi dar olan gözbebekleri SD'nin görüşünden bir an önce çıkmayı istediğini gösterir gibiydi. O binada siyah üniformalılar tarafından çevrelenmiş halde bir sırtlan sürüsüyle dost olmaya çalışan saf bir çocuğu andırıyordu. Pek konuşmadı. Tüm konuşmayı Six yaptı. Six'in Mannheimlı olduğunu duymuştum. Mannheim'da ünlü bir Cizvit kilisesi vardı. Franz Six'in şık siyah üniformasını görünce aklıma geldi. Sıradan bir SD elemanından ziyade bir Cizvit'i andırıyordu.

"Herr Begelmann, Almanya'dan Filistin'e göç etmek istediğini dile getirdi" dedi usulca. "Doğal olarak Almanya'daki işi ve onun satışının yerel ekonomi üzerindeki etkisi konusunda endişeli. O nedenle Herr Begelmann'a yardımcı olabilmek için dairemiz bir çözüm sunmaktadır. Bu çözüm konusunda sizin de bize yardımcı olacağınızı dü-

şünüyoruz, Herr Günther. Onun kalıcı olarak göç etmek yerine yurt dışında çalışan bir Alman vatandaşı olarak kalması gerektiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla Filistin'de şirketinin satış temsilcisi olarak çalışacaktır. Bu sayede hem maaş hem de şirketin kârından pay almaya devam ederken bir yandan da dairenin Yahudileri göçe teşvik siyasetine uygun hareket etmiş olacaktır."

Zavallı Begelmann'ın şirketinin kârını Reich (Alman devleti) yerine Franz Six ile paylaşmaya razı olduğundan emindim. Bir sigara yakıp alaycı bir gülümsemeyle gözlerimi Naziye diktim. "Beyler, gördüğüm kadarıyla ikiniz birlikte son derece mutlu olacaksınız. Fakat bana neden ihtiyacınız olduğunu anlayamadım. Ben evlendirmem. Evlenenleri araştırırım."

Six biraz bozuldu ve tuhaf bir ifadeyle Begelmann'a baktı. Güce sahipti ama elindeki benim gibi bir adamı tehdit edebileceği türden bir güç değildi. Öğrencilere ve Yahudilere dilediği gibi davranabilirdi ama yetişkin bir Ari erkeğe yapabileceği bir şey yoktu.

"Bizim birine... Herr Begelmann'ın güvenebileceği birine... Berlin'deki Wasserman Bankası'ndan Yafa'daki İngiliz-Filistin Bankası'na gönderilecek bir mektubu teslim edecek birine ihtiyacımız var. Bu kişinin o bankada kredisi olması ve Yafa'da bir otomobil bayisi kurmak için bir arsa kiralaması gerekiyor. Bu kiralama Herr Begelmann'ın ticari atılımını geçerli kılacaktır. Ayrıca bu kişinin bazı eşyaları Yafa'daki İngiliz-Filistin Bankası'na teslim etmesi gerekiyor. Tabii ki Herr Begelmann bu hizmetlerin ifası için gereken ücreti ödemeye ha-

zır. Yafa'da bin İngiliz sterlini ödenecek. Haliyle tüm gerekli evraklar da SD tarafından hazırlanacak. Siz oraya Begelmann Otomotiv'in resmi temsilcisi olarak gideceksiniz. Gayrı resmi olarak ise SD'nin gizli ajanı olarak görev yapacaksınız."

"Bin sterlin. İyi paraymış," dedim. "Peki, Gestapo beni bu konuda sorgularsa ne olacak? Verdiğim cevapları beğenmeyebilirler. Bunu hiç düşündünüz mü?"

"Elbette," dedi Six. "Beni ahmak mı zannettiniz?"

"Hayır, ama belki onlar ahmaktır."

"Böyle bir şeye mâni olmak için üst düzey yetkiye sahip iki ajanımı delil toplama vazifesiyle Filistin'e gönderiyorum," dedi. "Mevcut vazifesinin bir parçası olarak dairemizden Filistin'e yönelik zorunlu göçün mümkün olup olmadığını tespit etmesi istenmiştir. SIPO'nun gözünde siz bu görevin bir parçası olacaksınız. Eğer Gestapo bu konuda bir soru soracak olursa siz de diğer iki ajanla aynı cevabı vereceksiniz: bu bir istihbarat meselesidir. Siz emirleri doğrudan General Heydrich'ten alıyorsunuz. Operasyonel güvenlik nedeniyle de bu konuyu tartışamazsınız." Durdu ve küçük ama kokusu keskin bir sigara yaktı. "Daha önce de general için birkaç iş yapmıştınız, değil mi?"

"Hâlâ unutmaya çalışıyorum." Başımı iki yana salladım. "Saygısızlık etmek istemem, Herr Sturmbannführer fakat eğer iki adamınız Filistin'e gidecekse bana niye ihtiyacınız var?"

Begelmann boğazını temizledi. "Herr Sturmbannführer bir şey söylememe izin verir misiniz?"

dedi temkinli bir şekilde ve güçlü Hamburg aksanıyla. Six omuz silkip başını umursamıyormuş gibi iki yana salladı. Begelmann çaresiz bir ifadeyle bana baktı. Alnı terlemişti ve bunun nedeninin anormal derecede sıcak olan Eylül havası olmadığı da belliydi. "Çünkü Herr Günther, sizin itimat edilebilir bir adam olduğunuzu herkes biliyor."

"Havadan para kazanma merakınızdan hiç bahsetmiyorum bile," dedi Six.

Six'e bakıp başımı salladım. Başından beri bu sahtekâra kibar davranmıştım. "Herr Begelmann söylediklerinizden bu daireye ve içindekilere güvenmediğinizi anlıyorum."

Zavallı Begelmann büyük telaşa kapıldı. "Hayır, hayır, hayır," dedi. "Alakası yok."

Onlarla böyle oynamak çok keyifli olduğundan devam ettim. "Sizi suçladığımı da söyleyemem. Soyulmak neyse ama soyguncunun çaldıklarını taşımak için sizden yardım istemesi bambaşka bir şey."

Six dudaklarını ısırdı. Dişlerini dudakları yerine boynuma geçirmek istediğini hissedebiliyordum. Bir şey söylememesinin tek nedeni henüz hayır dememiş olmamdı. Muhtemelen kabul edeceğimi düşünüyordu. Bin sterlin yabana atılır para değildi.

"Lütfen, Herr Günther."

Six, Begelmann'ın yalvardığını görmekten keyif alıyormuş gibi görünüyordu.

"Ailem size yardımınızdan ötürü minnettar kalacaktır."

"Bin sterlin," dedim. "O kısmı zaten duymuştum."

"Miktarla ilgili bir sıkıntınız mı var?"

Begelmann yardımcı olması için Six'e baktı ama faydası olmadı. Six at satıcısı değil bir hukukçuydu.

"İlgisi yok, Herr Begelmann," dedim. "Çok cömertsiniz. Sorun bende sanırım. Bazı köpek tüyleri beni kaşındırır da."

Fakat Six tüm hakaretleri yutmaya devam etti. Şu ana kadar tipik bir hukukçu gibi davranmıştı. Para kazanabilmek uğruna tüm insani hislerini bir kenara bırakmıştı. "Alman Hükümetinin bir yetkilisine densizlik yapmaya çalışmadığınızı umarım, Herr Günther," dedi fırça atar gibi bir tonda. "Konuşma tarzınız Nasyonal Sosyalizme karşı olduğunuz gibi bir intiba uyandırıyor. Bu günlerde hiç tavsiye etmeyeceğim bir davranış tarzı."

Başımı iki yana salladım. "Beni yanlış anladınız," dedim. "Geçen sene ismi Hermann Six olan bir müşterim vardı. Sanayiciydi. Bana karşı hiç dürüst davranmadı. Onunla akraba olmadığınızdan eminim."

"Maalesef hayır" dedi. "Ben Mannheim'da oturan fakir bir aileden geliyorum."

Begelmann'a baktım. Haline üzülüyordum. Hayır demem gerekirdi ama ben evet dedim. "Peki, kabul ediyorum. Fakat bu konuda bana samimi davranırsanız iyi edersiniz. Unutacak ya da affedecek türde biri değilimdir. Diğer yanağımı da dönmem."

Six ve Begelmann'ın Yahudi işportacı hilesine bulaştığım için pişman olmam uzun sürmedi. Ertesi

gün ofisimde yalnızdım. Dışarıda yağmur yağıyordu. Ortağım Bruno Stahlecker bir dava için çıkmıştı ama muhtemelen Wedding'deki bir barda içiyordu. Kapı çalındı ve bir adam içeri girdi. Deri palto giyiyor ve geniş kenarlı bir şapka takıyordu. İçime mi doğdu nedir bilmem ama daha bana avucunun içerisindeki küçük rozeti göstermeden bile onun Gestapodan olduğunu anladım. Yirmili yaşlarının ortasında, seyrek saçlı; kenarları aşağı kıvrık, küçük ağızlı ve bana dayak yemekten ziyade dayak atmaya alışık olduğunu düşündüren sivri ve güzel çeneli bir adamdı. Tek kelime etmeden ıslak şapkasını masadaki not defterimin üzerine attı, paltosunun düğmelerini açarak ütülü donanma mavisi takımını ortaya çıkardı, masanın diğer tarafındaki sandalyeye oturdu, sigaralarını çıkardı ve birini yaktı – bu zaman zarfında da bana bir balığı izleyen kartal gibi bakmayı sürdürdü.

"Güzel şapkaymış," dedim bir süre sonra. "Nereden çaldın?" Şapkayı not defterimin üzerinden alıp kucağına attım. "Yoksa sadece benim ve güllerimin dışarıda yağmur yağdığını öğrenmesini mi istedin?"

"Alex'teyken sert bir adam olduğunu söylediler," dedi ve sigarasının külünü halımın üzerine döktü.

"Alex'teyken sert bir adamdım," dedim. Alex, Berlin'deki Alexanderplatz'da yer alan emniyet müdürlüğüydü. "Bana o küçük rozetlerden birini verdiler. KRIPO'nun bira şişesi kapağı cebindeyken herkes sert adammış gibi yapabilir." Omuz silktim. "Ama öyle dedilerse öyledir. Alex'te olanlar gibi gerçek polisler yalan söylemez."

Ağzında sadece dudaklardan ibaret ve hiç diş göstermeyen, yeni bir yara izini andıran bir gülümseme belirdi. İğne deliğindeki ipi emerek yerine, ya da benim gözüme sokmak istermiş gibi sigarayı tekrar ağzına koydu. Bence onun için fark etmezdi. "Demek Boğucu Gormann'ı yakalayan adam sensin."

"O çok zaman önceydi," dedim. "Hitler iktidara gelmeden önce katilleri yakalamak çok daha kolaydı."

"Aa? Nedenmiş o?"

"Öncelikle geçmişte sayıları bu kadar çok değildi. Daha da önemlisi önceden toplumu koruyor olmak beni tatmin ederdi. Günümüzde ise nereden başlasam bilemiyorum."

"Partinin Almanya için yaptıklarından hoşnut değilmişsin gibi konuşuyorsun," dedi.

"Hiç de değil," dedim, şansımı zorlamanın mânâsı yoktu. "Almanya için yapılan hiçbir şeye itirazım yok." Ben de bir sigara yaktım ve bu ucu açık cümleye bir mânâ vermesi için ona zaman verirken yumruğumu çenesine indirdiğimi hayal ederek kendimi avuttum. "İsmin var mı yoksa sadece dostlarına mı söylüyorsun? Onları anımsıyorsun, değil mi? Tarihini hatırladığını varsayarak sana doğum gününde kart gönderen insanları?"

"Belki sen benim dostum olursun," dedi gülümseyerek. O gülümsemeye sinir oldum. Benim hakkımda bir şey bildiğini gösteren bir tebessümdü bu. Gözündeki seğirme yüzünden göz küresi bir kılıcın ucu gibi dışarı çıkıyordu. "Belki birbirimize yardım edebiliriz. Dostlar bunun için değil midir? Belki sana bir iyilik yaparım, Günther ve

sen de öyle minnettar kalırsın ki bana şu bahsettiğin doğum günü kartlarından birini gönderirsin." Başını salladı. "Ne hoş olurdu. İçine de küçük bir mesaj yazardın."

Sigaramın dumanını ona doğru üfledim. Bu tarzı iyice canımı sıkmaya başlamıştı. "Anlaşılan espri anlayışım sizi pek açmadı," dedim. "Umarım haksız çıkarım. Gestapo hakkında bir kez olsun yanılmak güzel bir şey olurdu."

"Ben Müfettiş Gerhard Flesch," dedi.

"Tanıştığımıza memnun oldum, Gerhard."

"SIPO'daki Yahudi Dairesinin başıyım," diye ekledi.

"İşin aslı ben de onlardan birini burada açmayı düşünüyordum," dedim. "Artık herkesin bir Yahudi Dairesi var. Kârlı bir şey olsa gerek. Önce SD, Dışişleri Bakanlığı, şimdi de Gestapo."

"SD ve Gestaponun yetki alanları Reichsführer-SS Heinrich Himmler tarafından imzalanan bir talimatla belirlenir," dedi Flesch. "SD'nin vazifesi Yahudileri gözetim altında tutmak ve ardından bize bilgi vermektir. Ama uygulamada Gestapo ve SD arasında bir iktidar mücadelesi var ve bu mücadelenin en şiddetli olduğu konu da Yahudi meselesi."

"Tüm bunlar çok ilginç, Gerhard. Ama benimle ne ilgisi olduğunu anlamadım. Yahudi falan da değilim."

"Öyle mi?" Flesch gülümsedi. "İzah edeyim. Franz Six ve adamlarının Yahudilerle işbirliği içerisinde olduğu kulağımıza geldi. Rüşvet karşılığında göç edecek Yahudilere kolaylık sağlıyorlar. Fakat elimizde delil yok. İşte sen bu noktada

devreye giriyorsun, Günther. Delili bize sen vereceksin."

"Beni gözünde fazla büyütmüşsün, Gerhard. Böyle pis işleri küreklemekte iyi sayılmam."

"Bu SD'nin Filistin'deki bilgi edinme görevine tam olarak neden katıldın?"

"Tatile ihtiyacım vardı, Gerhard. Uzaklaşıp biraz portakal yemek istedim. Anlaşılan güneş ve portakal cilde iyi geliyormuş." Omuz silktim. "Ayrıca din değiştirmeyi de düşünüyorum. Eğer öğleden önce gidersen Yafa'da çok marifetli bir sünnetçi bulabileceğini duydum." Başımı iki yana salladım. "Yapma, Gerhard. Bu istihbaratla ilgili bir mesele. Daire dışında hiç kimseyle bu konuyu konuşamayacağımı biliyorsun. Eğer sana uymadıysa git Heydrich'le konuş. Kuralları koyan o ben değilim."

"Seninle birlikte gidecek iki adam," dedi gözünü bile kırpmadan. "Onlara göz kulak olmanı istiyoruz. Kendilerine duyulan güveni istismar edip etmediklerini görmek için. Hatta senin masraflarını karşılamaya bile yetkim var. Bin mark."

Herkes bana para vermeye kalkıyordu. Oradan bin sterlin, buradan bin mark. Kendimi Reich Adalet Bakanlığı'ndaki bir yetkili gibi hissetmeye başladım.

"Çok cömertsin, Gerhard," dedim. "Bin mark yabana atılır para değil. Tabii ki bunu reddedersem beni başka türlü ikna etmeyi düşüneceksin, düşünmesen sana Gestapo demezlerdi."

Flesch dişlerini göstermeden gülümsedi. "Irkının araştırılması büyük talihsizlik olur," dedi ve sigarasının izmaritini kül tablasında söndürdü.

Koltukta öne eğilip tekrar arkasına yaslanırken deri paltosu sanki Gestapo hediyelik mağazasından yeni almış gibi, şiddetli yağmur sesini andırır şekilde hışırdadı.

"Annemle babam kiliseye giderdi," dedim. "Beni neyle suçlayacağını çok merak ediyorum."

"Annenin büyük büyükannesi," dedi. "Yahudi olma ihtimali var."

"İncil'ini oku, Gerhard," dedim. "Eğer çok geri gidersen hepimizin Yahudi olduğunu görürsün. Fakat zaten dediğin yanlış. O Katolik'ti ve dindar biriydi."

"Ama yine de ismi Adler'di değil mi?" Anna Adler?

"Evet, sanırım ismi Adler'di. Ne olmuş?"

"Adler Yahudi ismidir. Eğer günümüzde yaşasaydı muhtemelen ismine Sarah adını da eklemek zorunda kalırdı, onun ne olduğunu ayırt edebilelim diye. Bir Yahudi."

"Gerhard dediğin doğru olsa bile Adler'in Yahudi ismi olduğundan emin misin? Gerçi olup olmadığına dair hiçbir fikrim yok. Bu beni zaten sekizde bir Yahudi yapar. Nürnberg Kanunları beşinci madde ikinci bölüme göre de Yahudi sayılamam." Sırıttım. "İğnende yeterince zehir yok, Gerhard."

"Araştırmalar genelde masraflı ve zahmetli olur," dedi Flesch. "Saf Alman olsan da hata yapılması mümkündür ve bu hatanın düzeltilmesi de aylar sürebilir."

Başımı salladım çünkü ne kadar haklı olduğunun farkındaydım. Hiç kimse Gestapoyu reddedemezdi. Ederse de bedelini öderdi. Felaketle

nahoş olan arasında seçim yapmaktan başka şansım yoktu. Tam Almanlara göre bir seçim. İkimiz de istediğini yapmaktan başka seçeneğim olmadığını biliyorduk. Diğer taraftan, en hafif tabiriyle bu beni çok tuhaf bir duruma düşürecekti. Zaten Franz Six'in cebini Paul Begelmann'ın parasıyla doldurmaya niyetli olduğuna dair ciddi şüphelerim vardı. Fakat SD ve Gestapo arasındaki bir iktidar savaşının ortasında kalmaya da hiç niyetli değildim. Diğer taraftan Filistin'e birlikte gideceğim iki SD adamının namussuz oldukları hakkında diyebileceğim hiçbir şey yoktu. Tabii ki casus olduğumdan şüphelenecek ve bana karşı temkinli olacaklardı. Onlar hakkında muhtemelen hiçbir şey öğrenemeyecektim. Peki, hiçbir şey Gestapoyu ikna etmeye yetecek miydi? Bunu öğrenmenin tek yolu vardı.

"Tamam," dedim. "Fakat sizin kuklanız olup gerçek olmayan şeyleri gerçekmiş gibi söyleyecek değilim. Nasıllarsa size onu söyleyecek, kendimi de bir dedektif zaten bunu yapar, diyerek ikna edeceğim. Belki biraz uykum kaçar, belki kaçmaz ama hepsi bu. Eğer bir yanlışları yoksa her şey biter, oldu mu? Sırf siz ve Prinz-Albrecht-Strasse'deki çekiç kafaların istediği olsun diye kimseye iftira atacak değilim. Sen ve en iyi muştalıların bana başka seçenek bırakmasa bile bunu yapmam. Paran da sen de kalsın. O paradan bana hayır gelmez. Pis işini yaparım, Gerhard ama iş bittikten sonra yollarımız ayrılır. Tamam mı?"

"Tamam." Flesch ayağa kalktı, paltosunun düğmelerini ilikledi ve şapkasını giydi. "İyi yolcu-

luklar, Günther. Filistin'e hiç gitmedim ama güzel bir yer olduğunu duymuştum."

"Belki bir gün sen de gidersin," dedim fırsat bekliyormuş gibi. "Bayılacağından eminim. Hemen uyum sağlarsın. Filistin'de herkesin bir Yahudi Dairesi var."

Eylülün son haftası Berlin'den yola çıktım ve trenle Polonya üzerinden Romanya'daki Köstence limanına geldim. Orada *Romania* gemisine bindim ve gemide yine Filistin'e gitmekte olan iki SD adamıyla tanıştım. İkisi de astsubaydı –SD'de görev yapan çavuşlar– ve ikisi de 1933'e kadar Yahudilerin olan ama Nazilerin el koyduğu *Berliner Tageblatt* gazetesinin muhabiri kılığına girmişti.

Komutadaki çavuşun adı Herbert Hagen'di. Diğerinin adı ise Adolf Eichmann'dı. Hagen yirmili yaşlarının başında, yüzünden acemilik akan bir entelektüel, üst sınıfa mensup bir üniversite mezunuydu. Eichmann ondan birkaç yaş daha büyüktü, Parti ve SS'e katılmadan önce yaptığı Avusturya benzin satıcılığından daha fazlasını yapmak istemişti. İkisi de Yahudi karşıtıydı ve tuhaf şekilde Yahudilikle ilgiliydiler. Yahudi Dairesinde daha uzun süre çalışmış olan Eichmann, Yidiş dilini biliyordu ve seyahatin büyük bölümünü Theodor Herzl'in Yahudi devleti hakkında yazdığı *Yahudi Devleti* isimli kitabı okuyarak geçirmişti. Bu seyahat Eichmann'ın fikriydi ve daha önce Almanya ya da Avusturya haricinde hiçbir yere gitmediğinden üstlerinin bu fikri kabul etmesine hem şaşırmış hem de bu yüzden heyecanlanmıştı. Hagen ise hevesli bir Siyonist olan

daha ideolojik bir Naziydi. Ona göre "Partinin Yahudilerden daha büyük bir düşmanı yoktu" –ya da onun gibi saçmalıklar– ve "Yahudi sorununun çözümü" ancak Almanya'nın tümüyle "Yahudilerden arındırılması" sayesinde sağlanabilirdi. Onun anlattıklarını dinlemekten nefret ettim. Hepsi deli saçmasıydı. Habis bir Alice Harikalar Diyarında masalının sayfalarında bulunacak türde şeylerdi.

İki adam da, tıpkı tahmin ettiğim gibi, benden şüpheleniyordu ve bunun nedeni sadece SD ya da herhangi bir daireye mensup olmamam değil aynı zamanda onlardan daha yaşlı olmamdı –Hagen'den neredeyse on yaş daha büyüktüm. Çok geçmeden bana alaycı bir şekilde "Papi" demeye başladılar ki beni pek rahatsız etmedi – buna misilleme olarak hemen Hagen'e, aynı isimdeki genç günlükçüye ithafen, Hiram Schwartz adını taktığımda Hagen bundan pek haz etmese de Eichmann'ın çok hoşuna gitti. Sonuç olarak 2 Ekim'de ya da yakın bir tarihte Yafa'ya vardığımızda Eichmann beni daha tecrübesiz olan meslektaşına kıyasla daha çok sevmişti.

Fakat Eichmann pek etkileyici bir adam değildi ve ben onun üniformayla muhtemelen daha iyi görüneceğini düşünüyordum. Çok geçmeden onun önce SA sonra da SS'e katılmasının ana nedeninin üniforma olduğundan şüphe etmeye başladım çünkü onun normal orduya kabul edileceğinden gerçekten şüphe ediyordum, tabii o tarihte bir ordu olması şartıyla. Kısa boyluydu, çarpık bacaklıydı ve çok zayıftı. Üst çenesinde iki altın köprü ve uzun dişlerinde bir sürü dol-

gu vardı. Kemikli ve şakakları içe çökük başı kurukafa gibiydi ve SS'lerin şapkalarındaki kurukafa simgesini andırıyordu. Beni asıl şaşırtan Yahudilere çok benzemesiydi. Yahudilere duyduğu nefretin temelinde bunun yatıyor olması da mümkündü.

Romania, Yafa limanına demir attıktan sonra iki SD görevlisinin işleri rast gitmedi. İngilizler muhtemelen Hagen ve Eichmann'ın Alman istihbaratından olduğundan şüphelendiler ve hararetli tartışmaların ardından sadece yirmi dört saatliğine karaya çıkmalarına izin verildi. Bense hiçbir sorunla karşılaşmadım ve Filistin'de otuz gün kalmama izin veren vizeyi kolayca aldım. En fazla dört ya da beş gün kalmayı planladığım için bu hem komikti hem de tüm planları alt üst olan Eichmann için büyük bir utanç kaynağıydı. Üçümüzü ve eşyalarımızı limandan şehrin ünlü "Alman kolonisinin" kıyısındaki Jerusalem Hotel'e taşıyan at arabasında yol boyunca bu durumdan şikâyet edip durdu.

"Şimdi ne halt edeceğiz," diye yüksek sesle sızlandı. "Tüm önemli görüşmelerimizi ertesi gün yapacaktık. Oysa o zamana kadar gemiye geri dönmek zorundayız."

Onların bu çaresizliği hoşuma gittiğinden içten içe güldüm. SD'nin yaşadığı her sorun benim lehimeydi. Böylece Gestapoya hikâye uydurma zahmetinden de kurtulmuş oluyordum. Vize alamayan adamları gözetlemem imkânsızdı. Hatta Gestapo elde somut bir delil olmamasından hoşnut bile olabilirdi.

"Belki görüşmeyi Papi yapabilir," dedi Hagen.

"Ben mi?" dedim. "Hayatta olmaz, Hiram."

"Biz vize alamazken senin nasıl aldığını hâlâ aklım almıyor," dedi Eichmann.

"Çünkü Dr. Six adına o Yahudiye yardım ediyor da ondan" dedi Hagen. "Yahudi onun işini halletmiştir."

"Olabilir," dedim. "Belki de siz bu tür işler için yeterince iyi değilsinizdir. Eğer bu işlerden anlasaydınız ikiniz de bir Nazi gazetesinin muhabiri kılığına girmeye kalkmazdınız. Hem de Yahudilerin elinden alınmış bir Nazi gazetesinin. Bundan daha az dikkat çekecek bir şey de seçebilirdiniz." Eichmann'a bakıp gülümsedim. "Mesela benzinci gibi."

Hagen anlamıştı ama Eichmann hâlâ onunla dalga geçtiğimi anlayamayacak kadar sinirliydi.

"Franz Reichert," dedi. "Alman Haber Ajansından. Kudüs'ten onu telefonla arayabilirim. Fievel Polkes ile nasıl irtibata geçileceğini biliyordur. Ama Hacı Emin'le nasıl temas kuracağımıza dair hiçbir bilgim yok." İç çekti. "Ne yapacağız?"

Omuz silktim. "Eğer otuz günlük vize almış olsaydın bugün ne yapardın?" diye sordum.

Eichmann omuz silkti. "Sarona'daki Alman Mason kolonisini ziyaret ederdik herhalde. Karmel Dağına çıkardık. Jezreel Vadisindeki Yahudi tarım yerleşimlerine giderdik."

"O zaman benim tavsiyem aynen bunları yapmanızdır," dedim. "Reichert'ı ara. Durumu izah et ve yarın gemiye geri dön. Gemi yarın Mısır'a doğru yola çıkacak, değil mi? Oraya vardığında Kahire'deki İngiliz elçiliğine git ve tekrar vize başvurusu yap."

"Haklı," dedi Hagen. "Yapmamız gereken aynen bu."

"Tekrar başvurabiliriz," diye bağırdı Eichmann. "Tabii ya. Kahire'de vizeyi alıp kara yoluyla buraya geliriz."

"Tıpkı İsrail oğulları gibi," diye ekledim.

Araba eski şehrin dar ve tozlu yollarından çıkıp daha geniş bir yoldan yeni kurulmuş Tel Aviv şehrine doğru gitmeye başladığında hızlandı. Bir saat kulesi ve birkaç Arap kahvehanesinin karşısında İngiliz-Filistin Bankası yer alıyordu. Bu bankanın müdürüyle bulaşacak, ona Begelmann'ın takdim mektubu ve Wasserman Bankası'nın gönderdiği mektuba ek olarak Bagelmann'ın bana yurt dışına çıkarmam için verdiği eşya dolu çantayı da teslim edecektim. İçinde ne olduğunu bilmiyordum ama ağırlığına bakılırsa pul koleksiyonu değildi. Bankaya bir an önce gitmemek için bir nedenim yoktu. Yafa gibi insana hiç de dostça bakmayan Araplarla dolu bir yerde oyalanmanın mânâsı da yoktu. (Muhtemelen Yahudi olduğumuzu düşünüyorlardı ve Filistinlilerin Yahudileri sevdiği söylenemezdi.) Arabacıya durmasını söyledim ve çanta koltuğumun altında, mektuplar da cebimde arabadan inerek Eichmann ve Hagen'i eşyalarımın kalanıyla otele devam etmeleri için arabada bıraktım.

Banka müdürü Quinton adında bir İngilizdi. Kolları ceketine göre çok kısaydı ve sarı saçları öyle düzdü ki yok gibiydiler. Çillerle kaplı küçümser bir burnu ve genç bir buldoğu andıran gülümsemesi vardı. Onu görünce, oğlunun Alman hocasıyla yakından ilgilenen Quinton'ın babasını gözümün önüne getirmeden edemedim.

Genç Bay Quinton'ın coşkulu çekim ekleriyle Almancası kusursuz olduğu için iyi bir öğretmen olduğunu tahmin ettim. Adam konuşurken sanki Goethe'nin "Magdeburg'un Mahvoluşu" şiirini okur gibiydi.

Quinton beni ofisine davet etti. Duvarda bir kriket sopası ve kriket takımına ait birkaç resim vardı. Bir vantilatör yavaşça tavana döndü. Hava sıcaktı. Ofisin penceresinden dışarıdaki Müslüman Mezarlığı ve onun ötesindeki Akdeniz görülebiliyordu. Yakındaki saat kulesi saat başını gösterince Howard Caddesi'nin diğer tarafındaki caminin müezzini ezan okumaya başladı. Berlin'den çok uzaktaydım.

Kendisine teslim ettiğim zarfları eğri kılıca benzer bir kâğıt bıçağıyla açtı. "Almanya'da Yahudilerin Beethoven ya da Mozart çalmasının yasak olduğu doğru mu?" diye sordu.

"Yahudi kültür etkinliklerinde bu bestecilerin eserlerini çalmaları yasak," dedim. "Fakat benden bunu mazur göstermemi istemeyin, Bay Quinton. Yapamam. Bana sorarsanız tüm ülke delirmiş halde."

"Bir de burada yaşamayı deneyin," dedi. "Yahudiler ve Araplar birbirini gırtlaklıyor. Biz de arada kaldık. Çözümsüz bir durum. Yahudiler daha fazlasının Filistin'e gelip yerleşmesine izin vermedikleri için İngilizlerden nefret ediyor. Araplar da Yahudilerin buraya gelmesine izin verdiğimiz için bizden nefret ediyor. Neyse ki şansımıza şu sıralar birbirlerinden bizden ettiklerinden daha fazla nefret ediyorlar. Ama günün birinde bu ülke başımıza büyük bela açacak ve burayı terk etmek

zorunda kaldığımızda durum her zamankinden daha beter olacak. Bu sözümü bir kenara yazın, Herr Günther."

Konuşurken bir yandan da mektupları okuyup bazıları imza haricinde bomboş olan bazı kâğıtları düzenledi. Ardından ne yapmakta olduğunu bana açıkladı:"Bunlar denklik belgeleri," dedi. "Ve bazı yeni banka hesapları için imza numuneleri. Bu hesaplardan biri de Dr. Six ve size ait olan müşterek hesap, değil mi?"

Kaşlarım çatıldı, SD'nin Yahudi Dairesi'nin başıyla bir şeyi paylaşma fikrinden hiç haz etmemiştim. "Bilmiyorum" dedim.

"Yafa'da arsa kiralamak için gereken parayı çekeceğiniz hesap bu," diyerek açıkladı. "Ücret ve masraflarınızı da buradan karşılayacaksınız. Teslim etmeniz için size vereceğim hesap cüzdanını kendisine verdikten sonra bakiye Dr. Six'e de açık hale gelecek. Pasaportu da gerekecek. Lütfen bunu kendisine açıkça izah edin. Banka eğer para teslim edilecekse hesap cüzdanı sahibinin kimliğini pasaportla doğrulamasını şart koşuyor. Anlaşıldı mı?"

Başımı salladım.

"Sizin pasaportunuza bakabilir miyim, Herr Günther?"

Pasaportu ona verdim.

Pasaportumun üzerinden bakarak "Yafa'da arsa satın almak istiyorsanız ilk görüşmeniz gereken kişi Solomon Rabinowicz'dir," dedi pasaportuma göz atıp numarayı yazarken. "Kendisi Polonya Yahudisidir fakat insanı deli eden bu ülkede tanıştığım en işe yarar adam olduğunu söyleyebilirim. Tel Aviv'deki Montefiore Caddesi'nde

bir ofisi var. Buradan bir buçuk kilometre kadar uzakta. Size adresini vereyim. Müşterinizin arsayı Arap mahallesinden istediğini hiç zannetmiyorum. Bu bela çıkarmaktan başka işe yaramaz."

Pasaportumu geri verdikten sonra başıyla Begelmann'ın çantasını işaret etti. "Sanırım bunlar müşterinizin kıymetli eşyaları," dedi. "Buraya gelene kadar kasamızda beklemesini istediği şeyler."

Tekrar başımı salladım.

"Bu mektuplardan birinde çantadaki eşyaların dökümü var," dedi. "Teslim etmeden önce listeyi kontrol etmek ister misiniz?"

"Hayır," dedim.

Quinton masanın arkasından çıkıp gelerek çantayı aldı. "Tanrım, ağırmış," dedi. "Eğer beklerseniz sizin hesap cüzdanınızı da hazırlatırım. Size çay ikram edebilir miyim? Ya da limonata?"

"Çay," dedim. "Çay iyi olur."

Bankadaki işim bitti ve yürüyerek otele gittiğimde Hagen ve Eichmann'ın çoktan ayrılmış olduğunu gördüm. Soğuk bir duş aldım, Tel Aviv'e gittim, Bay Rabinowicz'le görüştüm ve ondan Paul Begelmann adına müsait bir arsa bulmasını istedim.

İki SD adamını ancak ertesi sabah kahvaltıda gördüm. Akşamdan kalmaydılar ve acı bir kahve içmeye gelmişlerdi. Gece eski şehirdeki bir kulübe gitmişlerdi. "Arak'ı fazla kaçırdık" dedi Eichmann. "Yerel bir içki. Anasonla tatlandırılmış üzüm suyu. Aklın varsa uzak dur."

Gülümseyip bir sigara yaktım ama midesini bulandırdığını görünce elimle dumanı dağıttım. "Reichert'a erişebildiniz mi?" diye sordum.

"Evet. İşin aslı dün gece beraberdik. Ama Polkes'i bulamadık. O yüzden buraya gelip bizimle görüşmek artık onun sorumluluğu. Onunla beş on dakikalığına görüşüp meseleyi anlatır mısın?"

"Hangi meseleyi?"

"Korkarım ki planlarımız son anda değişti. Buraya belki geri dönemeyebiliriz. Reichert'a göre Kahire'de vize alabilme ihtimalimiz buradakinden fazla değilmiş."

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedim. Hiç de üzülmüş değildim.

"Ona Kahire'ye gittiğimizi söyle," dedi Eichmann. "Ve orada National Hotel'de kalacağımızı. Ona de ki gelip bizimle görüşsün."

"Bilemiyorum," dedim. "Bu işlerin bir parçası olmayı hiç istemiyorum."

"Sen bir Almansın," dedi. "İstesen de istemesen de parçasısın."

"Evet, ama senden farklı olarak ben Nazi değilim."

Eichmann hayretle baktı. "Nazi olmadığın halde nasıl SD adına çalışabiliyorsun?" diye sordu.

"Dünya hali işte," dedim. "Sakın kimseye söyleme."

"Bak, lütfen onunla görüş," dedi Eichmann. "Sırf kıyak olsun diye yap. Ona bir mektup yazıp bırakabilirim ama senin görüşmen çok daha iyi olur."

"Kim ki bu Fievel Polkes?" diye sordum.

"Haganah adına çalışan Filistinli bir Yahudi."

"Peki, onlar kim?"

Eichmann bezgin bir ifadeyle gülümsedi. Rengi solmuştu, terlemişti ve neredeyse haline üzül-

meye başlamıştım. "Bu ülke hakkında pek bir şey bilmiyorsun, değil mi?"

"Otuz günlük vize alacak kadar biliyorum," diye laf soktum.

"Haganah, Yahudi milis grubu ve istihbarat birimidir."

"Yani terörist bir örgüt olduğunu söylüyorsun."

"Sana nasıl uyarsa," dedi Eichmann.

"Tamam," dedim. "Onunla görüşeceğim. Sırf kıyak olsun diye. Ama her şeyi bilmem gerekiyor. Hikâyenin sadece yarısını bilerek bu katillerle görüşmem."

Eichmann tereddüt etti. Bana güvenmediğini biliyordum. Fakat ya tedbiri elden bırakacak kadar akşamdan kalmaydı ya da benimle işbirliği yapmaktan başka çaresi kalmadığını anlamıştı.

"Haganah, Filistin'deki İngilizlere karşı kullanmak için bizden silah göndermemizi istiyor," dedi. "Eğer SD, Yahudileri Almanya'dan göç etmeye teşvike devam ederse bize Doğu Akdeniz'deki İngiliz ordusu ve donanması hakkında istihbarat sağlamayı da teklif ediyorlar."

"Yahudiler kendi işkencecilerine mi yardım edecek?" Güldüm. "Ama bu saçmalık." Eichmann gülmüyordu. "Öyle değil mi?"

"Aksine," dedi Eichmann. "SD, Almanya'daki bazı Siyonist kamplara mali destek sağlıyor. O kamplarda Yahudi gençleri bu topraklarda ihtiyaç duyacakları tarım bilgilerini ediniyorlar. Filistin topraklarında. Nasyonal Sosyalistlerin mali olarak desteklediği bir Haganah sadece aynı siyasetin uzantılarından biri. Buraya gelmemin ne-

denlerinden biri de bu. Haganah'ı yöneten Irgun denilen grubun ve diğer Yahudi milis gruplarının niyetini öğrenmek. Bak, inanmanın zor olduğunu biliyorum ama görünüşe göre İngilizlerden bizden ettiklerinden daha fazla nefret ediyorlar."

"Peki, Hacı Emin'in bu planlardaki rolü ne?" diye sordum. "O bir Arap, değil mi?"

"Hacı Emin madalyonun diğer yüzü," dedi Eichmann. "Siyonist yanlısı siyasetimiz işe yaramazsa diye. Filistin'deki Arap Yüksek Komitesi ve onun üyeleriyle –özellikle Hacı Emin'le- görüşmeler ayarladık. Fakat görünüşe göre İngilizler komitenin dağıtılıp üyelerinın de tutuklanması emrini vermiş. Birkaç gün önce Celile bölgesi temsilcisinin yardımcısı Nasıra'da öldürülmüş. Hacı Emin Kudüs'teki eski şehirde saklanıyor fakat oradan kaçarak bizimle Kahire'de buluşmayı deneyecek. Gördüğün gibi Yafa'daki tek sorunumuz Polkes'den ibaret."

"Eichmann seninle kâğıt oynamamam gerektiğini hatırlat," dedim. "Olur da oynarsam ceketini çıkar ve kollarını da yukarı sıva."

"Fievel Polkes'e Kahire'ye gelmesini söyle yeter. O anlar. Fakat sakın baş müftüden bahsetme."

"Baş müftü mü?"

"Hacı Emin," dedi Eichmann. "O Kudüs baş müftüsü. Filistin'deki en büyük din adamı. İngilizler 1921 yılında onu bu makama tayin ederek bu topraklardaki en etkili Arap haline getirdi. Ayrıca öyle azılı bir Yahudi düşmanıdır ki Führer bile yanında solda sıfır kalır. Hacı Emin Yahudilere karşı cihat ilan etti. O yüzden Haganah ve Irgun onu ölü görmeyi istiyor. Yine o yüzden

Fievel Polkes'in onunla görüşeceğimizi bilmemesi hayrımıza olur. Böyle bir şeyden şüpheleneceği muhakkak ama bu onun sorunu."

"Umarım benim sorunum da olmaz," dedim.

Eichmann ve Hagen gemiyle İskenderiye'ye doğru yola çıktıktan bir gün sonra Fievel Polkes onlarla görüşmek için Jerusalem Hotel'e geldi. Polkes otuzlu yaşlarında sigarayla sigara yakan bir Polonya Yahudisiydi. Buruşuk ve ince bir takım ve hasır şapka giyiyordu. Tıraş olsa iyi olurdu ama kendisine refakat eden ve yine sigarayla sigara yakan Rus Yahudisinden iyi sayılırdı. Adam kırklı yaşlarındaydı, omuz diye iki kaya parçası ve katedrallerdeki çörtenlere benzeyen yıpranmış bir suratı vardı. Adı Eliahu Golomb'du. Her zamanki gibi hava aşırı sıcak olmasına rağmen ceketlerinin düğmeleri ilikliydi. Eğer adamın biri sıcak bir günde ceketinin önünü açmıyorsa bunun başka bir mânâsı vardı. Durumu açıkladıktan sonra Golomb Rusça küfretti ve durumu toparlama maksadıyla –nihayetinde adamlar teröristti– onlara barı işaret edip içki ısmarlamayı önerdim.

"Olur," dedi Almancası gayet iyi olan Polkes. "Ama burada olmaz. Başka bir yere gidelim. Arabam dışarıda."

Az daha hayır diyordum. Ceketlerinin düğmelerinin ilikli olmasından silahlı ve muhtemelen tehlikeli oldukları anlaşılan adamlarla otel barında içmekle onların arabasına binip bir yerlere gitmek arasında büyük fark vardı. Tereddüt ettiğimi gören Polkes ekledi: "Endişelenme dostum. Bizler Almanlarla değil İngilizlerle savaş halindeyiz."

Dışarı çıkıp iki tonluk Riley marka büyük araca bindik. Golomb dikkat çekmek istemiyormuş gibi yavaşça otelden uzaklaştı. Kuzeye ve doğuya gidip Küçük Valhalla olarak bilinen Alman kolonisinin şık beyaz villaları arasından geçtikten sonra demiryolunu takip ederek sola, Hashachar Herzl'e yöneldik. Tekrar sola dönüp Lilien Blum'a devam ettikten sonra sinemaya bitişik bir barın önünde durduk. Polkes, Tel Aviv'in bahçe banliyösünün ortasında olduğumuzu söyledi. Hava portakal çiçeği ve deniz kokuyordu. Yafa'ya kıyasla her şey daha düzenli ve temiz görünüyordu. Daha Avrupai bir havası vardı ve bu konudaki fikrimi de belirttim."Doğal olarak burada kendini evinde hissedersin," dedi Polkes. "Burada sadece Yahudiler oturuyor. Araplara kalsaydı ülkenin tuvaletten farkı olmazdı."

Ön cephesi üzerinde İbranice yazılar olan camla kaplı bir kafeye gittik. İsmi Kapulski's idi. Radyoda Yahudi müziği diyebileceğim bir şey çalıyordu. Kısa boylu bir kadın damalı zemini paspaslıyordu. Duvarda Einstein'a benzeyen, ama onun gibi gür bıyıkları olmayan, açık yakalı gömlek giymiş ve dağınık saçlı bir adamın resmi vardı. Kim olduğunu bilmiyordum. Onun yanında Marx'a benzeyen bir adamın resmi duruyordu. O kişinin Theodor Herzl olduğunu anladım çünkü Eichmann'ın Yahudi dosyası dediği şeyin içinde onun bir resmi vardı. Boncuk perdeden geçip bira kasaları ve üstlerine sandalyeler konmuş masalarla dolu ter kokulu arka odaya girerken barmen gözlerini bir an olsun üzerimizden ayırmadı. Polkes üç sandalyeyi alıp yere koydu. Bu arada Go-

lomb kasadan üç bira aldı, kapaklarını baş parmağıyla açtı ve biraları masanın üzerine koydu.

"Güzel numara," dedim.

"Onu bir de şeftali konservesi açarken gör," dedi Polkes.

Sıcaktı. Ceketimi çıkarıp kollarımı sıvadım. İki Yahudinin ince ceketlerinin önü hâlâ kapalıydı. Hacimli koltuk altlarını işaret ettim. "Sorun değil," dedim Polkes'e. "Daha önce de silah gördüm. Sizinkileri de görürsem rüyalarıma girmez."

Polkes söylediklerimi İbraniceye çevirdi ve Golomb gülümseyerek başını salladı. Dişleri, sanki çimen yiyormuş gibi, büyük ve sarıydı. Nihayet ceketini çıkardı. Polkes de aynısını yaptı. Her biri bir köpeğin arka bacağı kadar büyük olan İngiliz yapımı Webley taşıyordu. Hepimiz sigara yaktık, biramızı içtik ve birbirimizi süzdük. En çok Golomb'a dikkat ettim çünkü idare ondaymış gibi görünüyordu. Sonunda Polkes konuştu:

"Eliahu Golomb, Haganah'ın Komuta Konseyindedir. Hükümetinizin radikal Yahudi siyasetini destekliyor çünkü Haganah'a göre bu, Filistin'deki Yahudi gücünün artmasını sağlayacak. Böylece zaman içerisinde Yahudiler Araplardan daha kalabalık hale gelecek ve sonra da burayı ele geçirmemiz kolaylaşacak."

Sıcak birayı hiç sevmezdim. Birayı şişeden içmeyi de öyle. Hatta o derece ki şişeden içmektense hiç içmemeyi tercih ederdim.

"Bir şeyi açıklığa kavuşturalım," dedim. "Bu benim hükümetim değil. Nazilerden nefret ederim ve biraz aklınız varsa siz de nefret etmelisiniz. Onlar bir grup adi yalancıdır ve dedikleri

hiçbir şeye itimat etmeyin. Davanıza inanmakta haklısınız. Ama Almanya'da inanmaya değer çok az şey kaldığından da haberiniz olsun. Her zaman soğuk servis edilen ve kapağı olan bira hariç."

Polkes söylediğim her şeyi tercüme etti ve bitirdiğinde Golomb İbranice bağırarak bir şeyler söyledi. Ama henüz eleştirilerimi bitirmemiştim.

"Nazilerin neye inandığını öğrenmek ister misiniz? Eichmann ve Hagen gibi heriflerin? Onlar Almanya'nın uğruna yalan söylemeye ya da hile yapmaya değecek bir şey olduğuna inanırlar. Eğer bundan farklı düşünüyorsanız hepiniz ahmaksınız. Şu anda o iki Nazi palyaçosu Kahire'de dostunuz baş müftüyle görüşmeye hazırlanıyorlar. Onunla anlaşma yapacaklar. Ertesi gün de sizinle anlaşma yapacaklar. Ardından Almanya'ya geri dönüp Hitler'in hangisini seçeceğini beklemeye başlayacaklar."

Barmen bardakta üç soğuk birayla geldi ve onları masanın üzerine koydu. Polkes gülümsedi. "Sanırım Eliahu seni sevdi," dedi. "Filistin'de Eichmann ve Hagen'le birlikte ne aradığını soruyor."

Onlara özel dedektif olduğumu ve Paul Begelmann hakkında bildiklerimi anlattım. "Sizin de gördüğünüz gibi bu görevin asil bir yanı yok," diye ekledim. "Zahmetlerimin karşılığını cömertçe ödediler."

"Bana sadece para için hareket eden bir adam gibi gelmedin," dedi Golomb, Polkes vasıtasıyla.

"İlkeli bir adam olma lüksüm yok," dedim. "İlkeli insanların Dachau toplama kampını boyladığı Almanya'da olacak iş değil. Ben de Dachau'ya gittim ve hiç sevmedim."

"Dachau'ya mı gittin?" dedi Polkes.

"Geçen sene. Bir uğrayıverdim diyelim."

"Orada çok Yahudi var mı?"

"Mahkûmların yaklaşık üçte biri Yahudiydi," dedim. "Kalanlar da komünistler, eşcinseller, Yehova Şahitleri ve ilke sahibi birkaç Alman."

"Sen hangisine dâhilsin?"

"Ben işi olan bir adamdım," dedim. "Dediğim gibi ben özel dedektifim. Bu da beni kimi zaman olmak istemediğim yerlere sürüklüyor ki bu aralar Almanya'da bu çok sık yaşanan bir durum. Bunu bazen ben de unutabiliyorum."

"Belki bizimle çalışmak istersin," dedi Golomb. "Görüşeceğimiz bu iki adamın aklından geçenleri bilmek faydalı olur. Özellikle Hacı Emin'le hangi konularda anlaştıklarını bilmek."

Güldüm. Artık herkes benden diğerleri hakkında casusluk yapmamı istiyor gibi görünüyordu. Gestapo benden SD hakkında bilgi isterken şimdi de Haganah benden onlar hakkında bilgi istiyordu. Kimi zaman yanlış meslek seçtiğimi düşünmeden edemiyordum.

"Paranı öderiz," dedi Golomb. "Para yönünden sıkıntımız yok. Fievel Polkes bizim Berlin'deki adamımızdır. Belli aralıklarla buluşur ve bilgi alışverişinde bulunursunuz."

"Almanya'da sizin işinize yaramam," dedim. "Dediğim gibi ben sadece hayatını kazanmaya çalışan bir özel dedektifim."

"Öyleyse bize Filistin'de yardımcı ol," dedi Golomb. Vücudundaki kıl sayısıyla orantılı boğuk ve kalın bir sesi vardı. Sirk ayısına benziyordu. "Seni Kudüs'e götürürüz ve oradan Fievel'le birlikte tren-

le önce Süveyş'e sonra da İskenderiye'ye gidersiniz. Ne kadar istersen öderiz. Bize yardımcı olun, Herr Günther. Bu ülke adına bir şeyler yapabilmemiz için bize yardım edin. Herkes Yahudilerden nefret ediyor ve bunda da haklılar. Ne düzen ne de disiplin biliyoruz. Çok uzun zamandır kendi başımızın çaresine bakıyoruz. Tek umudumuz Filistin'e genel bir göç gerçekleşmesi. Artık Avrupa'dan Yahudilere hayır gelmez, Herr Günther."

Polkes tercümeyi bitirdi ve omuz silkti. "Eliahu aşırı Siyonist'tir," diye ekledi. "Fakat Haganah üyeleri içinde alışılmamış bir görüşe sahip biri değil. Fakat ben onun Yahudilerin nefret edilmeyi hak ettiği görüşüne katılmıyorum. Ama yardıma ihtiyacımız olduğu konusunda haklı. Ne kadar istiyorsunuz? Sterlin mi, mark mı olsun? Belki de altın para olarak istersiniz."

Başımı iki yana salladım. "Size paranız için yardım etmem," dedim. "Herkes bana para teklif ediyor."

"Ama bize yardım edeceksiniz," dedi Polkes.

"Değil mi?"

"Evet, edeceğim."

"Neden?"

"Çünkü Dachau'yu gördüm beyler. Size yardım etmek için bundan iyi nedenim olamaz. Eğer görmüş olsaydınız anlardınız. O yüzden size yardım edeceğim."

Kahire, Nil deltası yelpazesinin sapındaki elmas parçasıydı. Daha doğrusu Baedeker kitabım böyle demişti. Bana pek de o kadar kıymetli görünmedi –en büyük şehri olduğu Afrika kıtasındaki

tüm kabilelerin temsilcilerini besleyen bir ineğin altındaki meme gibiydi. Fakat şehir kelimesi Kahire için çok ufak kalırdı. Sadece bir metropolden çok daha fazlasıymış gibi görünüyordu. Bir adaya benziyordu –tarihi, dini ve kültürel bir merkez– kendisinden sonra gelen tüm şehirlere emsal teşkil eden bir şehirdi ve aynı zamanda da tam tersiydi. Kahire beni hem hayran bırakmış hem de telaşlandırmıştı.

Nil ve Mısır Müzesinin yarım kilometre kadar doğusundaki İsmailiye Mahallesinde bulunan National Hotel'e kayıt yaptırdım. Fievel Polkes ise aynı sokağın güney ucundaki Savoy'a yerleşti. Odaları bovling salonu büyüklüğünde olan National orta boy bir köy kadar büyüktü. Bu odalardan bazıları bir düzineye kadar Arap'ın bağdaş kurarak oturup laboratuvarlardaki imbiklere benzeyen nargilelerini içtikleri nargile salonları olarak kullanılıyordu. Otelin lobisine büyük bir Reuters ilan tahtası hâkimdi ve misafir salonuna girdiğinizde Lord Kitchener'i balmumu sürülmüş yukarı kıvrık bıyıklarıyla bir koltukta oturmuş gazetesini okurken görmeyi umardınız.

Eichmann'a bir mesaj bıraktım ve daha sonra onunla ve Hagen'le otelin barında buluştum. Yanlarında Kudüs'teki Alman Haber Ajansında çalışan üçüncü bir Alman, Dr. Franz Reichert da bulunuyordu fakat kendisi midesinin kötü olduğunu söyleyerek müsaade isteyip aramızdan ayrıldı.

"Yediği bir şey dokundu herhalde," dedi Hagen.

Boynuma konan bir sineğe vurdum. "Tam tersi onu yiyen bir şeyden dolayı da olabilir," dedim.

"Dün gece Merkez İstasyon yakınındaki Bavyera restoranındaydık," diye açıkladı Eichmann. "Maalesef Bavyera ile pek alakası yoktu. Bira fena değildi ama Wiener şnitzel ya at ya da deve etiydi."

Hagen sızlanıp midesini tuttu. Onlara Fievel Polkes'in de benle birlikte geldiğini ve onun Savoy'da kaldığını söyledim. "Biz de orada kalmalıydık," diye söylendi Hagen. "Polkes'in Kahire'ye neden geldiğini biliyorum. Peki, Papi sen niye geldin?"

"İlk olarak Yahudi dostumuzum sizin gerçekten de burada olduğunuza inandığını pek zannetmiyorum," dedim. "O yüzden bunu bir iyi niyet gösterisi olarak da kabul edebilirsiniz. Diğer nedense işimin zannettiğimden çabuk bitmesi oldu. Ayrıca bir daha Mısır'ı görme fırsatını ele geçirmem zor o yüzden ben de kalkıp geldim."

"Teşekkürler," dedi Eichmann. "Onu buraya getirmen iyi oldu. Aksi takdirde onunla belki de hiç görüşmeyecektik."

"Günther bir casus," diye ısrar etti Hagen. "Neden onu dinliyorsun?"

"Filistin vizesi için başvurduk," dedi Eichmann genç adamı duymazdan gelerek. "Ama tekrar reddedildik. Yarın tekrar başvuracağız. Tek ümidimiz Almanlardan nefret etmeyen bir konsolosluk çalışanına denk gelmek."

"İngilizlerin sevmediği Almanlar değil," dedim. "Onlar Nazileri sevmiyor." Sustum. Ardından bunun onlarla yakınlaşmak için iyi bir fırsat olduğuna karar verdim. "Ama kim bilir? Belki de son denk geldiğiniz görevli Yahudiydi."

"Aslında," dedi Eichmann. "Bana İskoçyalı gibi geldi."

"Bakın," dedim cana yakın bir ses tonuyla. "Size karşı dürüst olacağım. Sizin hakkınızda bilgi toplamamı isteyen patronunuz Franz Six değildi. Bunu Gestaponun Yahudi Dairesinden Gerhard Flesch istedi. Eğer kabul etmezsem ırk kökenimi araştırmakla tehdit etti. Tabii ki yaptığı blöftü çünkü sülalemde Yahudi yok. Ama Gestapoyu bilirsiniz. Yahudi olmadığınızı ispatlamak için sizi her türlü köşeye sıkıştırırlar."

"Günther, Yahudi deyince aklıma gelen son adam sensin," dedi Eichmann.Omuz silktim. "Sizin dairenin usulsüzlük yaptığına dair bir delil arıyor," dedim. "İşin doğrusu Almanya'dan yola çıkmadan evvel onlara Six ve Begelmann'la yaptığım görüşmeden bahsetmem gerekirdi ama yapmadım."

"Peki onlara ne demeyi planlıyorsun?" diye sordu Eichmann.

"Fazla bir şey değil. Vize alamadığınızı ve masraflarınızı biraz şişirmekten başka bir usulsüzlük yaptığınızı görebilecek imkânım olmadığını söyleyeceğim. Nihayetinde bir şeyler söylemek zorundayım."

Eichmann başını salladı. "Tamam, güzel. Onun peşinde olduğu da zaten bu değil. Fazlasını istiyor. Dairemizin tüm yetkisini elinden almak istiyor." Omzuma vurdu. "Teşekkürler, Günther. Harbi adammışsın. Masraflar kısmından yeni ve güzel, ince bir takım aldığımı ona söyleyebilirsin. Bu onu sinir etmeye yeter."

"Zaten bir takım aldın," dedi Hagen. "Diğer bir sürü şeyden bahsetmiyorum bile. Güneş

başlığı, cibinlik, yürüyüş botları. İtalyan ordusununkinden daha fazla teçhizat aldı. Sadece ihtiyacımız olan şeyi almadı. Hiç tabancamız yok. Ortadoğu'nun en tehlikeli teröristleriyle buluşacağız ve kendimizi koruyacak bir şeyimiz yok."

Eichmann yüzünü ekşitti ki zor da değildi. Normal yüz ifadesi buruşuk ve ağzı da alay eder gibiydi. Ne zaman bana baksa kravatımı beğenmediğini söyleyeceğini zannederdim. "Bu konuda üzgünüm," dedi Hagen'e. "Sana söyledim. Benim kabahatim değil. Ama bu konuda elimizden ne gelir bilmiyorum."

"Alman elçiliğine gidip silah istedik," dedi Hagen bana. "Onlar da Berlin'den izin belgemiz olmadıkça vermeyeceklerini söylediler. Bu izin belgesini istediğimiz zaman da bir çift amatör gibi görünürüz."

"Neden bir silah satıcısına gidip almadınız?" diye sordum.

"İngilizler, Filistin'in halinden öylesine endişeliler ki Mısır'da silah satışını yasakladılar," dedi Hagen.

Hacı Emin'le yapılacak görüşmeye sinsice sızmaya çalışmak için bir yol arıyordum. Şimdi bunu nasıl yapacağımı anladım. "Silah bulabilirim," dedim. Bana silah verecek tam adamını biliyordum.

"Nasıl?" diye sordu Eichmann.

"Alex'te polistim," dedim usulca. "Silah bulmanın pek çok yolu vardır. Özellikle de böyle büyük bir şehirde. Sadece nereye bakacağını bileceksin. Serseriler her yerde aynıdır."

Fievel Polkes'i Savoy'daki odasında görmeye gittim.

"Hacı Emin'le yapacakları görüşmeye katılmanın bir yolunu buldum," dedim. "İstiklal ve Genç Erkeklerin Müslüman Kardeşliğinden korkuyorlar. Haganah'tan da korkuyorlar. Nasıl olduysa silahlarını Almanya'da bırakmışlar."

"Korkmakta haklılar," dedi Polkes. "Eğer onlar hakkında casusluk yapmayı kabul etmesen onlara suikast girişiminde bulunmayı deneyebilirdik. Sonra da suçu Arapların üzerine yıkardık. Daha önce de yaptık. Muhtemelen Baş Müftü de benzer şekilde bize iftira atmaya hazırlanıyor. Dikkatli ol, Bernie."

"Kahire'de gayrı resmi yoldan silah almalarını teklif ettim," dedim. "Ayrıca koruma olarak onlar adına çalışmayı da teklif ettim."

"Nereden silah alabileceğini biliyor musun?"

"Hayır. Taşıdığın Webley'i ödünç almayı umuyordum."

"Dert değil," dedi Polkes. "Ben başka bir tane bulurum." Ceketini ve omuz kılıfını çıkardı ve kılıfı bana uzattı. Webley bir ansiklopedi kadar ağır ve en az o kadar hantaldı. "Toplu ve basma horozlu bir kırk beşliktir," diye açıkladı. "Eğer onu kullanacaksan iki şeyi unutma. Bir katır gibi teper. İki sabıkası olan bir silahtır. Zor da kalırsan onu Nil'e at. Bir şey daha. Çok dikkatli ol."

"Bunu zaten söylemiştin."

"Ciddiyim. Bunlar Celile yüksek komiseri Lewis Andrews'ü öldüren şerefsizler."

"Sizin marifetiniz zannetmiştim."

Polkes sırıttı. "Bu sefer değil. Artık Kahire'deyiz. Kahire, Yafa'ya benzemez. İngilizler burada

daha örgütlü. Hacı Emin bizimle aranızda bir şey olduğundan şüphe ederse üçünüzü de öldürmekten çekinmez. O yüzden sevdiği şeyler hoşuna gitmese bile sesini çıkarma. Bu adamlar manyak. Dindar fanatikler."

"Yani sen değil misin?"

"Hayır. Biz sadece fanatiğiz. Arada fark var. Biz birinin kafasını uçurduğumuzda Tanrının memnun olacağını varsaymayız. İşte onları manyak yapan şey de bu."

* * *

Buluşma Eichmann'ın National Hotel'de kendi adına tuttuğu büyük bir süitte gerçekleşti.

Salondaki herkesten açık ara farkla kısa olan Kudüs Baş Müftüsü beyaz sarık ve uzun siyah cübbe giyiyordu. Suratsız bir adamdı ve şüphesiz çevresini saranların tutumlarının da yardımıyla, kendisini olduğundan daha önemli biri gibi hissettiğini gösteren bir havası vardı. Beni en çok şaşırtan şey Eichmann'a fazlasıyla benziyor olmasıydı. Eichmann'ın beyazlaşan sakallı türü denebilirdi. Bu kadar iyi anlaşmalarının nedeni belki de buydu.

Hacı Emin'in yanında kahverengi ince takımlar ve fesin Mısır versiyonu olan tarpuş giyen beş kişi vardı. Tercümanı Hitler tarzı gri bir bıyığı, gamzeli çenesi ve bir suikastçıyı andıran gözleri olan bir adamdı. Oymalı, kalın bir bastonu vardı ve diğer Araplar gibi –Hacı Emin haricinde– bir omuz kılıfı takıyordu.

Kırklı yaşlarının başında olan Hacı Emin sadece Arapça ve Fransızca biliyordu fakat tercüma-

nının Almancası iyiydi. Önceden yaşadığı mide rahatsızlığı düzelmiş olan Alman gazeteci Franz Reichert iki SD görevlisi için Arapça tercümanlık yapacaktı. Kapının yanına oturup konuşmayı dinledim ve üstlendiğim SD koruması rolü icabı gözlerimi dört açtım. Çoğunlukla Hacı Emin konuştu ve söyledikleri de rahatsız ediciydi – özellikle de ne büyük bir Yahudi aleyhtarı olduğunu anladığımda hayret ettim. Hagen ve Eichmann da Yahudileri sevmezdi. Bu Almanya'da yaygın bir histi. Onlarla alay eder ve onların Almanya kamusal alanından uzak tutulmalarını isterlerdi ama benim gözümde Hagen'in Yahudi aleyhtarlığı saflık ve Eichmann'ınki ise bir nebze de olsa faydacılık kaynaklıydı. Oysaki Hacı Emin Yahudilerden bir köpeğin fareden edebileceği kadar nefret ediyordu.

"Yahudiler," dedi Hacı Emin, "Filistin'deki yaşantıyı öyle bir değiştiriyorlar ki eğer buna dur demezsek sonunda Filistin'deki tüm Arapların mahvına sebep olacaklar. İnsanların ülkemize ziyaretçi olarak gelmesinden rahatsız değiliz. Fakat Yahudiler Filistin'e yabancı işgalciler olarak geliyorlar. Bu bölgeye Siyonizm ve büyük bölümü İslam inançlarına aykırı olan modern Avrupa yaşamının her türlü tuzaklarıyla donanmış olarak geliyorlar. Biz Avrupa usullerine alışık değiliz ve onları istemiyoruz. Ülkemizin Yahudiler buraya kalabalık gruplar halinde gelmeye başlamadan önce olduğu gibi kalmasını istiyoruz. Gelişme istemiyoruz. Refah istemiyoruz. Gelişme ve refah gerçek İslam'ın düşmanlarıdır. Zaten bu tarihe kadar söylenecek her şey söylendi. İngilizlerle,

Yahudilerle ve Fransızlarla konuşmadığımız hiçbir şey kalmadı. Şimdi de Almanlarla konuşuyoruz. Ama size bir şey söyleyeyim, bundan böyle bu ülkenin akıbetine karar verecek tek şey kılıçtır. Eğer Almanya'nın siyaseti Siyonizm'i desteklemek ise bundan haberiniz olsun. Bizim siyasetimiz Siyonistler ve onların destekçilerinin son adamına kadar öldürülmesidir.

"Fakat buraya Führer'inizi tehdit etmeye gelmedim, Herr Eichmann. Almanya, Büyük Britanya gibi emperyalist bir devlet değildir. Geçmişte hiçbir Arap ya da İslam ülkesine zarar vermemiştir. Cihan Harbi sırasında Osmanlı İmparatorluğuyla müttefikti. Ben de Osmanlı ordusunda hizmet ettim. Almanya evvelinden beri bizim emperyalist ve Siyonist düşmanlarımız olan Fransızlar, İngilizler, Ruslar ve Amerikalılarla mücadele etmiştir. Bu nedenle halkınıza hayran ve minnettarız. Tek dileğimiz bize daha fazla Yahudi göndermemenizdir, Herr Eichmann.

"Führer'in muhteşem kitabını okudum. Tercümeydi. Yine de Führer'in zihninden geçenleri bildiğimi söyleyebilirim, beyler. 1918'de Almanya'nın yenilmesine neden oldukları için Yahudilerden nefret ediyor. Savaş sırasında zehirlenmesine ve geçici körlük yaşamasına neden olan zehirli gazın mucidi Chaim Weizmann bir Yahudi olduğu için Yahudilerden nefret ediyor. Sağ salim döndüğü için hepimiz Allah'a şükrettik. Amerika'nın Siyonist İngilizlerin yardımına koşarak Almanya'nın mağlup edilmesine yardım etmesini sağladıkları için Yahudilerden nefret ediyor. Bunları çok iyi anlıyorum, beyler, çünkü

ben de Yahudilerden nefret ediyorum. Yahudilerden çok sayıda sebep yüzünden nefret ediyorum. Ama Yahudilerden en çok Allah'ın elçisi İsa'ya zulmettikleri için nefret ediyorum. Bu yüzden bir Müslüman bir Yahudiyi öldürürse doğrudan Cennet'e gider ve Allah'ın huzuruna çıkar.

"Kısacası Führer'e mesajım budur. Yahudiler sadece Müslümanların en azılı düşmanı değil dünya üzerindeki en büyük fitne kaynaklarıdır. Bunun farkına varması Führer'in en büyük başarısıdır. Bu farkındalık doğrultusunda azimle hareket etmesi bence dünyaya en büyük hediyesi olacaktır. Almanya ve Avrupa'daki Yahudileri Filistin'e göndererek Yahudi sorununu çözemezsiniz. Mutlaka başka bir çözüm bulunmalıdır, beyler. Tüm çözümleri sona erdirecek bir çözüm. Üstlerinize mesajım işte budur. Yahudi sorunuyla başa çıkmanın en iyi yolu Avrupa'daki kaynaklarını kurutmaktır. Führer'inizden bilhassa bunu rica ediyorum. Filistin'deki tüm Yahudi nüfusunu ortadan kaldırmaya söz verirse ben de İngiliz İmparatorluğuna karşı ona yardım edeceğim. Nerede olursa olsun tüm Yahudiler öldürülmelidir."

Baş Müftünün sözleri Eichmann'ı bile sarsmışa benziyordu. Not almakla meşgul olan Hagen'in Müftünün tekliflerinin soğuk basitliği karşısında ağzı açık kalmıştı. Reichert da şaşırmıştı. Her şeye rağmen üzerlerindeki şaşkınlığı atıp Müftüye söylediklerinin her kelimesini Berlin'deki üstlerine bildireceklerini söylediler. Resmi mektuplar takas edildi. Eichmann toplantıyı Müftüyü tekrar görüşecekleri konusunda temin ederek sona erdirdi. Somut hiçbir şey üzerinde anlaşılmamıştı

ama Müftünün sözlerinin iki SD adamına tesir ettiğinin farkındaydım.

Toplantı sona erince Müftü ve adamları, Eichmann'ın National'daki süitini terk etti –Arap tercümanı İngilizlerin Hacı Emin'in Kudüs'teki İslam'ın mukaddes mekânlarından (ki böyle bir yere onu aramak için girmeye cesaret edemezlerdi) birine kapanmış olduklarını zannetmesiyle dalga geçti– dördümüz birbirimize baktık, sigara yaktık ve hayretle başımızı salladık.

Pencereden bakıp Hacı Emin ve adamlarının camları levhalarla kaplı bir minibüse binişini izlerken. "Böyle manyaklık görmedim," dedim. "Adam sıyırmış. Tümden kafayı üşütmüş."

"Bence de," dedi Hagen. "Ama deliliğinin inkâr edilemez soğuk bir mantığı olduğu da gerçek, sence de öyle değil mi?"

"Mantık mı?" diye tekrarladım hafif bir hayretle. "Mantıktan kastettiğin nedir?"

"Günther'le hemfikirim," dedi Reichert. "Bana da tümüyle deli saçması gibi geldi. İlk Haçlı seferinde söylenenlerden farklı değil. Beni yanlış anlamayın Yahudilere bayılıyor değilim ama bütün bir ırkın kökünü kazıyamazsınız."

"Stalin Rusya'da bir sınıfın tümünü ortadan kaldırdı," dedi Hagen. "Hatta düşünürsek iki ya da üç bile diyebiliriz. Çiftçiler, kulaklar ve burjuvazi gibi Yahudilere de gözünü dikmiş olabilir ve birinin yerine diğerini ortadan kaldırabilirdi. Son beş yılını Ukraynalıları açlıktan ölmeye mahkûm ederek geçirdi. Aynısının Yahudilere de yapılamayacağını kim söyleyebilir? Elbette ki bu tür şeyler uygulamada büyük pürüzler ortaya çıkarabilir ve özünde dü-

şüncem hâlâ aynıdır. Onları Filistin'e göndermeye devam etmeliyiz. Buraya vardıklarında başlarına gelecek olanlar bizim derdimiz değil."

Hagen pencerenin kenarına gelip bir sigara yaktı.

"Fakat Filistin'de bağımsız bir Yahudi devleti kurulmasına kesinlikle müsaade etmemeliyiz. Bu gerçeği buraya vardıktan sonra fark ettim. Böyle bir devlet Alman hükümetine karşı lobi faaliyetleri yürütebilir. Birleşik Devletlerin, Almanya'ya karşı savaşa girmesini sağlayabilir. Buna fırsat verilmemeli."

"Ama fiilen Siyonizm'le ilgili fikrini değiştirmedin herhalde," dedi Eichmann. "Sonunda bu baş belalarını bir yerlere göndermemiz gerek. Madagaskar olmaz. Oraya hayatta gitmezler. O yüzden ya buraya gönderilirler ya da Hacı Emin'in bahsettiği diğer şey yapılır. SD'de çalışan herhangi birinin bu fikre razı olacağını zannetmiyorum. Fritz Lang'ın zihninin ürünü olan şeyler gibi biraz fazla uçuk."

Reichert, Müftünün mektubunu aldı. Zarfın üzerinde iki kelime vardı: Adolf Hitler. "Sizce bu anlattıklarından herhangi biri mektupta da yazıyor mudur?" diye sordu.

"Aksini düşünmek için bir neden yok," dedim. "Asıl mesele bu konuda bizlerin ne yapacağı."

"Bu mektubu üstlerimize teslim etmemek söz konusu bile olamaz." Hagen, Müftünün mektubunun teslim edilmemesi fikrine bile tahammül edebilecekmiş gibi görünmüyordu – bu teklifim onu Müftünün söylediklerinden bile daha çok şaşırtmıştı. "Mümkün değil. Bu diplomatik yazışma."

"Bana pek diplomatik gibi gelmedi," dedim.

"Fark etmez. Bu mektup Berlin'e gidecek. Buraya gelmemizin nedenlerinden biri de bu, Günther. Buraya boş yere gelmediğimizi göstermeliyiz. Özellikle Gestapo tarafından takip edildiğimiz bir sırada. Masrafları şişirmek ayrı buradan ellerimiz bomboş dönmek apayrı bir şey. Bizi General Heydrich gözünde komik duruma düşürür. SD'deki kariyerimiz açısından hiç de hayırlı olmaz."

"Hayır, ben bunu kastetmemiştim," dedi kariyer endişesi Hagen'den geri kalmayan Eichmann.

"Heydrich itin teki olabilir," dedim. "Ama kurnaz bir ittir. Bu mektubu okuyup müftünün kafayı sıyırdığını kolayca anlar."

"Belki," dedi Eichmann. "Belki ama neyse ki mektup Heydrich'e gönderilmedi. Mektup Führer'e gönderildi. Buna nasıl cevap verileceğini en iyi o bilir–"

"Bir deliden diğerine giden mektup," dedim. "Bunu mu anlatmaya çalışıyordun, Eichmann."

Eichmann korkudan apışıp kaldı. "Aklımdan bile geçmez," diye kekeledi. "Hayal bile etmem–" Yüzü kıpkırmızı oldu ve huzursuz bir ifadeyle Hagen ve Reichert'a baktı. "Beyler, inanın bana. Kastetmeye çalıştığım şey bu değil. Führer'in en büyük hayranlarından biriyim."

"Tabii ki öylesin, Eichmann," dedim.

Sonunda Eichmann bana baktı. "Flesch'e bundan bahsetmeyeceksin değil mi, Günther? Lütfen Gestapoya bundan bahsetme."

"Aklımdan bile geçmez. Bak, unut gitsin. Fievel Polkes ve Haganah hakkında ne yapacaksın?"

Eliahu Golomb, Eichmann ve Hagen'le yapılacak görüşme için Kahire'de Polkes'le bir araya geldi. Ülkeye varmasından hemen sonra Filistin'de Arap ve Yahudilerin düzenlediği bir dizi bombalı saldırının ardından İngilizler sınırı kapattı. Görüşmeden önce otellerine giderek Golomb ve Polkes'le konuştum ve onlara Hacı Emin'le yapılan görüşmede konuşulan her ne varsa anlattım. Golomb, Hacı Emin'le ilgili bildiği ne kadar beddua varsa söyledi. Ardından Eichmann ve Hagen konusunda ne yapılması gerektiğine dair fikrimi sordu.

"Onları Araplarla çıkacak bir iç savaşı kesin olarak Haganah'ın kazanacağına inandırmalısınız," dedim. "Almanlar güce saygı duyar ve kazananları sever. Zayıfları sevenler sadece İngilizlerdir."

"Biz kazanacağız," diye ısrar etti Golomb.

"Ama onlar bunu bilmiyor," dedim. "Bence onlardan askeri yardım istemek hata olur. Zayıflık alameti olarak görebilirler. Onları aslında olduğunuzdan çok daha iyi silahlanmış olduğunuza ikna etmelisiniz. Onlara topunuz, tankınız ve uçaklarınız olduğunu söyleyin. Doğru olup olmadığını bilme imkânları yok."

"Bunun bize ne faydası olacak?"

"Eğer kazanacağınıza inanırlarsa," dedim, "doğru olanın Siyonizm'i desteklemek olduğuna karar verirler. Eğer kaybedeceğinizi düşünürlerse o zaman Alman Yahudilerini nereye göndermeleri gerektiğini söylemenin bir faydası olmaz. Madagaskar adının geçtiğini duydum."

"Madagaskar mı?" dedi Golomb. "Bu saçmalık!" "Bakın tek yapmanız gereken onları bir Ya-

hudi devleti kurulmasının mümkün olduğu ve bunun da Almanya'ya bir tehdit teşkil etmeyeceğine inandırmanız. Almanya'ya Baş Müftünün haklı olduğunu yani Filistin'deki tüm Yahudilerin öldürülmesi gerektiğini düşünerek dönmelerini istemezsiniz, değil mi?"

Görüşme gerçekleşti ve gayet olumlu geçti. Golomb ve Polkes bana göre fanatiktiler ama onların da dediği gibi gözü dönmüş dindar fanatikler değillerdi. Baş Müftünün dediklerinden sonra her şey kulağa mantıklı geliyordu.

Birkaç gün sonra İtalyan gemisi *Palestrina*'yla İskenderiye'den Brindisi'ye doğru yola çıktık ve yolda Rodos ve Piraeus'a uğradık. Brindisi'den bir trene bindik ve 26 Ekim'de tekrar Berlin'deydik.

Eichmann'a dokuz ay sonra bir dava için gittiğim Viyana'da ileride Stalin Platz olarak bilinecek yerin güneyindeki On Birinci Bölgedeki Prinz-Eugen-Strasse'de rastladım. Wehrmacht'ın Mart 1938'de Avusturya'yı işgalinin ardından sahibi olan Yahudi ailesinin elinden alınan ve artık SD'nin Avusturya'daki merkezi olan Rothschild Sarayından çıkıyordu. Eichmann terfi etmişti ve artık bir teğmen –Untersturmführer'di. Yürüyüşü bile değişmişti. Yahudiler çoktan ülkeden kaçmaya başlamıştı. Hayatında ilk kez Eichmann gerçekten yetki sahibi olmuştu. Mısır'dan döndükten sonra üstlerine her ne söylemişse etkisi olduğu açıktı.

Bir iki dakika konuştuktan sonra makam aracına binip uzaklaştı. SS üniforması giyenler içinde onun kadar Yahudiyi andıranını görmemiştim.

Savaştan sonra gazetede onun resmini ne zaman görsem hep bu aklıma gelmiştir. SS üniforması giyenler içinde Yahudiye en çok benzeyen adam.

Onunla ilgili hiç unutmadığım bir şey daha var. İskenderiye'den gemiyle dönerken, deniz tutmadığı bir esnada, bana söylediği bir şey. Bu Eichmann'ın çok gurur duyduğu bir şeydi. Çocukken Linz'de oturdukları sırada Adolf Hitler'le aynı okula gitmişti. İleride neye dönüştüğüne belki de bununla bir açıklama getirmek mümkündür. Bilmiyorum.

1

Münih 1949

Bir zamanlar toplama kampı olan yerden bir taş atım mesafesi uzaktaydık. Fakat rehberleri dağıtırken bundan, çok gerekmediği müddetçe bahsetmedik. Ortaçağ'dan kalma Dachau şehrinin doğu yakasındaki otel, parke taşlı ve iki yanına kavak ağaçları dizili bir yolun üzerindeydi ve eski KZ'den –artık komünistlerden kaçıp gelen Alman ve Çek mülteciler için yerleşim kampı olarak kullanılıyordu– Würm Nehri kanalı ile ayrılıyordu. Yarı ahşap bir bina olan bu üç katlı banliyö villasının turuncu kiremit döşeli dik bir çatısı ve ikinci katında kırmızı sardunyalarla bezeli ve binanın tüm cephelerini çevreleyen bir balkonu vardı. Mazide daha iyi günleri olmuş yerlerden biriydi. Önce Naziler sonra da Alman savaş esirleri Dachau'dan ayrıldığı için otele artık kimse gel-

miyordu. Bunun tek istisnası, 1936'da benim de fevkalade nahoş birkaç hafta geçirdiğim KZ'nin bulunduğu bölgede yapılacak kısmi kazıya nezaret etmeye gelen tuhaf inşaat mühendisiydi. Bavyera halkının seçilmiş yöneticileri kampın kalıntılarının o günkü ve gelecekteki ziyaretçiler tarafından görülmesini istememişlerdi. Benim de dâhil olduğum şehir sakinlerinin çoğu ise kampın Dachau'ya para kazandırmak için bir fırsat olarak görülmesi gerektiğini düşünüyordu. Fakat abide inşa edilmediği ve beş bin kişinin gömüldüğü toplu mezarın yeri belirtilmediği müddetçe bu fırsatın gerçekleşmesi pek mümkün görünmüyordu. Ziyaretçiler uzak durmayı tercih etti ve sardunyalarla sergilediğim tüm gayrete rağmen otel unutulmaya başlandı. O yüzden yeni iki kapılı Buick Roadmaster otomobil bizim tuğla döşeli girişimize park ettiği zaman kendi kendime bu iki kişi muhtemelen yolunu kaybetmiştir ve bana Amerikan Üçüncü Ordu kışlasının yolunu soracaklardır dedim ama orayı bulamamaları için de hiçbir neden yoktu.

Sürücü Buick'ten çıktı, bir çocuk gibi esnedi ve sanki Dachau gibi bir yerde kuşların ötüyor olmasından dolayı hayret etmiş gibi gökyüzüne baktı. Aynısını ben de sıklıkla düşünürdüm. Muhtemelen başka bir yerde olmayı dileyen yolcu, arabada oturup doğruca ileri bakmaya devam etti. Sempatimi kazandığından ve parlak yeşil bir sedanı olduğundan ben olsam kesin yola devam ederdim, diye düşündüm. İkisi de üniformalı değildi ama sürücü yolcudan çok daha iyi giyinmişti. Daha iyi giyimliydi, daha iyi beslenmişti ve daha sağ-

lıklı görünüyordu. Taş basamaklardan dans eder gibi çıkıp ön kapıdan sanki binanın sahibiymiş gibi geçtikten sonra ben bu şapkasız, bronz tenli, gözlüklü ve her hamlesini dikkatle hesap eden bir satranç ustasına benzeyen adamı başımı eğerek kibarca selamladım. Hiç de kaybolmuşa benzemiyordu.

"Buranın sahibi sen misin?" diye sordu kapıdan girer girmez. Alman aksanıyla konuşmak için kendini zorlamadı ve cevabı beklerken bana bakmaya bile tenezzül etmedi. Otelin insanı evinde hissettirmesi gereken ama bunu ancak bir sütçü kızla birlikte kalırsanız sağlayabilecek dekorunu süzdü. Etrafta inek çanları, çıkrıklar, kenevir tarakları, tırmıklar, bileme taşları ve üzerinde iki günlük *Süddeutsche Zeitung*'la *Münchener Stadtanzeiger*'in çok eski bir nüshasının bulunduğu büyük bir ahşap fıçı vardı. Duvarlarda, Amper Nehri ve Dachauer Moos'un –günümüzde çoğu kurutulup tarım arazisine çevrilen büyük bir bataklık– cazibesine kapılan, Hitler'den daha iyi ressamların Dachau'ya geldiği günlerden kalma suluboya yerel manzara resimleri asılıydı. Tümü altın taklidi pirinç guguklu saatler gibi önemsiz şeylerdi.

"Sahibi olduğum söylenebilir," dedim. "En azından karım hasta olduğu zamanlarda. Kendisi Münih'te hastanede."

"Umarım ciddi bir şey değildir," dedi hâlâ bana bakmayan Amerikalı. Karımın sağlığından ziyade suluboya resimlerle ilgiliymiş gibi görünüyordu.

"Eski KZ'nin olduğu yerdeki Amerikan kışlasını arıyorsunuz sanırım," dedim. "Kanalın üzerin-

deki köprüden geçip gitmeniz gerekirken siz ana yoldan ayrılmışsınız. Buradan yüz metre kadar uzakta. Ağaçların arkasında."

Artık bana bakmaya başlamıştı ve gözleri de kedilerinki gibi oynaktı. "Bunlar kavak ağacı, değil mi?" Eğilerek pencereden kamp istikametine baktı. "Onlardan memnun olduğunuza eminim. Yani kampın nerede olduğu anlaşılmıyor bile değil mi? Ne güzel."

Sözlerindeki suçlayıcı imaları duymazdan gelerek onun yanına, pencereye gittim. "Ben de sizin kaybolduğunuzu zannetmiştim."

"Hayır, Hayır," dedi Amerikalı. "Kaybolmadım. Aradığım yer burası. Yani eğer burası Hotel Schroderbrau'ysa."

"Burası Hotel Schroderbrau."

"O zaman doğru yere gelmişiz." Amerikalı yaklaşık 1.73 boylarında elleri ve ayakları küçük bir adamdı. Gömleği, kravatı, pantolonu ve ayakkabıları kahverenginin farklı tonlarındaydı ama ceketi açık renkli yünlü kumaştan yapılmıştı ve kesimi gayet iyiydi. Altın Rolex'inden Amerika'daki garajında bu Buick'ten çok daha iyi bir arabası olduğunu anlayabiliyordum. "İki geceliğine iki oda istiyorum," dedi. "Kendim ve arabadaki dostum için."

"Amerikalıların kalması için onaylanmış bir otel değiliz," dedim. "Ruhsatımı kaybedebilirim."

"Sen söylemezsen ben de söylemem," dedi.

"Kabalık ettiğimi zannetmeyin, bayım," dedim kendi kendime öğrendiğim İngilizceyi zorlayarak. "Fakat açıkçası zaten kapatmak üzereyiz. Burası ölene kadar kaynatamın oteliydi. Karım ve ben,

malum nedenlerle burayı işletmeyi beceremedik. Şimdi de kendisi hasta–" Omuz silktim. "Gördüğünüz gibi pek aşçıya benzer bir halim yok ve sizin de rahatınıza düşkün biri olduğunuzu varsayıyorum. Başka bir otelde daha rahat edersiniz. Şehrin diğer tarafındaki Hörhammer ya da Zieglerbrau'da kalabilirsiniz. İkisi de Amerikalılara açıktır. İkisinin de kafesi harikadır. Özellikle de Zieglerbrau'nun."

"Bu söylediklerinden otelde başka kimse olmadığını mı anlamalıyım?" diye sordu, benim itirazlarımı ve İngilizce konuşma gayretimi dikkate almadan. Alman aksanı hemen hiç olmasa da gramer ve kelime bilgisinde en ufak bir eksiklik yoktu.

"Öyle," dedim. "Otel boş. Dediğim gibi kapanmak üzereyiz."

"Biz tabirini kullandığın için sordum," dedi. "Kaynatan ölmüş ve karın hastanede ama sen sürekli, sanki başka birileri varmış gibi biz deyip duruyorsun."

"Otelci alışkanlığı," dedim. "Sadece ben ve sarsılmaz hizmet aşkım varız."

Amerikalı ceketinin cebinden bir içki şişesi çıkardı ve etiketini görebileceğim şekilde tuttu. "Sarsılmaz hizmet aşkın bize bir çift temiz bardak getirebilir mi?"

"Bir çift mi, tabii ki." Ne istediğini bilmiyordum. Derdinin iki oda tutmak olmadığı belliydi. Aklında bir şeyler vardı ama ne olduğunu sezememiştim. Üstelik içki şişesinin etiketinde de sıra dışı hiçbir şey yoktu. "Ya arabadaki arkadaşın? O gelmeyecek mi?"

"O mu? O içmez."

Ofise girip bir çift bardak aldım. Viskisiyle birlikte su da ister mi diye soramadan Amerikalı iki bardağı da ağzına kadar doldurdu. Bardağı ışığa doğru kaldırıp yavaşça konuştu: "Keşke senin bana kimi hatırlattığını hatırlayabilseydim."

Üzerinde durmadım. Bu ancak bir Amerikalı ya da İngiliz'in edebileceği bir laftı. Almanya'da bugünlerde hiç kimse birini ya da bir şeyi hatırlamak istemiyor. Mağlubiyetin sağladığı imtiyaz.

"Hatırlarım," dedi başını sallayarak "Bir yüzü hiç unutmayacağımı zannederdim. Ama neyse," dedi. Viskisini içti ve bardağı kenara çekti. Ben de bir yudum aldım. Haklıymışım iyi viskiymiş ve öyle olduğunu söyledim.

"Bana bak," dedi. "Senin otelin tam bana göre. Dediğim gibi bir ya da iki gece için iki odaya ihtiyacım var. Fark etmez. Nihayetinde çok param var. Nakit para." Arka cebinden bir tutam yeni basılmış mark çıkardı, gümüş para klipsini açtı ve masanın üzerine beş tane yirmilik koydu. Bu miktar iki odanın iki gecelik fiyatının beş katıydı. "Ne kadar çok para o kadar az soru."

İçkimi bitirip hâlâ dışarıdaki Buick'te oturan adama gözlerimi kısarak bakmaya, adamı tartmaya çalıştım, bugünlerde gözlerim uzağı pek görmüyordu. Ama Amerikalı benden önce davrandı.

"Dostumun kim olduğunu merak ediyorsun," dedi. "Acaba hıyar emicinin teki mi diye düşünüyorsun." Bardakları tekrar doldurdu ve sırıttı. "Dert etme. Birbirimizden pek haz ettiğimiz söylenemez. Aslında hiç sevmiyoruz da denebilir.

Eğer ona soracak olursan o pislik herif de benden tiksindiğini söyleyecektir."

"İyi bir yol arkadaşı," dedim. "Ben hep paylaşılan bir yolculuğun hatırası daha çok olur derim." İkinci bardağı da içtim. Şimdilik masanın üzerindeki yüz marka dokunmadım. Fakat gözlerim dönüp dolaşıp sürekli paraya gidiyordu ve Amerikalı da bunu fark etti ve konuştu:

"Durma al parayı. İkimiz de ihtiyacın olduğunu biliyoruz. Geçen Ağustos'ta hükümetim Dachau'da savaş suçlularını yargılamayı sona erdirdiğinden beri bu otel müşteri yüzü görmemiştir. Neredeyse bir yıl oldu değil mi? Kaynatanın kendini öldürmesine şaşmamak gerek."

Bir şey demedim ama pisliğin kokusunu almaya başlamıştım.

"Zor olmalı," diye devam etti. "Hem de çok zor. Mahkemeler sona erdiğine göre artık kim tatilde buraya gelmek ister? Dachau'nun, Coney Island olduğu söylenemez nihayetinde. Şansın yaver giderse geçmişini yâd etmek isteyen birkaç Yahudiyi ağırlayabilirsin."

"Sadede gelin," dedim.

"Tamam." İçkisini bitirdi ve cebinden altın bir sigaralık çıkardı. "Herr Kommissar Günther."

Bana uzattığı sigarayı aldım ve yüzüme yaklaştırırken başparmağının tırnağıyla tutuşturduğu bir kibritle yakmasına izin verdim.

"Onu yaparken dikkatli ol," dedim. "Manikürünü heba edebilirsin."

"Belki de benim için sen heba edersin, olur mu?"

"Belki."

Güldü. "Bana kızma, dostum," dedi. "Tecrübeyle sabit. Bunu deneyen krautlar* hâlâ ağızlarından parçalarını topluyor."

"Bilmiyorum," dedim. "Sert bir adama benzemiyorsun. Yoksa bu sezon sert adam modası böyle mi?"

"Ne bildiğinin benim gözümde pek önemi yok, Bernie, seni eski toprak," dedi. "Dinle de sana ne bildiğimi söyleyeyim. Çok şey biliyorum. Geçen sonbaharda eşin ve senin Berlin'den ihtiyara burayı işletmesi için yardım etmeye geldiğinizi biliyorum. Onun Noel'den önce kendini öldürdüğünü ve karının da bu yüzden kafayı üşüttüğünü biliyorum. Berlin'deki Alex'te nasıl Kriminal Kommissar olduğunu biliyorum. Tıpkı benim gibi bir polistin."

"Polise benzemiyorsun."

"Teşekkürler. Bunu iltifat kabul ediyorum, Herr Kommissar."

"Bu on yıl önceydi," dedim. "Çoğunlukla özel dedektif olarak çalıştım."

Amerikalı başıyla pencereyi işaret etti. "Arabadaki adam direksiyona kelepçeli ve o bir savaş suçlusu. Senin Alman gazetelerinin Kızıl Ceket dediklerinden. Savaş sırasında burada, Dachau'da görevliymiş. Vazifesi krematoryumda cesetleri yakmakmış ki bu yüzden yirmi yıl ceza aldı. Bana sorarsan asılmayı hak ediyor. Hepsi öyle. Ama eğer asılmış olsaydı şimdi soruşturmamda bana yardım edemezdi. Ben de seninle tanışma şerefine nail olamazdım."

Sigarasının dumanını ahşap oymalı tavana üfledi ve daha sonra dilinin üzerindeki bir tütün

* Kraut argoda Alman –ed.n.

parçasını aldı. Şimdi ona bir aparkat geçirsem dilinin ucu kopardı. Ben de arabadaki adam gibi bu Ami'den hoşlanmamıştım. Yankinin tavrı ve benim karşımda böyle avantajlı bir konumda olduğunu düşünmesi hiç hoşuma gitmedi. Ama onu yumruklamaya değmezdi. Amerikan Bölgesindeydik ve ikimiz de bana problem çıkarabileceklerini biliyorduk. Amerikalılarla başım derde girsin istemiyordum. Özellikle de İvanlarla yaşadığım sıkıntılardan sonra. O yüzden yumruklarımı olduğu yerde tutmaya devam ettim. Ayrıca hâlâ ortada olan yüz mark vardı. Bugünlerde hiç de fena para sayılmazdı.

"Arabadaki adam senin karının babasının arkadaşına benziyor," dedi Amerikalı. Döndü ve otelin barına yürüdü. "O ve onun SS dostlarının buraya sıkça gelip gittiklerini düşünüyorum." Gözleri barın üstündeki kirli bardakları, dolu kül tablalarını ve yere dökülen biraları süzdü. Tümü bana aitti. Bu otelde kendimi gerçekten evimde hissettiğim tek yer bardı. "Nerede o eski günler, değil mi?" Güldü. "Bence senin tekrar polis olman gerek, Günther. Sen otel işletecek adam değilsin. Buradan daha iç açıcı ceset torbaları gördüm diyebilirim."

"Kimse senden kalmanı ya da arkadaşlık kurmanı istemedi," dedim.

"Arkadaşlık kurmak mı?" Güldü. "Yaptığımız bu mu? Hayır, hiç zannetmem. Arkadaşlık kardeşçe bir şeyi çağrıştırır. Böyle bir şehirde oturan hiç kimseyle ilgili öyle şeyler hissetmem."

"Üzülme," dedim. "Tek çocuğum yani kardeş sevgisine falan alışık değilim. Açıkçası seninle

konuşmaktansa kül tablalarını boşaltmayı tercih ederim."

"Wolf, arabadaki adam," dedi Amerikalı, "müteşebbis türde bir herifmiş. Cesetleri yakmadan önce kerpetenle altın dişlerini sökermiş. Budama makasıyla da parmakları kesip nikâh yüzüklerini alırmış. Hatta banknot, mücevher ve altın var mı diye kişilerin mahrem bölgelerini aramada kullandığı özel bir maşası bile varmış. Bulduğu şeyler hayret verici. Kamp kurtarılmadan önce kaynatanın bahçesine gömdüğü boş bir şarap kutusunu dolduracak kadar çok."

"Ve sen de kazıp çıkarmak istiyorsun?"

"Hiçbir şeyi kazıp çıkaracak değilim." Amerikalı başparmağıyla kapıyı işaret etti. "Eğer aklı varsa bunu yapacak kişi odur."

"O kutunun hâlâ orada olduğunu sana kim söyledi?" diye sordum.

Omuz silkti. "Kaynatan Herr Handlöser'in bulmadığından eminim. Bulmuş olsaydı burası çok daha iyi bir halde olurdu. Anna Karenina gibi başını Altomünster raylarının üzerine koymasına da gerek kalmazdı. Bence Anna Karenina'dan çok daha az beklemiştir. Siz krautların iyi bildiği şeylerden biri de bu. Trenler. Hakkınızı teslim etmek gerek. Bu lanet ülkede her şey saat gibi işliyor."

"Peki, bu yüz mark niye? Beni susturmak için mi?"

"Elbette ki ama senin zannettiğin şekilde değil. Gördüğün gibi sana ve bu şehirdeki herkese kıyak yapıyorum. Günther eğer birisi senin arka bahçenden bir kutu dolusu altın ya da mücevher çıkarırsa sonra bu şehirdeki herkes bahçelerine

musallat olacak adamlarla uğraşmak zorunda kalır. Mülteciler, İngiliz ve Amerikalı askerler, çaresiz Almanlar, açgözlü İvanlar artık aklına kim geliyorsa. Bu yüzden gayrı resmi yoldan halletdiyorum. Bu kadar basit."

"Hazine rivayeti işlerin açılmasını sağlayabilir," deyip resepsiyona yöneldim. Para hâlâ oradaydı. "İnsanların tekrar bu şehre gelmesini sağlayabilir."

"Peki, gelip de bir şey bulamadıklarında ne olacak bir düşün bakalım? Ortalık karışacak. Daha önce de gördüm."

Başımı salladım. Parayı almak için can attığımı inkâr edemezdim. Ama birisinin ağzından çıkmış altınlarla herhangi bir bağlantım olsun istemiyordum. O yüzden paraları ona doğru ittim. "Dilediğin gibi kazabilirsin," dedim. "Bulduklarını da her ne halt istersen öyle yap. Paranın kokusu hiç hoşuma gitmedi. Ganimetten pay almaya benziyor. O zaman bu işlerin parçası olmayı istemediğim gibi şimdi de olmak istemiyorum."

"Bak sen," dedi Amerikalı. "Neler görüyorum. İlkeleri olan bir kraut. Adolf Hitler'in hepinizi öldürdüğünü zannetmiştim."

"Geceliği üç mark," dedim. "Oda başına ve ödeme peşin. Gece gündüz sürekli sıcak su var. Bira ve bir fincan kahveden fazlasını istiyorsanız parasını ödersiniz. Almanya'da yiyecek hâlâ karneyle veriliyor."

"Makul," dedi. "Öyle ya da böyle özür dilerim. Senin hakkında yanılmışım."

"Öyle ya da böyle ben de özür dilerim." Kendime biraz daha içki koydum. "O ağaçlara ne zaman baksam aklıma onların arkasında olanlar gelir."

2

Arabadaki adam orta boylu, koyu renk saçlı, kepçe kulaklıydı, gölgeli ve hüzünlü gözleri vardı. Kalın yün bir takım ve beyaz gömlek giyiyordu ama kravatı yoktu. Muhtemelen kendisini asmasın diye kravatı alınmıştı. Birbirimizle konuşmadık. Otele girdiğinde sanki hissettiği suçluluktan dolayı –çünkü aklıma başka bir neden gelmiyor– başı neredeyse omuzlarının arasında kaybolacaktı. Belki de ben biraz abartmıştım. Nedeni ne olursa olsun haline üzüldüm. Eğer olayların seyri farklı olsaydı Amerikalının Buick marka otomobilindeki ben de olabilirdim.

Adamın haline üzülmemin bir nedeni daha vardı. Zayıf ve hasta görünüyordu. Bahçeyi kazmaya mecali varmış gibi görünmüyordu. Amerikalı Buick'in bagajından aletleri çıkarırken ona bundan bahsettim.

"Hastanede olması gerekir gibi bir hali var," dedim.

"Bundan sonra gideceği yer de orası zaten," dedi Amerikalı. "Kutuyu bulursa penisilini alır." Omuz silkti. "Onu böyle tehdit etmesem hayatta işbirliğine yanaşmazdı."

"Siz Ami'lerin Cenevre Anlaşmasına riayet ettiğinizi zannederdim," dedim.

"Aa, ederiz, tabii ki ederiz," dedi. "Ama bunlar sıradan asker değil, bunlar savaş suçlusu. Bazıları binlerce insanı öldürdü. Bu adamlar kendi kendilerine Cenevre Anlaşmasının sınırları dışına çıktılar."

Wolf'un peşinden gittiğimiz bahçede Amerikalı aletleri çimenlerin üzerine atıp ona işe koyulmasını söyledi. Sıcak bir gündü. Bu sıcakta kazma sallanacak tek yer kendi cebinizdi. Wolf aletleri toplamaya çalışırken bir ağaca yaslandı ve nefes aldı. "Sanırım tam burasıydı," diye fısıldadı. "Bir bardak su alabilir miyim?" Elleri titriyordu ve alnı ter kaplıydı.

"Ona bir bardak su getirir misin, Günther?" dedi Amerikalı.

Suyu almaya gittim ve döndüğümde Wolf'un kazmayı eline aldığını gördüm. Kazmayı bir kez savurdu ve az daha düşüyordu. Onu dirseğinden tuttum ve oturmasına yardım ettim. Hiç rahatsız olmamışa benzeyen Amerikalı bir sigara yaktı. "Wolf, dostum rahat ol," dedi. "Hiç acelemiz yok. O yüzden odaları iki gecelik tuttum çünkü pek de bahçe kazmaya uygun bir halde olmadığını biliyordum."

"Bu adam herhangi bir işi yapabilecek vaziyette değil," dedim. "Şu haline bak. Ayakta duramıyor."

Amerikalı kibritini Wolf'a atıp homurdandı. "Sence o aynı şeyleri Dachau'da tutulan kişiler için düşündü mü?" dedi. "Düşündüyse ne olayım. Muhtemelen düştükleri yerde onları vurmuştur. Aslında fena fikir de değil. Onu hapishane hastanesine geri taşımaktan kurtulurum."

"Bu uygulamanın maksadı başka bir şey değil mi? Bence sen sadece burada gömülü olanı istiyorsun."

"Elbette ki ama kazan ben olmayacağım. Bu ayakkabılar Florsheim'dan."

Öfkeyle kazmayı Wolf'un elinden aldım. "Eğer akşam olmadan senden kurtulmamı sağlayacaksa ben yaparım," dedim. Kazmayı çimlere sanki Amerikalının kafasına saplıyormuş gibi sapladım.

"Bu senin cenazen, Günther."

"Hayır, ama eğer yapmazsam onunki olacak." Kazmayı tekrar sapladım.

"Teşekkürler, dostum," diye fısıldadıktan sonra Wolf bir ağacın altına oturdu, arkasına yaslandı ve yavaşça gözlerini kapattı.

"Siz krautlar." Amerikalı gülümsedi. "Birbirinizi bırakmıyorsunuz, değil mi?"

"Bunun Alman olmakla ilgisi yok," dedim. "Bunu sen de dâhil olmak üzere sevmediğim herkes için yapardım."

Bir saat kazmayla kazdıktan sonra kürekle devam edip bir metre kadar inmiştim ki sert bir şeye denk geldim. Sesi ve yapısı bir tabutu andırıyordu. Amerikalı hemen çukurun yanına gelip toprağı dikkatle inceledi. Kazmaya devam ettim ve sonunda küçük bir valiz ebadındaki bir kutuyu

çıkarıp çimlerin üzerine koydum. Ağırdı. Başımı kaldırdığımda adamın elinde bir otuz sekizlik olduğunu gördüm. Küt burunlu polis silahı.

"Şahsi bir şey değil," dedi. "Ama bir hazineyi kazıp çıkaran kişi haklı olarak onda pay sahibi olduğunu da düşünür. Özellikle de yüz markı reddedecek kadar asil bir adam."

"Madem konuyu açtın," dedim, "aslında kürekle yüzünü dağıtmayı tercih ederim."

Silahını salladı. "Öyleyse neme lazım küreği uzağa atsan iyi olur."

Eğilip küreği aldım ve çiçeklerin arasına attım. Elimi cebime atınca onun gerildiğini görüp güldüm. "Senin gibi sert bir adama göre biraz fazla gergin değil misin?" Bir Lucky sigara paketi çıkardım ve bir tane yaktım. "Belki de ağızlarından hâlâ kabuk parçaları temizleyen o krautlar sadece yumurtalarını yerken dikkat etmemişlerdir. Ya bu ya da iyi bir hikâye uydurdun."

"Senden yapmanı istediğim şu," dedi. "Çukurdan çık, kutuya al ve arabaya taşı."

"Sen ve manikürün," dedim.

"Evet," dedi. "Ben ve manikürüm."

Çukurdan çıkıp önce ona sonra kutuya baktım. "Şerefsizin teki olduğun belli," dedim. "Ama ben pek çok şerefsizle tanıştım –bazıları senden bin beterdi– o yüzden bu konuda tecrübeliyim. Bir adamı soğukkanlılıkla öldürmek için pek çok neden vardır ama bir kutuyu arabaya taşımayı reddetmek bunlardan biri değildir. O yüzden içeri girip elimi yüzümü yıkayacak ve bir bira alacağım. Sen de ne halin varsa gör."

Döndüm ve içeri yürüdüm. Tetiği çekmedi.

Beş dakika sonra banyonun penceresinden baktığımda Wolf'un kutuyu yavaşça Buick'e doğru taşımakta olduğunu gördüm. Silahı hâlâ elinde olan ve sanki tüfeğim varmış gibi gergin bir ifadeyle otelin pencerelerine bakan Amerikalı bagajı açtı ve Wolf kutuyu içine koydu. Ardından ikisi de arabaya binip gitti. Aşağı indim, bardan bir bira aldım ve ön kapıyı kilitledim. Amerikalı bir konuda haklıydı. Berbat bir otelciydim. Artık başka bir yol bulmamın vakti gelip de geçmişti. Bir kâğıda büyük kırmızı harflerle "SÜRESİZ OLARAK KAPALI" yazdım. Ardından kâğıdı kapının camına bantlayıp bara geri döndüm.

Birkaç saat ve onun iki katı biradan sonra yeni elektrikli trenlerden biriyle Münih istasyonuna gittim. Oradan yürüyerek bombardımanda hasar gören Ludwigstrasse'den geçerek bir zamanlar Münih'in en güzel konser salonları olan Leuchtenberg Sarayı ve Odeon'un yanıp kararmış harabelerinin önüne geldim. Oradan bir tramvaya atladım ve Schwabing'e doğru devam ettim. Buradaki binaların tümü bana kendimi hatırlatıyordu çünkü sadece ön cepheleri ayakta kalmıştı. O nedenle sokağın genel görünümü sanki aynıymış gibi gelse de aslında yanmış ve büyük hasar görmüştü. Bazı tamiratlara girişmek için geç bile kalmıştım ama yapmakta olduğum şeyi yaparken bunu nasıl başarabileceğimi ben de bilmiyordum. Otuzların başlarında Adlon Hotel dedektifi olarak çalışırken büyük bir oteli işletmek hakkında birkaç şey öğrenmiştim ama küçük bir oteli işletmede bunlar pek işe yaramıyordu. Ami haklıydı. En iyi bildiğim işe geri dönmem gereki-

yordu. Kirsten'e oteli satılığa çıkaracağımı ve tekrar özel dedektif olacağımı söyleyecektim. Tabii ona söylemekle onun bunu kabullenmesini beklemek arasında büyük fark vardı. Benim hâlâ ön cephem olsa da Kirsten eski halinin tam bir enkazı haline gelmiş gibi görünüyordu.

Devlet hastanesi, Schwabing'in kuzey kıyısındaydı. Amerikan askeri hastanesi olarak kullanılıyordu yani Almanlar başka bir yere gidecekti. Tabii hastanenin Max Planck Psikiyatri Enstitüsüne gitmek zorunda olan deliler haricinde herkes. Burası devlet hastanesinin hemen köşesinde yer alan Kraepelinstrasse'de bulunuyordu. Otelden fırsat bulabildiğin her seferde onu ziyarete geliyordum ve son zamanlarda ancak iki günde bir gelebilmiştim.

Kirsten'in odasından güneydoğudaki Prinz Luitpold Park görünüyordu ama odasının konforlu olduğu söylenemezdi. Odasının pencerelerinde parmaklıklar vardı ve odayı paylaştığı diğer üç kadın da hiç iyi durumda değildi. Oda idrar kokuyordu ve arada bir diğer kadınlardan biri çığlık atar, kahkahayla güler ya da bana bir şey fırlatırdı. Yataklar da haşere kaynıyordu. Kirsten'in bacak ve kollarında ısırık izleri vardı bir keresinde haşereler beni de ısırmıştı. Kirsten'in evlendiğim kadınla hemen hiç alakası kalmamıştı. Berlin'den ayrıldıktan sonra geçen on ay içerisinde on yıl yaşlanmıştı. Saçları uzun, beyaz ve pisti. Gözleri iki teli kesik ampul gibiydi. Demir yatağının kenarına oturdu ve sanki gördüğü en harika şeymiş gibi yeşil yer muşambasına baktı. Richard Wagner Strasse'deki müzede bulunan antropoloji ko-

leksiyonundaki düzgün doldurulmamış hayvanlara benziyordu.

Babası öldükten sonra Kirsten bunalıma girip çok içmeye ve kendi kendine konuşmaya başladı. Başta benim dinlediğimi varsaydığını zannediyordum. Ama çok geçmeden durumun böyle olmadığını anladım. O yüzden kendi kendine konuşmayı kesince mutlu oldum. Ama konuşmayı tamamen kesti ve tümüyle içe kapandığını anladıktan sonra çağırdığım doktor derhal hastaneye yatırılması gerektiğini söyledi.

Kirsten'i tedavi eden psikiyatrist Dr. Bublitz onun hastaneye yatırılmasından bir hafta sonra "akut katatonik şizofrenisi var," dedi. "Çok sıra dışı bir şey değil. Almanya'nın başına gelenlerden sonra kim buna şaşırabilir ki? Hastanede yatan hastaların yaklaşık beşte biri bir tür katatoniden mustarip. Dansçı ve fotoğrafçı Nijinsky'nin rahatsızlığı da Frau Handlöser'inkiyle aynı."

Kirsten'in aile doktoru onu çocukluğundan beri tedavi ettiğinden hastaneye kızlık soyadıyla kaydedilmişti. (Üstelik bu hatayı kimsenin düzeltmek gibi de bir niyeti yoktu. Ben de her seferinde Frau Handlöser diyen doktoru düzeltmekten sonunda vazgeçtim.)

"İyileşecek mi?" diye sordum Dr. Bublitz'e.

"Söylemesi zor," dedi.

"Peki, Nijinsky bu aralar nasıl?"

"Öldüğüne dair rivayetler var ama doğru değil. Yaşıyor ama hâlâ psikiyatrik bakım altında."

"Sanırım bu sorumu cevapladı."

"Nijinsky hakkında mı?"

"Karım hakkında."

Bu günlerde Dr. Bublitz'i bile nadiren görüyordum. Çoğunlukla Kirsten'in yanına oturup saçlarını tarıyor bazen bir sigara yakıp ağzına koyuyordum ama tekrar alana kadar sigara orada içilmeden duruyordu. Bazen duman yüzüne vurduğunda gözlerini kırpıyordu ki yaşadığına dair tek delil buydu. Zaten ona sigara vermeye de bunu görebilmek için devam ediyordum. Diğer zamanlarda ona gazete ya da kitap okuyordum ve bir ya da iki kez nefesi öyle kötü kokuyordu ki dişlerini bile fırçaladım. Bu özel zamanda ona otelle ve kendimle ilgili planlarımdan bahsettim.

"Hayatıma dair bir şeyler yapmam gerekiyor," dedim. "Artık o otelde kalamam. Yoksa benim de senin yanına gelmem uzun sürmez. Şimdi buradan çıktıktan sonra aile avukatınıza gidecek ve oteli satılığa çıkaracağım. Daha sonra otele karşılık Wechselbank'taki Herr Kohl'dan kredi çekecek ve ufak bir iş kuracağım. Özel dedektiflik yapacağım tabii ki. Otel işletmek benim harcım değil. Polislikten başka bir iş elimden gelmiyor. Schwabing'de bir ofis ve küçük bir daire tutup sana daha yakın olacağım. Bildiğin gibi Münih'in bu bölümü bana hep Berlin'i hatırlatır. Üstelik bombardıman hasarı yüzünden ucuz da. Englischerstrasse'nin güneyindeki Wagmullerstrasse yakınlarında bir yer çok güzel olur. Orada Bavyera Kızıl Haçının da ofisleri var ve kayıp birini aramak isteyenler önce oraya gidiyor. Bu konuda uzmanlaşırsam geçimimi rahat temin ederim gibi geliyor."

Kirsten'in cevap vermesini beklemiyordum ve beni bu yönde hüsrana uğratmamaya da kararlıy-

dı. Söylediğim şeyler aylardır aldığı en iç karartıcı haberlermiş gibi yere bakmayı sürdürdü. Sanki Dachau'da başarısız bir oteli satmak bir işle ilgili alınabilecek en kötü kararmış gibi. Durdum ve onun sigarasını kendi ağzıma koydum. Derin bir nefes çektikten sonra ucunu ayakkabımla ezip izmariti de ceketimin cebine attım – oda yeterince kirli olduğundan bir de benim izmaritime ihtiyacı yoktu.

"Almanya'da bir sürü kayıp insan var," diye ekledim. "Tıpkı Nazilerin iktidarda olduğu dönem gibi." Başımı iki yana salladım. "Ama Dachau'da tek başıma devam edemem. Artık yeter. Şu anki durumuma göre burada olması gereken kişi sen değilsin de benim."

Diğer kadınlardan biri çığlığı basınca yerimden fırladım. Kadın daha sonra yüzünü duvara dönüp ben gidene kadar orada kaldı ve ihtiyar bir haham gibi ayaklarını sallayıp durdu. Belki de bilmediğim bir şeyi biliyordu. Deliliğin geleceği görebilme yeteneği olduğunu söylerler. İleride ne olacağını bilseydik bu hepimizi çığlık attırmaya yeterdi. Hayatta asıl olan geçmiş ve geleceği olabildiğince uzun süre birbirinden ayrı tutmaktır.

3

Prinzregentenstrasse'deki İç İşleri Bakanlığından Nazi olmadığıma dair belge almam gerekiyordu. Nazi Partisine üye olmadığımdan dolayı bu benim için bir sorun değildi. Ettstrasse'deki Polis Merkezinde (belgenin tasdik edileceği yer) zamanında benim gibi SS olan birçok kişi bulunuyordu, Gestapo ve SD adına çalışanlardan bahsetmiyorum bile. Neyse ki işgal kuvvetleri KRIPO'dan yani kriminal polisten ya da ORPO'dan, üniformalı polisten Nazi polis teşkilatlarına yapılan geçişler dolayısıyla kişileri yeni kurulan Federal Alman Cumhuriyeti'nin polis teşkilatından men etmiyordu. Asıl zorluk çıkarılanlar kariyerlerine SS, Gestapo ya da SD'de başlayan gençlerdi. Fakat burada bile 1946 tarihli Hürriyet Kanunu'nu atlatmanın yolunu bulmak mümkündü çünkü bu kanun gerektiği gibi uygulansa Almanya'da tek bir polis kalmazdı. İyi bir polis bir Nazi şerefsizi olsa da hâlâ iyi bir polistir.

Wagmullerstrasse'nin batısındaki Galeriestrasse'de küçük bir ofis buldum. Tam aradığım türde bir yerdi. Ofis küçük bir postanenin karşısındaydı ve bir antika kitapçının üzerindeydi; kitapçı alt katı bir dişçi ve döviz bürosuyla paylaşıyordu. Üzerinde hâlâ Müttefik hava saldırılarına karşı yapılmış kamuflaj boyası duran bir bina ne kadar sevilebilirse ben de orayı o kadar sevdim. Binanın Ludwigstrasse üzerinde Savaş Ofisine bağlı küçük bir bürosu bulunuyordu ve eski bir dolapta Hitler ve Göring'in resimleri, boş bir el bombası çantası, bir palaska ve tam kafama göre olan bir M-42 "jilet kenar" miğferi buldum. Ön kapının dışında bir işporta tezgâhıyla gazete ve sigara satan bir büfe vardı. Pirinç bir levhaya adımı yazdırdım ve giriş katına adıma bir posta kutusu yerleştirdim. Her şey hazırdı.

Münih'in merkezinde dolaşıp ofislere ve bana iş vermesi muhtemel görünen kişilere kartvizitimi bıraktım. Kızıl Haç, Sonnenstrasse'deki Alman Danışma Bürosu, Herzog-Max-Strasse'deki İsrail Kültür Enstitüsü, Brienner Strasse'deki American Express Şirketi ve Emniyet Müdürlüğündeki Kayıp Mallar Ofisi. Birkaç eski dosta bile uğradım. Bir Amerikan gazetesi olan *Die Neue Zeitung*'un kıdemli muhabiri olarak çalışan Korsch adında eski bir polis vardı; ayrıca Dagmar adındaki eski sekreterim de Winzererstrasse'deki şehir arşivlerine bakmama imkân sağladı. Ama çoğunlukla Münih'teki avukatlık bürolarına ve Adalet Sarayının içine ve etrafına uğradım. Amerikan işgalinden en çok istifade edenler avukatlar olmuştu. Dünyanın sona ermesine bir gün kalacak olsa da

hâlâ işlemlerin devam edebilmesi için avukatlara ihtiyaç duyulacaktır.

Münih'teki ilk işimi bir avukattan aldım ve ne tesadüftür ki iş Landsberg'deki Kızıl Ceketlerle ilgiliydi. Ama bir sonraki işin tesadüf olmadığından emindim. Belki bir sonraki de tesadüf değildi. Herhangi biri hayatımın akışını değiştirebilirdi ama sadece biri yaptı. Şu anda bile aralarında bir bağlantı olmadığını söylerken zorlanıyorum.

Erich Kaufmann neo-muhafazakâr bir avukattı ve Landsberg'deki esirlerin serbest bırakılmasından sorumlu olan Heidelberg Hukukçular Birliği'nin de üyesiydi. 21 Eylül 1949'da Karlsplatz'daki, tamir edilen diğer bir kamu binası olan Adalet Sarayı'nın yakınındaki Kaufmann'ın lüks ofisine gittim. Harç karıştırıcıların, çekiçlerin, testerelerin yere çarpan boş kutuların sesleri yüzünden Karlsplatz bir muharebe meydanı gibi gürültülüydü. Tarihi hatırlıyorum çünkü sağcı popülist Alfred Loritz'in yeni Parlamento'da ayağa kalkarak en büyük savaş suçluları –ki bunlar ya ölmüş ya da ülkeden kaçmıştı– haricindeki herkes için genel ve ivedi af talep etmesinden bir gün sonraydı. *Süddeutsche Zeitung*'da bu haberi okuyordum ki Kaufmann'ın sesi sireni andıran sekreteri beni avukatın alçakgönüllülükle ofis dediği saray yavrusuna götürdü. Neye daha çok şaşırdım bilemiyorum: Ofis, gazetedeki haber ya da sekreter; en son ne zaman bu genç fräulein'a benzer güzellikte birinin beni kirpikleriyle okşadığını hatırlamıyordum. Oberpollinger'den aldığım yeni takımı giymiştim herhalde o yüzdendi. Üzerime tam

oturmuştu. Kaufmann'ın takımı daha iyiydi ve onun için özel yapılmış gibi duruyordu.

Altmış yaşlarında görünüyordu. Yahudi olduğunu anlamak için fazla uğraşmam gerekmedi. Kapının yanındaki küçük bir levhanın üzerinde İbranice bir şeyler yazıyordu. Bunu gördüğüme memnun oldum. Almanya'da hayat normale dönmeye başlamıştı. Penceresine işlenmiş sarı Davud yıldızından sonra güzel bir değişiklik olmuştu. Naziler döneminde neler yaşadığını bilmiyordum ve bu sorabileceğiniz türden bir şey değildi. Fakat sadece birkaç yıl içerisinde kendisini iyi toparlamıştı. Benden iyi olan sadece takımı değildi, her açıdan benden daha iyi görünüyordu. Ayakkabıları özel yapımdı, elleri manikürlüydü ve kravat iğnesi Saba Melikesinin gönderdiği bir doğum günü hediyesine benziyordu. Dişleri bile benimkilerden iyiydi. Elinde kartımı tutuyordu. Münih'te iş hayatını baltalayan boş konuşmalarla vakit kaybetmeden doğruca konuya girdi. Benim için sorun değildi çünkü Rus esir kampında geçirdiğim günlerden sonra boş lafları ben de pek sevmezdim. Üstelik bir an önce de çalışmaya başlamak istiyordum.

"Bir Amerikan askeriyle görüşmenizi istiyorum," dedi Kaufmann. "Amerikan Üçüncü Ordusuna mensup bir er. Adı John Ivanov. Savaş Suçluları Hapishanesi Numara Bir'de gardiyanlık yapıyor. Nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Landsberg'de olsa gerek," dedim.

"Doğru, Landsberg'de. Onunla görüşün, Herr Günther. Ne tür bir adam olduğunu anlayın. Güvenilir mi, güvenilmez mi? Dürüst mü, değil mi?

Samimi mi, fırsatçı mı? Müşterilerinizin mahremiyetine dikkat ettiğinizi varsayıyorum."

"Elbette ki," dedim. "Rudolf Hess bile benden daha boş boğazdır."

"Öyleyse size Er Ivanov'un Kızıl Ceketlerin muameleleriyle ilgili pek çok suçlamada bulunduğunu söylemek istiyorum. Ayrıca geçen yılın Haziran ayında sözde savaş suçluları idam edilirken celladın daha fazla acı çekmelerini sağlamak için idamı uzattığı yönünde iddialar da var. Ivanov'la temas kurabilmeniz için size bir adres vereceğim." Altın rengi bir dolmakalemi açıp bir kâğıt parçası üzerine yazmaya başladı. "Bu Arada Hess'le ilgili yaptığınız gönderme. Bende espri anlayışı yoktur, Herr Günther. Naziler sayesinde artık böyle bir özelliğim kalmadı. Benden onu söke söke aldılar."

"Bende de pek espri yeteneği olduğu söylenemez," dedim. "Benimkini de Ruslar söke söke aldı. O nedenle günlük ücretimin on mark ve artı masraflar olduğunu söylediğimde şaka olmadığını anlayacaksınız. İki günlük ücreti peşin alırım."

Gözünü bile kırpmadı. Naziler bu özelliğini de almış olabilirlerdi çünkü göz kapaklarına vururlardı. Ama bunu görünce muhtemelen çok az para istediğimi anladım. Berlin'deyken insanların sürekli olarak ücretimden şikâyet etmesine alışmıştım. Böylece beni boş işlerle uğraştıracak müşterilerden de kurtulmuş oluyordum. Sayfayı not defterinden yırtıp bana verdi.

"Herr Günther, kartınızda biraz İngilizce bildiğiniz yazıyor. Biraz İngilizce biliyor musunuz?"

"Evet," dedim İngilizce.

"Şahit temel Almanca bildiğinden biraz İngilizce bilmeniz onu tanıyabilmeniz açısından faydalı olacaktır. Belki de güvenini kazanırsınız. Amerikalılar pek dil bilmezler. Onlarda da İngilizler gibi ada mantığı vardır. İngilizler eğer öğrenirlerse iyi Almanca konuşurlar. Oysa Amerikalılar yabancı dil öğrenmeye zaman kaybı gibi bakarlar. Kendileri tuhaf bir şey oynarken futbolu zaman kaybı olarak görmeleri gibi."

"Ivanov, Rus ismine benziyor," dedim. "Belki de Rusça biliyordur. Rusçam çok iyidir. Kampta öğrendim."

"O zaman şanslısınız," dedi. "Yani geri dönebildiğiniz için." Beni tahlil eder gibi uzunca bir süre baktı. "Evet, gerçekten de şanslıymışsınız."

"Kesinlikle," dedim. "Bacağımda şarapnel parçası olsa da sağlığım yerinde. Birkaç yıl önce de kafama bir darbe aldım. Darbe yeri kimi zaman kaşınıyor. Özellikle de bir şeyler aklıma yatmadığı zamanlarda. Mesela şu anda olduğu gibi."

"Ya, neymiş o aklınıza yatmayan?"

"Bir Yahudi neden savaş suçlularının başına gelenlerle ilgileniyor?"

"Makul bir soru," dedi. "Evet, ben Yahudiyim ama bu intikam peşinde koştuğum mânâsına gelmez, Herr Günther." Sandalyesinden kalkıp pencereye gitti ve baş işaretiyle beni de yanına çağırdı.

Giderken Kaufmann'ın Birinci Dünya Savaşı sırasında Alman üniformasıyla çekilmiş fotoğrafı ve çerçeveli Halle Üniversitesi doktorası dikkatimi çekti. Yanında durduğumda gri çizgili takımının zannettiğimden de güzel göründüğünü

fark ettim. Hafif, kaplumbağa kabuğu çerçeveli gözlüğünü çıkarıp onu gömleğinin yakası gibi bembeyaz mendiliyle silerken ipeksi bir sürtünme sesi çıktı. Ofisinin sunduğu Karlsplatz'ın kuş bakışı manzarasından ziyade adam daha fazla ilgimi çekmişti. Kendimi daha derli toplu kardeşi Yakup'un yanında duran Esav gibi hissettim.

"İşte Adalet Sarayı ve yeni Mahkeme," dedi. "Bir ya da iki yılda –umarım daha kısa sürede çünkü bu ses beni deli edecek– hepsi yenilenmiş olacak. Oraya gidip bir duruşmaya katılacak ve binanın Müttefik bombalarıyla yerle bir edildiğini hatırlamayacaksınız bile. Bu bir bina için iyi bir şey olabilir. Ama kanun farklıdır. Onun kaynağı insandır, Herr Günther. Merhameti adaletin önüne koyup tüm savaş suçlularını affetmek Almanya için yeni bir başlangıcın yolunu açacaktır."

"Buna Otto Ohlendorf gibi savaş suçluları da dâhil mi?"

"Tüm mahkûmları kapsıyor," dedi. "İşgal kuvvetlerinin tatbik etmekte olduğu siyasi tasfiyenin hemen her yönden adaletsiz olduğunu ve hiçbir işe de yaramadığını düşünen, Yahudilerin de dâhil olduğu insanlardan biriyim. Sözde kaçakların takibine derhal son verilmeli ve tüm mahkûmlar hemen serbest bırakılmalıdır. Ancak böylece talihsiz olayların yaşandığı dönemle aramıza bir çizgi çekebiliriz. Ben ve benimle benzer görüşteki hukukçularla din adamları Landsberg'deki mahkûmlarla ilgili Amerikan yüksek komiserliğine bir dilekçe vermeyi planlıyoruz. Bunun öncesinde mahkûmlara kötü davranıldığında dair delil toplamak yararlı olacaktır. Ayrıca

Yahudi olmamın da bu işle hiçbir ilgisi yok. Her şey açık mı?"

Yeni Federal Cumhuriyetle ilgili bana küçük bir nutuk atma tarzı hoşuma gitti. Birisi bana bir şeyler öğretmek için zahmete girmeyeli epey zaman olmuştu. Üstelik ona ukalalık taslamak için biraz erken sayılırdı. O bir avukattı ve kimi zaman bir avukata akıl vermeye kalktığınızda bunu hakaret kabul edip sizi hapse attırabilirdi.

O yüzden Landsberg'e gidip Er Ivanov'la görüştüm ve Kaufmann'a geri döndüğümde her türlü ukalalığı yapacak zamana ve fırsata sahip olduğumu gördüm. Oturdu ve hepsini dinledi. Çünkü bu, biz özel dedektiflerin rapor dediği şeydi ve eğer benim tarzıma alışık değilseniz raporum hakaretten farklı sayılmazdı. Özellikle de hiçbiri duymak istediği şeyler olmadığı zaman. Duydukları Otto Ohlendorf gibileri asılmaktan kurtaracak şeyler değildi. Ivanov yalancı ve sahtekârdı ve hepsinden kötüsü ahmağın tekiydi – Amerikan ordusundan intikam alıp karşılığında da bir şeyler kazanmaya çalışan bir taş kafa.

"Landsberg'de görev yaptığından bile emin değilim," dedim. "Hitler'in 1924'te orada hapsedildiğinden ya da o şatonun 1910'larda yapıldığından habersiz. 1948 Haziran'ında Landsberg'de asılan yedi kişinin Nazi doktorlar olduğunu da bilmiyor. Ayrıca celladın adının Joe Malta olduğunu söyledi. Oysaki Malta 1947'de ordudan ayrıldı. Landsberg'de yeni bir cellat var ve kimliğini gizli tutuyorlar. Ek olarak darağacının içeride olduğunu söyledi. Aslında dışarıda ve çatıya yakın. Eğer orada vazifeli olsaydı bu tür şeyleri kolayca bilir-

di. Bence bu adam sadece yer değişim kampında görev yapmış."

"Anlıyorum, çok titizsiniz, Herr Günther," dedi Kaufmann.

"Ondan daha üçkâğıtçı çok kişiyle karşılaştım," dedim Kaufmann'a ve raporuma ufak bir laf oyunuyla son verdim. "Ama sadece hapishanede. Ivanov'un ikna edici bir şahit olmasının tek yolu el bastığı İncil'in arasına yüz dolar sıkıştırmaktır."

Kaufmann bir süre konuşmadı. Ardından masasının çekmesini açıp çıkardığı para kutusundan ücretimi nakit olarak ödedi. Sonunda "kendinizle gurur duyuyor gibi bir haliniz var," dedi.

"İşimi iyi yaptığım zaman kendimle hep gurur duyarım," dedim.

"Samimi değilsin," dedi. "Yapma, ikimizde bundan fazlası olduğunu biliyoruz."

"Belki o konuda da kendimle biraz gurur duyuyorumdur," diye itiraf ettim.

"Almanya için yeni bir başlangıç olabileceğine inanmıyor musun?"

"Almanya için evet, ama Otto Ohlendorf gibi insanlar için hayır. SS olmak için itin teki olmak şart olmasa da çok faydası olduğu da inkâr edilemez. Biliyorum çünkü bir süre ben de SS'teydim. Belki de senin yeni Federal Cumhuriyetinin içime sinmemesi bundandır. Belki de eski kafalı olduğum içindir. Gördüğün gibi yüz binlerce erkek, kadın ve çocuğu öldürmüş kişileri sevmemek gibi bir huyum var. Bana göre Almanya'nın yeni bir başlangıç yapabilmesinin yolu o ve onun gibileri asmaktan geçer."

4

Kaufmann bana hiç de kindar bir adam gibi gelmedi. Fakat biraz kibirli bir adamdı ve sanırım Kızıl Ceketler konusunda ona akıl vermem biraz canını sıkmıştı. O yüzden bir sonraki müşteriyi bana yönlendirenin o olduğundan şüphelendim çünkü ondan hoşlanmayacağımı ama onu reddedecek durumda da olmadığımı biliyordu. Yeni iş kurmuşken böyle risklere giremezdim. Hatta belki de Federal Cumhuriyet için en iyi başlangıcın ne olduğu konusunda fikrimi değiştirmeyi umuyordu.

Telefonda bana trenle Starnberg'e gitmem söylendi. Orada bir araba beni alacaktı. Müşteri hakkında bildiklerim adının Baron von Starnberg, aşırı zengin bir adam ve bir zamanlar ülkenin en büyük kimyevi madde tesisi I.G.Farben'in emekli yöneticisi olduğundan ibaretti. I.G.Farben'in yöneticilerinden bazıları Nürnberg'de savaş suçlusu olarak yargılanmıştı ama Starnberg onlardan biri

değildi. Benden ne yapmamı isteyeceğine dair de hiçbir fikrim yoktu.

Tren yarım saatlik bir yolculukla Starnberg'e gelmeden evvel Würm Vadisini tırmanıp Bavyera'nın en güzel kırsalından geçti. Münih'te soluduğum beton tozundan sonra bu değişiklik harika gelmişti. Starnberg, yirmi kilometre uzunluğunda ve bir buçuk kilometre genişliğinde olan Würmsee Gölünün kuzey ucundaki yamaçlara kurulmuş küçük bir kasabaydı. Safir mavisi suları sabah güneşinde elmas gibi parlayan yatlarla bezeliydi. Bavyera dükünün eski şatosu göle tepeden bakıyordu ve manzara onu örtmekten acizdi. Starnberg'e bir dakika baktıktan sonra kapağı kaldırıp çilek kreması yemek istedim.

İstasyonda beni almak için eski bir Maybach Zeppelin otomobil bekliyordu. Şoför beni bagaj yerine arka koltuğa oturtacak kadar kibardı çünkü trenden alındığında muhtemelen başına bu tür bir şey gelirdi. Nihayetinde geride Lone Ranger'ı bir asır kurşunsuz bırakmayacak kadar gümüş vardı.

Ev istasyonun batısında ve arabayla beş dakika uzaktaydı. Dikilitaşa benzer kapı babalarından birinin üzerindeki levhada villa yazıyordu ama bunun nedeni muhtemelen "saray" gibi bir terim kullanmaktan çekinmeleriydi. Merdivenlerden ön kapıya çıkmam bir dakikamı aldı ve orada Gingers Rogers'la yanak yanağa gidebilecek şekilde giyinmiş bir adam şapkamı alıp mermer zemin üzerinde bana yol gösterdi. Kütüphaneye kadar benimle geldi ve ardından karanlık olmaya başlamadan önce tekrar evine gidebilmek için sessizce dönüp uzaklaştı.

Kütüphanede ufak tefek görünen adam schnaps teklifini duyacak kadar yanına yaklaşırken gittikçe büyüdü. Evet dedim ve sanki yedi cüce tarafından korunuyormuş gibi kocaman olan cam ve altın sürahiyle uğraşırken dikkatle onu süzdüm. Gözlüğü ve tuhaf beyaz sakalına bakılırsa schnapsı bana deney tüpünde sunarsa şaşırmazdım.

"Kasabamızdaki eski kilisede," dedi hançeresinin üst kısmından çıkan yarı boğuk bir sesle, "Ignaz Günther tarafından yapılmış geç rokoko dönemine ait bir sunak vardı. Akrabanız mı?"

"Ignaz sülalenin sevilmeyen kişisidir, Herr Baron," dedim neşeyle. "Kibar ortamlarda ondan bahsetmeyiz."

Baronun gülümsemesi bir sigara yakıp dumanını içine çekene kadar sürecek bir öksürüğe dönüştü. Yolda sadece parmak uçlarıyla elimi sıktı, kütüphane masasındaki sözlük büyüklüğündeki bir kutudan bana bir sigara verdi, benimle kadeh kaldırdı, içkisini içti ve dikkatimi otuzlu yaşlarında bebek yüzlü bir adamın stüdyoda çekilmiş fotoğrafına çekti. SS Sturmbannführer'den ziyade bir film yıldızına benziyordu. Saf gümüşten çerçevenin altın bir sigaralığın yanında duruyor olması beni birisinin Starnberg hanesinde standartları düşürmemeye çalıştığından şüphelendirdi.

"Oğlum Vincenz," dedi Baron. "O üniforma içerisinde onu da benim ailemin en kötü üyesi olarak düşünebilirsiniz. Ama hiç de öyle değildir, Herr Günther. Hiç değil. Vincenz hep kibar bir çocuk olmuştu. Okul korosundaydı. O kadar çok hayvan beslerdi ki odaları hayvanat bahçesinden farksızdı."

Bu hoşuma gitti: Odaları. Vincenz von Starnberg'in çocukluğuyla ilgili çok şey anlatıyordu. Ayrıca baronun Almancayı halk "Lucky Strike", "Coca Cola", "okay", "jitterbug", "bubble gum" ve en fenası "buddy" gibi kelimeleri kullanmaya başlamadan önceki şekliyle konuşması da hoşuma gitmişti.

"Sizin çocuğunuz var mı, Herr Günther?"

"Hayır, bayım."

"Bir baba tek oğlu hakkında ne diyebilir ki? Şu kadarını biliyorum: Gösterildiğinin yarısı kadar bile kötü değildi. Umarım siz, hepiniz bunun böyle olduğunu anlarsınız, Herr Günther. Siz de bir SS'diniz değil mi?"

"Ben polistim, Herr Baron," dedim hafifçe sırıtarak. "KRIPO'da görevliydim ve 1939 tarihinde verimliliği artırmak için –en azından bize öyle söylediler– bizi Gestapo ve SD ile birleştirerek SS'i RSHA –Hükümet Ana Güvenlik Dairesi– adında yeni bir büro haline getirdiler. Bu konuda hiçbirimizin seçim şansı olmadı."

"Öyleydi, gerçekten. Hitler insanlara seçim şansı tanıma konusunda pekiyi değildi. Hepimiz sonunu pek düşünmediğimiz işler yaptık ve belki oğlum da yaptı. Avukattı. Umut vaat eden bir avukattı. 1936'da SS'lere katıldı. Sizden farklı olarak bunu kendi iradesiyle yaptı. Ona temkinli olmasını söyledim, ama oğullar çok geç olana kadar babalarının nasihatlerine kulak tıkamak gibi bir niteliğe sahiptirler. Babalar oğullarından bunu bekler. Yaşlanıp saçımıza aklar düşmesinin nedeni de budur. 1941'de Litvanya'daki bir seyyar ölüm mangasının komutan yaveri oldu. İşte

ne olduğunu söyledim. Onlar ona başka bir isim verdiler. Özel harekât ya da onun gibi bir şey. Ama sorumlu olduğu şey toplu katliamdı. Normal şartlar altında Vincenz böyle korkunç şeylerin yanından bile geçmezdi. Fakat diğer pek çoğu gibi Alman Devletinin en üst organı olan Führer'e ettiği sadakat yeminiyle bağlıydı. Yaptıklarını bu yemine ve devlete olan sadakatinden dolayı yaptığını ama içten içe onaylamadığını bilmelisiniz."

"Yani sadece emirlere itaat ettiğini söylüyorsunuz," dedim.

"Aynen öyle" dedi baron. Sesimdeki alaycılığı fark etmemiş ya da duymazdan gelmişti. "Emir emirdir. Gerçeklerden kaçamazsınız. Oğlum gibi insanlar tarihi değer yargılarının kurbanıdır, Herr Günther. Ve Almanya'nın onuruna en büyük lekeyi süren Landsberg'deki mahkûmlar olmuştur. Oğlum da onlardan biriydi. Gazetelerin verdiği isimle bu Kızıl Ceketler milli egemenliğimizin yeniden tesisinin önündeki en büyük engellerdir. Eğer Amerikalıların istediği şekilde Batının müdafaasına katkı sağlayacaksak milli hâkimiyetimizi en kısa sürede elde etmemiz şart. Tabii ki burada ileride komünizme karşı verilecek mücadeleyi kastediyorum."

Kibarca başımı salladım. Bu aralar dinlediğim ikinci nutuktu. Ama bu seferkini anlaması daha kolaydı. Baron von Starnberg komünizmi sevmiyordu. Bu kadarını etrafıma bakarak da anlayabilirdim. Öyle bir yerde yaşasam komünizmi ben de sevmezdim. Komünistleri ben de sevmezdim ama sahip olduklarım hesaba katılırsa çok şeyi olan barondan ziyade onlara daha yakın oldu-

ğum da bir gerçekti. Ayrıca Amerika oğluna sıradan bir suçlu gibi muamele ettiği müddetçe kim elini cebine atıp da Amerika'ya komünizme karşı verdiği savaşta yardım ederdi?

"Henüz yargılanmadı mı?" diye sordum.

"Yargılandı," dedi Baron. "1948 Nisan'ında idama mahkûm edildi. Fakat General Clay'e verilen bir dilekçenin ardından bu ceza müebbet hapse çevrildi."

"Öyleyse benden ne istediğinizi anlamadım," dedim kibarca ve baronun "kötü" oğlunun hak ettiğinden çok daha fazlasını elde ettiğine dair bir beyanatta da bulunmadım. "Nihayetinde yaptıklarını inkâr etmiyor, değil mi?"

"Hayır, hiç değil," dedi baron. "Dediğim gibi savunmasında fors majörü esas aldı. Yani öyle yapmaktan başka şansı yoktu. Şimdi de valinin dikkatini Vincenz'in Yahudilere karşı kişisel bir husumeti olmadığına çekmek istiyoruz. Vincenz mezun olduktan sonra Heidelberg Üniversitesinde hukuk okumaya başladı. 1934'te Gestaponun Yahudilere barınak sağlayan bir öğrenciye suçlu gibi davranmasını önlemeye çalıştı. Bu öğrencinin adı Wolfgang Stumpff'du ve sizden onu bulmanızı istiyorum, Herr Günther. Onu bulursanız onun ifadesini Heidelberg Yahudi meselesi bağlamında dilekçeye ekleyip Vincenz'in erken salıverilmesini sağlayabiliriz." Baron iç çekti. "Oğlum daha otuz yedi yaşında, Herr Günther. Önünde hâlâ uzun bir hayat var."

Ağzımdaki acı tadı silmek için baronun mükemmel schnapsını tatmaya devam ettim. Ayrıca Vincenz'in hâlâ önünde uzun bir hayat olduğu ama

sadece bir SS subayı olarak ettiği yemine sadakatinden dolayı öldürülmelerine nezaret ettiği Litvanyalı Yahudilerin böyle bir şansı olmadığına dair iğneleyici sözler söylememe de mâni oluyordu. Bu yeni müşterinin bana Kaufmann tarafından gönderildiğine dair artık hiçbir şüphem kalmamıştı.

"Bu 1934'te oldu dediniz, değil mi, Baron," diye sordum. Başını salladı. "Köprünün altından çok su geçmiş. Stumpff denen bu adamın hâlâ yaşadığı ne malum?"

"Çünkü birkaç hafta önce kızım, Helene Elisabeth, Wolfgang Stumpff'u Münih'te bir tramvayda görmüş."

Sesimdeki şaşkınlığı gizlemek için elimden geleni yaptım. "Kızınız tramvaya mı biniyor?"

Baron sanki bu düşüncenin tuhaflığını kavramaya çalışırmış gibi hafifçe gülümsedi. "Hayır, hayır" dedi. "O arabasındaymış. Heykel Galerisi, Glyptothek'ten çıkıyormuş. Trafik ışıklarında durduğunda tramvayda onu görmüş. O olduğundan emin."

"Glyptothek Müze Mahallesinde değil mi?" dedim. "Bir bakalım. Sekiz numara Karlsplatz'dan Schwabing'e. Üç numara ve altı numara da Schwabing'e. Otuz yedi numara ise Hohenzollernstrasse'den Max Anıtı'na. Herhalde kızınız numarasını hatırlamıyordur." Baron başını iki yana salladı ve ben de aynısını yaptım. "Fark etmez, onu bulurum."

"Bulursanız size bin mark öderim," dedi.

"İyi, iyi ama onu bulduktan sonrası size ve avukatlarınıza kalmış, Baron. Oğlunuzun avukatlığına soyunamam. Böylesi daha iyi. Oğlunuz için de da-

hası benim için de daha iyi. Bir katliamcıyla içli dışlı olmadan da geceleri zor uyuyorum zaten."

"İnsanlar benimle böyle konuşmaz, Herr Günther," dedi sert bir ifadeyle.

"Alışsanız iyi olur, Baron," dedim. "Burası artık bir cumhuriyet. Yoksa unuttunuz mu? Üstelik ben oğlunuzun kurtarıcısını nasıl bulacağını çok iyi bilen kişiyim." Bu sadece onun daha fazla öfkelenmesini önlemek için yaptığım bir blöftü. Fazla ileri gidip vicdanımı onun önünde bir matador pelerini gibi sallamıştım. Şimdi onu böyle dobra olmanın benim konuşma tarzım ve bu iş için biçilmiş kaftan olduğuma inandırmam gerekiyordu. "Bu ikramiyeyi teklif ettiğiniz iyi oldu çünkü bu iş birkaç günden uzun sürmez ve masraflar hariç günde sadece on marka yaptığımın karşılığını alamazdım."

"İyi de nasıl? Ben kendi başıma birkaç araştırma yaptım zaten."

"Söylerdim ama o zaman işi alamam. Elbette ki kızınızla konuşmam gerekecek."

"Tabii ki. Tabii ki. Ona uğrayacağınızı haber veririm."

İşin aslı nereden başlayacağıma dair hiçbir fikrim yoktu. Münih'in nüfusu 821.000'di. Çoğu Katolik'ti ve hemen her konuda, günah çıkarırken bile ağzı sıkıydılar.

"İhtiyacınız olan başka bir şey var mı?" diye sordu. Yaptığım densizliği unutmuş gibiydi.

"Ön ödeme yapabilirsiniz," dedim. "Otuz marka haftanın kalanında beni kiralar ve oğlunuzun salıverilmesi için gereken dilekçenin artık hemen hemen kesin olarak Landsberg treninde olduğunu bilmenin rahatlığını yaşarsınız."

5

Almanya'da hemen her şeyin kaydı vardır. Titiz, dikkatli ve bürokratik bir milletiz ve kimi zaman belgeleme ve zabıt tutma medeniyetin temeliymiş gibi hareket ederiz. Bir ırkın sistemli olarak ortadan kaldırılması söz konusu olduğunda bile istatistikler, zabıtlar, fotoğraflar, raporlar ve suretler kullanırız. Yüzlerce, belki de binlerce savaş suçlusu eğer Alman olarak rakam, isim ve adreslere bu kadar kafayı takmamış olsaydık mahkûmiyetten yırtmayı başarabilirdi. Kayıtların çoğu müttefik hava akınları sırasında yok oldu ama bir yerlerde Wolfgang Stumpff'un adını ve adresini bulabileceğimden emindim.

Emniyet müdürlüğünden işe başlayıp hem Adres Kayıt Dairesine hem de Pasaport Ofisine uğradım ama onun izine rastlayamadım. Ardından Prinzregentenstrasse'deki İç İşleri Bakanlığına gittim. Alman Hukukçular Birliğinde bile adını aradım. Stumpff'un Münihli olduğunu ve hukuk

okuduğunu biliyordum. Baron bu kadarını söylemişti. Savaşta mutlaka bir şekilde askerlik vazifesi yapmış olacağından yola çıkarak 1265 yılına kadar giden kayıtların tutulduğu Arcisstrasse'deki Bavyera Eyalet Arşivine gittim. Bu bina hiç hasar görmemişti. Orada da bir şey bulamadım ama Bavyera ordusu arşivinin Leonrodstrasse'ye taşındığını öğrendim ve oraya gittiğim zaman nihayet aradığım şey olan Bavyeralı subaylar listesini buldum. Yıllara göre ve alfabetik olarak sıralanmıştı. El yazısı ve pembe mürekkeple yazılmış iyi bir arşivdi. Önceden Bavyera Dağ Tümeni olan 1. Gebirgsdivision'a bağlı Yüzbaşı Wolfgang Stumpff. Artık elimde bir isim, bir adres ve Stumpff'un alay komutanının ismi vardı – hatta fotoğrafını bile ödünç aldım.

Adreste geçen Doğu Münih'teki Haidhausen bölgesi 13 Temmuz 1944'te yerle bir olmuştu. En azından harabeler üzerindeki tabela öyle söylüyordu. Geçici olarak fikirlerim tükendiğinden öğleden sonrayı tramvaylara binerek geçirdim – özellikle üç, altı, sekiz ve otuz yedi numaralı olanlara elimde dosyadan aldığım Stumpff'un resmiyle bindim. Ama bunu yapmadan önce Glyptothek'in dışında baronun kızıyla görüştüm.

Helene Elisabeth von Starnberg dize kadar bej bir etek, ancak kadın olduğunuzu anlamanıza yetecek kadar dar bir sarı süveter giyiyor ve bir çift domuz derisinden sürüş eldiveni takıyordu. Hoş bir sohbetimiz oldu. Ona ordu arşivinden aldığım resmi gösterdim.

"Evet, bu o," dedi. "Tabii ki bu resimde çok daha genç."

"Haberiniz yok mu? Bu resim en az bin yıllık. Biliyorum çünkü Hitler, Üçüncü Reich'in bin yıl ayakta kalacağını söylemişti."

Gülümsedi ve bir an için onun cehennemin en alt tabakasını hak eden bir kardeşi olduğuna inanamadım. Tabii ki sarışındı. Berchtesgaden'den aşağı inmiş gibi görünüyordu. Eğer Helene Elisabeth von Starnberg gibi biriyle tanışmışsa Hitler'in sarışın düşkünlüğünün kaynağını tahmin etmek zor değildi. Öyle ya da böyle o başka bir dünyadan gelmiş bir varlık gibiydi. Onu yanlış değerlendirmiş olabilirim ama onunla ilgili hiç tramvaya binmez şeklindeki ilk izlenimimi unutmak kolay olmayacaktı. Hayalimde canlandırmaya çalıştım ama olmadı. Bisküvi konservelerindeki süsleme gibi sürekli olduğu yerden çıkıyordu.

"Ignaz Günther'le bir akrabalığınız var mı?" diye sordu.

"Büyük büyük büyük babam olur," dedim. "Ama lütfen kimseye söylemeyin."

"Söylemem," dedi. "Bolca melek heykeli yapmış. Bazıları da gayet iyi. Kim bilir belki siz de bizim meleğimiz olursunuz, Herr Günther?"

Bununla Starnberg ailesinin meleği demek istediğini varsaydım. Güzel bir gündü ve moralim yerindeydi o yüzden eğer kardeşine yardım edersem ancak kara melek olacağımı çünkü halkın SS'lere böyle hitap ettiğini söyleyerek kabalaşmak istemedim. Belki de bunun asıl nedeni insanların, şeklinin ve tadının nasıl olduğunu unutmadan önce, böylelerine şeftali ismini veriyor olmalarıydı.

"Burgersaal'da Ignaz Günther tarafından yapılmış bir grup çok güzel koruyucu melek var,"

dedi Königsplatz'ı işaret ederek. "Bir şekilde bombardımanlarda hasar görmemişler. Bir ara onlara bakmanızı tavsiye ederim."

"Bakarım," dedim ve kız Porsche'sinin kapısını açıp binerken geri çekildim. Eldivenli eliyle ön camdan bana el salladı, dört silindirli motoru çalıştırdı ve gitti.

Yürüyerek Karlsplatz'dan ve Münih'in trafik merkezi olup ismini bir zamanlar orada olan bir handan alan "Stachus"tan geçerek güneye gittim. İkisi de savaş sırasında büyük hasar gören Neuhauser Strasse'den Marienplatz'a yürüdüm. İnşaat iskelelerinin altına yayaların geçebilmesi için özel geçitler yapılmış ve hasarlı binalar arasındaki boşluklar tek katlı geçici dükkânlarla doldurulmuştu. İskeleler yüzünden Burgersaal boş bir bira şişesi kadar önemsiz görünüyordu. Münih'in bu bölümündeki her yer gibi şapel de restore ediliyordu. Şehirde ne zaman dolaşsam 1944 yılının büyük bölümünü General Ferdinand Schorner'in ordusunda Beyaz Rusya'da geçirdiğim için kendimi şanslı sayıyordum. Münih fena hırpalanmıştı. 25 Nisan 1944'te şehrin tarihindeki en kötü gecelerden biri yaşanmıştı. Şapelin büyük bölümü yanıp kül olmuştu. Yüksek sunak mahvolsa da Günther'in heykellerine bir şey olmamıştı. Fakat bu heykeller pembe yanakları ve narin elleriyle benim koruyucu melek görüşüme pek uymuyorlardı. Bogenhausen'deki bir hamamda bulunan erkek fahişelere benziyorlardı. Ignaz'ın soyundan geldiğime inanmıyordum ama iki asrın ardından kim bu konuda emin olabilirdi ki? Babam, değil babasının annesinin bile kim olduğundan kesin

emin değildi. Öyle ya da böyle ben bu melekleri farklı yapardım. Bana göre bir koruyucu melek mağrur bir gülüşten, hafifçe bükülmüş küçük parmaklardan ve destek için Pearly Gates'i süzen gözlerden daha öldürücü bir silahla teçhiz edilmiş olmalıdır. Ama bu benim fikrim. Şu anda, savaşın sona ermesinden dört yıl sonra bile uyandığımda ilk aklıma gelen şey KAR 98 tüfeğimi nereye bıraktığım oluyor.

Kiliseden çıktım ve Karlsplatz üzerinden doğruca güneye giden 6 numaralı tramvaya atladım. Tramvayları severim. Benzin bitmesi gibi bir sıkıntı yoktur ve onları güven içerisinde tehlikeli bir arka sokakta bırakabilirsiniz. Araba alacak paranız yoksa bire birdirler ve 1949 yazında Amerikalılar ve Baron von Starnberg haricinde çok az kişinin araba alacak parası vardı. Ayrıca tramvaylar, gitmek istediğiniz yerden geçen bir tramvayı seçmeniz şartıyla sizi tam olarak gitmek istediğiniz yerin yakınına götürürler. Wolfgang Stumpff'un nereden geldiğini ya da nereye gittiğini bilmiyordum ama ona bu tramvaylardan birinde rastlama ihtimalimin diğerlerine kıyasla daha yüksek olduğunu düşündüm. Dedektiflik işi her zaman Wittgenstein'deki kadar büyük bir beyne sahip olmayı gerektirmiyor. Sendlinger-Tor-Platz'a kadar 6 numarayla gidip orada inerek ters istikamete giden sekiz numaraya bindim. Barer Strasse'den geçerek Schawing'e gidiyordu ve bununla Kaiserplatz ve St. Ursula Kilisesi'ne kadar devam ettim. Orada Ignaz Günther tarafından yapılan başka heykeller olduğunu da biliyordum. Ama Hohenzollernstrasse'den gelen otuz

yedi numaralı tramvayı görünce hemen atladım.

Kendime her tramvayda son durağa kadar gitmenin bir mânâsı olmadığını söyledim. Wolfgang Stumpff'a rastlama ihtimalimin en yüksek olduğu yer insanların çoğunun inip bindiği Münih'in merkeziydi. Kimi zaman bir dedektifin istatistikçi gibi davranıp ihtimalleri dikkate alması gerekir. Bir aşağı bir yukarı tramvaylarla gidip geldim. Üstte gitmek daha iyiydi çünkü sigara içebiliyordunuz ama bu sefer de tramvaya kimin inip bindiğini görmek mümkün olmuyordu. Erkeklerin neredeyse tümü sigara içtiği için üstte de neredeyse sırf erkek vardı. Kadınlar sigara içse bile bunu tramvayda yapmamayı tercih ederlerdi. Nedenini sormayın ben dedektifim psikolog değil. Stumpff'un sigara içmeyeceğini pek zannetmiyordum ama eğer üst katta olsaydı baronun kızı onu göremezdi. Çok alçak olduğundan Porsche 356'nın camından bu mümkün değildi. Üstü açılabilir bir arabada olabilirdi ama normal bir otomobilde olacak iş değildi.

Neden bu kadar ayrıntıya girdim? Çünkü bu tür küçük, rutin şeyler bana polis olduğum zamanı hatırlatıyor. Ayaklarımda sızı, sırtımda ve şapkamın kenarlarında ter ve etrafı kolaçan eden gözler. Tekrar yüzlere bakmaya başlamıştım. Karşı sırada oturan sıradan yüzlerdeki ayırt edici nitelikleri tespit ediyordum. Eğer dikkatli bakarsanız çoğu kişide olduğunu görürdünüz.

Alt kata gelişini az daha kaçırıyordum. Tramvay doluydu. Koyu renk gözleri, yüksek bir alnı, ince ağzı, gamzeli çenesi ve sanki bir şey kokluyormuş gibi duran uzun bir burnu vardı. Bana

şarkıcı Georg Jacoby'i hatırlattı ve bir an için onun "The Woman Who's My Dream" şarkısını söylemesini bekledim. Fakat Wolfgang Stumpff'un ayırt edici niteliğini görmek zor değildi. Bir kolu yoktu.

Onun peşinden Holzkirchner tren istasyonunda tramvaydan indim. Orada güneydeki München-Mittersendling'e giden bir banliyö trenine bindi. Ben de bindim. Ardından bir kilometre kadar Zielstattstrasse üzerinde yürüyerek bir ağaçlığın kıyısındaki hoş ve modern bir villaya geldi. Evi bir süre süzdüm ve üst kattaki odalardan birinde ışık gördüm.

Vincenz von Starnberg'in, Landsberg'de yirmi yıl yatıp yatmaması umurumda bile değildi. Hücresinde ayaklarına bağlanan ağırlıklarla asılması umurumda bile değildi. Babasının kırık kalple ölmesi umurumda bile değildi. Stumpff'un eski üniversite arkadaşı lehine şahitlik yapıp yapmaması umurumda bile değildi. Ama yine de, kendi kendime yapma dememe rağmen kapının zilini çaldım. SS Sturmbannführer von Starnberg ya da babası baron için ricada bulunacak değildim. Ama şeftalinin uğruna ricada bulunmayı deneyebilirdim. Helene Elisabeth von Starnberg'in soluk mavi gözlerinde melek olarak görülmek beni fazla rahatsız etmeyecekti.

6

Üç gün sonra baronun Delbrück & Co'daki şahsi hesabından çekilmiş bin marklık bir çek aldım. Kendi başıma para kazanmayalı epey zaman olmuştu ve bir süre, sırf gözümün önünde olsun diye çeki masanın üzerinden almadım. Arada bir alıp tekrar tekrar okudum ve kendime gerçekten de işe geri döndüğümü söyledim. Kendimle ilgili bu iyi hislerim tam bir saat sürdü.

Telefon çaldı. Arayan Max Planck Psikiyatri Enstitüsünden Dr. Bublitz'di. Bana Kirsten'in hastalandığını söyledi. Ateşi yükseldikten sonra durumu daha da kötüye gitmiş ve Sendlinger-Tor-Platz yakınlarındaki Devlet Hastanesine sevk edilmişti.

Ofisten fırlayıp bir tramvaya atladım, sonra Nussbaum Gardens'dan koşarak Maistrasse'deki Kadın Kliniğine vardım. Yarısı inşaat alanına benziyordu; diğer yarısıysa harabeye. Çimento karıştırıcılar, tuğla ve kereste yığınları arasında geçip taş basamaklardan yukarı çıktım. Yeri kap-

layan toz sanki dökülmüş şeker üzerinde yürüyorum gibi bir his veriyordu. Hastanenin merdivenlerinde çekiç sesleri, sanki tarih öncesi büyük bir ağaçkakan daha büyük bir ağaçta delik açıyormuş gibi ritmik bir şekilde yankılanıyordu. Dışarıda bir çift kaya matkabı Münih'teki son makineli tüfek yuvasıyla verdikleri mücadeleyi sona erdirmek üzereydiler. Birisi uzun zamandır acı çeken bir devin dişini çekerken diğeri de ondan bile fazla acı çeken eşinin bacağını kesiyordu. Dışarıdaki bahçeden, sanki yer altı mağarasıymış gibi su şapırtısı sesleri geliyordu. Hasta bir kömür madencisi ya da yaralı bir çelik işçisi buradaki sessizliği ve huzuru takdir ederdi ama kulak zarı olan her canlı için Kadınlar Kliniği tüm pencereleri açık bir cehennemden farksızdı.

Kirsten ana koğuşun dışında küçük bir odadaydı. Ateşi vardı ve sararmıştı. Sanki yeni banyo yapmış gibi saçları alnına yapışmıştı. Gözleri kapalıydı, hızlı ve kesik nefes alıyordu. Çok hasta görünüyordu. Yanındaki hemşirenin yüzünde maske vardı. Yüzünün haline bakınca bunun iyi bir fikir olduğunu anladım. Beyaz önlüklü bir adam dirseğimde belirdi.

"Akrabası mısınız?" diye bağırdı. Güdük, sarı saçlarının tepesi açık, çerçevesiz gözlük takan, Hindenburg benzeri bıyıklı, mısır kesebileceğiniz sertlikte yakaları ve çikolata kutusundan alınmış fiyonga benzeyen papyonu olan bir adamdı.

"Onun kocasıyım," dedim. "Bernhard Günther."

"Kocası mı?" Notlarını karıştırdı. "Fräulein Handlöser evli miymiş? Kayıtlarda yazmıyor."

"Aile doktoru Max Planck kaydederken bahsetmeyi unutmuş," dedim. "Belki de onu düğüne davet etmediğimiz içindir. Olur böyle şeyler. Neyse bunları boş verin, hastalığı ne?"

"Ne yazık ki boş veremeyiz, Herr Günther," dedi doktor. "Uymamız gereken kurallar var. Fräulein Handlöser'in sağlık durumdan ancak yakın akrabasına bahsedebilirim. Belki de evlilik cüzdanınız yanınızdadır."

"Yanımda değil," dedim sabırla. "Bir dahaki sefere geldiğimde getiririm. Nasıl olur?" Durdum ve doktorun kibirle beni süzmesine tahammül ettim. "Benden başka kimsesi yok," diye de ekledim. "Kimsenin ziyarete gelmeyeceğine garanti verebilirim." Bekledim. Hâlâ cevap yok. "Eğer hâlâ içinize sinmediyse şuna cevap verin. Eğer evli değilse neden nikâh yüzüğü takıyor?"

Doktor omzum üzerinden bakındı. Kirsten'in nikâh yüzüğünün hâlâ parmağında olduğunu görünce sanki nasıl davranması gerektiğine dair bir ipucu ararmış gibi tekrar notlarını karıştırdı. "Bu çok sıra dışı," dedi. "Ama durumu dikkate alırsak bu konuda sözünüze inanacağım."

"Teşekkürler, Doktor."

Topuklarını birleştirip başıyla selam verdi. Bu hareketi diplomasını doktorlara stetoskop yerine asker çizmeleri verdikleri Prusya'daki bir hastaneden aldığı izlenimini uyandırdı. Ama işin aslı Almanya'nın genelinde durum farklı sayılmazdı. Alman doktorlar kendilerini Tanrının dengi zannederlerdi. Hatta durum bundan bile kötüydü. Tanrı muhtemelen kendisinin bir Alman doktor olduğunu düşünürdü.

"İsmim Dr. Effner," dedi. "Karınız –Frau Günther– ağır hasta ve durumu gittikçe kötüleşiyor, Herr Günther. Buraya dün gece sevk edildi. Elimizden geleni yaptığımızdan hiç şüpheniz olmasın. Fakat maalesef kendinizi en kötüsüne hazırlamak zorundasınız. Bu geceyi atlatamayabilir." Bir top gibi kısa ve aralıklarla konuşuyordu, sanki hastalara karşı tutumunu bir Messerschmitt 109 avcı uçağında öğrenmişti. "Elbette ki onunla ilgilenmeye devam edeceğiz fakat yapılması gereken her şey zaten yapıldı. Beni anladınız mı?"

"Ölebileceğini mi söylüyorsunuz?" diye sordum ilk konuşma fırsatı bulduğumda.

"Evet, Herr Günther," dedi. "Öyle söylüyorum çünkü sizin de gördüğünüz gibi durumu çok ağır."

"Ne hastalığı var ki?" diye sordum. "Yani sadece birkaç gün önce görmüştüm ve o zaman gayet iyiydi."

"Ateşi var," dedi sanki her şeyi açıklıyormuş gibi. "Yüksek ateş. Kesinlikle fazla yaklaşmamanızı tavsiye ediyorum. Sizin de gördüğünüz gibi rengi soluk, nefesi kesik kesik, kansız ve salgı bezleri şiş – bu belirtiler onun ağır bir grip geçirdiğini gösteriyor."

"Grip mi?"

"Yaşlı, evsiz, mahkûm ve enstitülerde yatanlar ya da karınız gibi akıl hastalığı olanlar grip virüsüne karşı özellikle zayıftırlar," dedi.

"O akıl hastası değil," dedim kaşlarımı çatıp gözlerinin içine bakarak. "Bunalımda, hepsi bu."

"Gerçek gerçektir," dedi Dr. Effner. "Akıl hastalarında en yaygın ölüm nedeni solunum yolu

hastalıklarıdır. Gerçekleri tartışamazsınız, Herr Günther."

"Eflatun'la bile tartışırım, Herr Doktor," dedim dudağımı ısırarak. Böylece Effner'in boynunu ısırmamak için kendime hâkim olabildim. "Özellikle de bu gerçekler yanlışsa. Onu şimdiden mezara koydunuz ama fark etmediyseniz söyleyeyim daha ölmedi. Belki siz de hastaları iyileştirmek yerine incelemeyi tercih eden doktorlardansınızdır."

Dr. Effner büyüyen burun deliklerinden derin bir nefes alıp –sanki böyle bir şey mümkünmüş gibi– daha bir kasıldı ve en az on yedi karış yüksekliğinde bir atın eyerine bindi. "Böyle bir şeyi nasıl söylersiniz," dedi. "Hastalarımla ilgilenmediğim şeklindeki bir ima büyük hakarettir. Çok büyük hakaret. *Fräulein Handlöser* için elimizden geleni yaptık. Size iyi günler, bayım." Kol saatine baktı, topukları üzerinde ustalıkla döndü ve gitti. Arkasından bir sandalye fırlatsam kendimi daha iyi hissederdim ama bunun ne Kirsten'e ne de diğer hastalara bir faydası olurdu. Binanın bahçesinde yeterince gürültü vardı zaten.

7

Hastanede birkaç saat kaldım. Hemşire durumu kötüye giderse bana haber vereceğini söyledi ve sadece ofiste telefon olduğundan ben de dairem yerine oraya gittim. Üstelik Galeriestrasse hastaneye Schwabing'den daha yakındı. Yürüyerek yirmi dakika uzaktaydı. Tramvaya binilirse süre yarıya inerdi.

Dönerken Neuhauser Strasse'deki Pschorr birahanesine uğrayıp bira içip sosis yedim. Aslında ikisini de canım istemiyordu ama açken değil de fırsatın varken yiyip içmek eski bir polis alışkanlığıdır. Bardan bir şişe Black Death aldım, cebime koydum ve çıktım. İleride beni beklediğini tahmin ettiğim şeylere karşı anestezi görevi görecekti. 1918'deki büyük salgında da önceki eşimi gribe kurban vermiştim. Rusya'da da aynı hastalıktan ölen çok kişi gördüğümden artık belirtilerini iyi biliyordum. El ve ayaklar yavaşça maviye döner. Boğaz şişer ve tükürükle dolar. Hızlı nefes alma,

nefesin kesilmesi ve tekrar hızlı nefes alma. Belli belirsiz bir çürüme kokusu. İşin aslı orada durup ölmesini izlemeyi istemiyordum. Bunu yapacak yüreğim yoktu. Kendime Kirsten'i hayat dolu olarak hatırlamak istediğimi söyledim ama gerçek bundan çok farklıydı. Böyle bir zamanda onun yanında olamayacak kadar korkaktım. Kirsten benden daha fazlasını beklerdi. Ben bile kendimden bundan daha fazlasını beklerdim.

Ofisime girdim, masa lambasını açtım, şişeyi telefonun yanına koydum ve oteldeki bardan getirdiğim gıcırdayan yeşil deri kanepenin üzerine uzandım. Kanepenin yanında ona uyan ve kollarındaki derileri çatlamış bir kütüphane sandalyesi duruyordu. Sandalyenin yanında önü kapaklı bir masa ve yerde de eski püskü yeşil bir Buhara halısı vardı. İkisini de oteldeki ofisimden getirmiştim. Odanın diğer yarısını bir toplantı masası ve dört sandalye işgal ediyordu. Duvarda iki tane çerçeveli Münih haritası vardı. Üzerinde telefon rehberi, demiryolu tarifesi ve Sonnenstrasse'deki Alman Danışma Bürosundan aldığım kitapçık ve broşürler olan küçük bir kitap rafı vardı. Tümü de olduğundan daha iyi görünüyordu ama fazlası değil. Tam da ölmek üzere olan karısının yanı başında duracak cesareti olmayan bir adamı bulabileceğiniz bir yerdi.

Bir süre sonra kalktım, kendime bir bardak Black Death doldurup içtim ve tekrar kanepeye uzandım. Kirsten kırk dört yaşındaydı. Herhangi bir şey yüzünden ölemeyecek kadar gençti. Hissettiğim adaletsizlik duygusu çok ağırdı ve eğer olduğunu varsayarsak Tanrıya olan inancımı

sarsmak için yeterliydi. Sovyet esir kamplarından sağ çıkmayı başarabilenlerin çok azında, insanların insanlık dışı davranmaya eğilimli oldukları inancı haricinde başka bir inanç kalırdı. Ama onun erken ölümünün bana düşündürdüğü tek şey adaletsizlik değildi. Ne kadar talihsiz olduğumu da düşünmeye başlamıştım. İki eşini gribe kurban vermek sadece talihsizliğin ötesinde lanet gibi bir şey olmalıydı. Nice Alman sivilin öldüğü bu savaştan sağ çıkıp ardından gripten ölmek bana olmayacak bir işmiş gibi geliyordu. Diğer pek çoğunun gripten öldüğü 1918 yılındakinden bile daha imkânsız geliyordu. Ama arkada kalan kişilerin açısından bakıldığında bu tür şeyler her zaman adaletsizlikmiş gibi görünürdü.

Kapı çalındı. Kapıyı açtığımda karşımda uzun boylu ve güzel bir kadın gördüm. Önce bana daha sonra da buzlu cam üzerindeki yazıya bakarak belli belirsiz gülümsedi. "Herr Günther?"

"Evet."

"Sokaktan ışığınızı gördüm," dedi. "Daha önce aramıştım ama cevap veren olmadı." Sağ çenesindeki üç küçük ve yarım daire şeklindeki yara izi olmasa çok daha güzel bir kadın olacaktı. Bana Kirsten'in çok sevdiği, bir matador hakkında olan eski bir filmdeki Zarah Leander'in minik buklelerini hatırlattı. Filmin adı *La Habanera*'ydı. 1937 yılı olmalıydı. Sanki üzerinden bin yıl geçmiş gibiydi.

"Kendime henüz bir sekreter tutamadım," dedim. "Uzun zamandır başka işle meşguldüm."

"Siz özel dedektifsiniz, değil mi?" Biraz şaşırmış görünüyordu ve bana birkaç saniye ne tür bir

adam olduğumu ya da güvenilir biri olup olmadığımı anlamak istermiş gibi baktı.

"Kapının üzerinde öyle yazıyor," dedim pekiyi bir halde görünmediğimin farkında olarak.

"Galiba bir hata yaptım," dedi bir gözü masanın üzerindeki açık şişedeyken. "Rahatsız ettiğim için kusura bakmayın."

Başka bir zamanda olsa hemen görgü kurallarını ve cazibe okulundaki derslerimi hatırlayıp onu bir sandalyeye oturtur, içki şişesini saklar ve ona kibarca sorununun ne olduğunu sorardım. Hatta sinirlerini yatıştırmak için ona bir içki ya da sigara ikram ederdim. Bir özel dedektifin kapısının eşiğine gelen müşterilerin endişeye kapılması çok da sıra dışı bir şey değildi, özellikle de kadınların. Bir dedektifle görüşmek –onun ucuz takımını görüp vücudunun ve ağır kolonyasının kokusunu almak– kimi zaman potansiyel bir müşteriyi aslında bilmek istediğini zannettiği şeyi bilmemesinin daha hayırlı olduğuna ikna etmeye yeterli olurdu. Dünyada çok fazla gerçek ve o gerçekleri gözünüze sokmak için bekleyen bir sürü şerefsiz var. Ama o sırada ne cazibemden ne de terbiyemden pek eser yoktu. Karınız ölmek üzereyse böyle oluyordunuz. Sanki onun fikrini değiştirip içeriye gelmesi için davet ederıniş gibi sessizce yana çekildim ama olduğu yerde durdu. Muhtemelen nefesimdeki alkol kokusunu alıp gözlerimdeki buğulu ve kendine acıyan bakışı fark ederek sarhoş olduğumu anlamıştı. Sonunda ince yüksek topukları üzerinde geri döndü.

"İyi geceler," dedi. "Kusura bakmayın."

Sahanlığa kadar onu takip edip topuklarının muşamba zeminden geçip merdivenlere gidişini izledim. "Size de iyi geceler," dedim.

Dönüp bakmadı. Bir şey de söylemedi. Gittiğinde arkasında mis kokulu bir iz bıraktı. Ondan kalan son izleri önce burun deliklerime ardından içime ve beni erkek yapan yerlere çektim. Tıpkı yapmam gerektiği şekilde. Hastanedeki kokudan sonra çok iyi gelmişti.

8

Kirsten gece yarısından hemen sonra öldü ve ben o saate kadar bu haberi katlanabilir hale getirecek kadar anestezi almıştım. Tramvaylar çalışmadığından, sırf normal biri gibi bunu yapabileceğimi ispat etmek adına yürüyerek hastaneye döndüm. Onun canlısını görmüştüm ve ölüsünü görmeye ihtiyacım yoktu ama hastane böyle olmasını istiyordu. Evlilik cüzdanımızı bile yanıma aldım. Bunu hâlâ insan gibi görünmeye devam ettiği zaman içerisinde yapmanın daha kolay olacağını düşündüm. Bunun ne kadar çabuk olduğuna hep hayret etmişimdir. Bir insan kedi yavrusu dolu bir sepet kadar yaşam doluyken birkaç saat sonra Hamburg Panoptikum'daki eski balmumu heykeller gibi görünebiliyordu.

Başka bir hemşire ve doktorla görüştüm. İkisi de gündüz vardiyasındakilerden daha iyiydi. Hemşire biraz daha bakımlıydı. Doktor ise karanlıkta bile insana benziyordu.

"Başınız sağ olsun," diye fısıldadı münasip bir saygı gösterisini andırır şekilde, sonra hemşirenin masasının hemen yanında koğuşun ortasında durduğumuzu ve etrafımızın da karım kadar hasta olmayan, uyuyan kadınlarla çevrili olduğunu fark ettim. "Elimizden geleni yaptık, Herr Günther, ama ağır hastaydı."

"Gripti değil mi?"

"Öyle görünüyor." Masa lambasının ışığında doktorun yuvarlak beyaz yüzlü, sivri kızıl saçlı ve zayıf bir adam olduğunu gördüm. Coconut shy'daki adamlara benziyordu.

"Sizce de biraz tuhaf değil mi?" dedim. "Başka kimsenin grip olduğunu duymadım."

"Aslında birkaç hastamız var," dedi. "Biri yan koğuşta. Yayılmasından korkuyoruz. Size 1918'deki grip salgınını ve kaç kişinin öldüğünü hatırlatmama gerek yok herhalde. Hatırlıyorsunuz, değil mi?"

"Sizden daha iyi," dedim.

"Bu yüzden işgal kuvvetleri hastalığın yayılmasını önlemeye kararlı," dedi. "O nedenle virüsün yayılmasına mâni olmak adına cesedin derhal yakılması için izninizi istiyoruz. Bunun sizin için zor olduğunun farkındayım, Herr Günther. Bu genç yaşta karnınızı kaybetmeniz korkunç bir şey olmalı. Şu anda neler yaşadığınızı hayal bile edemem. Fakat eğer çok önemli olduğunu düşünmesek sizden böyle bir şey talep etmezdik."

Özellikle sert yakalı meslektaşı Dr. Effner'in soğukkanlı duyarsızlığının ardından bu doktor kendisini daha anlayışlı davranmak zorunda hissetmişti. Hızını hiç kesmedim ve aslında aklım-

dan geçen şeyleri, Kirsten'in Max Planck'a yatırılmadan önce içine kapandığını, sürekli içtiğini ve onun öncesinde önüne gelenle ve özellikle Amerikalılarla yatıp kalktığını söyleyerek onun anlayışlı görünme çabasını bölmek istemedim. Berlin'de savaştan hemen sonra onun bunu sadece çikolata ve sigaradan daha fazlası için yaptığından şüphelenmeye başladım. Diğer pek çok kadın da aynı şeyi yapmıştı ama onlar hoşlandıklarını bu kadar açıkça göstermemişti. Amerikalıların, ölümünde de Kirsten'i yalnız bırakmaması bana uygunmuş gibi göründü. Nihayetinde yaşarken aralarından su sızmamıştı. O yüzden doktorun konuşmasını bitirmesinin ardından başımı sallayıp konuştum: "Tamam sizin istediğiniz gibi olsun, Doktor. Eğer şart olduğuna inanıyorsanız öyle olsun."

"Benden ziyade Ami'ler bunun şart olduğunu düşünüyor," dedi. "1918'de olanlardan sonra şehirde salgın baş göstermesinden çok korkuyorlar."

İç çektim. "Ne zaman yapacaksınız?"

"En kısa zamanda," dedi. "Yani sizce sakıncası yoksa hemen."

"Önce onu görmek istiyorum," dedim.

"Evet, evet, elbette," dedi. "Ama her ihtimale karşı ona dokunmamaya çalışın, olur mu?" Bana bir ameliyat maskesi buldu. "Bunu taksanız iyi olur," diye ekledi. "Odayı havalandırmak için pencereleri açtık ama yine de riske girmenin mânâsı yok."

9

Ertesi gün Kirsten'in aile avukatını görüp ona haberi vermek için Dachau'ya gittim. Otelin satışıyla Krumper ilgileniyordu ama henüz bir müşteri bulamamıştı. Anlaşılan hiç kimse Dachau'da bir otel almayı oradaki bir otelde kalmaktan daha fazla istemiyordu. Krumper'in ofisi pazarın üzerindeydi. Masasının arkasındaki pencereden St. Jakob, belediye binası ve bende sürekli işeme isteği uyandıran belediye binası önündeki çeşme görülebiliyordu. Ofisiyle bir inşaat arasındaki tek fark yerde tuğla ve kereste yerine dosya ve kitap yığınlarının olmasıydı.

Krumper, Münih'e düzenlenen hava akınlarından birinde beline aldığı bir yara yüzünden tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuştu. Tek camlı gözlük takan bu suratsız, çizgi film kahramanlarını andıran sese ve pipoya sahip adam berbat görünse de çok becerikliydi. Dachau'da doğup şehrin doğusunda neler olup bittiğini hiç öğrenmeye

çalışmadan, ya da öyle olduğunu söyleyerek, tüm hayatını burada geçirmiş olmasına rağmen onu severdim. Kirsten'in öldüğünü duyunca çok üzüldü. Avukatlar iyi müşterilerini kaybedince hep üzülürdü. Teselli cümlelerinin bitmesini bekledim ve ardından acaba otelin satış fiyatını düşürmem gerekir mi, diye sordum.

"Zannetmem," dedi temkinli bir şekilde. "Birisinin alacağından eminim ama otel olarak kullanmayabilir. Aslında dün kadının biri gelip orayı sordu. Sorduğu bazı sorulara cevap veremediğim için ona sizin kartvizitinizi verdim. Sanırım sizce bir mahzuru yoktur, Herr Günther."

"Adı neydi?"

"Adının Frau Schmidt olduğunu söyledi." Piposunu bırakıp masasındaki sigaralığı açtı ve bir tane de bana ikram etti. İkimizde bir tane yakarken o anlatmaya devam etti. "Güzel bir kadın. Uzun, çok uzun. Yüzünün yanında üç küçük yara izi var. Muhtemelen şarapnel yarası. Pek aldırmışa benzemiyordu çünkü çoğu kadın bu yaraların görülmemesi için saçlarını uzatıyor. Ama o öyle yapmamış. Zaten güzelliğini de pek bozmamış. Ama her kadın bu kadar özgüvene sahip değil zaten, değil mi?"

Krumer dün gece ofisime gelen kadını tarif etmişti ve nedense onun oteli satın almakla ilgilenmediğini düşündüm.

"Evet, öyle," dedim. "Belki de Teutonia Kulüp gibi bir düello cemiyetine üyedir. Elinde meç olan bazı tiplere bu yara izleri daha cazip gelebilir. Kayserin bu eski kulüpler hakkında dediği zırva neydi? Bir gencin gelecek yaşantısı için alabileceği en iyi eğitim."

"Çok güzel ifade ettiniz, Herr Günther," dedi Krumper çenesindeki yara izini parmağıyla işaret ederek, sanki kendisi de kayserin tasvip ettiği eğitimden nasibini almış gibi. Bir süre sustu ve üzeri dolu masasındaki bir dosyayı açtı. "Karınızın bir vasiyeti var," dedi. "Her şeyi babasına bırakmış ve onun ölümünden sonra da yeni bir vasiyet yazmamış. Ama en yakın akrabası olduğunuzdan zaten her şey size kalıyor. Otel. Birkaç yüz mark. Birkaç resim ve bir araba."

"Araba mı?" Bundan haberim yoktu. "Kirsten'in arabası mı vardı?"

"Babasınınmış. Savaş boyunca saklamış."

"Sanırım bazı şeyleri gizli tutma konusunda yetenekliymiş," dedim SS arkadaşının bahçeye gömdüğü kutuyu düşünerek. O kutuyu kazıp çıkaran Amerikalının inandığının aksine ben onun orada ne olduğunu bildiğinden emindim.

"Donauwörther Landstrasse'deki bir garajda."

"Kleinberghofen yolu üzerindeki eski Fulda tamirhanesini mi kastediyorsun?" Krumpar başını salladı. "Arabanın markası ne?"

"Arabalardan pek anlamam," dedi Krumper. "Savaştan önce görmüştüm. Onunla çok övünürdü. Çift renkli, üstü açılabilir bir arabaydı. O zamanlar işler iyiydi ve arabanın masrafını karşılayabiliyordu. Savaş başlayınca el koymalarına mâni olmak için lastiklerini bile gömdü." Krumper arabanın anahtarlarını bana verdi. "Arabayı kullanmasa da bakımını yaptığını biliyorum. İyi durumda olduğundan eminim."

Birkaç saat sonra sanki Bremen'deki Goliath fabrikasından yeni çıkmış gibi görünen iki kapılı

bir Hansa 1700'le Münih'e geri dönüyordum. Doğruca hastaneye gittim, Kirsten'in küllerini aldım ve sonra Dachau'ya geri dönüp levazımatçı Herr Gartner ile buluşacağım Leitenberg Mezarlığına gittim. Külleri ona teslim ettim ve öğleden sonra kısa bir merasim yapıldı.

Schwabing'deki daireme döndüğümde tekrar anestetiklerden almayı denedim. Bu sefer işe yaramadı. Kendimi klozetteki bir balık kadar yalnız hissediyordum. Bana sabahları merhaba diyen banyo aynasındaki adam haricinde konuşabileceğim ne akrabam ne de arkadaşım vardı. Son zamanlarda o bile benimle konuşmayı bırakmış ve sanki beni görmeye tahammül edemiyormuş gibi hırlamaya başlamıştı. Belki de hepimiz böyle tahammül edilmez olmuştuk. Tüm Almanlar. Aramızda, belki parti kızları ve fahişeler haricinde Amerikalıların iğrenmeden baktığı kimse yoktu. Yeni dost ve hamilerimizin akıllarından geçeni bilmek için kâhin Hanussen olmaya da gerek yoktu. Bunun olmasına nasıl izin verdiniz? Diye sordular. Bunları nasıl yaptınız? Bu kendime de sık sık sorduğum bir sorudur. Cevabını da bulamadım. Acaba bir cevabı var mı ki? Yaklaşık bin yıl kadar önce Almanya'da olup bitmiş bir şeydi.

10

Bir hafta kadar sonra uzun boylu kadın geri geldi. Uzun kadınlar, özellikle de kısa erkeklerin sevdiği türde olup aslında o kadar uzun olmayıp da uzun görünen kadınlar, kısalarından her zaman daha iyidir. Bu kadın bir basket potası kadar yüksek değildi ama uzun gözükmesinin ana nedeni saçları, şapkası, yüksek topukları ve azametiydi. Bundan onda bolca vardı. Venedik'in yağmura ihtiyacı olduğu kadar yardıma ihtiyacı varmış gibi görünüyordu. Bu bir müşteride takdir ettiğim bir sıfattır. "Lütfen" ve "teşekkürler" gibi kelimeleri kullanmayan kişiler tarafından ikna edilmeyi severim. İçimdeki devrimciyi hatta kimi zaman da Spartacist'i ortaya çıkarırdı.

"Yardımınıza ihtiyacım var, Herr Günther," dedikten sonra dikkatle gıcırdayan yeşil deri kanepemin kenarına oturdu. Elindeki evrak çantasını sanki bir göğüs zırhıymış gibi iri göğüslerine bastırmıştı.

"Ya? Size bunu düşündüren nedir?"

"Siz özel dedektifsiniz, değil mi?"

"Evet, ama neden ben? Neden Frauenstrasse'deki Preysings ya da Augustinerstrasse'deki Klenze değil. Onlar benden çok daha büyükler."

Sanki ne renk iç çamaşırı giydiğini sormuşum gibi afallamış göründü. Gülümseyerek cesaret verdim ve kendi kendime kanepenin kenarında oturduğuna göre tek yapmam gereken sadece tahmin yürütmek dedim.

"Fräulein sadece acaba birisi mi beni size tavsiye etti, bunu öğrenmek istedim. Bu işte bu tür şeylere önem veririz."

"Fräulein değil Frau Warzok. Britta Warzok. Ayrıca evet birisi tavsiye etti."

"Oo, kim?"

"Sakıncası yoksa söylememeyi tercih ederim."

"Fakat siz geçen hafta avukatım Herr Krumper ile görüşüp ona otel hakkında da sorular sormuş ve o zaman adınızın Schmidt olduğunu söylemişsiniz."

"Evet. Pek tarzım değildir aslında. Ama sizi tutmak isteyip istediğimden emin değildim. Buraya birkaç kez geldim ama sizi bulamadım ve posta kutunuza da mesaj bırakmadım. Kapıcı sizin Dachau'daki bir otelin sahibi olduğunuzu söyledi. Sizi orada bulabileceğimi düşündüm. Satılık tabelasını görünce de Krumper'in ofisine gittim."

Söylediklerinin bazısı doğru olabilirdi ama şimdilik fazla kurcalamadım. Endişeli hali hoşuma gidiyordu ve ürküp gitmesine uzun ve güzel bacakları yüzünden içim el vermiyordu. Ama onunla biraz daha eğlenmekte de bir mahzur görmedim.

"Fakat geçen akşam buraya geldiğinizde bir hata yaptığınızı söylediniz," dedim.

"Fikrimi değiştirmiştim," dedi. "Hepsi bu."

"Öyleyse fikrinizi tekrar değiştirmeniz de mümkün. O zaman beni ortada bırakırsınız ki bu meslekte böylesi hiç hoş karşılanmaz. Gerçekten kararlı olduğunuzdan emin olmak zorundayım, Frau Warzok. Bu iş şapka satın almaya benzemez. Soruşturma bir kez başladı mı dilediğiniz zaman vazgeçemezsiniz. Mağazaya geri götürüp beğenmedim diyemezsiniz."

"Ben aptal değilim, Herr Günther," dedi. "O yüzden yapmakta olduğum şey konusunda sanki hiç düşünmemişim gibi konuşmayın benimle. Buraya gelmek benim için kolay olmadı. Bunun ne kadar zor olduğunu bilemezsiniz. Bilseydiniz bu kadar ukala davranmazdınız." Konuşması soğuk ve duygusuzdu. "Derdiniz şapka mı? Sizi rahatsız ettiyse çıkarabilirim." Sonunda evrak çantasını göğsünden çekip ayağının hemen dibinde yere koydu.

"Güzel şapka." Gülümsedim. "Lütfen çıkarmayın. Üstelik tavrım için kusura bakmayın. Ama dürüst olmak gerekirse bu işi yaparken vaktinizi ziyan eden bir sürü insanla karşılaşıyorsunuz ve benim vaktim çok kıymetlidir. Tek çalışıyorum ve sizin için çalışırken başkasından da iş almam. Diğer kişinin işi sizinkinden daha önemli olabilir. Durum bundan ibaret."

"Size benden daha çok ihtiyacı olan birisi olduğunu zannetmiyorum, Herr Günther," dedi sesinde atardamarımın yumuşak ucunu etkilemeye yetecek bir titremeyle. Ona sigara ikram ettim.

"Sigara içmiyorum," dedi başını iki yana sallayarak. "Benim... doktorum sağlığa zararlı olduğunu söyledi."

"Evet biliyorum. Ama bana sorarsanız sadece kişinin kendisini öldürmesinin daha münasip yollarından biri. Dahası işleri düzene koymak için yeterince süre de tanıyor." Sigaramı yakıp dumanını ciğerlerime çektim. "Şimdi sorununuzun ne olduğuna gelelim, Frau Warzok."

"Kendinizi öldürme konusunda ciddiymiş gibi konuşuyorsunuz," dedi.

"Rus cephesindeydim, bayan. Böyle bir şeyden sonra yaşadığı her gün insana ikramiye gibi geliyor." Omuz silktim. "O yüzden ye, iç ve eğlen çünkü her an İvanlar tarafından işgal edilebiliriz. O zaman yaşarken ölü olmayı dileriz çünkü şu an içinde yaşadığımız atom çağında altı milyon insanı öldürmek altı yıl değil sadece altı dakika sürüyor." Sigarayı dudaklarım arasında tutarak ona sırttım. "Mantar bulutuyla kıyaslandığında sigara dumanı nedir ki?"

"Başınıza geldi öyleyse?"

"Tabii ki. Hepimizin başına geldi." Göremesem de orada olduklarını biliyorum. Şapkasının kenarındaki küçük siyah tül yüzündeki üç yara izini örtüyordu. "Görünüşe bakılırsa sizin de başınıza gelmiş."

Yüzüne dokundu. "Aslında ben çok şanslıydım," dedi.

"Böyle görmekten başka çare yok."

"Yirmi beş Nisan 1944'te bir hava akını düzenlendi," dedi. "Münih'e kırk beş tahrip, beş bin yangın bombası düştüğünü söylediler. Bombalar-

dan biri evimdeki su borusunu parçaladı. Buhar kazanından fırlayan üç sıcak bakır halka yüzüme geldi. Yüzüm yerine gözüme de gelebilirlerdi? Başımızdan geçenler akıl alır gibi değil, değil mi?"

"Eğer öyle diyorsanız."

"Herr Günther, evlenmek istiyorum."

"Bu biraz ani olmadı mı, canım? Daha yeni tanıştık."

Kibarca gülümsedi. "Ama bir sorun var. Hâlâ evli olduğum adamın hayatta olup olmadığını bilmiyorum."

"Frau Warzok eğer savaş sırasında kaybolduysa onu Ordu Danışma Merkezi'ne sormanız daha yerinde olur," dedim. "Wehrmacht Dienstelle. Adresi 179 Eichborndamm, Berlin. Telefonu 41904."

Numarayı biliyordum çünkü Kirsten'in babası öldüğünde erkek kardeşinin sağ olup olmadığını öğrenmeye çalışmıştım. 1944'te öldüğünü öğrenmemizin karımın akıl sağlığına pek bir olumlu katkısı olmadı.

Frau Warzok başını iki yana salladı. "Hayır, öyle değil. Savaş sona erdiğinde hayattaydı. 1946 ilkbaharında Salzburg yakınlarındaki Ebensee'deydik. Onu sadece kısa bir süre gördüm çünkü savaş sona erdiğinden beri artık karı koca gibi birlikte oturmuyorduk." Özel dikim takım ceketinin kolundan bir mendil çıkartıp, sanki ağlamak üzereymiş gibi avucunun içinde öbek halinde tuttu.

"Polise başvurdunuz mu?"

Alman polisi bunun Avusturya hükümetinin meselesi olduğunu söyledi. Salzburg polisi ise Amerikalıların ilgilenmesi gerektiğini söyledi.

"Ami'ler de ilgilenmezler," dedim.

"Aslında ilgilendiler." Bir topak ham duyguyu yutkunduktan sonra derin bir nefes aldı. "Onu aramaya karar verecek kadar ilgilendiklerini söyleyebilirim."

"Ya?"

"Onlara Friedrich'le ilgili bir şey anlattığımdan değil. İsmi bu, Friedrich Warzok. Galiçyalıdır. 1886 Avusturya-Prusya Savaşına kadar Galiçya, Avusturya'ya bağlıydı. Ardından özerk bölge haline geldi. 1918'den sonra da Polonya'ya bağlandı. Friedrich 1903'de Krakov'da doğmuş. Tam Avusturya tipli bir Polonyalıdır, Herr Günther. Hitler iktidara geldikten sonra da tam bir Alman oldu."

"Peki, Amerikalılar onunla neden ilgileniyor," diye sormamla zihnimde cevabı da yavaşça şekil almaya başladı.

"Friedrich güçlü olmasa da hırslı bir adamdı. En azından zihinsel olarak. Fiziksel olarak son derece güçlüydü. Savaştan önce taş ustasıydı ve işinin ehliydi. Çok erkeksi bir adamdı, Herr Günther. Sanırım bu yönüne âşık oldum. On sekiz yaşındaydım ve ben de enerji doluydum."

Hiç zor olmadı. Onu kısa, beyaz bir don ve defne yapraklarından taçla elinde bir halka Dr. Goebbels'in propaganda filmlerinden birinde ilginç şeyler yaparken hayal ettim. Dişilik hiç bu kadar sarışın ve sağlıklı görünmemişti.

"Size karşı dürüst olacağım, Herr Günther." Mendilinin kenarıyla gözündeki yaşı hafifçe sildi. "Friedrich Warzok iyi bir adam değildi. Savaş sırasında bazı korkunç şeyler yaptı."

"Hitler'den sonra hiç birimiz vicdanının rahat olduğunu söyleyemez," dedim.

"Bunu söylemeniz çok hoş ama kişinin hayatta kalmak için yaptığı şeyler vardır bir de bununla hiç ilgisi olmayan şeyler. Parlamentoda tartışılan affa benim kocam dâhil olmayacak, Herr Günther."

"O kadar kesin konuşmayın," dedim. "Erich Koch gibi feci bir adam bile yeni Esas Kanundan istifade edebilmek için saklandığı yerden çıkıyorsa herkes için bir şans var demektir. Her ne yapmış olursa olsun."

Erich Koch, Doğu Prusya Gauleiter'i yani Nazi valisiydi ve dehşet verici şeyler yaptığı Ukrayna'da da Reich komiseriydi. Bunu biliyorum çünkü pek çoğuna bizzat şahit oldum. Koch, yeni savaş suçlusu davalarının tümünde idam cezasını ya da suçlunun ülkesine iadesini yasaklayan, Federal Cumhuriyet'in yeni Esas Kanunundan yararlanmak istiyordu. Koch şu anda İngiliz Bölgesindeki bir hapishanedeydi. Akıllıca bir harekette bulunup bulunmadığını ancak zaman gösterecekti.

Bu yeni dava ve yeni kurduğum işimin ne yöne gitmeye başladığını fark etmiştim. Frau Warzok'un kocası benim art arda üçüncü Nazi vakamdı. Erich Kaufmann ve şahsi teşekkür mektubu aldığım Baron von Starnberg gibiler sayesinde Kızıl Ceketler ve kaçak savaş suçlularıyla ilgili bir sorunu olanların müracaat etmeleri gereken türde bir adam haline gelmeye başlamıştım. Aslında özel dedektifliğe bunun için dönmüş değildim. Üstelik Frau Warzok bana kocasının Yahudilere karşı şahsi kini olmadığı ya da sadece "tarihi

değer yargılarının" kurbanı olduğunu söylemeye kalksaydı belki de onu başımdan atardım. Ama şu ana kadar öyle bir şey demedi. Aksine tam tersini vurgulamayı sürdürdü.

"Hayır, hayır Friedrich çok kötü bir adamdı," dedi. "Onun gibiler, yaptıkları onca şeyden sonra kesinlikle affedilmemeli. Başına gelecek her şeyi de fazlasıyla hak ediyor. Hiçbir şey beni onun öldüğünü duymak kadar mutlu edemez inanın bana."

"Aa, inanıyorum. Neden bana ne yaptığını anlatmıyorsunuz?"

"Savaştan önce Freikorps'taydı ve sonra da Partiye katıldı. Ardından SS olup yüzbaşılığa, Haupsturmführer'liğe terfi etti. Polonya'daki Lemberg-Janowska kampına sevk edildi. İşte evlendiğim adamın sonunun başlangıcı da bu oldu."

Başımı iki yana salladım. "Lember-Janowska'yı hiç duymadım."

"Ne mutlu size, Herr Günther," dedi. "Janowska diğer kamplar gibi değildi. Önce Lvov'daki Alman Silah Fabrikalarının parçası olan bir fabrika ağı olarak başladı. Başta Yahudi ve Polonyalıları köle işçi olarak kullandılar. 1941'de altı bin kadardılar. Friedrich 1942 başında oraya gitti ve ben de birkaç günlüğüne yanına gittim. Komutan Wilhaus adında bir adamdı ve Friedrich de onun yaveriydi. Kocam gibi on iki ya da on beş kadar Alman subayı vardı. Fakat nöbetçilik yapan SS'lerin çoğu savaş esiri olmamak için gönüllü SS olan Ruslardı." Başını iki yanan sallayıp, sanki göz yaşartan anılarını kumaştan sıkıp çıkarmak istermiş gibi mendilini sıktı. "Friedrich, Janowska'ya vardık-

tan sonra oraya daha fazla Yahudi gönderildi. Çok daha fazla Yahudi. Ve kampın ahlaki yapısı –bilmiyorum Janowska hakkında böyle bir tabiri kullanmam ne kadar doğru olur– tümüyle değişti. Yahudileri öldürmek onları cephane üretmeye zorlamaktan daha önemli hale geldi. Auschwitz-Birkenau'da devam etmekte olan türde bir sistemli öldürme değildi. Hayır, her SS canı nasıl isterse onları öyle öldürüyordu. Her SS'in kendine has bir Yahudilerden kurtulma tekniği vardı. Bu yüzden her gün birileri vuruluyor, asılıyor, suda boğuluyor, şişleniyor, karnı yarılıyor ve çarmıha geriliyordu. Evet, Herr Günther doğru duydunuz çarmıha germe. Hayal bile edemiyorsunuz, değil mi? Ama gerçek bu. Kadınları ya bıçaklarla delik deşik ettiler ya da baltalarla doğrayıp parçaladılar. Çocukları atış talimi yapmak için kullandılar. Bir çocuğu tek vuruşta baltayla ortadan ikiye ayırıp ayıramayacaklarına dair iddiaya girdiklerine dair bir söylenti bile duydum. Bir liste yapılabilmesi için her SS'in kaç kişi öldürdüğünü bilmesi zorunluydu. Herr Günther, üç yüz bin kişi öldürüldü. Üç yüz bin kişi bu şekilde soğukkanlılıkla, kahkaha atan sadistler tarafından öldürüldü. Ve kocam da bu katillerden biriydi."

Konuşurken bana değil de yere bakıyordu ve bir gözyaşı damlasının burnunun ucundan yerdeki halıya damlaması uzun sürmedi. Ardından bir tane daha.

"Bir süre sonra –ne zaman emin değilim çünkü Friedrich bir süre sonra bana mektup göndermeyi bıraktı– kampın komutanı o oldu. Maalesef hiçbir şeyi değiştirmeden devam etti. Bir kez bana

bir mektup gönderip Himmler'in kampı ziyaret ettiğini ve Janowska'da işlerin yürütülüş tarzından fevkalade memnun olduğunu söyledi. Kamp 1944 Temmuz ayında Ruslar tarafından kurtarıldı. Wilhaus şuan ölü. Sanırım Ruslar öldürdü. Wilhaus'dan önceki kamp komutanı Fritz Gebauer, Dachau'da yargılanıp müebbet hapse mahkûm edildi. Şu anda Landsberg Hapishanesinde. Fakat Friedrich Almanya'ya kaçıp savaş sonuna kadar da orada kaldı. Bu zaman zarfında birkaç kez temas kurduk. Fakat evlilik bitmişti ve eğer Katolik olmasaydım ondan kesinlikle boşanırdım.

"1945 sonunda Münih'te ortadan kayboldu ve Mart 1946'ya kadar ondan bir daha haber alamadım. Kaçıyordu. Benimle temasa geçip yurt dışına çıkmak için benden para istedi. Bir Eski Silah Arkadaşları teşkilatıyla – ODESSA'yla temas halindeydi. Ayrıca yeni kimliğinin de hazırlanmasını bekliyordu. Benim kendi param vardı, Herr Günther ve ona para vermeyi kabul ettim. Hayatımdan temelli çıkmasını istiyordum. O tarihte tekrar evleneceğim hiç aklıma gelmedi. Yara izlerim sizin şu an gördüğünüz gibi değildi. Bir cerrah yüzümü daha bakılabilir hale getirmek için çok uğraştı. Kalan servetimi de o cerraha harcadım."

"Değmiş," dedim. "İyi iş çıkarmış."

"Çok naziksiniz. Sonunda birisiyle tanıştım. Evlenebileceğim türden iyi bir adam. O yüzden Friedrich'in sağ olup olmadığını öğrenmek istiyorum. Güney Amerika'ya vardığında bana mektup göndereceğini söylemişti. Diğer pek çoğu gibi o da oraya gitti. Fakat hiç mektup gelmedi. Friedrich'le birlikte kaçıp ailesine haber gönderen

ve şu an Arjantin ve Brezilya'da güven içinde yaşayan diğerleri var ama kocamdan ses çıkmadı. Köln'deki Kardinal Josef Frings'e danıştım o da bana Friedrich'in ölümüne dair bir delil bulamadan tekrar evlenemeyeceğimi söyledi. Geçmişte siz de SS olduğunuzdan onun sağ olup olmadığını daha kolay bulursunuz, diye düşündüm. Eğer Güney Amerika'daysa tabii."

"Gerekli araştırmayı yapmışsınız," dedim.

"Ben değil nişanlım," dedi. "O bana söyledi."

"Mesleği nedir?"

"Avukat."

"Tahmin etmeliydim."

"Nasıl yani?"

"Önemli değil," dedim. "Frau Warzok, SS'deki herkes benim gibi sıcak ve sevgi dolu değildir. Bu eski arkadaşlardan bazıları, soran ben bile olsam, soru sorulmasını hiç sevmezler. Benden istediğiniz şey çok tehlikeli olabilir."

"Haklısınız," dedi. "Karşılığını ödeyeceğimizden şüpheniz olmasın. Hâlâ biraz param kaldı. Nişanlım da zengin bir avukattır."

"Başka tür bir avukat var mı ki? Anlaşılan ileride herkes avukat olacak. Kimsenin başka şansı kalmayacak." Bir sigara daha yaktım. "Bu tür bir araştırma çok para gerektirir. Masraflar, konuşturma paraları."

"Konuşturma parası mı?"

"Çoğu kişi ona Europa ve boğasının bir resmini göstermeden ne tek laf eder ne de parmağını kımıldatır." Bir banknot çıkarıp gösterdim. "İşte bu resmi."

"Sanırım bu kişilere siz de dâhilsiniz."

"Günümüzde, avukatlar da dâhil olmak üzere, herkes ve her şey gibi ben de sadece para adına hareket ederim. Günde on mark artı masraf alırım. Fatura kesmem. Muhasebeciniz bundan hoşlanmayacaktır ama elimden bir şey gelmez. Bilgi satın almak eşya satın almaya benzemez. O yüzden peşin ödeme isterim ve bunun da müşteriye sıkıntı verdiğini biliyorum. Sonuçta hiçbir şey de elde edemeyebilirim ve ortada bir şey yokken ödeme yapmak her zaman müşteriyi rahatsız eder."

"Peşin iki yüz mark ödesem olur mu?"

"İki yüz tabii ki yüzden iyidir."

"Friedrich'in sağ olup olmadığını öğrenirseniz de dolgun bir ikramiye alacaksınız."

"Ne kadar dolgun?"

"Bilmiyorum. Açıkçası pek düşünmedim."

"Eğer düşünürseniz iyi olur. Böylece daha bir şevkle çalışırım. Bir şey öğrenmemin sizin gözünüzdeki kıymeti ne? Mesela rahatça evlenebilecek olmanın?"

"Beş bin mark öderim, Herr Günther."

"Bu miktarı kardinale ödemeyi düşündünüz mü?" diye sordum.

"Rüşvet gibi mi demek istiyorsunuz?"

"Rüşvet *gibi* demesek daha iyi olur, Frau Warzok. Basitçe ve katıksızca *rüşvet* diyelim. Beş bin marka dünya kadar tespih satın alabilirsiniz. Borgia ailesi böyle zengin oldu. Bunu herkes bilir."

Frau Warzok şok olmuş gibiydi. "Kilise artık öyle bir yer değil," dedi.

"Değil mi?"

"Yapamam," dedi. "Evlilik bozulamaz bir mu-

kaddes yemindir."

Omuz silktim. "Siz öyle diyorsanız. Kocanızın bir fotoğrafı var mı?"

Çantasındaki bir zarfın içerisindeki üç resmi bana verdi. İlki gözünde kırpılma ve yüzünde koca bir gülümseme olan bir adamın tipik stüdyo fotoğrafıydı. Gözleri küçük ve birbirine çok yakındı ama bunun haricinde bu adamın psikopat bir katil olduğunu gösterecek hiçbir farklı niteliği yoktu. Sıradan dokuz beş çalışan bir adama benziyordu. Toplama kampları ve özel harekât birliklerinin asıl ürkütücü tarafı da buydu. Tüm bu cinayetleri işleyenler sıradan insanlardı – avukatlar, hâkimler, polisler, çiftçiler ve taş ustaları. İkinci resimde her şey daha netti: Çenesi gömleğinin yakasını örten biraz daha tombul Warzok hazır olda durmuş Heinrich Himmler'le tokalaşıyor. Tanımadığım bir SS grup lideri, Gruppenführer'e refakat ettiği Himmler'den birkaç santim daha kısa. Üçüncüsü ise aynı gün çekilmiş daha geniş bir resim. Resimde aralarında Himmler ve Warzok'un da bulunduğu altı SS subayı bulunuyor. Gölgeleri yere düşmüş ve güneş parlıyor gibi.

"Bu ikisi Ağustos 1942'de çekildi," dedi Frau Warzok. "Gördüğünüz gibi Himmler'e Janowska'yı gezdiriyorlar. Wilhaus sarhoştu ve ortam göründüğü kadar samimi değildi. Himmler gerçekten de sapkın vahşeti tasvip etmiyordu ya da Friedrich'in bana söylediği buydu."

Çantasına uzanıp daktiloda yazılmış bir kâğıt çıkardı. "Bu onun SS kayıtlarının bir nüshası," dedi. "SS numarası. NSDAP numarası. Anne ve babası – ikisi de öldüğü için size bir faydaları

olmaz. Rebecca adında bir Yahudi kız arkadaşı vardı ve kamp kurtarılmadan hemen önce onu öldürdü. Belki Fritz Gebauer'den bir şey öğrenebilirsiniz. Ben denemedim."

Hazırladığı kâğıda baktım. İtinayla hazırlandığı belliydi. Belki de avukat nişanlısı hazırlamıştı. Fotoğraflara tekrar baktım. Onun Himmler ile el sıkışan biriyle yatağını paylaştığını düşünmek zordu ama onlardan çok daha garip çiftler de görmüştüm. Warzok'un onu neden seçtiğini anlamak kolaydı. Adam kısa kadınsa uzundu. Bu nedenle şaşıracak bir şey yoktu. Ama kadının onu neden seçtiğini anlayamadım. Uzun kadınlar genelde kısa erkeklerle evlenirler çünkü o erkeklerin parası boy kısalıklarını telafi etmeye yeter. Taş ustalarıysa çok para kazanmaz. Avrupa'daki en süslü mezar taşlarına sahip olan Avusturya'da bile bu böyledir.

"Anlayamadım," dedim. "Sizin gibi bir kadın neden onun gibi bir yerden bitmeyle evlenir?"

"Çünkü hamileydim," dedi. "Yoksa evlenmezdim. Evlendikten sonra düşük yaptım. Dediğim gibi ben Katolik'im ve biz temelli evleniriz."

"Tamam, orasını anladım fakat diyelim ki onu buldum sonra ne olacak? O kısmını hiç düşündünüz mü?"

Burun delikleri daraldı ve yüz ifadesi hiç olmadığı kadar sertleşti. Gözlerini kapattı, kadife eldivenlerini çıkardı ve çelikten yapılma elini bana gösterdi.

"Erich Koch'tan bahsetmiştiniz," dedi. "Nişanlıma göre Koch'un Mayıs ayında saklandığı yerden çıkmasından beri İngilizler –ki Koch

onların bölgesinde tutuklu bulunuyor– Koch'un suçlarını işlediği yerler olan Polonya ve Sovyetler Birliği'nin suçlu iadesi talebini değerlendiriyorlar. Esas Kanuna ve Federal Hükümetin çıkarabileceği aflara rağmen nişanlıma göre –ki konuda bilgi sahibidir– İngilizler onun Rus Bölgesine, Polonya'ya teslimini onaylayacaklar. Varşova mahkemesinde suçlu bulunduktan sonra Polonya kanunlarına göre en ağır cezayı alacağına şüphe yok. Bu Almanya'nın hukuken tasvip etmeyeceği bir ceza olacak. Aynısının Friedrich Warzok'un başına da geleceğini tahmin ediyoruz."

Sırıttım. "Duyduğuma sevindim," dedim. "Artık ortak noktanızın ne olduğunu görebiliyorum. Siz de son derece merhametsiz bir kadınsınız değil mi? Bahsettiğim Borgia'lardan biri gibi. Lucrezia Borgia. Güzel olduğu kadar da insafsız."

Kadın kızardı.

"Böyle bir adama ne olacağı umurunuzda mı?" diye sordu kocasının fotoğrafını sallayarak.

"Pek değil. Kocanızı bulmanızda size yardım edeceğim, Frau Warzok. Ama boynuna ilmek geçirmenize yardım etmem – bunu fazlasıyla hak etmiş olsa bile."

"Sorun ne, Herr Günther? Bu konularda çok mu titizsiniz?"

"Olabilir," dedim. "Öyleysem de bunun nedeni asılan ve vurulan pek çok kişiyi görmüş olmamdır. Paramparça olanları, açlıktan ölenleri, alev makineleriyle kavrulanları ve tankların paletleri altında ezilenleri gördüm. İnsan bir zaman sonra artık çok fazla şeye şahit olduğunu fark ediyor.

Bu tür şeyleri görmemiş gibi yapamazsınız çünkü yatakta gözünüzü kapadığınızda gözünüzün önüne gelirler. Kendine bir daha böyle şeyler görmek istemediğini söylersin ama çoğu zaman elinde değildir. Üstelik eski bahaneler de artık bir işe yaramaz. Emir emirdir deyip insanlardan eskisi gibi bunu yutmasını da bekleyemezsin. Evet, sanırım biraz titizim. Nihayetinde merhametsizliğin bizi getirdiği yer burası."

"Bir dedektife göre fazla derin düşünüyorsunuz," dedi.

"Bütün dedektifler derin düşünür, Frau Warzok. Öyle yapmak zorundadırlar. Böylece müşterilerinin onlara anlattıklarından ne kadarını yutup ne kadarını atabileceklerini anlayabilirler. Kimi Nietzsche kadar kimiyse Marx kadar delidir. Müşteriler demek istiyorum. Peşin iki yüz mark mı demiştiniz?"

Kadın çantasına uzanıp cüzdanını çıkardı ve elime dört ellilik saydı. "Ayrıca zehir de getirdim," dedi. "Eğer kabul etmeseydiniz sizi zehri içmekle tehdit edecektim. Ama eğer kocamı bulursanız belki zehri ona verirsiniz. Bir tür elveda hediyesi niyetine."

Sırıttım. Ona bakıp sırıtmak hoşuma gitti. Dişlerimi görmesi gereken müşteri türünden biriydi böylece ısırabileceğimi de bilirlerdi. "Bir makbuz yazarım," dedim.

İşimiz bitince ayağa kalktı ve hoş bedenindeki parfüm kokusunun bir kısmını ciğerlerime gönderdi. Topuklu ayakkabıları ve şapkası olmadan sanırım yaklaşık benim boyumdaydı. Ama onları giydiği müddetçe kendimi onun gözde hadım kö-

lesi gibi hissediyordum. Sanırım yaratmak istediği etki de böyle bir şeydi.

"Kendinize iyi bakın, Herr Günther," dedi kapı tokmağına uzanırken. Bay Terbiye önce davranıp kapıyı açtı.

"Her zaman ederim. Bolca talim yapma imkânım oldu."

"Onu aramaya ne zaman başlayacaksınız?"

"Verdiğiniz iki yüz mark derhal başlamamı söylüyor."

"Peki, bu araştırmayı nerede ve nasıl yapacaksınız?"

"Muhtemelen bazı taşları kaldırıp altlarında ne olduğuna bakacağım. Altı milyon Yahudi öldüğünden Almanya'da altına bakılacak taş çok."

11

Dedektiflik araştırması biraz film başladıktan sonra sinemaya girmeye benzer. Daha önce ne olup bittiğini bilmezsin ve karanlıkta yolunu ararken ya birinin ayağına basar ya da başkasının önünde dikilirsin. Kimi zaman küfür yediğin de olur ama genelde puflayarak ya da homurdanarak bacaklarını çeker ya da paltolarını çekiştirirler ve sonra da sanki sen orada değilmişsin gibi davranırlar. Yanınıza oturan kişiye bir soru sorduğunuzda da filmin bütün konusundan tutun da sus işaretine kadar herhangi bir şey alabilirsiniz.

Şans bir şeydir. Şansımı zorlamam ise bambaşka bir şey. Yanımda bir arkadaşım olmadan eski silah arkadaşları hakkında sorular soracak değildim. Darağacıyla karşı karşıya olanlar mahremiyetleri hususunda birazcık kıskanç davranmaya meyillidirler. Viyana'dan beri bir silahım yoktu. Artık her duruma hazır olmak gerektiğine karar verdim.

1938 tarihli Nasyonal Sosyalizm kanununa göre ateşli silahlar ancak Silah Taşıma İzniyle satın alınabilir ve benim aşina olduğum kişilerin büyük bölümü de bir tür ateşli silah taşırdı. Fakat savaş sona erince General Eisenhower, Amerikan Bölgesindeki tüm şahsi silahların teslim edilmesini emretti. Sovyet Bölgesinde kurallar daha sıkıydı: Bir Almanın üzerinde tek bir mermi bile bulunması vurulması için yeterliydi. Almanya'da silah bulmak en az muz bulmak kadar zordu.

Çoğu Amerikan askerlerinden olmak üzere hemen her şeyi bulabilen Stuber –Faxon Stuber– adında bir export taksi şoförü tanıyordum. Üzerinde E.T. harfleri yazılı olan export taksiler sadece yabancı takas kuponları –FEC– taşıyan kişilerin kullanımına mahsustu. Nereden ele geçirdiğini bilmiyorum ama Kirsten'in babasının Hansa'sının eldiven kutusunda birkaç FEC bulmuştum. Sanırım onları karaborsadan benzin alabilmek için saklıyordu. Bazılarını kullanarak Stuber'den bir silah aldım.

Stuber yirmili yaşlarının başında karınca sırası gibi bıyığı olan ve sembolleriyle şeritleri sökülmüş bir SS şapkası takan ufak tefek bir adamdı. Stuber'in arabasına binen hiçbir Amerikalı başındaki şapkanın ne olduğunu anlamazdı. Ama ben anladım. Aynı siyah şapkayı benim de giymeme ramak kalmıştı. Ben 1938'den sonra kullanılmaya başlanan M37 SS üniformasının parçası olan gri şapkayı takmak zorundaydım. Stuber şapkayı ya bulmuştu ya da biri vermişti çünkü yaşı SS olamayacak kadar ufaktı. Bir taksi sürücüsüne göre de gençti. Getirdiği tabanca onun ufak beyaz elin-

de normal tabancaya benzerken benim koca eldivenimin içinde su tabancası gibi duruyordu.

"Senden tabanca istedim oyuncak değil."

"Sen ne anlatıyorsun?" dedi. "Bu yirmi beş kalibrelik Beretta. Güzel ve küçük bir silah. Şarjöründe sekiz mermi var ve yedek şarjör de getirdim. Namlusu kırmalı olduğundan ilk mermiyi kendin koyabilir ya da rahatça çıkarabilirsin. Boyu on üç santim ve ağırlığı da sadece üç yüz gram."

"Bundan büyük kuzu pirzolaları gördüm."

"Senin yiyecek karnende olduğunu sanmam, Günther," dedi Stuber. Her gece biftek yiyormuş gibi sırıttı. Ama taşıdığı yolculara bakılırsa belki de yiyordu. "O.K. Corral'a gitmeye niyetin yoksa bu şehirde bu silah sana fazlasıyla yeter."

"İnsanların görebileceği bir silaha ihtiyacım var," dedim. "İnsanları durdurup düşünmeye sevk edecek bir silah. Bu oyuncak tabancayla ilk ateş eden olmadığım müddetçe kimse beni ciddiye almaz. O yüzden amacına aykırı bir şey."

"Bu silah senin zannettiğinden çok daha güçlüdür," diye üsteledi. "Bak eğer daha büyük bir şey istiyorsan onu da bulurum ama zaman alır. Acelen olduğunu düşünmüştüm."

Ben düşünürken o da arabayı sürmeye devam etti. Acelem olduğu konusunda haklıydı. Nihayetinde iç çekip "tamam alıyorum," dedim.

"Bana sorarsan şehir için ideal bir silah," dedi. "Güvenilir, kullanımı ve taşıması kolay." Bir fahişenin dırdırından ziyade Herrenklub üyeliğinden bahseder gibiydi. Silahın yapay elmasla süslü kılıfından bunun kadın silahı olduğu anlaşılıyordu. Belki Amerikan askerleri bir kadından almıştı.

Belki kadın silahla ondan birkaç mark fazla almak istemiş ve o da silahı zorla elinden almıştı. Umarım Polis Merkezindeki balistik uzmanlarının aradığı bir silah değildi. Kılıfı Stuber'e geri attım ve Schellingstrasse'de arabadan indim. Bana bir pavyon kızının silahını sattıktan sonra hiç değilse beni bir sonraki gideceğim yere bedava bırakmak istediğini anladım.

Die Neue Zeitung'un kapısından geçip masanın arkasındaki ince uzun suratlı kızıl saçlıdan Friedrich Korsch'u çağırmasını istedim. Onun aşağı inmesini beklerken ön sayfaya göz attım. Landsberg'deki Kızıl Ceketleri kurtarmak isteyen farklı gruplarla işbirliği içerisindeki Münihli Protestan piskopos Johann Neuhausler'le ilgili bir yazı okudum. Piskoposa göre "sadistlikte Amerikalıların Nazilerden geri kalır yanı yoktu," ve isim vermeden bir Amerikalı gardiyanın Landsberg'deki şartlardan "akıl almaz," diye bahsettiğini söylüyordu. Bu Amerikalı gardiyanın kim olduğunu biliyordum ve başkası olsa neyse ama bir piskoposun Er John Ivanov'un anlattığı yalanlara kanması beni rahatsız etmişti. Demek ki Erich Kaufmann adına yaptıklarım bir işe yaramamıştı.

1938-39'da ben Berlin'deki Alex'de Kommissar'ken Friedrich Korsch'da KRIPO'da Kriminalassistent'ti. On yıl sonra ona Rosenstrasse'deki bir *Bierkeller* yani birahane olan Spöckmeier'den çıkarken rastladım. Gözündeki deri bant haricinde hiç değişmemişti. Uzun çenesi ve Douglas Fairbank tarzı sakalıyla kabadayı bir korsana benziyordu ki bu bir Amerikan gazetesinde çalışan biri için iyi bir şey sayılırdı.

Bir zamanlar Hitler'in gözde restoranı olan Osteria Bavaria'ya gidip bir yandan parayı kim ödeyecek diye tartışırken diğer yandan da eski günleri yâd edip kim sağ kim ölü onlardan bahsettik. Fakat kendisine Piskopos Neuhausler'in Landsberg Hapishanesi'ndeki kaynağının yalancı ve sahtekâr olduğundan şüphelendiğimi söylediğim zaman yemeğin parasını ödeme yönündeki ısrarımı kesin olarak reddetti. "Böyle bir hikâye karşılığında gazete yemeğin parasını öder," dedi.

"Çok yazık," dedim. "Senden biraz bilgi almayı umuyordum. Bir savaş suçlusunu arıyorum."

"Herhangi bir tane mi?"

"İsmi Friedrich Warzok."

"Hiç duymadım."

"Bir dönem Lvov gettosunun yakınlarındaki Lemberg-Janowska isimli bir kampın komutanlığını yapmış."

"Kulağa peynir ismi gibi geliyor."

"Ukrayna sınırı yakınlarında güneydoğu Polonya'da bir yer."

"Berbat ülke," dedi Korsch. "Bir gözümü orada kaybettim."

"Friedrich bu konuda nasıl hareket etmeli? Böyle bir adamı nasıl bulursun?"

"Neden arıyorsun?"

"Müşterim onun karısı. Tekrar evlenmek istiyor."

"Wehrmacht Danışma Bürosundan bir belge alsa olmuyor muymuş? Çok yardımseverler, SS'lere karşı bile."

"En son sağ olarak Mart 1946'da görülmüş."

"Yani bu konuda bir soruşturma olup olmadığını mı öğrenmek istiyorsun?"

"Evet."

"Dostlarımız ve üstlerimiz tarafından işlenen tüm savaş suçları Müttefikler tarafından soruşturulmakta. Gerçi ileride bu soruşturmaların devletin savcılarına devredileceğine dair rivayetler var. Ama şu anda başlamak için en doğru yer SHAEF tarafından kurulan Savaş Suçları ve Emniyet Şüphelileri Merkezi Sicil'leri. Diğer adıyla CROWCASS kayıtları. Yaklaşık kırk taneler ama halka açık değiller. Asıl soruşturma yetkisi savaş sırasında tüm cephelerde işlenen suçları soruşturan Ordu Hukuk Servisi Müdürlüğüne ait. Bir de CIA var. Onların da merkezi sicil dairesi benzeri bir şeyleri var. Fakat ne Ordu Hukuk Servisi ne de CIA senin gibi bir sivile bilgi vermez. Batı Berlin'de Amerikan Belge Merkezi de var tabii ki. Sanırım bir sivil, General Clay'den izin almak şartıyla oradaki belgelere erişim izni alabilir."

"Sağ ol kalsın," dedim. "Abluka bitmiş olabilir ama Ruslar yüzünden mümkün olduğunca Berlin'den uzak durmayı tercih ederim. Beni MVD, ya da bu günlerde Sovyet Gizli Polisine her ne deniyorsa onun adına çalıştırmak isteyen Rus istihbaratından bir albay yüzünden Viyana'dan kaçmak zorunda kaldım."

"Hâlâ MVD deniyor," dedi Korsch. "Berlin'e gitmek istemiyorsan Kızıl Haç'tan da yardım alabilirsin. Uluslararası izleme servisleri var ama sadece yerinden edilmiş insanlar için. Belki bir şeyler biliyorlardır. Brichah gibi Yahudi kurumları var. Bir mülteci kaçırma teşkilatı olarak kuruldu ama İsrail

devletinin kurulmasının ardından eski silah arkadaşlarımızı avlama konusunda çok daha faal hale geldiler. Ne Almanların ne de Müttefiklerin bu işi hakkıyla yapacağına inanmıyor gibi görünüyorlar ve onları suçladığımı da söyleyemem. Aa, evet, ayrıca Linz'de özel Amerikan parasıyla Nazi avlama harekâtı yürüten bir adam var. İsmi Wiesenthal."

Başımı iki yana salladım. "Yahudi kurumlarına bulaşacağımı hiç zannetmiyorum," dedim. "Geçmişim buna müsait değil."

"Haklısın," dedi Korsch. "Yahudilerin eski bir SS'e yardım etmek isteyeceklerini zannetmiyorum." Ardından kendi söylediğine kendi güldü.

"Evet, şimdilik müttefiklerden şaşmayayım."

"Lvov'un Polonya'da olduğundan emin misin? Bence eskiden Polonya'daydı ve şimdi Ukrayna'nın parçası haline geldi. Senin için işleri biraz daha karıştırmaktan başka bir işe yaramaz."

"Ya belge?" diye sordum. "Ami'lere bir tür erişimin olmalı. Bir şey bulamaz mısın?"

"Sanırım bulabilirim," dedi Korsch. "Bir bakarım."

Bir kâğıt parçasına Friedrich Warzok ismini yazdım ve altına da çalışma kampının ismi olan Lemberg-Janowska'yı ekledim. Korsch da kâğıdı katlayıp cebine koydu.

"Emil Becker'e ne oldu?" diye sordu. "Hatırladın mı kim olduğunu?"

"İki yıl önce Viyana'da Amerikalılar tarafından asıldı."

"Savaş suçundan mı?"

"Hayır, ama işin aslı eğer arasalarmış zaten savaş suçuna dair delil bulacaklarmış."

Korsch başını iki yana salladı. "Eğer yakından bakarsan hepimizde o türden bir şeyler bulursun."

Omuz silktim. Korsch'a savaş sırasında ne yaptığını sormadım. Savaş sona erdiğinde RSHA'da Kriminalinspektor olduğunu biliyordum yani Gestapo'yla bir bağlantısı olmalıydı. Ona bu tür şeyler sorarak bu güzel öğle yemeğini mahvetmenin bir mânâsı yoktu. Zaten o da benim ne yaptığımı dair bir ilgi göstermemişti.

"Peki, ne yapmış?" diye sordu. "Onu niye astılar?"

"Bir Amerikan subayını öldürmüş," dedim. "Anlaşılan karaborsacılığa bulaşmış."

"İşte buna inanırım," dedi. "Karaborsa tam ona göre bir şey." Korsch şarap kadehini kaldırdı. "Onun şerefine."

"Evet," deyip kadehimi kaldırdım. "Emil'e. Zavallı herif." Kadehi bitirdim. "Merak ettim de senin gibi bir adam nasıl olup da gazeteciliğe başladı?"

"Ablukadan hemen önce Berlin'den kaçtım," dedi. "Bana iyilik borcu olan bir İvan önceden haber verdi. Ben de buraya geldim ve polis muhabirliği teklifi aldım. Mesai saatleri aynı ve parası çok daha iyi. İngilizce öğrendim. Evlenip bir çocuk yaptım. Nymphenburg'da güzel bir evim var." Başını iki yana salladı. "Berlin bitti artık. İvanların orayı alması an meselesi. Sanki savaşın üzerinden bin yıl geçmiş gibi geliyor. Üstelik tüm şu savaş suçu tantanası da bir süre sonra kimseyi ilgilendirmeyecek. Af ilan edilince her şey unutulacak. Herkesin istediği de bu değil mi?"

Başımı salladım. Herkesin istediği şeye nasıl itiraz edebilirdim?

12

Arabayla Münih'in batısından Ortaçağ'dan kalma Landsberg şehrine doğru yola çıktım. Belediye binası, Bavyera Gotik kapısı ve ünlü kalesiyle tarihi bir yerdi. Müttefikler savaş sırasında, bu civardaki otuz kadar toplama kampında tutulan yabancı işçi ve Yahudilere zarar vermek istemediğinden şehir bombardımanları hasarsız atlatmayı başarmıştı. Savaştan sonra Amerikalılar bu kampları evsizleri iskân etmek için kullandı. En büyükleri hâlâ kullanılıyordu ve içinde de bin kadar evsiz Yahudi vardı. Münih ve Nürnberg'den çok daha ufak olmasına rağmen Nazi Partisi Landsberg'i Almanya'nın en önemli üç şehrinden biri kabul etmişti. Savaştan önce Alman gençliğinin hac mekânıydı. Bunun nedeni, Nazizm'i bir din olarak kabul etmiyorsanız, mimari ya da dini değil de insanların Hitler'in 1923'teki başarısız Beer Hall Putsch'tan sonra kapatıldığı ve Mein Kampf'ı yazdığı hücreyi görme isteğiydi. Landsberg Hapisha-

nesinde Hitler'in keyfine diyecek yoktu. Ortaçağ kalesinin surları içerisine 1910 yılında inşa edilen bina Almanya'daki en modern hapishanelerden biriydi ve burada Hitler'e tehlikeli bir devrimciden ziyade bir onur konuğu gibi muamele edilmişti. Yetkililer dostlarıyla görüşmesi ve kitabını tamamlaması için ona gereken her türlü kolaylığı gösterdiler. Landsberg'de yatmamış olsaydı dünya belki de Hitler adını hiç duymayacaktı.

1946'da Amerikalılar Landsberg Hapishanesinin adını Savaş Suçlusu Hapishanesi No 1 (WCP1) olarak değiştirdi ve burası Berlin'deki Spandau'dan sonra Almanya'daki en önemli hapishane haline geldi. Dachau mahkemelerinden gelen binden fazla ve Nürnberg mahkemelerinden gelen yüze yakın savaş suçlusuna ek olarak Şanghay'daki Japon savaş esiri mahkemelerinden gönderilen bir düzineden fazla Japon da burada tutuluyordu. WCP1'de iki yüzden fazla savaş suçlusu asıldı ve çoğunun cesedi yakındaki Spottingen Şapeli mezarlığına gömüldü.

Fritz Gebauer'le görüşmek için Landsberg'e girmek kolay olmadı. Erich Kaufmann'ı telefonla arayarak onu Gebauer'in avukatlarını araması ve onu benim güvenilir biri olduğuma ikna etmesi için çok dil dökmek zorunda kaldım.

"Sanırım size güvenebiliriz, Herr Günther," dedi Kaufmann. "Baron von Starnberg adına yaptığınız iş çok başarılıydı."

"Ödenen paraya göre çok az iş yaptım," dedim. "Karşılığını da çok cömertçe aldım."

"Bir işi hakkıyla yaptığınızda sizi bir ölçüde tatmin ediyor, değil mi?"

"Bir ölçüde, evet," dedim. "Ama bu seferkinde çok olmadı. Sizin vakanızdaki kadar değil."

"Er Ivanov'un güvenilmez olduğunu ispatlamak mı? Sizin gibi eski bir SS'in hapisteki eski arkadaşlarını özgür görmek isteyeceğini zannederdim."

Beklediğim ima buydu. Bana ofisimde çektiği nutka dayanarak "haklısınız," dedim. "SS'tim. Ama bu adalet aramadığım mânâsına gelmez, Herr Doktor. Kadın ve çocukları öldürenlerin yeri hapistir. İnsanların yapılan kötülüklerin cezasız kalmayacağını bilmesi gerekir. Bana göre sağlıklı bir Almanya böyle kurulur."

"Çoğu kişi bu insanların sadece vazifelerini yerine getiren savaş esirleri olduklarını söylüyor, Herr Günther."

"Biliyorum ve kesinlikle karşıyım."

"Bana sağlıksız gibi geldi."

"Olabilir," dedim. "Diğer taraftan benim gibi birini, haklı olsam bile duymazdan gelmek kolaydır. Ama Piskopos Neuhausler gibi birini, haksız olsa bile duymazdan gelmek kolay değildir. Gazetede onun Kırmızı Ceketlerle ilgili söylediklerini okuduğum zaman yaptığım işten duyduğum tatminin ne hale geldiğini tahmin edin. Anlaşılan hiç kimse ona Ivanov'un üçkâğıtçı ve arsız bir hırsız olduğunu söylememiş."

"Neuhausler benden çok daha haysiyetsiz kişilerin uşağıdır, Herr Günther," dedi Kaufmann. "Umarım onunla bir ilgim olmadığına inanırsınız."

"Elimden geleni yapıyorum."

"Mesela Rudolf Aschenauer gibilerin."

Bu ismi daha önce de duymuştum. Aschenauer, Nürnberg savcısı ve aralarında kötü şöhretli Otto Ohlendorf ve bir sağcı Alman Partisi üyesinin de bulunduğu yaklaşık yedi yüz Landsberg mahkûmunun hukuk danışmanıydı.

"İşin aslı," dedi Kaufmann. "Landsberg'e girerek Gebauer'i görebilmenizi sağlamak için Aschenauer'le konuşmam gerekecek. Kendisi Gebauer'in avukatıdır. Malmedy katliamından sorumlu tutulan herkesin avukatıdır."

Gebauer onlardan biri miydi?

"Bu yüzden onu Amerikan hapishanesinden çıkarmak istiyoruz," dedi Kaufmann. "Eminim nedenini anlamışsınızdır."

"Evet," dedim. "Bu özel durumda muhtemelen anlayabilirim."

Arabamı park edip avludan geçerek kalenin kapısına geldim ve evraklarımı ve Aschenauer'in ofisinden gelen bir mektubu kapıdaki zenci Amerikan askerine gösterdim. Onun ziyaretçilerin adının yazılı olduğu listede adımı bulmasını beklerken gülümseyip İngilizce pratiği yapmaya çalıştım.

"Güzel bir gün, değil mi?"

"Siktir git, kraut."

Gülümsemeye devam ettim. Ne dediğini tam anlamasam da yüzündeki ifade pek dost canlısı olmadığını gösteriyordu. Adımı listede bulduktan sonra evraklarımı bana attı ve kırmızı kiremitlerle kaplı çatısı olan beyaz, dört katlı binayı işaret etti. Uzaktan okula benziyordu. Yaklaşıncaysa gerçekte olduğu şeye yani bir hapishaneye benzemeye başladı. İçerisi de farklı değildi. Tüm

hapishaneler aynı kokardı. Kötü yemek, sigara, ter, idrar, sıkıntı ve çaresizlik. Diğer bir suratsız inzibat beni Lech Vadisine bakan bir odaya getirdi. Vadi yazın son günlerinde capcanlı ve yemyeşil görünüyordu. Hapiste olmanın güzel bir günü olduğunu zannetmesem de bugün hapiste olmak için kötü bir gündü. Adi bir masadaki adi bir sandalyeye oturdum ve adi bir kül tablasını yanıma çektim. İnzibatın dışarı çıkıp kapıyı arkasından kilitlemesiyle midem hafiften yanmaya başladı. WCP1'de Malmedy Biriminin bir üyesi olmak nasıl bir şeydir diye düşündüm.

Malmedy Belçika'daki Ardenler Ormanlarındaki bir yerin adıydı. 1944 kışında Bulge Muharebesi esnasında Waffen-SS birimi burada seksen dört Amerikalı savaş esirini öldürmüştü. Bu SS biriminin tümü –en azından yetmiş beşi– şimdi Landsberg'de uzun süreli hapis yatıyordu. Çoğuna acıdım. Muharebe esnasında her zaman çok sayıda kişiyi esir almak mümkün olmazdı. Eğer gitmelerine izin verirseniz de çok geçmeden yine size karşı savaşmaya başlarlardı. Savaş centilmenlerin oynadığı ve kurallara titizlikle riayet edilen bir oyun değildi. Bizim yer aldığımız savaş öyle değildi. SS'ler İkinci Dünya Savaşı sırasındaki en büyük muharebelere iştirak etmiş olsalar da onları savaş suçlusu olarak yargılamak mantıksızdı. Bu bağlamda Kaufmann haklıydı. Merhamet duygularımın Fritz Gebauer'i de kapsayacağından emin değildim. Obersturmbannführer Gebauer Waffen-SS'le cephede görev yapmadan evvel Lemberg-Janowska'nın komutanlığını yapmıştı. Bir noktada batı cephesinde savaşmak için

gönüllü olmuştu ki bu belli ölçüde cesaret gerektiren bir şeydir – belki de işçi kampındaki vazifesi onu rahatsız etmişti.

Anahtar kilidin içinde döndü ve metal kapı açıldı. Döndüğümde odaya giren otuzlu yaşlarının sonunda ve şaşırtıcı derecede iyi görünümlü bir adam gördüm. Uzun boylu ve geniş omuzlu olan Fritz Gebauer hafif bir asilzade havası taşıyordu ve bir şekilde hapishanenin kırmızı ceketinin smokin ceketi gibi görünmesini sağlamıştı. Karşıma oturmadan önce başıyla hafifçe eğilip selamladı.

"Görüşmeyi kabul ettiğiniz için teşekkürler," dedikten sonra bir Lucky Strike paketini ve bir kutu kibriti masanın üzerine koydum. "Sigara içiyor musunuz?"

Gebauer odada yanımızda bekleyen askere baktı. İngilizce "serbest mi?" diye sordu.

Asker başını salladı ve Gebauer de bir dal sigara alıp keyifle tüttürmeye başladı.

"Nerelisin?" diye sordu Gebauer.

"Münih'te oturuyorum," dedim. "Ama Berlin'de doğmuşum. Birkaç yıl öncesine kadar da orada oturuyordum."

"Ben de," dedi. "Karımın ziyaret edebilmesi için beni Berlin'deki bir hapishaneye sevk etmelerini istedim ama kabul edeceklerini zannetmiyorum." Omuz silkti. "Onlar için ne fark eder ki? Onlar Ami. Onların gözünde bizler asker değil katil ve pislikleriz. Aramızda bazı canilerin, Yahudi katillerinin olduğu doğru. Bu tür şeyler beni hiçbir zaman fazla ilgilendirmedi. Ben Yahudilerin pek dert edilmediği batı cephesindeydim."

"Malmedy değil mi?" dedikten sonra bir sigara da ben yaktım. "Ardenler'de."

"Öyle," dedi. "Nafile bir çarpışmaydı. Sırtımız duvara dayanmıştı ve herkes canının derdine düşmüştü. Kimse yüz Amerikan esiriyle uğraşacak halde değildi." Derin bir nefes alıp yeşil tavana baktı. Nedense duvarlar ve zemin aynı renge boyanmıştı. "Elbette ki bizim esirleri koyacak bir yerimizin olmaması Ami'ler için bir şeyi değiştirmiyor. Ayrıca hiç kimse bir an için bile teslim olanların korkak olduğunu hesaba katmıyor. Biz teslim olmazdık. İmkânı yok. SS'in mânâsı da bu değil mi zaten? Canımı kurtarmak değil de sadakat şerefimdir, öyle değil mi?" Sigaradan derin bir nefes çekti. "Aschenauer senin de SS olduğunu söyledi. O yüzden neden bahsettiğimi bilirsin."

Huzursuzca Amerikalı nöbetçiye baktım. Bir Amerikalı inzibat önünde SS geçmişimden bahsetmek istemiyordum. "Bu konudan konuşmak istemiyorum," dedim.

"Onun önünde rahatça konuşabilirsin," dedi Gebauer. "Tek kelime Almanca bilmez. Buradaki Ami'lerin çok azı biliyor. Subaylar bile öğrenmeye zahmet etmiyor. Arada bir Almanca bilen bir istihbarat subayı gelir ama onun dışında hiçbiri Almanca öğrenmeye gerek görmüyor."

"Dilimizi öğrenmelerinin kazandıkları zaferi önemsizleştireceğine inanıyorlar bence," dedim.

"Belki de öyledir," dedi Gebauer. "Bu bakımdan Fransızlardan bile beterler. Oysaki benim İngilizcem her geçen gün daha iyiye gidiyor."

"Benimki de," dedim. "Bir tür melez dil öyle değil mi?"

"Irklar arasındaki karışımı görünce insan buna hiç şaşırmıyor," dedi. "Irk açısından bu kadar çeşitli bir millet görmedim." Başını iki yana salladı. "Ami'ler tuhaf bir karışım. Hayranlık duyulacak özellikleri çok ama bazı yönlerden tam salaklar. Mesela burası, Landsberg. Onca yer varken bizi buraya, Führer'in mükemmel kitabını yazdığı yere koydular. İçimizde bundan dolayı az da olsa memnun olmayacak kimse yoktur. Savaştan önce ben de buraya onun hücresine bakmaya gelmiştim. Tabii ki Führer'in kapısının üzerine konmuş tunç levhayı kaldırdılar ama hepimiz, Müslümanların Mekke'nin yönünü bilmesi gibi onun nerede olduğunu biliyoruz. Bu bizim ayakta durmamıza ve moralimizin yüksek kalmasına yardımcı olan bir şey."

"Ben Rus cephesindeydim," dedim. Ona bazı evrakları gösteriyordum. Bir süre Berlin'deki Alman Savaş Suçları Bürosu adına çalıştığımı söylemenin zamanı değil diye düşündüm. Orada hem Almanların hem de Rusların işlediği mezalimleri incelemiştik. "General Schorner'in ordusunda istihbarat subayıydım. Savaştan önceyse Alex'te polislik yapıyordum."

"Bilirim," dedi gülümseyerek. "Savaştan önce ben de Wilmersdorf'da avukattım. Suçlularla görüşmek için arada bir Alex'e giderdim. O günlere dönmeyi nasıl istiyorum anlatamam."

"Waffen-SS'e katılmadan önce," dedim, "Lemberg-Janowska'daki işçi kampına gitmişsin."

"Doğru," dedi. "DAW'la, Alman Silah Fabrikalarıyla birlikte."

"Ben seninle oradaki zamanın hakkında konuşmak istiyorum."

Orayı hatırlayınca bir an için yüzü iğrenmeyle buruştu. "Lvov'daki üç fabrikanın civarına inşa edilmiş bir köle işçi kampıydı. Kampa fabrikanın adresinin adı verilmişti: 133 Janowska Caddesi. Oraya Mayıs 1942'de fabrikaların komutasını almaya gittim. Yahudilerin yaşadığı iskân kamplarının komutası başka birindeydi. Üstelik orada şartlar da berbattı sanırım. Fakat benim yetki alanım fabrikalarla sınırlıydı. O yüzden komutanın kimde olduğuna dair diğer komutanla aramda ufak tefek sürtüşmeler olmuştu. Açık konuşmak gerekirse yetki bende olmalıydı. O zaman ben üst teğmendim ve diğer komutan teğmendi. Ama Galiçya polis şefi ve büyük nüfuz sahibi bir adam olan SS Tümgeneral Friedrich Katzmann herifin amcasıymış. Janowska'dan ayrılmamın bir nedeni de budur. Wilhaus –diğer komutanın adı– benden nefret ederdi. Kıskandı sanırım. Her şeyin onun kontrolünde olmasını istiyordu ve benden kurtulmak için elinden geleni yapardı. Hamlesini yapması an meselesiydi. Beni yapmadığım bir şeyle suçlayacaktı. Ben de hâlâ fırsat varken gitmeye karar verdim. Bir nedeni daha var. Orası berbat bir yerdi. Çok berbat. Orada kalıp da şerefimle hizmet etmemin imkânsız olduğunu anladım. Ben de Waffen-SS'e başvurdum ki gerisini zaten biliyorsun." Benim sigaralarımdan bir tane daha aldı.

"Kampta bir subay daha vardı," dedim. "Friedrich Warzok. Onu hatırlıyor musun?"

"Warzok'u hatırlıyorum," dedi. "Wilhaus'un adamıydı."

"Ben özel dedektifim," dedim. "Karısı benden onun sağ olup olmadığını öğrenmemi istedi. Tekrar evlenmek istiyor."

"Hassas kadınmış. Warzok itin tekiydi. Hepsi öyleydi." Başını iki yana salladı. "Eğer öyle bir pislikle evlendiyse o kadın da rezil biri olmalı."

"Demek ki kadını görmemişsin."

"Yani rezil değil mi demek istiyorsun?" Gülümsedi. "Hayır, onu hiç görmedim. Evli olduğunu biliyordum. İşin aslı sürekli bize karısının ne kadar güzel olduğunu anlatırdı ama en azından ben oradayken kadını orada yaşaması için hiç getirmedi. Wilhaus'un aksine. Onun karısı ve küçük kızı yanındaydı. İnanabiliyor musun? Ben olsam karımı ve çocuğumu oranın yakınına bile yaklaştırmam. Warzok hakkında duyduğun nahoş her şeyin doğru olduğunu söyleyebilirim." Sigarasını kül tablasına koydu, ellerini başının arkasına koyup arkasına yaslandı. "Nasıl yardım edebilirim?"

"Mart 1946'da Warzok Avusturya'daymış. Karısı eski arkadaşlarından oluşan ağı kullanarak yurt dışına kaçmış olduğunu düşünüyor. O tarihten sonra da ondan haber alamamış."

"Kendisini şanslı saysın."

"Kadın Katolik," dedim. "Kardinal Josef Frings ona Warzok'un öldüğüne dair bir delil olmadan tekrar evlenemeyeceğini söylemiş."

"Kardinal Frings, ha? Bu Kardinal Frings ne hoş adammış." Gülümsedi. "Burada Frings hakkında hiç kimse tek kötü söz etmez. O ve Piskopos Neuhausler bizi buradan çıkarmak için en çok uğraşan kişiler."

"Bence de öyle," dedim. "Ayrıca senden onu bulmama yardımcı olacak bir bilgi elde etmeyi de umuyorum."

"Ne tür bir bilgi?"

"Emin değilim. Nasıl bir adamdı. Savaştan sonra ne yapmayı planladığını hiç konuştunuz mu? Hiç planlarından bahsetti mi?"

"Dedim sana. Warzok itin tekiydi."

"Bundan fazlasını söyleyebilir misin?"

"Ayrıntı mı istiyorsun?"

"Lütfen. Her ne olursa."

Omuz silkti. "Dediğim gibi ben oradayken Lemberg-Janowska sıradan bir işçi kampıydı. Başlangıçta sadece bir fabrikaya yetecek kadar adam vardı ama sonra hiç durmadan Yahudi göndermeye başladılar. Binlerce Yahudi geldi. Başta artan Yahudileri Belzec'e sevk ettik. Bir süre sonra bize artık gönderemeyeceğimiz ve kendi başımızın çaresine bakmamız gerektiği söylendi. Bana göre orada kastedilen açıktı ve seni temin ederim bunun bir parçası olmayı hiç istemedim. O yüzden cephe görevi için gönüllü oldum. Ama ben oradan ayrılmadan önce bile Warzok ve Rokita –Wilhaus'un köpeklerinden biri daha– orayı bir imha kampına çevirmişlerdi. Ama Birkenau'da olduğu boyutlarda sistemli bir imha olmadı. Janowska'da gaz odaları yoktu. Bu da Wilhaus ve Warzok gibi domuzların işini daha da zorlaştırıyordu. Kamptaki ihtiyaç fazlası Yahudileri nasıl öldüreceklerdi? Bunun üzerine Yahudiler iskân kampının arkasındaki tepelere götürülüp vurulmaya başlandı. İdam mangalarının silah sesleri fabrikadan duyulurdu. Bu durum gün boyu ba-

zen de geceleri sürüp gitti. Onlar şanslı olanlardı. Çok geçmeden Wilhaus ve Warzok'un insan öldürmekten büyük keyif aldığını öğrendik. İdam mangalarının öldürdüklerine ek olarak bu ikisi eğlence olsun diye kendileri de Yahudi öldürmeye başladı. Bazıları sabah erken kalkıp egzersiz yapar. Warzok'un egzersizi ise elinde tabancayla kampta dolaşıp canının istediğini vurmaktı. Bazen kadınları saçlarından asıp onları hedef tahtası olarak kullanırdı. Onun gözünde insan öldürmek sigara ya da kahve içmek veya burnunu silmekten farksızdı. Sıradan bir şeydi. Hayvanın tekiydi ve benden nefret ederdi. İkisi de, o ve Wilhaus. Wilhaus, Warzok'tan Yahudileri öldürmek için yeni yollar bulmasını istedi. Warzok da dediğini yaptı. Bir zaman sonra hepsi kendi tercih ettiği şekilde Yahudileri öldürmeye başladılar. Ben gittikten sonra sanırım tıbbi deneyler için bir hastane bile kurdular. Kimi klinik araştırmalar için Yahudi kadınları kullandılar.

"İşin aslı kulağıma öyle geldi. Kamp 1943'ün son haftalarında kapatıldı. Kızıl Ordu kampa ancak Temmuz 1944'te ulaşabildi. Janowska'dakilerin çoğu Majdanek'teki toplama kampına gönderildi. Warzok'a ne olduğunu öğrenmek istiyorsan Janowska'da görev yapmış başkalarıyla konuşman gerekecek. Wilhelm Rokita gibi biriyle mesela. Wepke adında bir adam vardı – soyadını hatırlamıyorum. Bu adam Gestapo Kommissar'ıydı ve Warzok'la arası iyiydi.

Ayrıca arasının iyi olduğu iki SD subayı vardı. Bir Scharführer olan Rauch ve Oberwachmeister Kepich. Hâlâ yaşıyorlar mı bilmiyorum."

"Warzok en son Salzburg yakınlarındaki Ebensee'de görülmüş," dedim. "Karısı kaçmasına eski silah arkadaşları, ODESSA'nın yardım ettiğini söylüyor."

Gebauer başını iki yana salladı. "ODESSA olduğunu hiç zannetmem," dedi. "ODESSA ve Yoldaşlık birbirinden çok farklı iki şey. ODESSA Almanların değil Amerikalıların yönettiği bir kaçırma örgütü. Evet, alt kademede Yoldaşlıkta görev yapan pek çok kişiyi kullanıyor ama üst kademe CIA'den oluşuyor. CIA komünist karşıtı olarak çok işlerine yarayacak Nazileri kaçırmak için bu örgütü kurdu. Warzok'un CIA ajanlarının bir işine yarayacağını zannetmiyorum. Öncelikle istihbarat bilgisine sahip değildi. Eğer kaçmayı başarmışsa, bazılarının Ağ da dediği Yoldaşlığın marifetidir. Nereye gittiğini öğrenmek için o ağdaki örümceklerden birini bulman gerek."

Sıradaki kelimeleri dikkatle seçtim. "Merhum karım örümceklerden çok korkardı," dedim. "Hem de çok. Ne zaman bir tane görse onu öldürmek bana kalırdı. İlginçtir o öldüğünden beri hiç örümcek görmedim. Görmek için nereye bakmam gerektiğini bilmiyorum. Sen biliyor musun?"

Gebauer sırıttı. "Gerçekten de tek kelime Almanca bilmiyor," dedi nöbetçiyi kastederek. "Rahat ol." Sonra başını iki yana salladı. "Burada Yoldaşlıkla ilgili çok şey duyarız ama ne kadar güvenilirdir bilmiyorum. Nihayetinde hiçbirimiz kaçamadık. Yakalandık ve bizi buraya tıktılar. Diğer taraftan, Herr Günther, yapmaya çalıştığınız şey bana tehlikeli geliyor. Çok tehlikeli. Gizli kaçış yolundan kaçmak bir şey bu konuda sorular sor-

mak ise bambaşka bir şeydir. Siz de zamanında SS olsanız bile nasıl bir riske gireceğinizi düşündünüz mü? Nihayetinde Yahudilerle işbirliği yapan ilk SS olmayacaksınız. Linz'de Nazi muhbirleri kullanarak Nazi avlayan Simon Wiesenthal adında bir adam var."

"Şansımı deneyeceğim," dedim.

"Eğer Almanya'da ortadan kaybolmak istiyorsan," dedi Gebauer yavaşça, "yapacağın en akıllıca şey gidip bu işin uzmanlarını bulmaktır. Bavyera Kızıl Haçı kayıpları bulma konusunda tecrübelidir. O yüzden tam tersi söz konusu olduğunda da belli bir tecrübeye sahip olduklarını düşünüyorum. Ofisleri Münih'te değil miydi?"

Başımı salladım. "Wagmullerstrasse'de," dedim.

"Oraya gidip Gotovina adındaki rahiple görüş ve ona üzerinde isminin içinde yan yana iki S harfi olan herhangi yurt içi bir bölgeye tek yönlü gidiş bileti göster. Peissenberg olabilir. Eğer yakınsan Kassel de olabilir. Kim bilir, belki Essen. Sadece SS harfleri kalacak şekilde diğer harflerin üzerini çiz. Rahiple ya da Yoldaşlıktaki herhangi biriyle ilk kez görüştüğünde bu tren biletini teslim etmen gerek. Ayrıca bilet aldığın yerde kalman için tavsiye edeceği bir yer var mı diye de sorman gerekiyor. Tüm bildiğim bundan ibaret. Tek şey haricinde: Sana görünüşte çok masum olan sorular sorabilirler. Eğer sana en sevdiğin ilahiyi sorarlarsa "Ne Kadar Yücesin" adını söyleyeceksin. Sözlerini bilmiyorum ama melodisini biliyorum. Horst Wessel Şarkısına çok benziyor."

Ona teşekkür edecektim ki sözümü yarı da kesti. "Günün birinde size işim düşebilir, Herr Günther."

Yanılıyor olmasını umdum. Ama işim buydu ve eğer yardımımı isterse belki ona yardımcı olabilirdim. Sadece talihsizdi, o kadar. Öncelikle Malmedy'de Waffen-SS'in başında Yarbay Peiper adında başka bir SS bulunuyordu. Esirlerin öldürülmesini emreden Gebauer değil Peiper'di. Üstelik –en azından gazetede okuduğum kadarıyla– birlik ağır zayiat vermişti ve büyük baskı altındaydı. Bu şartlar altında Fritz Gebauer'e müebbet hapis verilmesi fazla görünüyordu. Gebauer haklıydı. Ellerinde başka seçenek var mıydı? Ardenler gibi bir bölgede teslim olmak siz tatile giderken bir hırsızdan evle ilgilenmesini istemekten farksızdı. Rus cephesinde kimse esir alınmayı ummazdı. Çoğu zaman onlar bizim biz de onların esirlerini vururduk. Ben talihliydim, Gebauer ise değildi hepsi bu. Savaş böyle bir şeydi işte.

Landsberg'den, on üç yıl sonra Şato d'If'ten ayrılan Edmond Dantés'inkilere benzer hislerle ayrılıp sanki ofisimde büyük bir hazine beni bekliyormuş gibi çabucak Münih'e döndüm. Hapishanenin üzerimde böyle bir tesiri vardı. Betonun içinde birkaç saat kaldım mı hemen demir testeresi aramaya başlardım. Döneli çok olmamıştı ki telefon çaldı. Arayan Korsch'tu.

"Nerelerdeydin?" diye sordu. "Sabahtan beri arıyorum."

"Güzel bir gün," dedim. "İngiliz Bahçesine gidip dondurma alıp çiçek toplayayım dedim." O sırada sahiden öyle yapmak istiyordum. Kapalı bir

yerde insan kokusu solumadan açık havada sıradan ve masum bir şey yapmak. Gebauer aklımdan çıkmadı. Benden daha gençti ve piskoposla kardinal o ve onun gibiler için bir şey yapamazsa bütün hayatını hapiste geçirecekti. Fritz Gebauer bir dondurma ve Çin pagodasında bir yürüyüş için neler vermezdi ki? Korsch'a "Ami'lerle nasıl gitti?" diye sorduktan sonra ağzıma bir sigara koyup kibriti de masamın çekmecesine sürterek yaktım. "Janowska ve Warzok hakkında bir şey öğrenebildin mi?"

"Anlaşılan Sovyetler kamp için özel bir inceleme heyeti kurmuşlar," dedi.

"Biraz sıra dışı değil mi? Neden böyle bir şey yapmışlar?"

"Çünkü kampı Alman subay ve astsubayları idare ediyor olsa da cinayetlerin çoğu gönüllü olarak SS olan Ruslar tarafından işlenmiş," dedi. "Çoğu kelimesinin altını çiziyorum. Onlar en çok rakamlara önem verir. Olabildiğince kısa sürede olabildiğince çok kişiyi öldürmüşler çünkü onlara öyle emredilmiş. Aksi takdirde kendi hayatlarını kaybedeceklerdi. Ama bizim eski silah arkadaşlarımız olan subaylar için durum farklıymış. Onlar zevk aldıkları için öldürüyormuş. Dosyada Warzok hakkında çok az şey var. Şahitlerin ifadelerinin çoğunda kamp fabrikasının komutanı Fritz Gebauer'den bahsediliyor. Bana tam bir şerefsiz gibi geldi, Bernie."

"Biraz daha anlat," dedim, midem bir tuhaf olmaya başladı.

"Bu dostumuz kadın ve çocukları elleriyle boğarmış," dedi Korsch. "Ayrıca kış soğuğunda

insanları bağlayıp su dolu varillerin içinde koydururmuş. Sadece Malmedy'de yaptıkları için müebbet yemesinin tek nedeni İvanların şahitlerin Amerikan bölgesindeki mahkemeye gelmesine izin vermemesiymiş. Eğer izin verselerdi Weiss, Eichelsdorfer veya diğerleri gibi asılırdı."

Martin Weiss, Dachau'nun son komutanıydı ve Johann Eichelsdorfer de Landsberg'deki en büyük kamp olan Kaufering IV'ün komutanıydı. Sabahı birlikte geçirdiğim ve sıradan bir adam zannettiğim kişinin gerçekte en az bu ikisi kadar kötü olduğunu öğrenince sadece o heriften değil kendimden de nefret ettim. Neden bu kadar şaşırdığımı anlamıyordum. Savaşta öğrendiğim bir şey varsa o da sıradan ve kanunlara uyan aile babalarının en korkunç cinayetleri ve zulümleri işleyebilmeleriydi.

"Hâlâ orada mısın, Bernie?"

"Evet."

"Gebauer 1943'te Janowska'daki kamptan ayrıldıktan sonra kamp Wilhaus ve Warzok tarafından yönetilmiş ve çalışma kampı olmaktan tümüyle çıkarılmış. Janowska'da ondan sonra toplu imhalar ve tıbbi deneyler icra edilmeye başlanmış. Wilhaus ve diğerlerini Ruslar asmış ve hatta kameraya bile çekmişler. Onlar kamyonun üzerindeyken ilmeği boyunlarına geçiriyorlar ve daha sonra kamyonu altlarından çekiyorlar. Warzok ve diğer birkaçı hâlâ serbest. Wilhaus'un karısı Hilde Ruslar tarafından aranıyormuş. Gruen adındaki bir SS subayı, Wepke adında bir Gestapo komiseri ve birkaç astsubay, Rauch ve Kepich."

"Wilhaus'un karısı ne yapmış?"

"Kızını eğlendirmek için mahkûmları öldürüyormuş. Ruslar yaklaşınca Warzok ve diğerleri önce Plaszow'a ardından da –Breslau yakınlarındaki bir taş ocağı olan– Gross-Rosen'e çekilmişler. Diğerleri de Majdanek ve Mauthausen'e gitmiş. Sonrasını kimse bilmiyor. Bernie bana sorarsan Warzok'u aramak samanlıkta iğne aramaktan farksız. Senin yerinde olsam bu işi unutup başka müşteriye bakardım."

"Şansına kadın senden değil de benden istedi."

"Çok güzel kokuyor olmalı."

"Bizden daha güzel."

"Söylememe gerek yok herhalde, Bernie," dedi Korsch. "Federal hükümet Amerikalılarla ters düşmemizi istemiyor. Böylece buraya gelecek yatırımlar ürkmeyecek. O yüzden tüm bu savaş suçlusu soruşturmalarının sona ermesini istiyorlar. Yani hepimiz bundan faydalanıp para kazanabiliriz. İşin aslı sana burada, gazetede de bir iş ayarlayabilirim, Bernie. Senin gibi bir araştırmacı işlerine yarayabilir."

"İnsanların kahvaltı yaparken midesini bulandırmayacak türde haberler için, değil mi?"

"Komünistler," dedi Korsch. "İnsanlar onlar hakkında haber okumak istiyor. Casus hikâyeleri. Rus bölgesi ve oranın ne kadar berbat olduğuna dair hikâyeler. Yeni federal hükümeti yıkma komploları."

"Teşekkürler, Friedrich, ama kalsın," dedim. "Eğer gerçekten okumak istedikleri buysa sonunda kendimi araştırmak zorunda kalırım."

Telefonu kapatıp elimdeki sigarayla yenisini yakarak ayrıntılar üzerinde düşünmeyi sürdür-

düm. Sadece benim değil başkalarının da ilgisini çeken bir vakayla ilgili çalışırken hep böyle yapardım. Friedrich Kosch gibilerinin mesela. Bazıları gevşemek için sigara içer. Diğerleri ise hayal güçlerini ya da dikkatlerini tetiklemek için. Benim için aynı anda üçü de söz konusuydu. Bu konu hakkında ne kadar düşünürsem hayal gücüm de bana hem bu davayı bırakmam için ikaz edildiğimi hem de hemen ardından bir iş teklifiyle satın alınmaya çalışıldığımı söylüyordu. Sigaradan bir nefes daha çekip izmaritini küllükte söndürdüm. Nikotin bir uyuşturucudur, değil mi? Çok fazla içiyordum. Çılgınca gelse de Korsch beni hem ikaz edip hem de satın almaya mı çalışmıştı? Uyuşturucu bana böyle olduğunu söylüyordu.

Kahve ve konyak almak için dışarı çıktım. Onlar da uyuşturucuydu. Belki bu şekilde olayları farklı açılardan görebilirdim. Denemeye değerdi.

13

Wagmullerstrasse, Milli Müzeyle Sanat Evinin arasında Prinzregentenstrasse'yle birleşir. İngiliz Bahçesiyle aynı kolda olan Sanat Evi artık Amerikan Orduevi olarak kullanıyordu. Milli Müze kapsamlı bir tamiratın ardından tekrar açıldı ve bir kez daha kimsenin görmek istemediği şehrin hazinelerine bakmak mümkün hale geldi. Wagmullerstrasse, Münih'in Lehel mahallesindeydi. Burası Alman sanayi devrimi sırasında hali vakti yerinde Almanlar için inşa edilmiş evlere sahip sakin bir bölgeydi. Lehel hâlâ sakindi ama bunun nedeni yarısının harap halde olmasıydı. Diğer yarısı kısmen tamir edilmiş ve edilmekteydi ve Münih'in yeni zenginleri oraya yerleşmişlerdi. Üniformaları olmasa da bu yeni zenginleri asker tıraşlarından, sürekli sakız çiğnemelerinden, gür kahkahalarından, anormal geniş pantolonlarından, kaliteli sigaralıklarından, narin İngiliz ayakkabılarından, körüklü Kodak fotoğraf maki-

nelerinden ve hepsinden önemlisi yarı asilzade havalarından tanımak mümkündü – hepsindeki bu kendini aşırı önemseme havasını ucuz bir kolonya gibi duyabilirdiniz.

Sarıya çalan Tuna kireçtaşından yapılma dört katlı bir yapı olan Kızıl Haç binası Nymphenburger porseleni satan şık bir dükkânla özel bir sanat galerisi arasında yer alıyordu. İçeride büyük bir hareketlilik vardı. Daktilolar takırdıyor, dosya dolapları açılıp kapanıyor, belgeler dolduruluyor, insanlar merdivenlerden inip ızgara kapılı asansörlerle yukarı çıkıyordu. Savaş sona ereli dört yıl olduğu halde Kızıl Haç hâlâ insan hatalarını onarmakla meşguldü. Yeterli karışıklık yokmuş gibi bir de boyacıları çağırmışlardı ve onların tavanı beyaza boyadıklarını bilmek için başımı kaldırmama da gerek yoktu – kahverengi muşamba zemin beyaz boya damlalarıyla kaplıydı. Bardaki tezgâhları andıran masanın arkasında yüzü jambon gibi pespembe ve saçları örgülü bir kadın Yahudi olup olmadığından emin olmadığım –farkı bir türlü anlayamazdım– yaşlı bir adamı başından atmakla meşguldü.

Kadının adamla ilgili sıkıntısının kaynağı adamın söylediklerinin sadece yarısının Almanca olmasıydı. Kalanı ise, kadının küfürleri anlaması ihtimaline karşı zemin katta diğerlerinin konuştuğu gibi Rusçaydı. Zırhımı kuşandım, atıma bindim ve mızrağımı doğrultup dörtnala pembe jambona doğru gitmeye başladım.

"Belki size yardımcı olabilirim," dedim adamla Rusça konuşmadan önce kadına. Adamla konuşunca öğrendim ki adam önce Treblinka, sonra

Dachau ve en sonunda da Kaufering'teki toplama kampına gönderilen kardeşini arıyormuş. Parası bitmiş. Landsberg'deki DP kampına gitmesi gerekiyormuş. Kızıl Haç'ın kendisine yardım edeceğini umuyormuş. Jambonun adama bakışlarından yardıma pek niyetli olmadıkları anlaşıldığından adama beş mark verip ona Bayerstrasse'deki demiryolu istasyonuna nasıl gideceğini tarif ettim. Bana çok teşekkür edip giderek jambon tarafından yenmem için beni yalnız bıraktı.

"Nedir bu olup biten?" diye sordu.

Ona anlattım.

"1945'ten sonra on altı milyon kişi Kızıl Haç'a kayıp başvurusunda bulundu," diyerek suçlayıcı bakışlarıma cevap vermiş oldu. "Memleketine dönen bir milyon dokuz yüz bin kişiyle kayıp kişiler hakkında mülakat yapıldı. Hâlâ altmış dokuz bin savaş esiri, bir milyon yüz bin Wehrmacht mensubu ve yaklaşık iki yüz bin Alman sivil kayıp. Bu nedenle belli usullere riayet etmek zorundayız. Eğer hüzünlü bir hikâyeyle buraya gelen herkese beş mark verirsek gün bitmeden iflas ederiz. Buraya gelip uzun zamandır kayıp olan kardeşini aradığını söyleyen kişilerin pek çoğunun asıl derdi içki parası bulabilmektir."

"O zaman şansımıza adam beş markı sizden değil de benden aldı," dedim. "Yeterli param var." Ona bakıp sıcacık gülümsedim ama buzları çözülecek gibi değildi.

"Sizin için ne yapabilirim," diye sordu buz gibi bir ifadeyle.

"Peder Gotovina'yı arıyorum."

"Randevunuz var mı?"

"Hayır," dedim. "Onu benimle Merkezde görüşme zahmetinden kurtarmak istiyordum."

"Polis Merkezi mi?" Çoğu Alman gibi bu jambon da polis söz konusu oldu mu birden dikkat kesildi. "Ettstrasse'deki mi?"

"Girişinde aslan heykeli olan," dedim. "Doğru. Hiç gittiniz mi?"

"Hayır," dedi beni başından savma isteğiyle. "Asansörle ikinci kata çıkın. Peder Gotovina'yı Pasaport ve Vize Bölümünde bulabilirsiniz. Yirmi dokuz numaralı oda."

İlk bakışta asansörcü benden daha yaşlı görünmüyordu. Ama ancak ikinci bakışta tek bacağını ve yüzündeki yara izlerini süzdükten sonra üçüncü bakışımda onun en fazla yirmi beş yaşında olduğunu anlayabildim. Asansörde onunlaydım ve ikinci kat deyince 20 mm Flak 38 –ayak pedalları ve alçalan koltuğu olan uçaksavar topu– kullanan biri gibi yaptığından emin bir şekilde hareket etmeye başladı. İkinci katta asansörden indiğimde neredeyse başımı kaldırıp bir şey vurup vurmadığına bakacaktım. İyi ki başımı kaldırmamışım yoksa bovling salonu büyüklüğündeki koridor boyunca uzanan süpürgelikleri boyayan adama takılıp düşerdim.

Pasaport ve Vize Bölümü devlet içerisinde devlet gibiydi. Daha fazla daktilo, daha fazla dolap, daha fazla doldurulması gereken belge ve daha fazla et gibi görünen kadın. Kadınların tümü nedense yemekte Kızıl Haç'ın kırtasiye malzemelerini yiyorlarmış gibi görünüyordu. Ayaklı ve örtülü bir 50 mm kameranın yanında ayakta duran bir adam vardı. Pencereden Isar Nehrinin karşı

yakasındaki Barış Meleği Heykeli görülebiliyordu. 1899 yılında Fransa-Prusya Savaşı anısına dikilen bu heykelin o zaman pek, şimdiyse hiç mânâsı yoktu.

Dedektif olduğumdan odaya girmemle Peder Gotovina'yı tanımam bir oldu. Kimliğini açık eden çok şey vardı. Siyah takım, siyah gömlek, boynundaki haç ve yakasındaki beyaz çember. Yüzü İsa'dan ziyade Pontius Pilatus'u akla getiriyordu. Kafasında kalın kara kaşları haricinde tüy yoktu. Göttingen Rasathanesinin dönen kubbesine benziyordu ve memesiz kulakları ise iblislerin kanatları gibiydi. Dudakları parmakları kadar kalındı ve burnu dev bir ahtapotun ağzı gibi büyük ve kıvrıktı. Sol yanağında rengi ve ebadı beş peni kadar olan bir ben vardı ve kestane kahvesi gözleri Walther PPK tabancasının kabzasındaki cevizi andırıyordu. Bu gözlerden biri beni kunduracının çuvaldızı gibi yakaladı ve sanki polis olduğumun kokusunu almış gibi yanıma geldi. Nefesimdeki konyak kokusunu da almış olabilirdi. Ama tipine bakılırsa içki düşmanı olma ihtimali Viyana Çocuk Korosunda şarkı söyleme ihtimaliyle aynıydı. Mediciler hâlâ papanın kim olacağını seçiyor olsalardı Peder Gotovina kesin onların seçeceği biri olurdu.

"Nasıl yardım edebilirim?" diye sordu sıvı mobilya cilası gibi bir sesle. Dudakları beyaz yakası gibi kulaklarına kadar açıldı ki bu, en azından Engizisyonun gözünde, tebessüm olarak kabul ediliyor olmalıydı.

"Peder Gotovina mısınız?" diye sordum.

Belli belirsiz başını salladı.

"Peissenberg'e gideceğim," deyip ona satın almış olduğum tren biletini gösterdim. "Acaba orada kalabileceğim bir yer biliyor musunuz?"

Biletime çok az baktı ama "Peissenberg" isminde yaptığım değişiklik gözünden kaçmadı.

"Orada çok iyi bir otel olması lazım," dedi. "Berggasthof Greitner. Ama sanırım şu anda kapalıdır. Kayak mevsimi için biraz erken. İsminiz nedir?"

"Günther. Bernhard Günther."

"Aslında orada Bavyera Alplerinin şahane manzarasına sahip güzel bir kilise de bulunuyor. Oradaki rahip dostumdur. Size yardımcı olabilir. Eğer bu akşam beşte Kutsal Ruh Kilisesine gelirseniz size bir takdim mektubu yazarım. Ama sizi ikaz ediyorum kendisi hevesli bir müzisyendir. Peissenberg'de kalırsanız sizi de mutlaka kilise korosuna katacaktır. Mesela akşam yemeğinde size ilahi söyletebilir. Sevdiğiniz bir ilahi var mı, Herr Günther?"

"Sevdiğim mi? Evet, 'Ne Kadar Yücesin' olabilir. Onun melodisini diğer hepsinden çok severim."

Manevi edayla gözlerini kapatıp ekledi, "evet melodisi güzeldir, değil mi?" Başını salladı. "Akşam beşte görüşürüz."

Yanından ayrılıp binadan çıktım. Güneye ve batıya doğru gidip şehir merkezinden geçerek yaklaşık olarak Kutsal Ruh Kilisesine ama tam olarak Platzl'daki Hofbrauhaus'a gittim. Biraya ihtiyacım vardı.

Kırmızı kiremitli çatısı, pembe duvarları, kemerli pencereleri ve ahşap kalın kapılarıyla Hofb-

rauhaus, köylü hatta masalsı bir havaya sahipti ve ne zaman oradan geçsem Notre Dame kamburunun çatıdan sarkarak parke taşlı meydandaki çingene kızı kurtarmasını görmeyi umardım (tabii Almanya'da hâlâ çingene kaldıysa). Ama ortaçağ pazarına tepeden inen Yahudi Süss'ü görsem de olurdu. İşte Münih öyle bir şehirdi. İçine kapanıktı. Biraz paslı ve ilkeldi. Adolf Hitler'in işe Kaufingerstrasse'deki Hofbrauhaus'tan birkaç blok ötedeki başka bir birahane olan Burgerbraukeller'den başlamasına şaşmamak gerek. Fakat Burgerbrau'ya nadiren gitmemin tek nedeni Hitler'in izinin kalmış olması değildi. Ana neden Löwenbrau birasını sevmememdi. Hofbrauhaus'un daha koyu birasını tercih ederdim. Yemekler de daha iyiydi. Bavyera patates çorbası, patates köfteli domuz paçası ve ev yapımı jambon-kabak salatası sipariş verdim. Et karnelerimi bir süredir biriktiriyordum.

Birkaç bira ve tatlı maya pudinginden sonra Tal'daki Kutsal Ruh Kilisesine gittim. Münih'teki her şey gibi o da hırpalanmıştı. Çatısı ve duvarları tümüyle harap olmuş ve iç dekorasyonu mahvolmuştu. Ama ortadaki sütunlar yeniden dikildi, çatısı tekrar örtüldü ve tekrar ayin yapılmasına izin verecek kadar tamir edildi. Yarı boş kiliseye girdiğimde tadilat devam ediyordu. Gotovina olmayan bir rahip yüzünü hâlâ etkileyici olan sunağa dönmüştü ve flütü andıran sesi kilisenin iskeletimsi iç kısmında balinanın içinde tutsak kalan Pinokyo'nun sesi gibi çınlıyordu. Burnumun ve dudaklarımın Protestan küstahlığıyla sızladığını hissettim. Tanrıya şarkılarla ve müzikle

böyle Roma tarzında ibadet edilmesinden nefret ederdim. Bunun nedeni Protestan olmam değildi. Friedrich Nietzsche'yi heceleyecek hale geldikten sonra Protestanlıkla işim bitmişti.

Peder Gotovina'yı Bavyera Dükü Ferdinand'ın tunç mezar kapağının yanındaki org galerisinden geriye kalan şeyin yanında buldum. Onun peşinden süslemeli bir fotoğraf kabinini andıran ahşap günah çıkarma hücresine gittim. Gri perdeyi çekip içeri girdi. Ben de diğer tarafta aynısını yaptım, oturdum ve Tanrının sevdiğini varsaydığım şekilde paravanın ardında diz çöktüm. Hücrenin içindeki ışık rahibin bilardo topu gibi kafasını –ya da en azından bir bölümünü– görmeme ancak yetiyordu. Bakır çaydanlık kapağına benzeyen küçük ve parlak kare şeklinde bir deri parçası. Yarı karanlıkta ve günah çıkarma hücresinin içerisinde sesi çok daha etkileyici hale geldi. Akşam yatarken sesini yağlı bir rafa koyup ceviz ağacı odunun ateşinden çıkan dumana tutuyor olmalıydı.

"Bana kendinizden bahsedin, Herr Günther," dedi.

"Savaştan önce KRIPO'da komiserdim," dedim. "SS'e katılmam böyle oldu. Arthur Nebe komutasında Özel harekât grubunun üyesi olarak Minsk'e gittim." Savaş Suçları Bürosundaki görevimden ve Abwehr'de istihbarat subayı olarak çalıştığımdan bahsetmedim. SS'ler, Abwehr'i hiç sevmezdi. "SS Oberleutnant, üsteğmen rütbesindeydim."

"Minsk'te pek çok güzel iş yapıldı," dedi Peder Gotovina. "Ne kadarını tasfiye ettin?"

"Ben inzibat taburundaydım," dedim. "Vazifemiz NKVD idam mangalarıyla ilgilenmekti."

Gotovina güldü. "Benden çekinmene gerek yok, Oberleutnant. Aynı saftayız. Benim gözümde beş ya da beş bin kişi öldürmen fark etmez. Öyle ya da böyle Tanrıya hizmet ediyordun. Yahudilik ve Bolşevizm daima eş anlamlı olacaktır. Amerikalılar bunu göremeyecek kadar salak hepsi bu."

Hücrenin dışında, kilisenin içinde koro ilahi söylemeye başladı. Onlara ön yargılı yaklaşmışım. Peder Gotovina'ya kıyasla onları dinlemeyi tercih ederdim.

"Yardımınıza ihtiyacım var, Peder," dedim.

"Tabii olarak. Bu yüzden buradasınız. Ama koşmadan önce yürümemiz gerek. Sizin söylediğiniz kişi olduğunuzdan emin olmam gerek, Herr Günther. Birkaç basit soruyu cevaplamanız içimin rahat etmesi için yeterli olacaktır. Mesela bir SS olarak bana sadakat yemininizi söyler misiniz?"

"Söyleyebilirim," dedi. "Ama ben o yemini etmedim. KRIPO mensubu olduğumdan bizi kendiliğinden SS'e dâhil ettiler."

"Siz yine de söyleyin."

"Pekâlâ." Kelimelerin tümü boğazıma takılıyordu. "Führerim ve Şansölyem olan Adolf Hitler'e sadakat ve cesaret yemini ediyorum. Size ve sizin adınıza bana kumanda eden kişilere ölene kadar hizmet edeceğime yemin ediyorum. Tanrı yardımcım olsun."

"Tıpkı bir dua gibi hiç takılmadan söylediniz, Herr Günther ama bu yemini hiç etmediğinizi mi söylüyorsunuz?"

"Berlin'de işler her zaman Almanya'nın geri kalanından farklı yürür," dedim. "Bu tür konularda insanlar daha gevşek olurlar. Fakat size bu yemini etmediğini söyleyen ilk SS olduğumu zannetmiyorum."

"Belki de sadece sizi sınıyorumdur," dedi. "Ne kadar dürüst olduğunuzu anlamak için. Dürüstlük gibisi yok, değil mi? Nihayetinde kilisedeyiz. Burada yalan söylemek ruhunuza iyi gelmez."

"Bu günlerde bunu hiç düşünmemeyi tercih ederim," dedim. "En azından elimde bir içki olmadan." Bunu söylerken de gayet dürüsttüm.

"*Te absolvo*, Herr Günther," dedi. "Şimdi daha iyi hissediyor musunuz?"

"Sanki omuzlarımdan bir şey kalkmış gibi," dedim. "Kepektir belki de."

"Güzel," dedi. "Yeni hayatınızda espri yeteneğine ihtiyacınız olacak."

"Yeni bir hayat istemiyorum."

"İsa vasıtasıyla da mı?" Tekrar güldü. Belki de nispeten iyi bazı duyguları boğazından temizleyerek atıyordu. "Bana biraz daha Minsk'ten bahsedin," dedi. Sesinin tonu birden değişip eskisinden ciddi bir hal aldı. "Şehir ne zaman Alman birliklerinin eline geçti?"

"28 Haziran 1941."

"Sonra ne oldu?"

"Biliyor musunuz yoksa bilmek mi istiyorsunuz?"

"Sizin bildiğinizi bilmek istiyorum," dedi. "Sizin kabul edilebilir biri olup olmadığınız anlamak için kişiliğinize ufak bir pencere açmak istiyorum."

"Ayrıntı mı istersiniz yoksa genel bir tarif mi?"

"Genelden bir başlayın isterseniz."

"Tamam. İşgalin ilk saatlerinde kırk bin erkek ve erkek çocuk kayıt için toplandı. Makineli tüfekler ve ışıldaklarla çevrili bir alanda bir araya getirildiler. Tüm ırklardan insanlar vardı. Yahudiler, Ruslar, Çingeneler, Ukraynalılar. Birkaç gün sonra Yahudi doktor, avukat ve akademisyenlerden yani entelektüellerden kendilerini tanıtmaları istendi. İki bini öyle yaptı. Sanırım o iki bini en yakın ormana götürülüp kurşuna dizildi."

"Ve doğal olarak sizin bunda hiçbir rolünüz olmadı," dedi Peder Gotovina. Bir çocukla konuşurmuş gibi konuşuyordu.

"Aslında ben hâlâ şehirdeydim. İvanlar tarafından işlenen başka bir vahşeti araştırıyordum."

İtiraf hücresinin dışında devam eden ayin sırasında rahip "âmin," dedi. Ben de kendi kendime mırıldandım. Nedense Minsk'ten bahsederken bana doğru bir şey gibi gelmişti.

"Minsk'e vardıktan ne kadar sonra getto kuruldu?" diye sordu Gotovina.

"Bir aydan az," dedim. "20 Temmuz'da."

"Peki, getto nasıl kuruldu?"

"Yahudi mezarlığının da dâhil olduğu üç düzine kadar sokak vardı sanırım. Bölgenin etrafını dikenli telle çevirip bazı noktalara gözetleme kuleleri yerleştirdiler. Bremen ve Frankfurt gibi uzak noktalar da dâhil olmak üzere pek çok yerden oraya yüz bin kişi sevk edildi."

"Minsk gettosunu farklı kılan özellik neydi?"

"Sorunuzu anladığımdan emin değilim, Peder. Orada olanların normal olan bir tarafı yoktu ki zaten."

"Demek istediğim o gettodaki Yahudilerin büyük bölümü hangi kampta öldürüldü?"

"Ha, anladım. Sanırım Minsk'tekilerin çoğu Minsk'te öldürüldü. Evet, orayı farklı kılan budur. Ekim 1943'te getto tasfiye edildiğinde yüz bin kişiden geriye sadece sekiz bin kişi kalmıştı. Bu sekiz bin kişiye ne olduğunu ise bilmiyorum."

Sorular zannettiğimden çok daha zor çıkmıştı. Minsk hakkında bildiklerimin çoğunu Savaş Suçları Bürosunda, özellikle de Wilhelm Kube davası üzerine çalışırken öğrenmiştim. Minsk'in de dâhil olduğu Beyaz Ruthenia bölgesi sorumlusu olan SS Generali Kube, Temmuz 1943'te Büroya resmi bir şikâyette bulunarak yerel SD komutanı Eduard Strauch'u kendisi tarafından iş verilen yetmiş Yahudiyi bizzat öldürüp değerli eşyalarına el koymakla suçladı. Soruşturma görevi bana verildi. Diğer pek çoğuna ek olarak bu cinayetlerden mesul olduğuna da hiç şüphe olmayan Strauch da boş durmayarak Kube'yi beş binden fazla Yahudinin ortadan kaldırılmasına izin vermekle suçladı. Strauch'un haklı olduğu ortaya çıktığı ama söylediklerinin ciddiye alınacağını beklemiyordu. Eylül 1943'te, benim bir sonuç elde etmeme fırsat vermeden, Kube yatağının altına muhtemelen Strauch'un emriyle koyulan bir bombayla öldürüldü. Tüm gayretime rağmen suç Kube'nin Rus hizmetçisine yıkıldı ve onu hemen astılar. Kube'nin öldürülmesinde Strauch'un parmağı olduğundan şüphelendiğim için başka bir soruşturma başlattım ama Gestapo benden soruşturmayı durdurmamı istedi. Reddettim. Çok geçmeden kendimi Rus cephesinde buldum. Ama

bunların hiçbirinden Peder Gotovina'ya bahsedemezdim. Zavallı Kube'ye acıdığımı duymayı istediğini hiç zannetmiyorum. Aynısı benim başıma da gelebilirdi.

"Düşündüm de," dedim, "o sekiz bin Yahudiye ne olduğunu hatırladım. Altı bini Sobibor'a gönderildi. İki bini de Maly Trostinec'te öldürüldü."

"Ardından hepimiz sonsuza kadar mutlu mesut yaşadık," dedi Gotovina. Güldü. "Sadece NKVD ölüm mangalarıyla ilgilenen biri olarak Minsk'te olup bitenlere dair çok şey biliyorsunuz, Herr Günther. Biliyor musunuz bence sadece alçakgönüllülük yapıyorsunuz. Geçen beş yıl içerisinde lambanızı sepetin altında saklamışsınız. Tıpkı Luka on birinci bölüm otuz üçten otuz altıncı ayetlere kadar dendiği gibi."

"Demek İncili okudunuz," dedim şaşkınlıkla.

"Elbette," dedi. "Şimdi de hayırsever vatandaşı oynamaya hazırım. Size yardım edeceğim. Para. Yeni bir pasaport. Eğer ihtiyaç duyarsanız bir silah. Arjantin olması şartıyla gitmek istediğiniz yere bir vize. Zira bu günlerde dostlarımızın çoğu orada."

"Daha öncede söylediğim gibi," dedim. "Yeni bir hayat istemiyorum, Peder."

"Peki, o zaman tam olarak istediğiniz nedir, Herr Günther?" Konuşurken gerildiğini hissedebiliyordum.

"Anlatayım. Şimdi özel dedektiflik yapıyorum. Kocasını arayan bir müşterim var. Kocası bir SS. Kadına şimdiye kadar Buenos Aires'ten bir kart gelmesi gerekirdi ama üç buçuk yıldan uzun süredir ondan haber alamamış. O yüzden ona ne

olduğunu öğrenmem için beni tuttu. Kadın onu en son Salzburg yakınlarındaki Ebensee'de Mart 1946'da görmüş. Adam çoktan Ağ'a katılmış ve güvenli bir evde yeni belge ve biletini bekliyormuş. Kadın adam için hiçbir şeyi bozmak istemiyor. Tek öğrenmek istediği sağ olup olmadığı. Eğer ikincisiyse tekrar evlenmek istiyor ama birincisiyse evlenmeyecek. Görüyorsunuz, Peder, problem kadının sizin gibi olması. İyi bir Katolik."

"Güzel bir hikâye," dedi.

"Benim hoşuma gitti."

"Sakın söyleme." Kahkahası tümüyle farklı bir şekil aldı. Sanki dengesiz biri gülüyordu. "Evlenmek istediği kişi de sensin."

Gülmesini bitirmesini bekledim. Muhtemelen şaşakalmıştım. Nihayetinde her gün Peter Lorre gibi gülen birine rastlamazsınız.

"Hayır, Peder, size nasıl anlattıysam öyle. En azından bu açıdan bir rahip gibiyim. İnsanlar bana sorunlarını anlatır ve ben de çözmeye çalışırım. Tek fark ben Kürsüdekinden pek fazla yardım almıyorum."

"Bu kadının bir adı var mı?"

"Adı Britta Warzok. Kocasının adı Friedrich Warzok." Ona Friedrich Warzok hakkında bildiklerimi anlattım.

"Adamı görmeden sevdim," dedi Peder Gotovina. "Üç yıl haber gelmediyse muhtemelen ölmüştür."

"Açıkçası kadının iyi haber beklediğini zannetmiyorum."

"Peki, neden sadece ona duymak istediğini söylemiyorsun?"

"Bu iş ahlakına aykırı, Peder."

"Benimle böyle konuşmak yürek ister," dedi usulca. "Böylelerini severim. Yoldaşlık, nasıl diyelim, çabuk telaşlanır. Landsberg'deki Kızıl Ceketlerle ilgili mesele de durumu daha da zorlaştırıyor. Sırada bekleyen idamlardan bahsetmiyorum bile. Savaş biteli dört yıl oldu ama Ami'ler dandik bir Western'deki şerif gibi hâlâ adam asmak istiyor."

"Evet, eski silah arkadaşlarımızdan bazılarının neden gergin olduğunu anlayabiliyorum," dedim. "Darağacı gibi insanın kanını donduran başka bir şey yoktur."

"Bakalım neler yapabilirim," dedi. "Öbür gün Kızıl Haç'ın yanındaki sanat galerisinde öğleden sonra üçte buluşalım. Eğer geç kalırsam oyalanacak bir şeyler bul."

İnsanlar günah çıkarma hücresinin yanından geçmeye başladılar. Peder Gotovina perdeyi açıp dışarı çıktı ve diğer inançlıların arasında karıştı. Ben bir dakika kadar bekledikten sonra çıktım ve sadece fark edilmemeyi umut ederek istavroz çıkardım. Aptalca geldi. Antropoloji kitaplarında geçen, insana özgü davranışlardan biri daha. Bir duvarın önünde sallanmak, Ortadoğu'daki bir şehre doğru secde etmek ya da kolunu önünde yukarı kaldırıp "Hail Zafer" diye bağırmak gibi. Bunların hiçbiri başkalarının başına iş açmaktan öte bir şeye yaramıyordu. Tarihin bana öğrettiği tek şey, bir şeye fazla inanmanın tehlikeli olduğudur. Özellikle de Almanya'da. Bizim en büyük sorunumuz inancı fazla ciddiye almamızdır.

14

Birkaç gün geçti. Güney rüzgârının taşıdığı yüksek hava basıncı şehrin üzerine çökmeye başladı. Münih Radyosu'ndaki hava durumu sunucusunun dediği nihayet olmuştu. O, bize ulaşmadan evvel Alplerden geçen rüzgârın statik elektrikle yüklü olacağını söylemişti. Bu rüzgâra Föhn deniyordu. Münih'te dolaşırken yüzünüzü yalayıp gözlerinizi yaşartan sıcak ve kuru havayı hissedebiliyordunuz. Belki de ben içkiyi fazla kaçırmıştım.

Amerikalılar Föhn'ü herkesten daha fazla ciddiye alıp sanki pozitif yüklü iyonlardan daha öldürücü bir şey taşıyormuş gibi çocuklarının dışarı çıkmasına izin vermezlerdi. Belki de bizim bilmediğimiz bir şey biliyorlardı. Geçen ay İvanlar da kendi atom bombalarını patlattıklarından artık her şey mümkündü. Belki de Föhn endişelenmemiz gereken pek çok şey taşıyordu. Öyle ya da böyle Föhn büyük bir amaca hizmet etti. Münihliler her

şeyin suçunu Föhn'e attılar. Sürekli ondan şikâyet ediyorlardı. Bazıları astımlarını azdırdığından, diğerleri de romatizmalarını sızlattığından şikâyet edip kimisi de başının o yüzden ağrıdığını iddia etti. Sütün tadı tuhafsa suçlusu Föhn'dü. Bira gazsız çıktıysa suçlusu yine Föhn'dü. Oturduğum yer olan Schwabing'de alt kattaki kadın Föhn'ün radyo dalgalarını bozduğunu bile iddia etmişti. Tramvayda adamın birinin ettiği kavganın nedeninin Föhn olduğunu söylediğini bile duydum. Neyse ki hiç değilse her şey için Yahudileri suçlamayı bırakmışlardı. Föhn insanları her zamankinden daha asabi ve dengesiz yapmıştı. Belki de en baştan Nazizm'in burada başlamasının nedeni de Föhn'dü. Asabi ve dengesiz olmayan kişilerin bir hükümeti devirmeye çalıştıklarını hiç görmedim.

İşte, Wagmullerstrasse'ye gidip Kızıl Haç ofisinin bitişiğindeki sanat galerisinin önünde dikildiğim gün böyle bir gündü. Buluşma saatinden önce gitmiştim. Böyle şeylerde erkenci olmayı severim. Eğer dakiklik krallara has bir sıfatsa ben de belirlenen yere bir ya da iki saat önce gidip acaba halının altında mayın var mı diye bakan tiplerden biriyim.

Galerinin adı Oscar & Shine'dı. Şehirdeki sanat galerilerinin çoğu Brienner Strasse mahallesindeydi. Ayrılıkçılar ve Münih Post-Empresyonistlerinin eserlerini alıp satarlardı. Biliyordum çünkü bir keresinde Brienner Strasse'deki bir galerinin camında okumuştum. Fakat bu galeri diğerlerinden farklıya benziyordu. Özellikle de içi. İç kısmı Nazilerin pek haz etmediği Bauhaus binalarının içine benziyordu. Tabii ki fütüristik görünmesinin nedeni

sadece açık merdiven ve desteksiz duvarlara sahip olması değildi. Sergideki resimler de benzer şekilde modern görünümlüydü yani bakması insana acı veriyordu.

Sevdiğim şeyleri bilirim ve sevdiklerimin çoğu sanat değildir. Resimleri ve oymaları severim. Bir zamanlar bir Fransız Spelter banço çalan kızım vardı. Heykel değildi sadece Filistin topraklarındaki evimde şöminenin üzerindeki Gath'ın resminin yanında duran işe yaramaz bir şeydi. Bir resmin bana hitap etmesini istersem gider bir Tarzan filmindeki Maureen O'Sullivan'ı izlerdim.

Galeriyi gezerken siyah özel yapım yün bir elbise giymiş bir kadın dikkatle beni izliyordu ki muhtemelen Föhn yüzünden elbiseyi giydiğine pişman da olmuştu. Zayıf hatta biraz fazla zayıf ve uzun bir kadındı. Taşıdığı fildişinden sigaralığı belki de onun kemikleri çıkmış fildişi rengi parmaklarından biriydi. Saçı uzun, kahverengi ve kabarıktı ve yirmi beş feniği andıran güzel başının arkasında toplanmıştı. Sanki tehlike durumunda bana dirsek atıp kaçmaya hazır olmak istermiş gibi kollarını göğsünde kavuşturmuş halde yanıma geldi ve işin erbabı gibi büyük bir dikkat ve keyifle süzdüğüm resmi işaret etti.

"Ne düşünüyorsunuz?" dedi ağızlığını duvara doğru sallayarak.

Biraz farklı açıdan bakmak beni bir anda Bernard Berenson kılacakmış gibi beyhude bir umutla başımı yana yatırdım. Bu resmi yapan angudu zihnimde canlandırmaya çalıştım ama gözümün önüne sadece sarhoş bir şempanze geldi. Bir şey diyecekmiş gibi ağzımı açtım ama tekrar kapat-

tım. Bir yöne giden kırmızı bir çizgi, diğer yöne giden mavi bir çizgi ve ikisiyle de pek alakası yokmuş gibi görünmeye çalışan bir siyah çizgi vardı. Modern bir sanat eseri olduğunu anlayacak kadar bilgim vardı. Dahası meyan kökü yapımını titizlikle incelemiş biri tarafından yapıldığı barizdi. Bunu duvara asmak muhtemelen dışarıdaki Föhn'den içeriye kaçan sineklere düşünmeleri için bir neden sunacaktı. Tekrar baktım ve gerçekten de benimle konuştuğunu fark ettim. "Gülme çünkü bazı ahmaklar buna iyi para öder," dedi. Duvarı işaret edip "sanırım yayılmadan önce şu rutubet lekesini temizlemelisiniz," dedim.

"Bir Kandinsky eseridir," dedi gözünü bile kırpmadan. "Bu neslin en etkili sanatçılarından biridir."

"Peki, kimden ilham almış? Johnnie Walker ya da Jack Daniels'den mi?"

Gülümsedi.

"İşte," dedim. "Denerseniz başarabileceğinizi biliyordum ki bu konuda Kandinsky'den daha başarılı olduğunuzu söyleyebilirim."

"Kimileri beğeniyor," dedi.

"Neden baştan söylemediniz? Hemen iki tane alıyorum."

"Bir tane almanızı çok isterdim," dedi. "İşler pekiyi değil bu aralar."

"Föhn yüzünden," dedim.

Ceketinin düğmelerini ve önünü açtı. Hoş bir görüntüydü. Sadece buram buram gelen parfüm kokusu değil altına giydiği düşük kesim ipek bluzu da güzeldi. Eğer sanatçı olsaydım işte buna ilham derdim. Ya da bir sanatçı bir kadının göğüs

uçlarının gömleğini zorladığını gördüğü zaman ona diyorsa onu derdim. Her halukarda bir parça kömürle kâğıda kesinlikle değerdi.

"Sanırım öyle," dedi sigarasının dumanı alnından yukarı yükselen kadın. "Buraya sadece bakmaya mı yoksa gülmeye mi geldiniz?"

"İkisinden de biraz. İşin aslı Lord Duveen öyle tavsiye etti."

"Sizin gibi sanattan anlamaz birine göre fazla bilgili değil misiniz?"

"Asıl bozulma hiçbir şeyi ciddiye almamaktır," dedim. "En fenası da bozulmuş sanattır."

"Düşündüğünüz gerçekten bu mu? Bu bozulma mı?"

"Dürüst olayım," dedim. "Zerre kadar hoşuma gitmedi. Fakat sanattan en fazla benim kadar anlayan insanların müdahalesi olmadan sergilendiğini görmekten memnun oldum. Bu resme bakmak sizinle hemen her konuda aynı düşünen birinin kafasının içine bakmak gibi. Beni huzursuz ediyor." Başımı üzüntüyle iki yana sallayıp iç çektim, "sanırım buna demokrasi deniyor."

Başka bir müşteri geldi. Sakız çiğneyen bir müşteri. Bir çift brogue ayakkabı giyiyor ve körüklü bir Kodak Brownie taşıyordu. Tam bir sanatsever. Ama parası olduğuna şüphe yoktu. Kadın resimlerin önünde ona refakat etmek için yanına gitti. Çok geçmeden Peder Gotovina geldi ve birlikte İngiliz Bahçesine gidip Rumford Anıtı yanında bir banka oturduk. Sigaralarımızı yakıp yüzümüze vuran sıcak rüzgârı duymazdan geldik. Yün atkıya benzer bir sincap geldi ve yiyecek bir şeyler veririz umuduyla yanımızda durdu. Go-

tovina önce çakmağını daha sonra da cilalı siyah botunu kürk yumağına doğru savurdu. Anlaşılan rahibimiz pek tabiat aşığı değildi.

"Müşterinizin kocasıyla alakalı biraz araştırma yaptım," dedi yüzüme hemen hemen hiç bakmadan. Parlak ikindi güneşinde kafası güzel bir siyah bira ya da *Doppel* gibi kehribar renginde parlıyordu. Konuşurken ağzından almadığı sigarası önünde dizili ortanca otu, lavanta, kantaron ve zambaktan oluşan gürültücü bir orkestrayı kontrol altına almaya çalışan bir koro şefinin sopası gibi inip kalkıyordu. Umarım korodakiler onun dediğini yaparlardı çünkü sincaba yaptığı gibi onları da tekmelemeye kalkmasından korkuyordum.

"Viyana'daki Ruprechtsckirche'de senin gibi eski askerlere yardımcı olan bir rahip daha var," dedi. "Kendisi İtalyan'dır ve adı da Peder Lajolo. Warzok'u çok iyi hatırlıyor. 1946 Noel'den sonra elinde bir Güssing tren biletiyle ona gitmiş. Lajolo yeni pasaport ve vizeyi beklerken onu Ebensee'deki güvenli bir eve yerleştirmiş."

"Pasaport kimden gelecekmiş?" diye sordum sırf meraktan.

"Kızıl Haç. Vatikan. Kesin olarak bilmiyorum ama ikisinden biri olduğundan emin olabilirsin. Vize Arjantin içinmiş. Lajolo ya da onun adamlarından birisi Ebensee'ye gidip Warzok'a evraklar, para ve bir Cenova tren bileti teslim etmiş. Warzok ve diğer bir eski askerin oradan Güney Amerika'ya giden bir gemiye binmesi gerekiyormuş ama gelmemişler. Warzok'a ne olduğu bilinmiyor ama birkaç ay sonra Thalgau yakınındaki bir ormanda diğer adamın cesedini bulmuşlar."

"Adı neydi? Gerçek adı?"

"SS Hauptsturmführer Willy Hintze. Thorn adında bir Polonya şehrinde Gestapo asbaşkanıymış. Hintze bir çukurda çıplak olarak bulunmuş. Çukurun önünde diz çökmüş haldeyken başının arkasından vurulmuş. Kıyafetleri de üzerine atılmış. İnfaz edilmiş."

"Warzok ve Hintze aynı güvenli evde miymiş?"

"Hayır."

"Önceden tanışıyorlar mıymış?"

"Hayır, ilk kez Arjantin'e gidecek gemide birbirlerini göreceklerdi. Lajolo iki güvenli evin de ifşa olduğunu varsayıp ikisini de terk etmiş. Warzok'un akıbetinin Hintze'yle aynı olduğu kabul edildi. İkisini de Nakam haklamış."

"Nakam mı?"

"1945'ten sonra yeni kurulan Yahudi ordusu olan Haganah, Yahudi Tugayına –İngiliz ordusuna katılıp özel birlikte görev yapan Filistinli Yahudi gönüllüler– gizli bir suikast grubu kurmasını emretti. Bu suikastçı gruplarından Lublin merkezli olanlar Nakam, İbranice intikam adını aldı. Öldürülen altı milyon Yahudinin intikamını almaya yemin ettiler."

Peder Gotovina sanki burun deliklerini ve gözlerini de katarak dudaklarındaki en büyük sırıtışı oluşturmasına yardım edecek düşüncesiyle sigarayı ağzından aldı. Eğer kulaklarını kontrol eden bir kas grubu olsaydı bence onları da dâhil ederdi. Sırıtma söz konusu olduğunda Hırvat rahibin ardından Conrad Veidt ikinci Bela Lugosi de ancak üçüncü olabilirdi.

"İsrail'den hayırlı bir şey çıkmaz," dedi nefretle. "Kaldı ki Nakam. Nakam'ın ilk planı Münih,

Berlin, Nürnberg ve Frankfurt su kaynaklarını zehirleyip milyonlarca Almanı öldürmekti. İnanmamışa benziyorsunuz, Herr Günther?"

"Ortaçağ'dan beri Yahudilerin Hıristiyan kuyularını zehirlediği yönünde rivayetler vardır," dedim.

"Bunun diğerleri gibi olmadığına sizi temin ederim. Bu gerçek. Şansımıza Haganah komutanı bu planı öğrendiğinde çok sayıda Amerikan ve İngiliz askerinin de öleceğini hesaba katarak Nakam'ı plandan vazgeçmeye zorladı." Gotovina histerik bir kahkaha attı. "Manyaklar. Bir de Yahudileri neden toplumumuzdan temizlemeye kalktığımızı merak ediyorlar."

İzmaritini bahtsız bir güvercine atıp boğazındaki haçı düzelttikten sonra açıklamasına devam etti. Tomás de Torquemada ile muhabbet etmeye benziyordu.

"Fakat Nakam Almanları zehirleme planından vazgeçmeye istekli değildi," dedi. "Otuz altı bin SS'in tutulduğu Nürnberg yakınlarındaki esir kampındakileri zehirlemek için plan yapmaya başladılar. Kampa ekmek sağlayan fırına gizlice girip iki bin ekmek somununu zehirlediler. Aslında bu zehirlemeyi planladıkları sayıdan çok daha azdı. Yine de birkaç bin kişi zehirlendi ve bunlardan beş yüze yakını öldü. Sözüme güvenebilirsin. Bu tarihi bir hadisedir." İstavroz çıkardı ve Dante'nin sayfalarından çıkmış lanetli bir ruhmuşuz gibi güneşin önünden geçen bir bulutun gölgesi üzerimize düşerken başını kaldırıp göğe baktı.

"Bundan sonra da teferruata girmeden sadece öldürmeye başladılar. İngiliz ve Amerikan istihba-

ratındaki Yahudilerin yardımıyla Linz ve Viyana'da evrak merkezleri kurdular ve Yahudi göç teşkilatını paravan olarak kullanıp sözde savaş suçlularını izlemeye başladılar. Başta esir kamplarından salıverilenleri izlediler. Müttefiklerin verdiği tüyoların da yardımıyla takipleri çok kolaydı. Ardından ilk fırsatta infazlara başladılar. Başlangıçta birkaç kişiyi astılar. Ama bir kişi sağ kurtulduktan sonra modus operandi'lerini değiştirdiler. Bir çukur ve başın arkasına bir kurşun. Sanki Doğu Avrupa'daki Asayiş taburlarının yaptıklarını taklit ediyor gibiler."

Gotovina'nın yüzünde hayranlık alametini andıran hafif bir gülümseme belirdi. "Çok etkililer. Nakam tarafından öldürülen eski asker sayısı bin ila iki bin civarında. Bunu biliyoruz çünkü Viyana grubu içlerinden birini yakaladı ve o kişi ölmeden onlara böyle söyledi. Gördüğünüz gibi, Herr Günther, asıl dikkat etmeniz gereken Amerikalılar ya da İngilizler değil. Onların tek derdi komünizm ve kimi zaman bizimkilerin Almanya'dan çıkmasına bile yardım ettikleri oluyor. Bu günlerde asıl tehlike Yahudiler. Özellikle de Yahudiye benzemeyenler. Viyana'da yakalayıp işkence ettikleri Yahudi kusursuz bir Ariye benziyormuş. Bilirsin Gustav Froelich'in daha yakışıklı olan kardeşi gibi."

"Peki, tüm bunlar müşterimi neden ilgilendirsin?"

"Dediklerimi dinlemiyor musun, Günther? Warzok öldü. Yaşasaydı şu an tango yapmakla meşgul olurdu ve eğer oraya varmış olsa bu mutlaka karısının kulağına giderdi."

"Demek istediğim tüm bunlar onu Katolik kilisesinin gözünde haklı çıkarır mı?"

Gotovina omuz silkti. "Biraz daha beklesin ve sonra resmi bir başvuruda bulunup tekrar evlenmesine izin verilip verilmeyeceğini görsün."

"Adli bir süreç mi yani?" dedim. "Şahitler, deliller falan mı diyorsun?"

Gotovina tiksintiyle başını çevirdi. "Unut gitsin, Günther," dedi. "Başpiskopos sana söylediklerimin onda birini duysa beni görevden alırdı. O yüzden bunları kalkıp da mahkemede söyleyemem. Hatta kadına ya da sana bile söyleyemem." Doğruldu ve bana baktı. Arkasında parlayan güneş yüzünden ancak belli belirsiz siluetini görebiliyordum. "Sana tavsiyem bu işin peşini bırakman. Bu vakayı tümden unut. Yoldaşlık soru sorulmasını ve soranları sevmez – hatta bir zamanlar kolunda ordu dövmesi olduğu için sıyrılabileceğini zannedenleri bile. Yoldaşlıkla ilgili çok soru soranların ömrü uzun olmaz. Bilmem anlatabildim mi?"

"Bir rahip tarafından tehdit edilmeyeli epey zaman olmuştu," dedim. "Şimdi Martin Luther'in neler hissettiğini anlayabiliyorum."

"Luther hiçtir." Gotovina daha da huzursuzlandı. "Benimle bir daha temasa geçme. David Ben-Gurion gece vakti bahçesinde bir çukur kazmanı istese bile benden uzak dur. Anladın mı?"

"Tıpkı engizisyondan üzerinde Aziz Petrus'un resmi olan bir mühür ve kurdeleyle gelmiş gibi."

"Peki, işe yarayacak mı?"

"Maksadı bu değil mi zaten? İnsanları ikaz etmek."

"Umarım öyledir. Sende sapkın suratı var, Günther. Burnunu sokmaması gereken işlere sokan birinde böyle bir surat olması çok yazık."

"Bunu duyduğum ilk kişi değilsiniz, Peder," deyip ayağa kalktım. Tehdit edilirken ayakta olmayı tercih ederdim. Gotovina şimdi tam karşımdaydı. Bazilikaya benzer kafası, haçı ve yakalığını görmek bende doğruca eve gidip kilise kapısına çivileyeceğim doksan beş maddeyi yazma isteği uyandırdı. Bana söyledikleri için minnettar ve hatta biraz da pişman olduğumu göstermeye çalıştım ama bu noktadan sonra dediklerimin asilik ve meydan okuma olarak algılanacağını biliyordum. "Yine de teşekkürler. Yardımınız ve tavsiyeleriniz için sağ olun. Biraz ruhani önderlik hepimize iyi gelir. Benim gibi inançsızlara bile."

"Bana inanmamak büyük hata olur," dedi soğuk bir tonla.

"Neye inanacağımı bilmiyorum, Peder," dedim. Artık işi iyice densizliğe vurmaya başlamıştım. "Gerçekten bilmiyorum. Hayat şimdiye kadar gördüğüm her şeyden daha iyi. Muhtemelen öldükten sonra göreceklerimden de iyidir."

"Kulağıma ateizm gibi geldi, Günther. Bu Almanya'da her daim tehlikelidir."

"Bu ateizm değil, Peder. Bu, biz Almanların dünya görüşü dediği şey."

"Böyle şeyleri Tanrıya bırak. Eğer kendi iyiliğini düşünüyorsan dünyayı unut ve kendi işine bak."

Park çıkışına gidene kadar onun yürüyüşünü izledim. Sincap geri geldi. Çiçekler rahat bir nefes aldı. Güvercin başını sallayıp toparlandı. Bulut çekildi ve çimenlere güneş vurdu. "Bu adam Assisili Aziz Fransis değildi," dedim onlara. "Ama muhtemelen siz zaten biliyorsunuz."

15

Ofise geri dönüp Frau Warzok'un bana verdiği telefon numarasını aradım. Spandau Hapishanesi kadar sıkı korumalı, kısık ve gürler gibi bir kadın sesi Frau Warzok'un evde olmadığını söyledi. İsmimi ve numaramı bıraktım. Ses söylediklerimi hata etmeden bana tekrarlardı. Konuştuğum kişinin hizmetçi olup olmadığını sordum. Ses bana hizmetçi olduğunu söyledi. Telefonu kapattım ve gözümün önünde her seferinde bir eliyle tüy tozluk diğeriyle de bir adamın boynunu tutan siyah elbise giymiş Wallace Berry benzeri biri canlandı. Alman kadınların İvanlar tarafından tecavüze uğramamak için erkek kılığına girdiklerini duymuştum. Ama ilk kez bir güreşçinin tam aksi bir nedenle bir hizmetçinin kılığına girdiği hissine kapıldım.

Bir saat ofis penceremin önündeki trafik gibi akıp geçti. Birkaç araba. Birkaç kamyon. Bir USMP motosiklet. Tümü de yavaş gidiyordu. Caddenin

karşısındaki postaneye insanlar girip çıkıyordu. Orada da hiç kimsenin acelesi yokmuş gibiydi. Münih'te mektup bekleyen kişi bunu gayet iyi bilirdi. Onun önündeki taksi durağındaki taksi şoförü ise içlerinde en ağırıydı. Ama benden farklı olarak hiç değilse büfeye gidip sigara ve akşam gazetesi alma riskine girebiliyordu. Eğer bunu yaparsam kadının aramasını kaçıracağımı biliyordum. Bir süre sonra telefonu çaldırmaya karar verdim. Ceketimi giydim, kapıya yürüyüp dışarı çıktım ve kapıyı açık bırakıp tuvalete gittim. Tuvaletin kapısına vardığımda birkaç saniyeliğine durdum ve sadece eğer orada olsam yapacaklarımı aklımdan geçirdim. Telefon çalmaya başladı. Bu çok eski bir dedektif numarasıdır ama nedendir bilmem filmlerde hiç göstermezler.

Arayan oydu. Hizmetçinin ardından kadının sesi korodaki bir çocuğunki gibi geldi. Sanki koşmuş gibi biraz nefes nefeseydi.

"Merdiven mi çıktınız?" diye sordum.

"Biraz gerginim hepsi bu. Bir şey bulabildiniz mi?

"Çok. Siz mi buraya gelirsiniz yoksa ben mi evinize geleyim?" Kadının kartviziti parmaklarımın arasındaydı. Kartı burnuma getirdim. Üzerinde silik bir lavanta kokusu vardı.

"Hayır," dedi kadın kesin bir tonla. "Sizce sakıncası yoksa gelmemenizi tercih ederim. Evde dekoratörler olduğundan biraz zahmetli olur. Her şeyin üzeri tozlanmasın diye örtüldü. Walterspiel'deki Hotel Vier Jahreszeiten'de buluşabilir miyiz?"

"Sizce orada mark kabul ederler mi?" diye sordum.

"Aslında etmiyorlar," dedi. "Ama ben ödeyeceğim için sorun olmaz, Herr Günther. Orayı severim. Münih'te doğru düzgün kokteyl yapabilen tek yer orası. Bana söyleyeceğiniz ne olursa olsun iyi bir içkiye ihtiyacım olacağına dair bir his var içimde. Bir saat sonra olur mu?"

"Orada olurum."

Telefonu kapattım ve Ramersdorf'taki evine gitmemem için sarf ettiği çabadan dolayı biraz rahatsız oldum. Belki de oraya gitmemi istememe sebebi şu an ilgilendiğim konu dışında bir şeydi. Beni uzak tutmaya çalışmasının başka bir nedeni olmalıydı. Görüşmemiz sona erer ermez Bad Schachener Strasse'deki adresini kontrol etmeye karar verdim. Hatta belki onu bile takip edebilirdim.

Hâlâ tamir edilmekte olan Residenztheater yakınlarındaki Maximilianstrasse üzerindeki otel bana sadece birkaç blok uzaktaydı. Dışarıdan bakınca büyük ve önemsiz görünen otel 1944'te bir hava akını sırasında yerle bir olmuştu. Münih'teki inşaat işçilerinin hakkını vermek gerek. Yeterli tuğla ve mesaiyle Truva'yı bile yeni baştan inşa edebilirlerdi.

Mekâna otelcilik tecrübelerimden faydalanmasına izin vermeye hazır halde ön kapıdan girdim. İçeride bol miktarda bulunan mermer ve ahşap orada çalışan penguenlerin yüz ifadeleriyle uyum içerisindeydi. Üniformalı bir Amerikalı, kapıcıya İngilizce olarak bir konuda şikâyet ederken öyle bir bağırıyordu ki acaba kulağına bir tane vursam sesini biraz kısar mı diye düşündüm. Muhtemelen adamın şikâyeti otelin bir gece için istediği paraydı. Cenaze levazımatçısı tipli, frak-

lı bir komi maltapalamudu gibi yanıma geldi ve kalçadan hafif eğilip yardımcı olabileceği bir şey olup olmadığını sordu. Büyük oteller buna hizmet diyordu ama bana göre işgüzarlıktan başka bir şey değildi. Sanki benim gibi birinin ne cüretle buradaki diğer insanlarla kendini bir gördüğünü anlamaya çalışıyor gibiydi. Gülümsedim ve sesimdeki rahatsızlığı gizlemeye çalıştım.

"Evet, teşekkürler," dedim. "Restoranda biriyle buluşacağım. Walterspiel'de."

"Otelde mi kalıyor?"

"Zannetmem."

"Burasının yabancı para geçen bir otel olduğunu biliyorsunuz değil mi, bayım?"

Bana bayım demesi hoşuma gitti. Tevazu gösteriyordu. Muhtemelen bu sabah banyo yaptığım için söylemişti. Ayrıca belki de patronluk taslayamayacağı kadar iri biri olarak görünmüştüm gözüne.

"Biliyorum, evet," dedim. "Söylemeniz hoşuma gitmese de biliyorum. Buluşacağım kişi de biliyor. Telefonda buradan bahsettiğinde kendisine söyledim. Ayrıca itiraz edip ona yüzlerce daha iyi yer bildiğimi söylediğim zaman da bir sorun olmayacağını söyledi. Yani bununla dövize sahip olduğunu kastediyordu. Henüz parasının rengini görmedim ama buraya geldiğinde istersen, bizler likör içerken senin için rahat olsun diye birlikte onun çantasını arayabiliriz."

"Buna gerek kalacağını zannetmiyorum, bayım," dedi ciddi bir ifadeyle.

"Dert etme," dedim. "O gelene kadar bir şey sipariş etmem."

"Önümüzdeki yıl Şubat ayından itibaren otelimiz Alman markı kabul etmeye başlayacaktır," dedi.

"Umarım beklediğim kişi buraya o tarihten önce gelir," dedim.

"Walterspiel bu tarafta, bayım. Solunuzda."

"Teşekkürler. Yardımın için sağ ol. Bir zamanlar ben de otel işindeydim. Berlin'deki Adlon'da otel dedektifiydim. Ama biliyor musun burası verimlilikte orayı geçer. Adlon'dayken hiç kimse benim gibi birine parasının yetip yetmeyeceğini sormayı düşünmezdi. Hiçbirinin aklından geçmezdi. Siz aynen böyle devam edin. İyi iş çıkarıyorsunuz."

Restorana gittim. Marstallstrasse'ye açılan diğer bir kapı ve arabalarını bekleyen kişilerin oturması için ipek kaplı sandalyeler vardı. Menüye ve fiyatlara bir göz attıktan sonra sandalyelerden birine oturup dolara, yabancı para değişim kuponlarına ya da Walterspiel'de istenen ve rehine fidyelerini aratmayan fiyatları ödeyeceği her neyse ona sahip olan müşterimin gelmesini bekledim. Şef garson ikinci kez bana bakıp akşam yemeği yiyip yemeyeceğimi sordu. Öyle umduğumu söyledim ve bu da soruları sona erdirdi. Gözlerindeki hoşnutsuzluğun büyük bölümünü diğer sandalyelerden birine oturan iri bir kadına ayırmıştı. İri derken aslında şişman olduğunu kastediyordum. Bir süre evli kalınca böyle olurdu. Aslında kastettiğin şeyden farklı bir şey söylerdin. İnsanların evli kalabilmesinin tek nedeni budur. Tüm başarılı evlilikler şart olan ikiyüzlülük üzerine kuruludur. İnsanların birbirlerine doğruları söyledikleri evliliklerin yürümesi mümkün değil.

Karşımda oturan kadın şişmandı. Açtı da. Öyle söylüyorum çünkü şef garsonun kendisine bakmadığını düşündüğü zamanlarda çantasından çıkardığı şeyleri atıştırıyordu: Bir bisküvi, bir elma, bir parça çikolata, bir bisküvi daha, küçük bir sandviç. Kimi kadınların çantalarından sürekli ruj ve rimel çıkarması gibi bu kadın da sürekli yiyecek çıkarıyordu. Altında pembe et olan derisi, solgun, beyaz ve gevşekti ve sanki tüyleri yeni yolunmuş gibi görünüyordu. Büyük kehribar küpeleri kafasından bir çift bonbon gibi asılıyordu. Acil bir durumda muhtemelen onları da yiyecekti. Onun sandviç yemesini izlemek bir sırtlanın domuz budunu yutmasını izlemekten farksızdı. Sanki her şey onun ağız boşluğuna doğru çekiliyordu.

"Birisini bekliyorum," diye açıklamada bulundu.

"Ne tesadüf."

"Oğlum Amerikalılar için çalışıyor," dedi boğuk bir sesle. "Akşam yemeği yiyeceğiz fakat o gelmeden içeri girmek istemiyorum çünkü çok pahalı."

Onunla aynı fikirde olduğumdan değil de olabileceğimi göstermek için başımı salladım. Hareket etmeyi bırakırsam beni de yiyebileceğine dair bir korku sardı içimi.

"Çok pahalı," diye tekrarladı. "İçeri girdiğimizde çok yememek için şimdiden yiyorum. Sadece akşam yemeğine bu kadar para vermek büyük israf." Bir sandviç daha yemeye başladı. "Oğlum Karsplatz'daki Amerikan Denizaşırı Havayollarının müdürü."

"Orayı biliyorum," dedim.

"Ne iş yapıyorsunuz?"

"Özel dedektifim."

Gözleri ışıldadı ve bir an için kayıp bir domuzu bulmak için beni kiralayacağını düşündüm. O yüzden Britta Warzok'un Marstallstrasse kapısından girmek için tam o anı seçmiş olması benim için büyük talih oldu.

Siyah, uzun bir etek; belde toplanan özel dikim bir ceket; uzun, siyah eldivenler; sivri uçlu, beyaz topuklu ayakkabı ve iyi giyimli Çinli bir hamaldan alınmış gibi duran beyaz bir şapka giyiyordu. Yanağındaki yara izlerini ustalıkla gizlemişti. Boynunda beş sıra inci ve kolunda beni selamlarken açıp içinden beş mark çıkardığı bambu saplı bir çanta vardı. Beş markın gittiği şef garson onu Hannover saray erkânına yaraşır bir edayla selamladı. Adam yerlere eğilmeye devam ederken ben de kadının ön kolu üzerinden çantasının içindekilere baktım. O kısa zaman aralığında bir Miss Dior şişesi, Hamburger Kreditbank çek defteri ve cebimdekinin kardeşi gibi duran 0.25 kalibre bir otomatik tabanca gördüm. Hangisi hakkında daha çok endişelenmem gerektiğini bilemedim – bankasının Hamburg'da olması mı yoksa taşıdığı tabanca mı?

Parfüm kokusu, hürmetkâr baş eğmeler ve hayranlık dolu bakışlar arasında onunla birlikte restorana girdim. Baktıkları için kimseyi suçlamıyordum. Miss Dior sayesinde de sanki taç giymeye giden bir prenses gibi kendine güven ve soğukkanlılık yüklü bir hava saçıyordu. Onu derhal ilgi odağı yapan şey sanırım boyunun uzun olmasıydı. Bir kapı mandalı boyundayken azametli görünmek kolay iş değildi. Fakat ilginin nedeni pekâlâ giyim tarzı da olabilirdi. O ve bir de onun

tabii güzelliği. Bu ilginin onun arkasından yürüyen ve şapkasının kenarını sanki kadının elbisesinin ucuymuş gibi tutan adamla ilgisi olmadığı kesindi.

Oturduk. Onu önceden tanıdığı belli olan şef garson bize mutfak kapısı büyüklüğünde menüler takdim etti. Çok aç olmadığını söyledi. Ben açtım ama ona fazla yük olmamak için ben de pek aç değilim dedim. Ağzın sosis ve lahana turşusuyla doluyken bir müşteriye kocasının öldüğünü söylemek hoş olmazdı. İçkilerimizi sipariş ettik.

"Buraya sık gelir misiniz?" diye sordum.

"Savaştan önce sık gelirdim."

"Savaştan önce mi?" Gülümsedim. "O kadar yaşlı durmuyorsunuz."

"Ama öyleyim," dedi. "Tüm müşterilerinize böyle iltifat eder misiniz, Herr Günther?"

"Sadece çirkin olanlara. Onların ihtiyacı var, sizin yok. Bu yüzden size iltifat etmiyordum. Bir gerçeğin altını çiziyordum. Otuzdan yaşlı görünmüyorsunuz."

"Evlendiğimde on sekiz yaşındaydım, Herr Günther," dedi. "1938'deydi. İşte size kaç yaşında olduğumu da söylemiş oldum. Umarım beni bir yaş daha büyük zannettiğiniz için kendinizden utanırsınız. Özellikle de o yaş için. Dört ay daha hâlâ yirmili yaşlarda olacağım."

İçkiler geldi. Şapkası ve ceketine uyan bir brendi, Alexander sipariş etmişti. Ben de soğan yiyebilmek için Gibson siparişi vermiştim. Ne öğrendiğimi ona söylemeden evvel kokteylinin birazını içmesini bekledim. Konuyu uzatıp sağa sola çekmeden doğrudan anlatıp Yahudi sui-

kast mangasının Willy Hintze'ye kendi mezarını kazdırdığını, daha sonra mezarın kenarında diz çöktürüp onu başından vurduğunu söyledim. Ofisimde bana söylediklerinin ardından –o ve nişanlısının, Warzok eğer sağsa Nazi savaş suçlularını asan bir ülkeye sığınmış olmasını temenni ettiklerini söylemişti– onun bu duyduklarından rahatsız olmayacağından emindim.

"Sizce Friedrich'in başına da aynısı mı geldi?"

"Evet. Konuştuğum adam bundan hemen hemen emin."

"Zavallı Friedrich," dedi. "Hoş bir ölüm şekli değil, değil mi?"

"Daha kötülerini gördüm," dedim. Bir sigara yaktım. "Üzgünüm derdim ama pek çok nedenden dolayı uygun olacağını zannetmiyorum."

"Zavallı, zavallı Friedrich," dedi tekrar. İçkisini bitirdi ve ikimize de birer tane daha sipariş etti. Gözleri yaşarmış gibiydi.

"Sanki ciddiymiş gibi söylediniz," dedim. "Neredeyse."

"Sadece onun da iyi zamanları olmuştu diyelim, tamam mı? Başlangıçta gerçekten de iyi birisiydi. Şimdiyse ölü." Mendilini çıkardı ve itinayla gözünün kıyısına bastırdı.

"Frau Warzok, bilmek bir şey, kiliseyi ikna etmek ise başka bir şeydir. Yoldaşlık –kocanıza yardım etmeye çalışan kişiler– SS hançeri haricinde bir şey üzerine yemin edecek türde adamlar değiller. Görüştüğüm adam bunu bana şüpheye yer kalmayacak bir açıklıkla belirtti."

"Pis iş değil mi?"

"Sivilce gibi."

"Tehlikeli de."

"Şaşırmadım."

"Seni tehdit etti mi?"

"Evet, sanırım etti," dedim. "Ama bu sizi endişelendirmesin. Tehdit edilmek benim mesleğimin bir parçasıdır. Artık farkına bile varmıyorum."

"Lütfen dikkatli olun, Herr Günther," dedi. "Sizin için vicdan azabı çekmek istemem."

İkinci içkiler de geldi. İlkini bitirip boş kadehi garsonun tepsisine koydum. Şişman kadın ve Amerikan Denizaşırı Hava Yollarında çalışan oğlu içeri girip yan masamıza oturdu. Kadının sormasına fırsat vermeden hemen kokteyl soğanımı yedim. Oğlu Almana benziyordu. Ama şarap rengi gabardin takımı *Esquire* dergisinden fırlamış gibiydi. Belki de Chicago'daki bir gece kulübünden. Geniş yaka dökümlü ve daha geniş omuzlu ceketi çok büyüktü, pantolonu şalvar gibiydi, ağı dardı ve sanki kahverengi ve beyaz ayakkabılarını vurgulamak istermiş gibi paçaları da çok dardı. Gömleği beyazdı ve kravatı pembenin bir tonuydu. Dar deri kemerinde asılı aşırı uzun bir çifte zincirle kıyafetleri son şeklini almış oluyordu. Henüz yememiş olduğundan yola çıkarak onun annesinin gözbebeği olduğunu söyleyebilirdim. Oğlunun bunun farkında olduğunu zannetmiyorum çünkü gözleri çoktan görünmez bir dil gibi Britta Warzok'un üzerinde gezmeye başlamıştı. Az sonra sandalyesini geri çekti, yastık kılıfı büyüklüğündeki peçetesini bıraktı, ayağa kalktı ve sanki kadını tanıyormuş gibi bizim masamıza yaklaştı. Sanki hayatı buna bağlıymış gibi gülüm-

süyordu ve rahat kıyafetine hiç uymayan resmilikte selam verip konuştu:

"Nasılsınız, sevgili bayan? Münih'i beğendiniz mi?"

Frau Warzok ona boş boş baktı. Adam sanki kadının hafızasını bu şekilde tazelemeyi umar gibi tekrar eğilerek selam verdi.

"Ben Felix Klingerhoefer'im, hatırlamadınız mı? Uçakta tanışmıştık."

Kadın başını iki yana sallamaya başladı. "Sanırım beni biriyle karıştırdınız Herr–?"

Az daha kahkahayı basıyordum. Britta Warzok'un Üç Tanrıça haricinde biriyle karıştırılması fikri bana gülünç gelmişti. Hem de yüzünde üç yara izi varken. Eva Braun'u unutmak bile daha kolaydı.

"Hayır, hayır," diye ısrar etti Klingerhoefer. "Hata yapmıyorum."

İçimden adama hak verdim çünkü adını daha şimdi söylemiş olmasına rağmen kadının sanki bilmiyormuş gibi yapması çok acemice bir davranıştı. Susup işin nereye varacağını beklemeye başladım.

Adamı tamamen görmezden gelen Britta Warzok bana bakıp "neden bahsediyorduk, Bernie?" dedi.

O anda bana soyadım yerine ilk adımla hitap etmeyi tercih etmesi çok ilginçti. Ona bakmadım. Onun yerine gözlerimi, onu başka şeyler söylemeye yüreklendirmek için Klingerhoefer'den ayırmadım. Hatta adama gülümsemiş bile olabilirim. Böylece onu tersleyeceğim gibi yanlış bir fikre kapılmayacaktı. Ama adam buz kütlesi üzerin-

deki köpek gibi sıkışmıştı. Üçüncü kez başını eğip özür diledi ve yüzünde takımına uyan bir renkle masasına döndü.

"Sanırım bu iş yüzünden karşılaştığım sürüyle acayip insandan bahsediyordum," dedim.

"Gerçekten de biraz acayip değil miydi?" diye fısıldadı gergin bir ifadeyle Klingerhoefer'in olduğu tarafa bakarak. "Dürüst olmak gerekirse tanıştığımız fikrine nereden kapıldığını bilmiyorum. Onu daha önce hiç görmedim."

Dürüst olmak gerekirse. Müşterilerimin böyle konuşmasına bayılırdım. Özellikle de kadınların. Onun dürüstlüğüne dair tüm şüphelerim elbette ki bir anda uçup gitti.

"Böyle bir takım giyen birini mutlaka hatırlardım," diye ekledi hiç yok yere.

"Şüphesiz," dedim adama bakarak. "Tabii ki hatırlardınız."

Çantasını açıp bir zarf çıkardı ve bana verdi. "Size ikramiye sözü vermiştim," dedi. "Buyurun."

Zarfın içindeki paralara baktım. On taneydiler ve hepsi kırmızıydı. Beş bin mark olmasa da yine de cömertten öte bir ikramiyeydi bu. Ona çok cömert olduğunu söyledim. "Nihayetinde elde ettiklerim amacınıza pek hizmet etmedi," dedim.

"Bilakis," dedi. "Çok faydası oldu." tertemiz tırnağıyla alnına vurdu. "Burada. Dediğiniz gibi amacıma hizmet etmese de üzerimden öyle büyük bir yük aldı ki bilemezsiniz. Onun geri dönmeyeceğini bilmek büyük mutluluk." Elimi tuttu, kaldırdı ve büyük bir minnettarlık göstergesi olarak öptü. "Teşekkürler, Herr Günther, çok teşekkürler."

"Benim için zevkti," dedim.

Zarfı iç cebime koyup düşmesin diye cebi ilikledim. Elimi öpmesi hoşuma gitmişti. İkramiye hoşuma gitmişti. Yüz mark şeklinde ödemesi de hoşuma gitmişti. Üstünde yerküre üzerinde durup kitap okuyan bir kadının resmi olan yeni banknotlar. Hatta şapkası ve üç yara izi bile hoşuma gitmişti. Çantasındaki küçük silah haricinde onunla ilgili her şeyi sevmiştim.

Silah taşıyan kadınlardan en az silah taşıyan erkekler kadar nefret ederdim. Silah ve Herr Klingerhoefer ile yaşanan bu talihsiz karşılaşma –evine gitmemi önlemek için yaptıklarını saymıyorum bile– Britta Warzok'ta görünenden fazlası olduğunu düşünmeme ne oldu. Görünüşünün Kleopatra gibi olması da esnetmek zorunda kalacağım bir kasımın kasılmasına neden oldu.

"Çok katı bir Katolik'siniz, Frau Warzok," dedim. "Doğru mu?"

"Maalesef öyle. Neden sordunuz?"

"Sizin ikileminizden bir rahibe bahsettim ve o da bana Cizvitlerin eski kelime oyunlarından birine başvurmanızı tavsiye etti," dedim. "Yani haklı bir dava uğruna bir şeyi söylerken başka bir şey düşünmek. Anladığım kadarıyla bu Cizvit tarikatının kurucusu Ulrich Zwingli tarafından tavsiye edilebilen bir şey. Konuştuğum bu rahibe göre Zwingli bu konuda *Manevi Egzersizler* diye bir kitap yazmış. Belki de okusanız iyi olur. Zwingli'ye göre yalan söyleyemeyerek kötü bir eylemin yapılmasına izin vermek yalan söylemekten daha büyük bir günah. Bu vakada eylem genç ve güzel bir kadının evlenip aile kurmak istemesi. Konuş-

tuğum rahibe göre eğer 1946 ilkbaharında kocanızı sağ gördüğünüzü unutursanız tek yapmanız gereken Dienstselle'ye gidip öldüğünü bildirmektir. Böylece kiliseyi olaya karıştırmaya gerek kalmaz. Artık öldüğünü kesin olarak bildiğinize göre bunun ne zararı olur?"

Frau Warzok omuz silkti. "Söylediğiniz şey çok ilginç, Herr Günther," dedi. "Belki de bir Cizvitle konuşup tavsiyesinin ne olacağına bakmalıyız. Fakat böyle bir konuda bir rahibe yalan söyleyemem. Ne yazık ki bir Katolik için kestirme yol yoktur." İçkisini bitirdi ve peçetesiyle ağzını sildi.

"Sadece bir teklifti," dedim.

Elini tekrar çantasına atıp çıkardığı beş doları masanın üzerine koydu ve sonra gidecekmiş gibi yaptı. "Hayır, lütfen kalkmayın," dedi. "Yemeğinizi bölmeyi hiç istemem. Lütfen kalın ve bir şeyler yiyin. Bu para isteyeceğiniz her şeye yeter. Hiç değilse içkinizi bitirin."

Ayağa kalktım, elini öptüm ve gidişini izledim. Bakmaya zahmet bile etmediği Klingerhoefer tekrar kızardı, anahtarlık zinciriyle oynadı ve sonra da annesine bakarak zoraki güldü. Bir yanım onu takip etmek istedi. Diğer yanımsa kalıp Klingerhoefer'den ne kapabileceğimi öğrenmek istedi. Klingerhoefer kazandı.

Kendi kendime tüm müşteriler yalancıdır dedim. Bu tarihe kadar gerçek sanki karneyle dağıtılan bir şeymiş gibi davranmayanını görmedim. Müşterisinin yalancı olduğunu bilen dedektif doğruyu öğrenmek zorundadır çünkü bu sayede avantajlı konuma geçecektir. Britta Warzok hakkında, öyle bir şeyin olduğunu varsaysam bile mutlak

gerçeği öğrenmeme gerek yoktu. Diğer müşteriler gibi onun da bana tüm gerçeği anlatmamak için kendince nedenleri vardı. Biraz paslandığım da ortadaydı. Münih'te ofis açtığımdan bu yana üçüncü müşterimdi. Kendi kendime onun cazibesine bu kadar kapılmamam gerektiğini söyledim. Böylece onun yalan söylediğini anladığım zaman çok daha az şaşırırdım. O benden daha katı bir Katolik değildi. Katı bir Katolik'in on altı yüzyılda yaşamış İsviçre Protestanlarının lideri olan Ulrich Zwingli'yi bilmesi gerekmezdi. Fakat Cizvit tarikatını kuran kişinin Loyolalı Ignatius olduğunu bilirdi. Eğer Katolik olması konusunda yalan söylemeye hazırsa bence hemen her konuda rahatça yalan söyleyebilirdi. Buna zavallı Herr Klingerhoefer de dâhildi. Dolarları alıp onun masasına gittim.

Frau Klingerhoefer Walterspiel'in yüksek fiyatları hususundaki önceki tüm endişelerini aşmış görünüyordu, İngiliz anahtarı ve çekiçle paslı bujilerle boğuşan bir tamirci gibi bir kuzu bacağını temizlemekle meşguldü. Yemeye bir an bile ara vermedi. Başımı eğip merhaba dediğimde bile oralı olmadı. Kuzu sonunda meleyip Meryem'in nerede olduğunu sorana kadar da duracakmış gibi görünmüyordu. Dana etini tercih eden oğlu Felix gazetelerde sürekli Stalin'i Avrupa haritasından parçalar koparırken gösteren karikatürlerdekine benzer, küçük üçgen şeklinde parçalar kesiyordu.

"Herr Klingerhoefer," dedim, "Sanırım size bir özür borçluyuz. Bu olayın ilk kez yaşandığını zannetmeyin. Gördüğünüz bayan bir türlü gözlük takmaya yanaşmıyor. Muhtemelen onunla

önceden karşılaştınız ama gözleri o kadar bozuk ki tahminimce sizinle karşılaştığını hatırlamadı. Uçakta karşılaştık demiştiniz, değil mi?"

Klingenhoefer kibarca ayağa kalktı. "Evet," dedi. "Viyana'dan gelen uçakta. İşim nedeniyle sıkça oraya giderim. Kendisi de Viyana'da oturuyor değil mi?"

"Size öyle mi söyledi?"

"Evet," dedi sorumdan hiç rahatsız olmadan. "Bir sorunu mu var? Annem sizin dedektif olduğunuzu söyledi." "Doğru, dedektifim. Hayır, kendisinin bir sıkıntısı yok. Onun şahsi koruması-yım. Fedai gibi bir şey." Gülümsedim. "O uçakla gider ben trenle."

"Çok güzel bir kadın," dedi Frau Klingenhoefer, bıçağının ucuyla kuzunun kemiğini didiklerken.

"Öyle, değil mi?" dedim. "Frau Warzok kocasından boşanıyor," diye ekledim. "Bildiğim kadarıyla Viyana'da kalma ya da buraya yerleşme konusunda kararsız. O yüzden size Viyana'da oturduğunu söylemesi biraz garibime gitti."

Klingerhoefer düşünceli bir şekilde başını iki yana salladı. "Warzok mu? Kullandığı ismin başka olduğundan eminim," dedi.

"Muhtemelen kızlık soyadını kullanmıştır," dedim.

"Hayır, kesinlikle Frau diye başlayan başka bir şeydi," diye ısrar etti. "Fräulein olmadığından eminim. Yani öyle güzel bir kadında ilk buna, evli olup olmadığına dikkat edersiniz. Özellikle de evlenmek isteyen bir bekâr olduğunuzda."

"Bulursun birisini," dedi bıçağını yalayan annesi. "Sadece sabırlı ol yeter."

"Schmidt miydi?" diye sordum. Merhum karımın avukatı Herr Krumper'le temasa geçtiğinde kullandığı isim buydu.

"Hayır, Schmidt değildi," dedi. "Yoksa hatırlardım."

"Benim kızlık soyadım Schmidt," dedi annesi açıklama getirmek için.

Belki hatırlar diye biraz bekledim ama nafile. Bir süre sonra tekrar özür dileyip kapıya yöneldim.

Şef garson derhal yanıma gelip dirseği yukarıda ve göğsü bir dansçı gibi önde olduğu halde durdu. "Her şey yolunda mı bayım?"

"Evet," dedim kadının dolarlarını vererek. "Bir şey soracağım. O kadını daha önce gördünüz mü?"

"Hayır, bayım," dedi. "O kadını nerede olsa hatırlardım."

"Sanki onunla daha önce tanışıyormuşsunuz gibi bir izlenime kapıldım," dedim. Elimi cebime atıp beş mark çıkardım. "Belki de tanıdığınız bayan budur?"

Gülümseyen şef garson biraz mahcup oldu. "Evet, bayım," dedi. "Korkarım ki öyle."

"Korkmanıza gerek yok," dedim. "Bu bayan ısırmaz. Ama o kadını tekrar görürseniz bundan haberim olsun isterim." Parayı ve kartımı adamın gömleğinin cebine sıkıştırdım.

"Evet, bayım. Elbette bayım."

Britta Warzok'u arabaya binerken görebileceğime dair olmayacak bir umutla Marstallstrasse'ye çıktım ama çoktan gitmişti. Cadde boştu. Kendi kendime onu boş ver deyip arabama doğru yürümeye başladım.

Tüm müşteriler yalancıdır.

16

Marstallstrasse'den Maximilianstrasse'ye doğru yürürken yarın neler yapacağımı planlamaya başladım. Nazi savaş suçluları, Kızıl Ceketler, hilekâr Hırvat rahipler ve gizemli zengin dulların olmadığı bir gün olacaktı. Sabahı karımla geçirip onu ihmal ettiğim için özür dileyecektim. Sonra levazımatçı Herr Gartner'ı arayıp ona Kirsten'in mezar taşına yazılacak sözleri söyleyecektim. Krumper'i arayacak ve ona, bir kez daha otelin fiyatını düşürmesini söyleyecektim. Belki mezarlığın olduğu yerde hava güzel olurdu. Mezarlıkta onun küllerini serperken yüzüme biraz güneş vurduğu için Kirsten'in rahatsız olacağını zannetmiyordum. Öğleden sonra belki de –Kızıl Haç ofisinin bitişiğinde olan– sanat galerisine gidip sanattan anlayabilmek için yoğun bir kurs alıp alamayacağıma bakardım. Bu kursta zayıf ama çekici bir kadın benimle birlikte müzeleri dolaşır ve neyin ne olup ne olmadığını anlatıp hangi resmin bir şempanze hangisinin de siyah

bere takan bir herif tarafından yapıldığının nasıl anlaşılacağını öğretirdi. Eğer bu olmazsa İngilizce sözlüğüm ve bir paket sigarayla Hofbrauhaus'a gider ve geceyi hoş bir kumralla geçirirdim. Belki de birkaç kumralla – sessiz ve yüzü kremli, tümü bar taburelerine dizilmiş ve acıklı hikâyeleri olmayanlardan. Her ne yapıyor olursam olayım şu anda beni huzursuz eden Britta Warzok hakkındaki her şeyi unutacaktım.

Arabamı, olur da bana verdiği adresi kontrol etmeye kalkarım diye batıya Ramersdorf'a dönük halde Vier Jahreszeiten'in birkaç blok doğusuna park ettim. İki Gibson'dan sonra bile adresi kontrol etmek içimden gelmedi. Britta Warzok en azından o konuda haklıydı. Vier Jahreszeiten'deki kokteyller harikaydı. Arabanın yakınında Maximilianstrasse genişleyip Forum adı verilen uzun bir meydan haline geliyordu. Anlaşılan burası birilerine antik Roma'yı hatırlatmıştı ve bunun nedeni de az çok klasik görünen meydandaki dört heykel olabilirdi. Meydanın nehir tarafında bulunan Etnografya Müzesi bombardımanda yıkıldığından meydanın eskisine kıyasla daha fazla Roma Forumunu andırdığını söyleyebilirdim. İşte onların ilki de bu yönden geldi. Kule gibi yapılı; kırışık, bej takım giyen bir adam, koyunlarının kaçmasını önlemeye çalışan bir çoban gibi kollarını açarak bana doğru yaklaştı.

Değil bu herif gibi iri kıyım biri, hiç kimse tarafından engellenmek istemediğimden derhal kuzeye, St. Anna yönüne döndüm ama bu sefer de Seitzstrasse'den başka bir adamın bana doğru geldiğini gördüm. Deri ceket ve melon şapka giyi-

yordu ve bastonu vardı. Yüzündeki bir şey hoşuma gitmedi. Belki de ona ait olduğu içindi. Gözleri beton rengiydi ve çatlak dudaklarındaki gülümseme bana dikenli telleri hatırlattı. Hemen dönüp Maximilianstrasse'ye doğru koştuğumu gören iki adam da koşmaya başladı. Oysaki ben böyle yaparak doğruca Herzog-Rudolf-Strasse'nin köşesinden gelen üçüncü bir adamın kucağına gidiyordum. O da pek hayırlı bir tipe benzemiyordu.

Elimi ceketimin cebindeki silaha attım ama beş saniye geç kalmıştım. Stuber'in tavsiyesini dinleyip bir mermiyi ağızda bırakmamıştım, o yüzden silahı ateşe hazır hale getirmek için namlu kapağını geri çekerek mermiyi ağza sürmem gerekiyordu. Gerçi önceden hazırlamış olsaydım da durum pek değişmeyecekti. Bastonlu adam benim yumruğumdan daha çevik davranıp bastonunu bileğime indirdi. Bir an için kolum kırıldı zannettim. Küçük silah yola düştü ve bileğimdeki şiddetli acı yüzünden az kalsın ben de onunla birlikte gidiyordum. Neyse ki iki kolum vardı ve dirseğimi diğerinin karnına geçirdim. Sert ve sağlam bir darbeydi ve melon şapkalı saldırganın nefesinin kesilmesine yetti. Adamın ıslığı andıran nefesini kulağımın yanında duydum ama ne yazık ki adamı yere yıkmak için yeterli olmadı.

Diğer ikisi de yanıma gelmişti. Pençelerimi kaldırıp onlara döndüm, birinin suratına bir yumruk diğerinin çenesine de bir aparkat indirdim. Kafasının yumruğumu yiyince sopa üzerindeki balon gibi şekil değiştirdiğini hissettim ve eğilerek küçük Alp büyüklüğünde bir yumruktan kurtuldum. Ama işe yaramadı. Baston bu sefer de

omuzlarıma indi ve ellerim bir davulcunun kolları gibi düştü. Birisi kollarımı hareket ettiremeyeyim diye ceketimi arkadan aşağı indirdi diğeri de mideme omurgamda hissettiğim ve dizlerimin üzerine çökmeme neden olan bir yumruk atıp midemdeki kokteyl soğanından kalanların küçük Beretta'nın üzerine saçılmasına neden oldu.

"Şu minik silaha bak," dedi yeni dostlarımdan biri ve almaya çalışmak gibi bir salaklık yapmayayım diye silahı tekmeyle uzaklaştırdı.

"Ayağa kaldırın şunu," dedi melon şapkalı.

En iri olanı beni ceketimin yakasından tutup ayakta durmayı pek andırmayan bir konuma getirdi. Bozukluğunu düşürmüş bir adam gibi bir süre onun elinde asılı kaldım, şapkam yavaşça başımdan kaymaya başladı. Büyük bir araç patinaj yaparak geldi. İçlerinden düşünceli biri sonunda şapkamı tutup düzeltti. Beni yakamdan tutan adam bu sefer de elini kemerime geçirip beni kaldırımın kenarına çekti. Direnmek bana pek mantıklı gelmedi. Ne yaptıklarını biliyorlardı. Daha önce de defalarca yaptıklarını söyleyebilirdim. Etrafımda düzgün ve küçük bir üçgen şeklini aldılar. Birisi arabanın kapısını açıp şapkamı arka koltuğa atarken diğeri bana patates çuvalı muamelesi yaptı. Bir diğeri ise belki onlarla pikniğe gitmekten cayarım diye baston elinde beklemeye devam etti. Yakından bakınca burnuma Hieronymus Bosch tarafından yapılmış bir resmi andıran bir koku geldi – soluk, şikâyet eden ve terli yüzüm aptallık, hayvanlık ve nefretle çevrelenmiş durumda. Kırık burunlar. Eksik dişler. Ters bakan gözler. Kirli sakallar. Bira kokan nefesler. Nikotin-

li parmaklar. Tehditkâr çeneler. Ve diğer bira kokan nefesler. Anlaşılan benimle buluşmaya epey kalabalık gelmişlerdi. Bavyera biracılar locası tarafından kaçırılmaktan farksızdı.

"Kelepçelesek iyi olur," dedi melon şapkalı. "Bir şey yapmaya kalkışmasın diye."

"Eğer kalkışırsa ona bununla vururum," dedi bir diğeri bir cop çıkarıp.

"Sen yine de kelepçele," dedi melon şapkalı.

Kemerimden ve yakamdan tutan iri olan beni bir anlığına bıraktı. İşte o anda kendi kendime kaçmayı emrettim. Tek sorun bacaklarımın bu emre itaat etmemesiydi. Sanki haftalardır yürümemiş başka birine ait gibiydiler. Üstelik sopa yemiştim. Daha önce de sopa yemiştim ve kafam bunu pek umursamamıştı. O yüzden kibarca iri olanın ellerimi kelepçelemesine izin verdim. Ardından beni biraz yukarı kaldırdı, tekrar kemerimden tuttu ve beni insandan bir top gibi fırlattı.

Hızımı şapkam ve arabanın koltuğu kesti. İri olan benim girdiğim taraftan arabaya binerken diğer taraftaki kapı da açıldı ve elinde cop olan maymun araba lastiği büyüklüğündeki kıçını başımın yanına koyup beni ortada sıkıştırdı. Sandviçin böylesini sevmezdim. Melon şapkalı öne geçti ve yola çıktık.

"Nereye gidiyoruz?" diye mırıldandığımı duydum.

"Boş ver," dedi coplu olan ve şapkamı başımın üzerine geçirdi. Saç yağı kokan şapkamın kokusunu onların bira kokan nefesine ve kıyafetlerinden gelen kızartmayı andıran bir kokuya tercih ettiğimden şapkamın koyduğu yerde kalmasına izin

verdim. Şapka şeridimin kokusu hoşuma gitti. Ve hayatımda ilk kez çocukların niye küçük battaniyelerini yanlarında taşıdıklarını anladım. Şapkamın kokusu bana birkaç dakika önce olduğum normal adamı hatırlattı ve bu serserilerin benle işi bitince tekrar aynı adam olabilmeyi umdum. Proust'un madleni sayılmazdı ama ona yakın bir şeydi.

Güneydoğuya doğru gittik. Biliyorum çünkü içine tıkıldığım sırada araba, Maximilianstrasse'den yukarı, doğuya doğru bakıyordu. Yola çıktıktan az sonra Maximilian Köprüsünden geçtik ve sağa döndük. Yolculuk beklediğimden kısa sürdü. Bir garaj veya depoya girdik. Önümüzdeki kepenk açıldı ve biz içeri girdikten sonra arkamızdan kapandı. Yaklaşık nerede olduğumuzu bilmek için görmeye ihtiyacım yoktu. Münih'in üç büyük bira fabrikasından biri olan binadan gelen şerbetçiotu lapasının tatlı ekşi kokusu Theresa Meadow'daki Bavyera heykeli kadar belirgindi. Şapkama rağmen bile kokusu yeni gübrelenmiş bir tarla kadar keskindi.

Arabanın kapıları açıldı. Şapkam suratımdan alındı ve arabadan yarı itilip yarı çekilerek çıkarıldım. Forum'daki üçlü arabada dörtlü olmuştu ve diğer ikisi de kırık paletler, bira fıçıları ve boş şişe kasalarıyla dolu yarı yıkık depoda bekliyordu. Bir köşede sepetli bir motosiklet vardı. Arabanın önünde bir kamyon duruyordu. Başımın üstünde cam bir tavan vardı ama camlarının çoğu ayaklarımın altında duruyordu. Diğerinden daha düzgün görünen, küçük elli, küçük ayaklı ve küçük bıyıklı adama doğru yürürken ayağımın altındaki camlar donmuş bir göldeki buzlar gibi kıtırdadı.

Beyninin ona gerçeği anlattığımda kavrayacak kadar büyük olmasını diledim. Hâlâ midem sanki omurgama yapışmış gibi hissediyordum.

Daha ufak olan adam avcı yeşili yakaları ve aynı renkte çınar yaprağı şeklinde cepleri, kolları ve dirsekleri olan gri bir Trachten ceket giyiyordu. Pantolonu gri flaneldi, ayakkabıları kahverengiydi ve Berchtesgaden'de gece vakti hazır bekleyen Führer'i andırıyordu. Sesi yumuşak ve medeniydi. Bu aslında iyi bir değişiklik olabilirdi ama tecrübelerim bana çok acı bir şekilde en büyük sadistlerin böyle sessiz tiplerden çıktığını göstermişti – özellikle de Almanya'da. Landsberg hapishanesi Trachten ceket giyen böyle sessiz ve medeni tiplerle kaynıyordu. "Şanslı bir adamsınız, Herr Günther," dedi.

"Ben de öyle hissediyorum," dedim.

"Gerçekten de SS'tiniz, değil mi?"

"Bununla övünmeyi pek sevmem," dedim.Kımıldamadan sanki esas duruşta bekliyormuş gibi durdu, bir resmi geçide başkanlık ediyormuş gibi kolları yandaydı. Tavrı, bakışı ve konuşması kıdemli bir SS subayı olduğunu gösteriyordu. Heydrich ya da Himmler gibi bir tiran – büyük Alman İmparatorluğunun uzak köşelerinde polis taburlarına komuta eden psikopat tiplerden. Kendi kendime densizlik yapılacak türde bir adam olmadığını söyledim. Gerçek bir Nazi'ydi. Nefret ettiğim türde bir adamdı, hele ki onlardan kurtulduğumuzu varsaydığımız bir dönemde.

"Sizi tabur listemizden araştırdık," dedi. "Eski SS'lerin listesi elimizde ve siz de o listedesiniz. O yüzden şanslı olduğunuzu söyledim."

"Tahmin ettim," dedim. "Adamlarınız beni aldığından beri güçlü bir aidiyet hissi yaşıyorum."

Geçtiğimiz yıllarda herkes gibi bende ağzımı kapatıp tek laf etmemiştim. Belki de bira ve Nazi tavırlarının etkisi yüzündendi ama birden SA adamlarının bir bara girip bir Yahudiyi dövmesini ve benim de sessiz sedasız dışarı çıkışımı hatırladım. 1934 yılıydı galiba. O zaman bir şeyler demeliydim. Şimdiyse beni öldürmeyeceklerini anlayınca aniden bir şeyler söylemek istedim. Bu Nazi despota o ve onun gibilerle ilgili neler düşündüğümü söylemek istedim.

"Hayatta olmanızın tek nedeninin o listede bulunmak olduğunu bilin, Herr Günther," dedi kibarca.

"Bunu duyduğuma memnun oldum, Herr General."

İrkildi. "Beni tanıyor musun?"

"Hayır, fakat tavrınızdan anladım," dedim. "İtaat edilmeyi bekleyişinizden. Seçilmiş üstün ırka mensup olduğunuzu düşünmenin verdiği havadan. Adamlarınızın kalitesine bakınca bunu anlamak hiç de zor olmuyor. Fakat SS kurmaylar hep böyle değil miydi zaten?" Beş karış suratla beni oraya getirenlere baktım. "Pis işlerinizi yapmak için geri zekâlı sadistleri ya da daha güzeli başka ırktan birilerini bulursunuz. Litvanyalı, Ukraynalı, Romen veya Fransız."

"Buradaki herkes Alman," dedi kısa boylu general. "Hepimiz eski askeriz. Siz bile. Bu da tavrınızı müsamaha gösterilemez kılar."

"Ne yaptım? Muştamı parlatmayı mı unuttum?"

"Etrafta dolaşıp Ağ ve Yoldaşlık konusunda soru sormanın riskli olacağını bilmeniz gerekirdi. Herkesin saklaması gerekenler sizinki kadar az değil, Herr Günther. Bazılarımız idam cezasıyla karşı karşıya."

"Mevcut durumda buna inanmak hiç de zor değil."

"Küstahlığınız ne size ne de teşkilatımıza bir şey kazandırmaz," dedi neredeyse üzgün bir ifadeyle. "Sadakatim onurumdur. Bu size bir şey ifade etmiyor mu?"

"Bildiğim kadarıyla, General, bunlar kemer tokalarında yazılı sözler. 'Neşe Vasıtasıyla Kuvvet' gibi diğer bir Nazi yalanı." Bunu kısa boylu generale söylememin bir nedeni de general olmama yetecek bir zekâya sahip olmamamdı. Belki beni öldürmeyeceklerdi ama canımı fena yakabileceklerini aklımdan hiç çıkarmamam gerekiyordu. Belki. Bir yanım zaten canımı yakacaklarını biliyordu. Belki de en başından beri bunun ihtimal dâhilinde olduğunu biliyordum. O yüzden bu şartlar altında aklımdan geçenleri söylemekle kaybedeceğim pek bir şey yoktu. "Veya içlerinde en çok sevdiğim yalan. SS'lerin insanların mevcut durumlarından şikâyet etmesini önlemek için uydurduğu bir şey. 'Çalışmak kişiyi özgür kılar'."

"Anladığım kadarıyla sizi tekrar eğitmemiz gerekecek, Herr Günther," dedi. "Sizin iyiliğiniz için elbette ki. Böylece gelecekte nahoş durumlardan uzak durabilirsiniz."

"İstediğin kadar mazeret uydurabilirsin general ama siz her zaman insanlara vurmayı–"

Cümlemi bitiremedim. General adamlarından birine –elinde cop olana– başıyla işaret ederek köpeği tasmasından saldı. Adam bir an bile tereddüt etmeden fırlayıp önce iki koluma sonra da iki omzuma vurdu. Tüm vücudumun istemsiz kasılıp titrediğini hissettim ve hâlâ ellerim kelepçeli olduğundan başımı kürek kemiklerim arasına gömmeye çalıştım.

Ben acıdan diz çökerken yaptığı işten keyif alan adam güldü ve arkamdan yaklaşıp omurgamın üst kısmına vurdu – ağzımda Gibsonla karışık kan tadı bırakan sakatlayıcı bir darbeydi. Darbelerin usta işi olduğunu söyleyebilirdim ve amaçları da bana azami acı vermekti.

Yan tarafım üzerine yere düştüm ve adamın ayaklarının dibine uzandım. Adamın eğilip bana vurmaya üşeneceğini düşündüm ama büyük hata yapmıştım. Ceketini çıkarıp melon şapkalı adama verdi. Ardından tekrar bana vurmaya başladı. Dizlerime, ayak bileklerime, kaburgalarıma, kıçıma ve kaval kemiklerime vurdu. Copla bana her vurduğunda birisi süpürgeyle halıya vuruyormuş gibi ses çıkıyordu. Ben dayağın bitmesi için dua ederken biri, sanki vücuduma inen darbelerin şiddeti çok barizmiş gibi küfretmeye başladı ve birkaç acı dolu saniyeden sonra küfredenin aslında ben olduğumu anladım. Daha önce de dayak yemiştim ama böylesini yememiştim. Ayrıca bu dayağın bir türlü bitmemesinin nedeni dayak atanların yüzüme ve başıma vurmaktan kaçınarak benim bayılmama izin vermemeleriydi. En çok acı veren de vurduğu ve çoktan çürümeye başlamış aynı noktaya tekrar vurmasıydı. İşte o

zaman, sanki bilincimi kaybetmeyip acıdan kaçamadığımdan dolayı kendime kızgınmışım gibi çığlık atmaya başladım.

"Şimdilik bu kadar yeter," dedi general, nihayet.

Coplu adam nefes nefese bir halde geri çekilip koluyla alnındaki teri sildi.

Melon şapkalı adam gülüp ceketini ona verirken "Bu hafta yaptığın en ağır iş buydu, Albert" dedi.

Kımıldamadan yattım. Sanki zinanın keyfini yaşamadan zina yüzünden taşa tutulmuş gibiydim. Ağrımayan yerim yoktu. Bunların tümü de üzerinde kırmızı bayan olan on tane para yüzündendi. Bin mark almıştım ve kendime sabah aynaya baktığımda bin markım daha olacağını söyledim. Tabi tekrar kendime bakacak midem kalmışsa. Ama benle işleri henüz bitmemişti.

"Kaldırıp buraya getirin," dedi general.

Dalga geçip ağır olduğum için küfrederek beni onun durduğu yer olan bir bira fıçısının yanına çektiler. Fıçının üzerinde bir keski ve çekiç vardı. Çekiç ve keskiyi görmek hiç hoşuma gitmedi. İri adam yüzünde bir heykel parçası üzerinde çalışmaya başlayacakmış gibi bir ifadeyle onları aldığında hoşnutsuzluğum daha da arttı. İçimde bu çirkin Michelangelo'nun üzerinde çalışacağı mermer olarak beni seçtiği yönünde kötü bir his vardı. Beni fıçıya yaslayıp kelepçeli elimi de ahşap kapağına dayadılar. Kalan kuvvetimle çırpındım ve onlar da güldüler.

"Oyun ha?" dedi iri olan.

"Tam bir savaşçı," diye ekledi coplu olan da.

"Hepiniz susun," dedi general. Ardından kulağımı tutup tüm gücüyle çevirdi. "Beni dinle, Günther," dedi. "Beni dinle." Sesi hâlâ kibardı. "O koca parmaklarını seni ilgilendirmeyen işlere sokmuşsun. Tıpkı parmağını duvardaki deliğe sıkıştıran aptal Hollandalı çocuk gibi. Biliyor musun? Onun başına gelenleri hiçbir zaman tam olarak anlatmadılar. Dahası parmaklarına ne olduğunu. Parmağına ne olduğunu bilmek ister misiniz, Herr Günther?"

Birisi elimi tutup tüm gücüyle fıçının kapağına bastırınca avazım çıktığı kadar bağırdım. Ardından bira şişesinin ağzı gibi bir şeyle küçük parmağımı diğerlerinden ayırdılar. Ardından keskinin keskin ucunun eklemime dayandığımı hissettim ve bir an için vücudumun kalanındaki tüm acıları unuttum. Beni tutan yağlı iri eller heyecanla daha da sıkılaştı. Ağzımdan kan tükürerek generale cevap verdim. "Mesajı aldım, tamam mı? Bu konuyu temelli bırakıyorum."

"Bundan emin değilim," dedi general. "Bildiğiniz üzere bir ikaz ancak sonrasında neler olacağına dair bir ipucu verildiğinde etkili olabilir. Parmaklarını bir daha işlerimize sokmamanı sana kalıcı bir şeyle unutturmamamız gerek. Ona neden bahsettiğimi gösterin, beyler."

Bir şey parlayarak yaklaştı –çekiç olsa gerekti– ve sonra keskinin üzerine indi. Bir an için tarifi mümkün olmayan bir acı hissettim ve ardından Alplerden gelen kalın bir sis tabakası beni sardı. Nefes verdim ve gözlerimi kapattım.

17

Böyle kötü kokmamam gerekirdi. Altıma yaptığımı biliyordum ama böyle kötü kokmamam gerekirdi. Bu kadar çabuk olmamalıydı. En pis serseriden beter kokuyordum. Aylarca banyo yapmayan ya da elbiselerini değiştirmeyen insanlardan gelen tuhaf ve iğrenç amonyak kokusu gibi. Kokudan kafamı uzaklaştırmaya çalıştım ama sonuç değişmedi. Yerde yatıyordum. Birisi beni saçımdan tutuyordu. Gözlerimi açtığımda birinin burnumun altına amonyum karbonat tuttuğunu gördüm. General doğruldu, karbonatın şişesini kapattı ve ceketinin cebine koydu.

"Ona biraz konyak verin," dedi.

Yağlı parmaklar çenemi tutup bir şişenin ağzını dudaklarımın arasına soktu. Hiç bu kadar güzel bir brendi içmemiştim. Ağzıma dolan içkiyi yutmaya çalıştım ama beceremedim. Bir kez daha denedim ve bu sefer başardım. Sanki vücudumda bir radyoaktif madde hareket ediyor-

du. Kelepçelerimi çıkarmışlardı ve sol elime yine bana ait olan büyük ve kanlı bir mendil sardıklarını gördüm.

"Ayağa kaldırın," dedi general.

Bir kez daha beni çuval gibi kaldırdılar. Ayağa kalkarken hissettiğim acı yüzünden bayılacak gibi oldum ve tekrar oturmak istedim. Birisi sağ elime bir bardak konyak tutuşturdu. Kadehi ağzıma götürdüğümde dişlerime çarpıp takırdadı. Ellerim bir ihtiyarınki gibi titriyordu. Şaşılacak bir şey değildi. Kendimi yüz yaşında hissediyordum. Epey çok olsa da brendinin kalanını yuttum ve bardağı yere bıraktım. Sanki bir geminin güvertesindeymişim gibi sallandığımı hissediyordum.

General önümde dikildi. Ari mavi gözlerini görebileceğim kadar yakındı bana. Gözleri soğuk, duygusuz ve safir kadar sertti. Sanki söylemek istediği komik bir şey varmış gibi ağzının kenarında belli belirsiz bir gülümseme vardı. Gerçekten de bir şey söyledi ama dediği espriyi anlamadım. Küçük ve pembe bir şeyi burnumun önünde tuttu. İlk başta pişmemiş bir karides olduğunu zannettim. Ucu çiğ ve kanlıydı. Diğer ucuysa pisti. Hiç iştah açıcı görünmüyordu. Sonunda yenecek bir şey olmadığını anladım. Bu benim serçe parmağımdı. Burnumu tuttu ve serçe parmağımı burun deliklerimden birine soktu. Gülümseme daha bariz bir hal aldı.

"İşte seni ilgilendirmeyen işlere parmağını sokmanın sonu budur," dedi sakin, medeni ve Mozart seven sesiyle. Tam bir Nazi beyefendisi. "Yine de burnun yerine bunu kestiğimiz için kendini şanslı say. Burnunu da kesebilirdik. Bilmem anlatabildim mi, Herr Günther?"

Hırıldadım. Küstahlığımdan eser kalmamıştı. Burnumdaki parmağın aşağı kaymaya başladığını hissettim. Ama parmağı düşmeden yakaladı ve ödünç aldığı bir kalem gibi gömlek cebime koydu. "Hatıra," dedikten sonra melon şapkalı adama dönüp "Herr Günther'i gitmek istediği yere bırakın," dedi.

Beni tekrar çekerek arabaya götürüp arka koltuğa yığdılar. Gözlerimi kapattım. Bin yıl boyunca uyumak istiyordum. Tıpkı Hitler ve diğerleri gibi.

Arabanın kapıları kapandı. Motor çalıştı. Adamlardan biri dirseğiyle dürterek beni uyandırdı. "Günther, nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu.

"Polis," dedi birisi. Sonra anladım ki bunu diyen bendin. "Saldırıyı ihbar etmek istiyorum."

Ön koltuktan birisi güldü. Ses "polis *biziz*," dedi.

Belki doğruydu belki de değil. Hiç umursayacak halde değildim. Buna mecalim yoktu. Araba çalıştı ve yola çıktık.

"Peki onu nereye götürelim?" dedi bir iki dakika sonra birisi. Bir gözümü yarı açarak pencereden dışarı baktım. Kuzeye gidiyoruz gibi görünüyordu. Nehir solumuzdaydı.

"Piyano dükkânına ne dersiniz?" diye fısıldadım.

Onlara çok komik geldi. Ben de gülecektim ama nefes almaya çalışırken canım çok yanıyordu.

"Bu herif çok sağlammış," dedi iri adam. "Onu sevdim." Bir sigara yaktı, üzerime eğildi ve sigarayı ağzıma koydu.

"Bu yüzden mi parmağımı kopardın?"

"Aynen öyle," dedi. "Şanslısın, seni sevdim."

"Senin gibi Goleme benzer arkadaşları olanın düşmana ihtiyacı olmaz."

"Sana ne dedi?"

"Golem."

"Sabunların kullandığı bir kelime," dedi melon şapkalı. "Ama mânâsını sorma."

"Sabun mu?" Hâlâ fısıldıyordum ama beni duyabiliyorlardı. "O ne demek?"

"Yahudi," dedi iri adam. Ardından da yan tarafımdan beni acı acı dürttü. "Onun dediği gibi bu bir sabun kelimesi mi?"

"Evet," dedim. Onu daha fazla kışkırtmak istemiyordum. Ellerimde dokuz parmak varken yapılacak iş değildi. Parmaklarımı severdim ve daha da önemlisi kız arkadaşa sahip olduğum zamanlarda kız arkadaşlarım da severdi. O yüzden ona Golemin iri, aptal ve insana hemen hiç benzemeyen çirkin, çirkin olduğu kadar da şer bir varlık olduğunu söylemedim. Dürüstlüğün böylesine hazır değildi. Hiçbiri değildi. O yüzden "iri ve sert adam demek," dedim.

"O zaman doğru söylemişsin," dedi sürücü. "Daha iri olamazlar. Daha sert olamayacakları da kesin."

"Kusacağım galiba," dedim.

Bunu duyan iri adam sigarayı ağzımdan aldı ve pencereyi açıp dışarı fırlattı ardından kafamı dışarıdaki serin geceye, esen rüzgâra çıkardı. "Tek ihtiyacın olan biraz temiz hava," dedi. "Bir şeyin kalmaz."

"Bir şeyi kalmaz mı?" Sürücü endişeyle etrafına baktı. "Onun arabaya kusmasını istemiyorum."

"Durumu iyi," dedi iri adam. Küçük şişesini açıp ağzıma biraz daha konyak döktü. "Öyle değil mi, sert adam?"

"Artık fark etmez, geldik," dedi melon şapkalı.

Araba durdu. "Nereye geldik?" diye sordum.

Beni arabadan çıkarıp aydınlık bir kapı eşiğine taşıdılar ve bir tuğla yığınına yasladılar. "İşte Bogenhausen Devlet Hastanesi," dedi iri adam. "Biraz dinlen. Çok geçmeden birileri seni bulur. Tedavi ederler. Bir şeyin kalmaz, Günther."

"Çok naziksiniz," dedim arabanın plakasını alacak kadar düşüncelerimi toparlamaya çalışırken. Ama önce çift gördüm ve sonra da hiçbir şey göremedim. Gözlerimi tekrar açtığımda araba gitmişti ve önümde beyaz önlüklü bir adam diz çökmüştü.

"Fena çarpmışsınız öyle değil mi, bayım?" dedi.

"Ben değil. Başkası" dedim. "Ben çarpılanım, doktor. Max Schmeling'in en sevdiği kum torbasıymışım gibi."

"Emin misiniz?" dedi. "Brendi kokuyorsunuz."

"Bana içki verdiler," dedim. "Parmağımı kesmelerinden sonra daha iyi hissetmem için." Söylediğimi ispat etmek için de kanlı elimi ona doğru salladım.

"Hm." Hâlâ ikna olmamışa benziyordu. "Pek çok sarhoş kendine zarar verip buraya geliyor," dedi. "Bizim onların pisliklerini temizlemek için burada olduğumuzu zannediyorlar."

"Bakın, Bay Schweitzer,"diye fısıldadım. "Dövüp canımı çıkardılar. Eğer beni düz olarak yere yatırırsan yarınki gazeteyi üzerimde basabilirsin. Şimdi bana yardım edecek misin, etmeyecek misin?"

"Belki. Adın ve adresin nedir? Ayrıca cebinde şişe bulunca kendimi ahmak gibi hissetmemek için soruyorum, yeni şansölyenin adı nedir?"

Ona adımı ve adresimi söyledim. "Fakat yeni şansölyenin kim olduğunu bilmiyorum. Ben hâlâ öncekini unutmaya çalışıyorum," dedim.

"Yürüyebilir misin?"

"Eğer yerini gösterirseniz bir tekerlekli sandalyeye kadar yürüyebilirim."

Kapının diğer tarafından bir tane getirdi ve oturmama yardım etti.

"Başhemşirenin sorma ihtimaline karşı söylüyorum," dedi beni içeri götürürken. "Yeni Alman Şansölyesinin adı Konrad Adenauer. Eğer elbiselerini çıkarmadan seni koklama fırsatı bulursa soracağı kesin. Sarhoşları hiç sevmez."

"Ben de şansölyeleri sevmem."

"Adenauer Köln Belediye Başkanıydı," dedi beyaz önlüklü adam. "Ama İngilizler onu beceriksizliğinden dolayı görevden aldı."

"O zaman tam adamını bulmuşlar."

Yukarıda soyunmama yardım edecek bir hemşire buldu. Güzel bir kızdı ve hastanede bile olsak mutlaka bakabileceği benim beyaz vücudumdan daha hoş şeyler vardı. Vücudumda o kadar çok mavi çizgi vardı ki Bavyera bayrağına benziyordum.

"Yüce İsa," dedi beni incelemek için dönen doktor hayretle. Artık Romalıların onunla işi bitince İsa'nın neler hissettiğini daha iyi anlayabiliyordum. "Ne oldu sana?"

"Söylemiştim," dedim. "Beni dövdüler."

"İyi de kim ve neden?"

"Polis olduklarını söylediler," dedim. "Belki de onları daha iyi olarak hatırlamamı istemişlerdir. İnsanların hep en kötü taraflarını düşünürüm. Benim karakterimin bir kusuru. Ayrıca burnumu olmadık işlere sokmamın ve ukala çenemin de neticesi. Sopalar arasını okuduğumda bana bunu anlatmaya çalıştılar galiba."

"Espri yeteneğinden bir şey kaybetmemişsin," dedi doktor. "Bence bu yeteneğe yarın sabah daha çok ihtiyacın olacak. Çürüklerin fena halde."

"Biliyorum."

"Şimdi röntgenini çekip kırık var mı diye bakacağız. Sonra da sana ağrı kesiciyi basıp parmağının durumuna bakacağız."

"Eğer ihtiyacınız varsa parmak cebimde."

"Ben yarayı kastettim." Mendili çözüp parmaktan geri kalanı inceledi. "Bunun dikilmesi gerekecek," dedi. "Antiseptiğe de ihtiyacı var. İşin aslı yapanlar çok temiz iş çıkarmışlar. İki üst eklem gitmiş. Nasıl yaptılar? Yani neyle kestiler?"

"Çekiç ve keskiyle," dedim.

Hem doktor hem de hemşire anlayışla irkildi. Bense titriyordum. Hemşire omzuma bir battaniye koydu. Titremeye devam ettim. Bir yandan da terliyordum. Çok da susamıştım. Esnemeye başladığımda doktor kulak mememe bir fiske vurdu.

"Yoksa benden hoşlanmaya mı başladın?" dedim sıktığım dişlerimin arasından.

"Şoktasın," dedikten sonra ayaklarımı yatağa kaldırıp yatmama yardım etti. İkisi üzerime birkaç battaniye daha koydu. "Buraya gelebildiğin için şanslısın."

"Bu akşam herkes bana şanslı olduğumu söylüyor," dedim. Boynumun çevresi solup beyazla-

maya başladı. Tedirgin olup huzursuzlanmaya da başladım. Cam sehpada yüzmeye çalışan alabalık gibiydim. "Söyle, Doktor, insanlar yazın grip olup ölür mü?" Sanki koşmuşum gibi derin bir nefes alıp verdim. Canım fena sigara çekiyordu.

"Grip mi?" dedi. "Ne anlatıyorsun sen? Grip değilsin ki?"

"Tuhaf çünkü öyle hissediyorum."

"Ölecek falan da değilsin."

"1918'deki grip salgınında kırk dört milyon kişi öldü," dedim. "Nasıl emin olabilirsin. İnsanlar sürekli olarak gripten ölüyor, Doktor. Eşim de onlardan biriydi. Diğer eşim de. Neden bilmiyorum ama bu konuda sevmediğim bir şeyler var. Karımdan bahsetmiyorum. Gerçi son zamanlarda onu de pek sevmiyordum ama başlarda sevmiştim. Hem de çok. Savaşın sonunda işler değişmeye başladı. Münih'e döndükten sonraysa tümüyle değişti. Bu geceki sopayı o yüzden hak ettim. Anladın mı? Hak ettim, Doktor. Başıma gelen her şeyi hak ettim."

"Saçmalık." Doktor başka bir şey daha dedi. Sanırım bana bir soru sordu ama anlamadım. Artık hiçbir şey anlamıyordum. Sis geri geldi. Soğuk bir kış gününde sosis mutfağından gelen buhar gibiydi. Diğer hiçbirine benzemeyen Berlin havası. Eve dönmek gibi. Ama içimden bir parça bunların hiçbirinin doğru olmadığını söylüyordu ve bu gece ikinci kez bayılmam gerektiğini biliyordum. Bayılmak ölmek gibiydi ama daha iyiydi. Her şey ölümden daha iyidir. Belki de zannettiğimden daha şanslıydım. Birini ötekinden ayırabildiğim müddetçe her şey bir şekilde yoluna girecekti.

18

Sabah oldu. Güneş ışıkları pencereden içeri doluyordu. Toz zerreleri semavi bir film projektöründeki minik oyuncular gibi parlak ışık huzmelerinin içinde uçuştu. Belki de beni birisinin cennet fikrine götürmek için gönderilmiş meleklerdi. Ya da başarı kazanmak için sabırsızlanıp zamanından önce yola çıkarak kalanımın önünden gidip yıldızlara ulaşacak bir yol arayan ruhumun minik parçalarıydı. Ardından güneş ışığı dev bir saatin akrep ve yelkovanı gibi yatağımın ucuna gelene kadar hareketini sürdürdü ve onları koruyan battaniye ve çarşafı geçerek, sanki dünyevi işlerimin henüz sona ermediğimi hatırlatmak istermiş gibi ayak parmaklarımı ısıttı.

Tavan pembeydi. Büyük bir cam kâse tavandan zincirle asılmıştı. Kâsenin dibindeki dört ölü sinek korkunç bir böcek savaşında düşen bir avcı filosuna benziyordu. Tavana bakmayı bitirdikten sonra duvarlara baktım. Duvarlar da pembenin

aynı tonuydu. Duvarlardan birinde ilaç ve sargı bezi dolu bir ecza dolabı vardı. Onun yanında hemşirelerin bazen oturduğu lambalı bir masa vardı. Karşı duvarda Bavyera Kralı II. Ludwig'in üç sarayı içerisinde en meşhuru olan Neuschwanstein Şatosunun bir resmi bulunuyordu. Ona kimi zaman Deli Kral Ludwig dendiği de olmuştu ama bu hastaneye girdiğimden beri onu daha iyi anlamaya başladığımı fark ettim. Çünkü bir haftadır ben de zıvanadan çıkmak üzereydim. Kimi durumlarda kendimi o şatonun en üst kulesinde hapsedilmiş olarak buldum – rüzgârgülü ve periler diyarına kuş bakışı manzarası olanı. Hatta Yedi Cüce ve koca kulaklı bir fil tarafından bile ziyaret edildim. Elbette fil pembeydi.

Bunların hiçbiri şaşırtıcı değildi. Daha doğrusu hemşireler bana böyle söylemişti. Zatürree olmuştum. Çünkü çok sigara içiyordum ve yediğim dayak yüzünden vücut direncim düşmüştü. Başta feci bir grip gibiydi ve onlar da önce grip olduğumu zannettiler. Bunu hatırlıyorum çünkü bana çok acayip gelmişti. Sonra daha kötüye gitti. Sekiz veya dokuz gün boyunca ateşim kırk derecenin altına düşmedi ki bu yüzden Neuschwanstein Şatosundan hiç ayrılmadım. Sonunda ateşim normale yakına döndü. Normale yakın diyorum ama sonrasında olan şeye normal diyebilmem çok zordu. En azından mazeretim buydu.

Hiçbir şeyin olmadığı ve bakılacak bir şey bulunmadığı Kassel'de bir hafta daha geçti. Hemşirelerim bile ilgi çekici değildi. Onlar evli ve çocuklu, iri kıyım, çift gerdanlı, iri kollu, derileri portakal kabuğu ve göğüsleri yastık gibi olan ev

kadınlarıydı. Sert, beyaz önlük ve şapkalarıyla sanki zırh giymiş gibi görünüyor ve davranıyorlardı. Gerçi güzel olsalar da bir şey değişmeyecekti. Yeni doğmuş gibi zayıftım. Üstelik cazibe nesnesi olacak kişinin insanın lazımlığını boşaltması libidoyu dibe vurduruyordu. Ek olarak tüm zihinsel enerjimi aşkla hiçbir ilgisi olmayan bir konuya ayırmıştım. Aklımda intikamdan başka bir şey yoktu. İyi de kimden intikam alacaktım?

Beni dövüp turşumu çıkaran adamların Peder Gotovina tarafından yönlendirildiği haricinde o adamlarla ilgili benim gibi eski SS ve muhtemelen polis olmaları dışında hiçbir şey bilmiyordum. Elimdeki tek ipucu Peder Gotovina'ydı ve zaman içerisinde intikam almam gereken kişinin o olduğuna ikna oldum.

Fakat bu vazifenin ciddiyetini ve zorluğunu takdir ediyordum. İri ve kuvvetli bir adamdı ve bu mecalsiz halimle onunla başa çıkmam imkânsızdı. Elinde şeker tutan beş yaşında bir kız çocuğu bile tek aparkattan sonra anaokulunun yerini benimle silerdi. Fakat onu alt edecek kadar kudretim olsa bile beni tanıyıp daha sonra SS dostlarından beni öldürmelerini isteyecekti. Bu tür konulardan çekinecek türde bir rahip gibi gelmemişti bana. O nedenle bu rahiple her ne yapacaksam bir ateşli silaha ihtiyacım olacaktı ve bunu anlamamla onu öldürmekten başka çarem olmadığını anlamam da bir oldu. Başka seçenek varmışa benzemiyordu. Bir kez ona silah doğrulttuktan sonra da geri dönüşü olmayacaktı. Onu öldürecektim ya da o beni kesin olarak öldürecekti.

Beni dövmeleri için başkalarını teşvik ettiğinden dolayı bir adamı öldürmek orantısız güç kullanımı gibi görünüyordu ve belki de öyleydi. Ama yaşadıklarım yüzünden düşüncelerim alt üst olmuştu. Ama belki bir nedeni daha vardı. Rusya'da yaptıklarımdan ve gördüklerimden sonra insan hayatına eskisi kadar değer vermiyordum. Buna kendi hayatım da dâhildi. Önceden de bir Quaker sayılmazdım. Barış zamanında birkaç kişiyi öldürmüştüm ve hoşuma gitmemişti. Ama bir kez öldürünce öldürmek gittikçe kolaylaşmaya başlıyor. Hedef bir rahip olsa bile.

Kim meselesini çözdükten sonra sıra nasıl ve ne zaman sorularına cevap vermeye geldi. Bu sorular da eğer Peder Gotovina'yı öldürürsem bir süreliğine Münih'i terk etmemin hakkımda hayırlı olacağının farkına varmamı sağladı. Belki de temelli gitmeliydim. Kim bilir onun Yoldaşlıktaki parmak koparan arkadaşları ikiyle ikiyi toplayıp yapanın ben olduğumu anlayabilirlerdi. Münih'i terk edersem nereye gideceğim meselesine çözüm bulan kişi de doktorum Dr. Henkell oldu.

Henkell sokak lambası kadar uzun, Wehrmacht grisi saçları ve Fransız generali apoleti gibi burnu olan bir adamdı. Gözleri maviydi ve kalem ucu ebadında olan irisleri Meissen fincanı üzerindeki iki havyar tanesine benziyordu. Alnındaki kırışıklar demiryolu çentikleri kadar derindi; çenesindeki gamze Volkswagen üzerindeki rozete benziyordu. Eritilmiş toplardan yapılmış bir ata binen, sıcak ve soğuk işkence odaları olan bir İtalyan sarayının önündeki on beşinci yüzyıl tunç düklerinin heybetli yüzlerini andıran bir yüze sa-

hipti. Çoğunlukla alnında ve kimi zaman da burnunun üzerinde duran çelik çerçeveli bir gözlük takıyordu ve boynunda odamdakini ve hastanedeki diğer ecza dolaplarını açan bir Evva anahtarı duruyordu. Devlet hastanelerinden sıklıkla ilaç çalınırdı. Doktor esmer ve sağlıklı görünüyordu, Garmisch-Partenkirchen yakınlarında bir dağ evi olup hafta sonları oraya gittiğinden dolayı da bunda şaşılacak bir şey yoktu – yazın tırmanış, arazi yürüyüşü ve kışın kayak.

"Neden gidip orada kalmıyorsun?" dedi bana bu yerden bahsettikten sonra. "Senin gibi hastalıktan toparlanmaya çalışan bir kişinin yapacağı en doğru şey budur. Temiz dağ havası, sağlıklı yiyecekler, huzur ve sükûnet. Çok geçmeden düzelirsin."

"Yardımsever bir adamsın, değil mi?" dedim. "Bir doktor için yani."

"Belki de senden hoşlanmışımdır."

"Biliyorum. İnsanlar bana kolay ısınır. Günün tamamını ve gecenin yarısını uyuyarak geçiririm. Beni bir de iyiyken göreceksin, Doktor."

Yastığımı düzeltti ve gözlerime baktı.

"Bernie Günther'i zannettiğinden daha iyi tanıyorum," dedi.

"Eyvah, gizli niteliğimi buldun," dedim. "Hem de onu gizlemek için yaptığım onca şeyden sonra."

"Bakmasını bildikten sonra o kadar da gizli değil," dedi.

"Beni endişelendirmeye başladın, Doktor. Nihayetinde beni çıplak gördün. Makyajım bile yok. Saçım da darmadağınık."

"Sırt üstü yattığın ve kedi yavrusu gibi aciz olduğun için şanslısın," dedi parmağını sallayarak.

"Böyle konuşmaya devam edersen hastaya karşı tutumum ringdeki tutumuma dönüşür. Üniversitede umut vaat eden bir boksör olduğumu hatırlatırım. İnan bana, Günther, bir yarayı diktiğim hızda açabilirim."

"Hipokrat yeminine ya da siz ilaç manyaklarının kendilerini fazla ciddiye aldığında bahsettikleri Yunanca bir şeye aykırı olmaz mıydı?"

"Belki sana bir istisna yapıp seni stetoskopumla boğarım."

"Ama o zaman benden neden hoşlandığını öğrenemezdim," dedim. "Aslında eğer benden gerçekten hoşlandıysan bana bir sigara bulurdun."

"Bu akciğerlerle mi? Unut gitsin. Beni dinle ve bir daha sakın sigara içme. Zatürre muhtemelen ciğerinde iz bırakmıştır." Durdu ve ardından ekledi: "Kolunun altındakinden daha derin bir iz."

Odamın dışında birisi matkapla delmeye başladı. Kirsten'in öldüğü kadın hastanesi gibi burayı da tamir ediyorlardı. Kimi zaman Münih'te inşaat yapılmayan bir yer yokmuş gibi geliyordu. Dr. Henkell'in haklı olduğunu biliyordum. Garmisch-Partenkirchen'deki bir dağ evi şu an bulunduğum binadan çok daha sakin ve huzurlu olurdu. Tıpkı doktorun söylediği gibi. Bu doktor şüphe uyandıracak şekilde eski bir asker gibi davranmaya başlamış olsa bile.

"Sana beni bu hale sokan adamlardan bahsetmeye fırsatım olmadı," dedim. "Onların da saklı nitelikleri vardı. Bilirsin şeref ve sadakat gibi şeyler. Ayrıca korsan gibi görünüp çocukları korkutmak için üzerinde garip işaretler olan siyah şapkalar takıyorlardı."

"Aslında bana seni döven kişilerin polis olduklarını söylemiştin," dedi.

"Polisler, dedektifler, avukatlar ve doktorlar," dedim. "Eski askerlerin ellerini uzatamayacakları hiçbir şey kalmadı."

Dr. Henkell bana itiraz etmedi.

Gözlerimi kapattım. Yorgundum. Konuşmaktan yorulmuştum. Hemen her şey beni yoruyordu. Aynı anda göz kırpmak ve nefes almak beni yoruyordu. Uyumak beni yoruyordu. Ama hiçbir şey beni eski silah arkadaşlarımız gibi yormuyordu.

"Sen neydin?" diye sordum. "Toplama kampı müfettişi mi? Yoksa sadece emirlere itaat eden sıradan biri mi?"

"Onuncu SS Panzer Tümeni Frundsberg'deydim," dedi.

"Bir doktorun tankta ne işi olur?" diye sordum.

"İşin aslı tankta olmanın daha emniyetli olacağını zannetmiştim. Genelde öyle de oldu. 1943'ten Haziran 1944'e kadar Ukrayna'daydık ve sonra da Fransa'ya sevk edildik. Ardından Arnhem ve Nimegen'e gönderildik. Sonunda da Berlin ve Spremberg'e. Ben şanslıydım ve Tangermünde'de Ami'lere teslim oldum." Omuz silkti. "SS'e katıldığım için pişman değilim. Sağ çıkanlar hayatımın kalanında benim dostum olacaklar. Onlar için her şeyi yaparım. Her şeyi."

Henkell bana SS'te ne yaptığımı sormadı. Soracak kadar aptal değildi. Bu konuda ya konuşurdunuz ya da hiç konuşmazdınız. Ben bu konuyu bir daha konuşmak istemiyordum ama o istekli görünüyordu. Ama bu, beni bu konuda konuşma-

ma hususunda daha da kararlı yaptı. O dilediğini düşünebilirdi ama umurumda değildi.

"İşin aslı," dedi. "Sonnenbichl'deki evim Mönch'e giderek bana büyük bir iyilik yaparsın. Şu anda orada bir dostum oturuyor. Ona arkadaşlık etmiş olursun. Savaştan beri tekerlekli sandalyede ve bunalımda. Onun moralini düzeltmesine yardımcı olursun. İkinize de iyi gelir. Orada bir hemşire ve yemek yapmaya gelen bir kadın var. Rahat edersin."

"Bu arkadaşın–"

"Eric."

"Eski silah arkadaşın değil, değil mi?"

"O Dokuzuncu SS Panzer Tümenindeydi" dedi Henkell. "Hohenstaufen. O da Arnhem'deydi. 1944 Eylül'ünde tankı on yedi poundluk Tommy tanksavar topu tarafından vuruldu." Henkell durdu. "Ama derdin buysa bil ki o Nazi değildir. İkimiz de Partiye üye olmadık."

Gülümsedim. "Bilmem senin için önemi var mı, ama ben de olmadım," dedim. "Ama sana bedava bir nasihat vereyim. Sakın insanlara Parti üyesi olmadığını söyleme. Sakladığın bir şey olduğunu düşünürler. Tüm Nazilerin nereye kaybolduğunu merak ediyorum. Herhalde İvanlar hakladılar."

"Hiç böyle düşünmemiştim," dedi.

"Söylediklerini hiç duymamış gibi yaparım ve ileride Himmler'in daha zeki olan kardeşi Gebhard olduğun ortaya çıktığında da hüsrana uğramam."

"Onu seveceksin," dedi Henkell.

"Ona ne şüphe. Gece bir arada yatmadan önce ateşin başında oturup birbirimize Horst Wessel

şarkısı söyleyeceğiz. Ona *Mein Kampf*'tan bölümler okurum ve o da bana Dr. Goebbels'in *Alman Halkı için Otuz Savaş Makalesi* adlı kitabından bölümler okur. Kulağa nasıl geliyor?"

"Hata yapmışım gibi," dedi Henkell asık bir yüzle. "Ondan bahsettiğimi unut, Günther. Fikrimi değiştirdim. Ona iyi geleceğini hiç zannetmiyorum. Sen ondan çok daha kindarsın."

"Ayağını Panzerin gaz pedalından çek, Doktor," dedim. "Gideceğim. Her yer buradan daha iyidir. Burada biraz daha kalırsam işitme cihazına ihtiyacım olacak."

19

Hemşirelerden biri Berlinliydi. Adı Nadine'di ve çok iyi anlaşmıştık. Bir zamanlar oturduğum yer olan Trautenaustrasse'ye çok yakın olan Wilmersdorf'taki Güntzelstrasse'de oturuyormuş. O yüzden aslında komşu sayılırdık. 1945 yazında yirmi iki İvan tarafından tecavüze uğradığı Charite Hastanesinde çalışıyormuş. Bu olaydan sonra şehirden nefret edip Münih'e taşınmış. Asil görünümlü bir yüzü, uzun bir boynu, iri omuzları, uzun ve güçlü bir sırtı ve düzgün bacakları vardı. Oldenburg kısrağı gibi görünüyordu. Sakin ve iyi huyluydu ve nedendir bilmem bana ısınmıştı. Bir süre sonra ben de ona ısındım. Export taksi sürücüsü Faxon Stuber'e beni hastanede ziyaret etmesi için mesaj ulaştıran kişi de Nadine'di.

"Tanrım, Günther bir haftalık lahana turşusuna benziyorsun," dedi Stuber.

"Biliyorum. Hastanede olmam gerekirdi. Ama elden ne gelir? Kişi geçimini sağlamak zorunda değil mi?"

"Kesinlikle haklısın. Umarım buraya da bu yüzden çağırmışsındır."

Daha fazla uzatmadan ona elbiselerim asılı olduğu ve iç cebimdeki cüzdanda on kızıl bayanın onu beklediği dolabı işaret ettim.

"Bulabildin mi?"

"Kızıl bayanlar. Gözde kızlarım."

"On taneler ve hepsi senin."

"Ben adam öldürmem," dedi.

"Nasıl araba kullandığını gördüm. Birini öldürmen zaten an meselesi," dedim.

"Ama dikkatimi çekmeyi başardın."

Ondan istediğim şeyi anlattım. Sesim fazla güçlü çıkmadığından dediklerimi net duyabilmek için yatağımın başucuna oturdu. Sesim Uçan Hollandalının boğazındaki kurbağa gibi çıkıyordu.

"Şunu bir açıklığa kavuşturalım," dedi. "Diğerine ek olarak seni arabayla alacak, istediğin yere götürecek ve tekrar buraya geri getireceğim, doğru mu?"

"Ziyaret saatinde olacağı için kimse gittiğimi fark etmez bile," dedim. "Üstelik inşaat ustası tulumu giyeceğiz. Pijamalarımın üzerine çekerim olur biter. Bu şehirde inşaatçılara kimse dikkat etmez. Sorun ne? Sütün etrafında dönen kedi gibisin."

"Sorun şu ki haline bakılırsa buradan ancak tabut içinde çıkacakmış gibi görünüyorsun. Günther, sen hastasın. Senden daha kuvvetli sinekler gördüm. Park yerine kadar bile gidemezsin."

"O kadarını ben de düşündüm," dedikten sonra ona yatağımın altında sakladığım küçük kırmızı şişeyi gösterdim. "Metamfetamin. Çaldım."

"Yani bu mu seni ayağa kaldıracak?"

"Yapmam gerekeni yapmama yetecek kadar," dedim. "Savaş sırasında çok yorgun olduklarında Luftwaffe pilotlarına verirlerdi. O zaman uçağa gerek kalmadan uçmaya başlarlardı."

"Tamam," deyip kızıl bayanları katlayıp cebine koydu. "Ama düşersen ya da sen de uçmaya başlarsan seni taşıyacağımı zannetme. Hasta ya da değil sen iri bir adamsın, Günther. Seni Olimpiyat madalyası için de olsa Josef Manger bile taşıyamaz. Bir şey daha var. Duyduğum kadarıyla o öküz kanı insanları geveze yapıyormuş. Fakat her ne planlıyorsan bilmek istemiyorum ve bana söylediğin anda da seninle işim biter. Yeterince net mi?"

"Yarım şişe Otto kadar," dedim.

Stuber sırıttı. "Merak etme," dedi. "Unutmuş değilim." Cebinden yarım litre Fürst Bismarck çıkardı ve yastığımın altına koydu. "Fazla içmemeye dikkat et. İçki ve öküz kanı bir arada iyi gitmez. Popovlar gibi arabama kusmanı istemem."

"Sen beni dert etme, Faxon."

"Seni dert ettiğim falan yok. Ben seni değil asıl kendimi düşünüyorum. İkisi arasında büyük fark var değil mi?"

"Anlıyorum. Psikiyatristler buna geştalt der."

"O tür şeyleri benden daha iyi bilirsin, Günther. Şu ana kadar duyduklarıma bakılırsa kafanı da bir kontrol ettirsen iyi olur."

"Bu hepimiz için geçerli, evladım Faxon. Bu hepimiz için geçerli. Müşterek suçluluk diye bir şey duymadın mı? Sen Joseph Goebbels ve ben de Reinhard Heydrich kadar kötüyüz."

"Reinhard ne?"

Gülümsedim. Heydrich öleli yedi yıldan fazla olmuştu ama Stuber'in onu duymamış olması garibime gitti. Belki de zannettiğimden daha gençti.

Ya o daha gençti ya da ben zannettiğimden daha yaşlıydım ki bu da pek mümkün görünmüyordu.

20

Damarlarımdaki öküz kanı yüzünden kendimi yirmi birinci yaş günümdeymişim gibi hissediyordum. Bunu Luftwaffe pilotlarına niye verdikleri belliydi. İnsanın kanında bu varken bir Messerschmitt'i Reichstag'ın çatısına indirmekten çekinmezdi. Göründüğümden çok daha iyi hissediyordum ama hissetmem gerektiğinin yarısı kadar bile iyi değildim. Tekrar yürümeyi öğrenen biri gibi yürüyordum. Bacaklarım ve ellerim Geppetto'nun ıskartaya çıkarılmış kuklalarından alınmış gibiydi. Soluk yüzüm, kirli ve bedenime uymayan siyah kıyafetim, terli saçım ve anormal ağır ayakkabılarımla bir Frankestein filminde oynayabilmem için ihtiyacım olan tek şey boynumdan geçecek bir çiviydi. Konuşmak ayrı bir eziyetti. Sesimin yanında canavarınki Marlene Dietrich gibi kalırdı.

Asansöre kadar yürüdüm ve sonra tekerlekli sandalyeye oturdum. Hastane ziyaretçi doluydu, kimse bana ve Stuber'e dikkat etmedi çünkü dok-

torlar ve hemşireler ziyaret saatlerinden istifade ederek biraz dinleniyor ya da kâğıt işlerini hallediyorlardı. Tümü de fazla mesai yapıp az maaş alıyordu.

Stuber beni tekerlekli sandalyeyle Volkswagen taksisine götürdü. Yolcu koltuğuna bindim, enerjimi korumak için kapıyı kapatmayı ona bıraktım. Hemen öne koşup araca bindi ve ona nereye gideceğimizi söylememe fırsat vermeden motoru çalıştırdı. İki sigara yakıp birini benim ağzıma koydu, ayağını debriyajdan çekti ve herhangi bir yöne gidebileceğimiz Maximilianstrasse'deki döner kavşağa doğru gitmeye başladı. "Nereye?" diye sordu ve dönmeye devam etmek için direksiyonu sola kırılmış halde tuttu.

"Köprünün karşısına," dedim. "Maximilianstrasse boyunca batıya git ve sonra da Hildegard Strasse'den Hochbruchen'e doğru devam et."

"Sadece nereye gideceğimizi söylesen olmaz mı?" diye gürledi. "Taksi şoförü olduğumu unuttun mu? Belediye Taşıma Ofisinden aldığım o ehliyet şehri avucumun içi gibi bildiğimi gösterir."

Kanımdaki öküz kanı yüzünden uzatmadım. Üstelik böyle olması daha iyiydi. Konuyu uzatırsam onu yavaşlatırdım. Bendeki bu geçici enerji tükenmeden olabildiğince hızlı ve verimli davranmalıydık. "Tal'daki Kutsal Ruh Kilisesine," dedim.

"Kilise mi?" dedi şaşkınlıkla. "Kilise de ne işin var?" Köprüden geçerken bir süre bunu düşündü. "Yoksa fikrini mi değiştirdin? Mesele bu mu? Öyleyse Aziz Anna kilisesi daha yakın."

"Senin bilgin işte bu kadar," dedim. "Aziz Anna hâlâ kapalı." Forumdan geçerken eski yoldaşların

arabaya bindirmeden önce bana copu ilk kez tattırdıkları köşeyi gördüm. "Fikir değiştirmiş falan da değilim. Üstelik bana bir şey anlatma demedin mi? Şimdi neden soru sorup duruyorsun. Sana ne? Bilmek istemiyorum dememiş miydin?"

Omuz silkti. "Ben sadece tereddüt ettiğini zannettim hepsi bu."

"Tereddüt edersem ilk senin haberin olur," dedim. "Silah nerede?"

"Altta." Ayaklarımı işaret etti. Yerde deri bir alet çantası vardı. Öyle berbat haldeydim ki fark etmemiştim. Çantanın içinde, belki birisi merak edip bakar diye, silaha arkadaşlık eden anahtarları ve tornavidalar da vardı. Hafif öne eğilip çantayı kucağıma aldım. Çantanın bir yanında şehrin simgesi ve "Posta Ofisi Otobüs Servisi, Luisenstrasse," yazısı vardı.

"Herhalde bir otobüs şoförünündü," dedi. "Arabada unutmuş."

"Ne zamandan beri otobüs tamircileri export taksilere binmeye başladı?" diye sordum.

"Amerikalı hemşirelerle yatmaya başladıklarından beri," dedi. "Kız da çok güzeldi. Adamın çantasını unutmasına şaşmadım. Öpüşmeden bir dakika duramıyorlardı." Başını iki yana salladı. "Onları dikiz aynasından izledim. Kızın dili ev anahtarını adamın ağzında arıyor gibiydi."

"Çok romantik tasvir ettin," dedim ve çantayı açtım. Diğer aletlere ek olarak bir de ABD malı otomatik Colt vardı. Cihan Harbi öncesine ait güzel bir 45'lik tabanca. Ağzındaki susturucu el yapımıydı ama çoğu öyleydi zaten. Colt da tam susturucuya göre bir silahtı. Tek sorun uzunlu-

ğuydu. Susturucuyla birlikte boyu neredeyse kırk beş santim oluyordu. Stuber'in onu alet çantasına koymasının bir nedeni de buydu. Bu silah susturucuyla sessiz olsa da elde taşınırken sanki Excalibur'muş gibi dikkat çekerdi.

"O silah Yılbaşı kadar soğuk," dedi. "Sanat Galerisindeki Amerikan Orduevinde nöbetçilik yapan zenci bir Amerikan askerinden aldım. Silah ve susturucunun en son bir SS generaline suikast düzenleyen Amerikan Ranger'ları tarafından kullanıldığına annesi üzerine yemin etti."

"Öyleyse şanslı bir silahmış," dedim.

Stuber bana ters ters baktı. "Tuhaf bir adamsın, Günther," dedi.

"Sanmam."

Hochbruchen'den geçerken günün bu saatinde alışılmadık şekilde işlek olan Hofbrauhaus'u gördüm. Kısa pantolon giymiş bir sarhoş kaldırımda yalpalayarak yürüdü ve bir pretzel arabasına çarpmaktan son anda kurtuldu. Hava Münih için bile sıra dışı olacak şekilde bira kokuyordu. Brauhstrasse'ye doluşmuş bir grup kasıntı Amerikan askeri havayı Virginia tütünlerinin dumanına boğmuşlardı. Üniformaları onlara dar geliyor gibiydi ve attıkları kahkahalar caddede silah sesi gibi patlıyordu. Birisi dans etmeye başladı ve bir yerlerde bir bando "Eski Askerler Marşı'nı" çalmaya başladı. Müzik aklımdaki şeye uygun görünüyordu. "Nedir bu tantana?" diye sordum.

"Oktoberfest'in ilk günü," dedi Stuber. "Amerikalıların hepsi taksi ararken ben seni gezdiriyorum."

"Bu imtiyazın karşılığını fazlasıyla aldın."

"Şikâyetçi değilim," dedi. "Sadece öyleymişim gibi çıktı ağzımdan. Ne düşündüğümü söylerken yanlış zaman kullanıyorum. Şimdiki zaman sanırım."

"Evlat senden ne düşündüğünü öğrenmek istediğim zaman kulağını bükerim. Gelecek zaman şart kipi." Kiliseye vardık. "Viktualienmarkt'tan sola dön ve yan kapının yakınına park et. Ardından şu ceviz kabuğundan çıkmama yardım et. Kendimi sokaktaki üç kart oyunundaki bezelye gibi hissettim."

"Bahsettiğin yanlış hamledir, Günther," dedi. "Ben bezelyeyi çıkarırken kimse çıkardığımı fark etmez."

"Sus ve kapının yanına çek, boşboğaz."

Stubber arabayı durdurdu, dışarı çıktı, arabanın önünden diğer tarafa koştu ve kapıyı açtı. Sadece izlemesi bile beni yormuştu.

"Teşekkürler."

Aç bir köpek gibi havayı kokladım. Pazar yerinde badem pişiriyor ve pretzel ısıtıyorlardı. Başka bir bando da "Clarinet Polka'yı" çalıyordu. Öyle bir haldeydim ki tek bacağım olsa belki polka yapmayı daha çok isterdim. Dinlemesi bile içimde oturup nefes alma isteği uyandırdı. Theresienwiese'deki festival alanında eğlence son sürat devam ediyordu. Elbiseli iri göğüslü kızlar her bir ellerinde dört bira kadehi kaldırarak Charles Atlas kursunu tamamladıklarını gösterirlerdi. Biracılar her zamanki abartılı ve argo konuşmalarıyla yürüyüş yaparlardı. Küçük çocuklar zencefilli kek yiyerek koşuştururdu. İnsanların çoğu savaşı unutmak ve bazıları da onu hatırlamaya çalışmak isterken göbekler birayla dolardı.

Ben savaşı gerektiğinden iyi hatırlıyordum. O yüzden buradaydım. Berbat 1941 yazını hatırlıyordum. Aralarında benim de bulunduğum üç milyon Alman askerinin ve üç binden fazla tankın Sovyetler Birliğine saldırdığı Barbarossa Harekâtını hatırlıyordum. Minsk şehrinde yaşananları tüm berraklığıyla hatırlıyordum. Lutsk'u hatırlıyordum. Orada olup biten her şeyi hatırlıyordum. Tüm gayretime rağmen ölene kadar da unutacak gibi değildim.

İlerleme hızımız hepimizi şaşırttı – Popovlar kadar biz de şaşırmıştık. O zamanlar İvanlara öyle derdik. 21 Haziran 1941'de hepimiz Sovyet sınırında yığılmıştık ve sonrasında yaşanacakları heyecanla bekliyorduk. Beş gün sonra akıl almaz bir mesafe kat edip üç yüz kilometre ilerlemiş ve Minsk'e varmıştık. Şiddetli bir topçu barajına tutulup Luftwaffe tarafından hırpalanan Kızıl Ordu fena dağılmıştı ve çoğumuz bu noktada savaşın az çok sona erdiğini düşünüyorduk. Ama Kızıllar diğerlerinin –mesela Fransızların– kesin teslim olacağı bir durumda savaşmayı sürdürdüler. Onların böyle azimle savaşmalarının bir nedeni de NKVD güvenlik müfrezelerinin firarileri idam etme tehdidiyle topyekûn bir paniğin önüne geçmiş olmasıydı. Kızıllar bunun boş bir tehdit olmadığının farkındaydı ve Minsk, Lvov, Zolochiv, Rivne, Dubno ve Lutsk'taki binlerce Ukraynalı ve Polonyalı siyasi mahkûmun akıbetinin ne olduğunu da biliyorlardı. Wehrmacht'ın Ukrayna'daki ilerleyişi öyle hızlı oldu ki geri çekilen Sovyetler NKVD hapishanelerinde tutulan mahkûmları tahliye etme fırsatı bulamadılar. Onların bizim elimize düşmelerini de istemiyorlardı çünkü SS yardımcı birlikleri

ya da Alman partizanları haline gelebilirlerdi. O yüzden NKVD bu şehirleri kaderlerine terk etmeden önce hapishaneleri mahkûmlar hâlâ içindeyken ateşe verdi. Hayır, bu tam doğru değil. Alman olanları yanlarına aldılar. Sanırım ileride onları Kızıllarla takas etmeyi planlıyorlardı. Ama öyle olmadı. Onları daha sonra Smolensk'e giden yol üzerinde bir yonca tarlasında bulduk. Soyulup makineli tüfekle taranmışlardı.

Ben 49. Orduya bağlı ihtiyat polis taburundaydım. Vazifemiz NKVD ölüm mangalarını bulup faaliyetlerine son vermekti. Lvov ve Dubno'daki ölüm mangalarının kuzeydeki Lutsk'a gittiklerine dair bir istihbarat aldık, hafif tanklar ve Puma zırhlı araçlarıyla oraya onlardan önce varmaya çalıştık. Lutsk, Styr Nehri kıyısındaki yedi bin nüfuslu küçük bir şehirdi. Katolik piskoposun makamı burada olduğundan komünistlerin gözünde pek cazip bir yer değildi. Oraya vardığımızda ahalinin neredeyse tamamının NKVD hapishanesi civarında toplandığını ve hapishanedeki akrabalarının akıbetleri hakkında endişeli olduklarını gördük. Hapishanenin bir kanadı yanıyordu ama zırhlı araçları kullanarak duvarları yıktık ve binden fazla kadın ve erkeğin hayatını kurtardık. Ancak diğer üç bini için çok geç kalmıştık. Kimi başlarının arkasından vurulmuştu. Kimi de pencereden hücrelerine atılan el bombalarıyla öldürülmüştü. Fakat çoğu yanarak ölmüştü. Hayatım boyunca yanık insan eti kokusunu unutmayacağım.

Halk bize ölüm mangalarının gittiği yönü söyledi ve biz de zırhlı araçlarımızla peşlerine düştük. Toprak yol beton kadar sertti. Onları birkaç kilometre kuzeydeki Goloby denen bir yerde yakaladık. Çatışma başladı. Araçlarımızdaki toplar sayesinde kolayca kazandık. Otuzunu esir aldık. Onların aleyhine içlerinde fotoğraf-

lar bulunan kızıl kimlik belgelerini atmaya bile fırsat bulamadılar. Hatta birinin cebinde hâlâ Lutsk Hapishanesinin anahtarları ve öldürülen mahkûmlarla ilgili dosyalar duruyordu. Yirmi sekiz erkek ve iki kadındılar. İçlerinde hiçbiri yirmi beşinden büyük görünmüyordu. En gençleri olan kadın on dokuz yaşındaydı ve belirgin elmacık kemikleriyle oldukça güzeldi. Onunla bunca insanın katledilmesi arasında bir bağ kurmak kolay değildi. Esirlerden biri Almanca biliyordu ve ona kendi halklarından o kadar kişiyi neden öldürdüklerini sordum. Bize emrin doğrudan Stalin'den geldiğini ve emri yerine getirmezlerse parti komiserleri tarafından idam edileceklerini söyledi. Askerlerimizden bazıları onları asmak için Minsk'e götürmek istedi ama fazladan yük taşımak istemiyordum. O yüzden onları yedili dört grup halinde kurşuna dizdik ve tekrar kuzeye, Minsk'e doğru devam ettik.

Polonya'da Zamocs denen bir yerde doğrudan Berlin'den gelmiş olan 316. Tabura katıldım. Bundan önce 316. Tabur ve bizim bağlı olduğumuz 322. Tabur Krakov'daydı. O tarihe kadar bildiğim kadarıyla bu iki polis taburu tarafından işlenen toplu katliam yoktu. Silah arkadaşlarımın çoğunun Yahudi aleyhtarı olduğunu biliyordum ama en az o kadarı da değildi ve tekmil vereceğimiz yer olan Minsk'e gidene kadar da bu konuda bir sıkıntı yaşanmadı. Ayrıca o katilleri öldürmeden önce aldığım iki düzine kimlik kâğıdını da teslim ettim. Temmuz'un 7'siydi.

Amirim SS albayı Mundt beni başarılı eylemimizden dolayı tebrik ederken aynı zamanda asılması için o iki kadını getirmediğimden dolayı üzüntüsünü belirtti. Anlaşılan Berlin yeni bir emir göndermişti: Tüm NKVD üyesi kadınlar ve kadın partizanlar Minsk halkına ib-

ret olması için halk önünde asılacaktı.

O tarihte Mundt'un Rusçası benimkinden daha iyiydi ve aynı zamanda Rusça da okuyabiliyordu. Minsk'teki B Özel Harekât Grubu'nda görevlendirilmeden önce RSHA'nın Yahudi Ofisinde görev yapıyordu. İdam ettiğimiz NKVD esirlerindeki şeyi fark eden kişi de o oldu. Oysa ben isimleri yüksek sesle okuduğunda bile anlamadım.

"Kagan," demişti. "Geller, Zalmonowitz, Polonski. Anlamadın mı, Obersturmführer? Hepsi Yahudi. Bir Yahudi ölüm mangasını infaz etmişsiniz. İşte bu Führer'in Bolşevizm ve Yahudiliğin aynı zehir olduğu konusunda söylediklerini haklı çıkarmıyor mu?"

O zaman bile bana pek önemli görünmemişti. O zaman bile kendime onları vurduğum zaman Yahudi olduklarını bilmediğimi söyledim. Kendime bir şey fark etmeyeceğini söyledim – soğukkanlılıkla binlerce kişiyi öldürmüş ve ölmeyi hak etmişlerdi. Ama bu 7 Temmuz'un sabahındaydı. Öğleden sonraya gelindiğinde komuta ettiğim polis faaliyetlerine farklı gözle bakmaya başladım. Öğleden sonraya gelene kadar "kayıt" diye bir şey olduğunu ve buna bağlı olarak da iki bin Yahudinin tespit edilip kurşuna dizildiğini öğrendim. Ertesi gün Berlin'den tanıdığım genç bir polis memurunun komuta ettiği bir SS mangasına denk geldim. Altı erkek ve kadın vuruldu ve cesetleri yüz kadar cesedin yatmakta olduğu toplu mezarın içine düştü. İşte o anda polis taburlarının gerçek vazifesinin ne olduğu kafama dank etti. İşte o an hayatım temelli değişti.

B Özel Harekât Grubuna komuta eden General Arthur Nebe'nin eski bir dostum olması benim için büyük talihti. Savaştan önce Berlin'de komiserdi ve

benim gibi dedektiflikten gelmeydi. Ben de ona gidip Wehrmacht'ta cephe görevine sevk edilmemi rica ettim. Nedenini sordu. Eğer kalırsam emirlere itaatsizlikten vurulmamın an meselesi olduğunu söyledim. Bir adamı NKVD ölüm mangası üyesi olduğu için vurmakla bir Yahudi olduğu için vurmak arasında büyük fark olduğunu söyledim. Söylediklerim Nebe'ye tuhaf geldi.

"Fakat Obersturmbannführer Mundt bana Yahudileri vuranın sen olduğunu söyledi," dedi.

"Evet, komutanım ama ben onları o yüzden vurmadım," dedim.

"NKVD Yahudi doludur," dedi. "Bunu sen de biliyorsun değil mi? Başka ölüm mangalarına denk geldiğinde onlarda da muhtemelen Yahudi olacak. O zaman ne yapacaksın?"

Cevap vermedim. O zaman ne diyeceğimi bilmiyordum. "Tek bildiğim bu savaşı insanları öldürerek geçirmeyeceğim."

"Savaş savaştır," dedi sabırsızlanmaya başlayarak. "Açıkçası Rusya'da yutabileceğimizden fazlasını ısırmış da olabiliriz. Eğer kışa hazırlanmak istiyorsak bu bölgede en kısa sürede zafer kazanmamız gerekiyor. O yüzden duygulara yer yok. Değil Kızıl Ordu esirleri ya da yerel halk kendi askerlerimizi beslememiz bile büyük sorun olacak. Bizi çok zor bir görev bekliyor ve hataya yer yok. Herkes bu vazifeye uygun değildir. Ben de bundan özellikle hoşlanmıyorum, Bernie. Bilmem anlatabildim mi?"

"Yeterince açık," dedim. "Fakat ben bana ateş eden insanlara ateş etmeyi tercih ederim. Böylesi daha hoşuma gider."

"Cephe görevi için çok yaşlısın," dedi. "Beş dakika dayanamazsın."

"Şansımı denemek istiyorum, komutanım."

Bir süre bana baktıktan sonra uzun ve şekilli burnunu sıvazladı. Tam bir polis suratı vardı. Kurnaz, sert ve iyi huylu. O tarihe kadar onun bir Nazi olduğunu hiç düşünmemiştim. Üç yıl önce Sudetenland'ın ilhakı üzerine İngiltere'nin Almanya'ya savaş ilan edeceğinin zannedilmesinin ardından Hitler'i devirmek için tertip edilen ordu komplosunun bir parçası olduğunu biliyordum. Bu olay 1938'de oldu ve İngiltere savaş ilan etmedi. Nebe işini bilirdi. Zaten 1940'da Hitler'in sadece altı haftada Fransa'yı yenmesinin ardından ordudaki pek çok muhalif de onunla ilgili fikirlerini değiştirmişti. Bu zafer Almanların birçoğunun, hatta Hitler ve onun temsil ettiklerinden nefret edenlerin gözünde tam bir mucizeydi. Sanırım Nebe de onlardan biriydi.

Beni kurşuna dizdirebilirdi ama Rus sivilleri öldürmek için kullanılan bir yetki belgesi olmaktan öteye geçmeyen sözde Komiser Emrine itaat etmediği için vurulan kimseyi duymadım. Beni ceza taburlarına da gönderebilirdi. Onun yerine Nebe beni Gehlen'in Yabancı Ordular Doğu İstihbarat Bölümüne sevk etti ve orada birkaç haftayı NKVD kayıtlarını düzenleyerek geçirdim. Sonunda tekrar Berlin'e, Alman Başkomutanlığı Savaş Suçları Bürosuna sevk edildim. Bunun Arthur Nebe'nin şaka anlayışının ürünü olduğunu düşündüm. Hep tuhaf bir espri anlayışı olmuştu.

Lutsk'ta yaşananlarla ilgili her türden mazereti düşündüm. Onların Yahudi olduklarını bilmediğimi, onların katil olduklarını, belki üç bin belki de daha fazla kişiyi öldürdüklerini ve eğer onları öldürmesek daha pek çok siyasi mahkûmu öldüreceklerini söyledim.

Ama her seferinde aynı sonuca vardım.

Otuz Yahudiyi idam etmiştim. Onlar tüm o mahkûmları Nazi işgalcilerle işbirliği yapmamaları için öldürmüştü ki bunu yapacakları hemen hemen kesindi. Stalin NKVD birimlerine Yahudileri almıştı çünkü onların savaşmak için daha fazla nedeni olduğunu biliyordu. Böylece kayıtlı tarihte işlenmiş olan en büyük cinayette benim de payım olmuştu.

Bu yüzden kendimden nefret ettim. Ama SS'ten daha çok nefret ettim. Beni soykırımlarına dâhil ettikleri için nefret ettim. Almanya adına yapılanları hiç kimse benden daha iyi bilemez. İşte kendi halkımdan birini öldürmek için o kiliseye girişimin asıl nedeni buydu. Mesele sadece dayak yemem ve bir parmağımı kaybetmem değildi. Çok daha önemli bir şey söz konusuydu. En önemlisi yediğim dayak bu insanların gerçekte kim olduklarını ve sadece milyonlarca Yahudiye değil benim gibi milyonlarca Almana da neler yaptıklarını hatırlamamı sağladı. İşte bu uğruna adam öldürmeye değer bir şeydi.

21

Kutsal Ruh Kilisesinin günah çıkarma kabinine yakın on beşinci yüzyıldan kalma koridordaki sıralardan birine oturdum ve kabinin boşalmasını bekledim. Önceki ziyaretimde gördüğüm diğer iki rahip görüşüm içerisinde olduğundan Gotovina'nın kabinde olduğundan emindim. Yüzünde anlayışlı bir gülümseme olan bir tanesi ön kapının hemen içinde şişman bir kadınla sohbet ediyordu. Zarif görünümlü, koyu renk saçlı ve bıyıklı diğeri elinde gümüş tepeli bir bastonla, sanki birisi üzerine basmış ve o da onlar için dua etmeye gidermiş gibi üç bacağı olan bir böceği andırır şekilde ana sunağa doğru gidiyordu.

Bina tütsü, yeni kesilmiş kereste ve harç kokuyordu. Bir gözünde bant olan bir adam büyük piyanoyu öyle bir akort ediyordu ki ister istemez vaktini boşa harcadığını düşünüyordunuz. Altı ya da yedi sıra önümde bir kadın diz çökmüş dua ediyordu. Yüksek kemerli pencereler ve onların üzerindeki daha küçük yuvarlak pencerelerden bolca

ışık geliyordu. Tavan şık bir bisküvi konservesinin kapağına benziyordu. Birisi bir sandalyeyi hareket ettirdi ve kilisenin içerisinde sanki bir eşek tüm gücüyle anırmış gibi bir ses çıktı. Bir kez daha gördüğüm siyah mermer ve altından yapılmış ana sunak bana Venedikli bir levazımatçının süslü gondolunu hatırlattı. Burası ilahi kitabınızı taşıması için bir komi görmeyi umacağınız türde bir kiliseydi.

Öküz kanının etkisi geçmeye başladı. Yatmak istiyordum. Oturduğum cilalı ahşap sıra çok rahat ve davetkâr görünmeye başladı. Ardından günah çıkarma kabininin perdesi titreyip açıldı ve otuz yaşlarında güzel bir kadın dışarı çıktı. Kadının elinde bir tespih vardı ve sırf adet olduğu için istavroz çıkardı. Dar kırmızı bir elbise giyiyordu ve günah çıkarma kabininde neden bu kadar uzun süre kaldığını anlamak zor değildi. Görünüşe bakılırsa hiçbir affedilir günah onu alıkoyacakmış gibi durmuyordu. Doğru noktalarına dokunmayı başardığınız zaman onu bağırtacak tek bir tür günah işlemek için yaratılmıştı. Gözlerini kapatıp öyle bir nefes aldı ki libidom rokoko sütunların tepesine çıkıp tekrar aşağı indi. Kırmızı eldivenleri, çantası, ayakkabıları ve ruju yapması gerekeni yapan küçük şapkasındaki peçesiyle aynı renkteydi. Kırmızı onun rengiydi. Seks kelimesinin vücut bulmuş hali gibi görünüyordu. Bir tür epifani sayılırdı. Tüm kırmızı seven kadınların ağır sıklet şampiyonuydu. Onu gördüğünüzde Vahiy Kitabının doğru ismi aldığını anlardınız. O Britta Warzok'tu.

Beni görmedi. Pişmanlığa ya da tövbeye dair bir hareket yapmadı. Topukları üzerinde dönüp hızla yürüyerek kiliseden çıktı. Bir an için öyle

şaşırdım ki kımıldayamadım. Eğer biraz daha az şaşırmış olsaydım zamanında günah çıkarma kabinine gidip Peder Gotovina'nın beynini dağıtabilirdim. Ama kendimi toparlayana kadar rahip kabinden çıkıp sunağa yürüdü. Zarif görünümlü rahiple biraz konuştuktan sonra kilisenin arkasındaki kapıdan geçip gözden kayboldu.

Beni görmemişti. Bir süre Hırvat rahibi takip edip onu orada öldürmeyi düşündüm. Fakat şimdi sorulması gereken sorular vardı. Henüz soracak kudretim olmayan sorular. Brita Warzok hakkında olan ve kendimi toparlayana kadar beklemesi gereken sorular. Onları sormadan önce üzerinde biraz daha düşünmem gereken sorular.

Alet çantamı alıp yavaşça kiliseden, serin havanın beni biraz ayılttığı, Viktualienmarkt'a çıktım. Kilisenin saat kulesindeki çan çalarak saatin yarım olduğunu söyledi. Birkaç adım attıktan sonra bir poster sütununu süsleyen Nivea kızının üzerine yaslandım. Ruhum üzerinde bir kutu Nivea'nın tamamını kullanabilirdim. Dahası o kadından da bir kutunun tamamını. Stuber'in Beetle'ı bana doğru geldi. Önce beni ezip geçeceğini zannettim. Ama birden eğildi ve yolcu koltuğu üzerinden uzanarak kapıyı açtı. Neden bu kadar acele ettiğini merak ettim. Sonra da kilisede birini öldürdüğüm tahminine göre hareket ettiğini anladım. Arabanın kapısını tuttum.

"Sorun yok," dedim. "Acele etme. Bir şey yapmadım."

El frenini çekip dışarı çıktı. Biraz daha sakinleştiğinden sanki ihtiyar annesiymişim gibi araca binmeme yardım etti ve nihayet bindikten sonra bir sigara yakıp bana verdi. Ardından sürücü

koltuğuna oturup bir grup bisikletlinin geçmesini bekledikten sonra süratle fırladı.

"Peki, fikrini değiştiren ne oldu?" diye sordu.

"Bir kadın."

"Zaten bunun için varlar sanırım," dedi. "Bana kalırsa onu Tanrı gönderdi."

"Bu seferkini değil," dedim. Sigaradan bir nefes çektim ve ısısı en yeni yara izime varıp sızlatınca yüzümü ekşittim. "Onu kimin gönderdiğini bilmiyorum ama bulacağımdan şüphen olmasın."

"Gizemli bir kadın, ha?" dedi.

"Bir baronesmiş de ismi de Orczymiş gibi."

"Çekici mi?"

"Tapınakta yaşayan, ihram giyen, canı ölümsüzlük yemeği ve insan kurbanı isteyen biri."

"Onlar en kötüleri," dedi. "Benim bir teorim var: Aşk geçici bir akıl hastalığıdır. Bir kez onu öğrendin mi üstesinden gelmeyi ve tedavi etmeyi de öğrenirsin."

Stuber kendisine kötü davranan bir kız arkadaşından bahsetmeye başladı ve ben de bir süre sonra dinlemeyi bıraktım. Britta Warzok'u düşünüyordum.

Beynimdeki küçük bir parça bana belki de zannettiğimden daha dindar bir Katolik olduğunu söylüyordu. Bu durumda Peder Gotovina'yla görüşmesi sadece tesadüften ibaret olabilirdi. Belki de gerçekten samimi bir itirafta bulunuyordu ve en başından itibaren doğruyu söylüyordu. Beynimin bunu söyleyen kısmını bir iki dakika dinledikten sonra susturdum. Nihayetinde insanın kusursuzluğuna inanmaya devam eden de beynimin o kısmıydı. Adolf Hitler sayesinde artık hepimiz insanın gerçek değerini biliyorduk.

22

Günler geçti. Biraz daha iyileştim. Hafta sonu geldi ve Dr. Henkell seyahat edebilecek kadar iyileştiğimi söyledi. Yeni, kestane renkli, dört kapılı Mercedes sedanı vardı ve parçalarını toplamak için Sindelfingen'deki fabrikaya gittiği bu arabayla büyük gurur duyuyordu. Garmisch-Partenkirchen'e yapacağımız 90 kilometrelik yolculukta rahat etmem için beni arka koltuğa oturttu. 2 Numaralı Autobahn ile Münih'ten ayrıldık. Bu harika bir mühendislik eseri olan yol üzerinde Starnberg'den geçerken Henkell'e, ünlü baron ve oturduğu eviyle alışverişe gitmek için kullandığı Maybach Zeppelin'i gösterdim. Arabaları çok sevdiği için ona baronun kızı Helene Elisabeth ve kullandığı Porsche 356'dan da bahsettim.

"İyi arabadır," dedi. "Ama ben Mercedes'i tercih ederim." Ardından bana Ramersdorf garajında duran diğer arabalarından bahsetti. O arabalara Henkell'in bir iyilik yapıp eski silah arkadaşlarım

tarafından hırpalandığım gece bıraktığım yerden aldığı Hansa da dâhildi.

"Arabalar benim hobimdir," dedi Traubing'den Alplerin yamaçlarına doğru giderken. "Tırmanma da öyle. Ammergau Alplerinin en yüksek zirvelerine tırmandım."

"Zugspitze'ye de mi?" Zugspitze Almanya'nın en yüksek dağıydı ve insanların Garmisch-Partenkirchen'e gitmesinin ana nedeniydi.

"O tırmanış değil," dedi. "Yürüyüş. Birkaç hafta içinde aynı yürüyüşü sen de yapabilirsin." Başını iki yana salladı. "Benim asıl ilgi alanım tropikal tıptır. Partenkirchen'de Ami'lerin kullanmama izin verdiği küçük bir laboratuvar var. Onların komutanlarından biriyle aram gayet iyidir. Haftada bir iki kez gelip Eric'le satranç oynar. Onu seveceksin. Almancası çok iyidir ve satrancı da iyi bilir."

"Nasıl tanıştınız?"

Henkell güldü. "Hapisteydim. Partenkirchen'de bir esir kampı vardı. Onun adına hastaneyi ben yönettim. Laboratuvar da hastanenin bir parçasıydı. Elbette ki Ami'lerin kendi doktorları da vardı. İyi bir adamdı ama ilaç yazmaktan başka bir şey bilmezdi. Cerrahi bir konu olduğunda bana sorardı."

"Alplerde tropikal tıp araştırması biraz tuhaf değil mi?" diye sordum.

"Bilakis," dedi Henkell. "Gördüğün gibi hava kuru ve temiz. Su da öyle. O yüzden burası tür kirlenmesinden uzak durmak için ideal bir yer."

"Çok yönlü bir adamsın," dedim.

Söylediğim hoşuna gitmiş göründü.

Murnau'dan hemen sonra yolumuz Murnauer bataklıklarıyla kesişti. Farchant'ın ötesinde Garmisch-Partenkirchen havzası uzanıyordu, Zugspitze ve diğer Wetterstein Dağlarını ilk kez o zaman gördük. Berlin'den gelen biri olarak dağlardan, özellikle de Alplerden haz etmemiştim. Sanki birisi kazayla onları dışarıda, güneşin altında unutmuş da erimiş gibi bir halleri vardı. Birkaç kilometre sonra yol çatallandı, kulaklarım çınladı ve Garmisch'in hemen kuzeyindeki Sonnenbichl'e vardık.

"Asıl hareket Garmisch'de," dedi. "Otuz altıdan kalma tüm Olimpiyat tesisleri orada. Çoğuna Ami'lerin el koyduğu birkaç otel, bovling salonları, orduevi, bir ya da iki bar, restoranlar, Alp tiyatrosuyla Wank ve Zugspitze'ye çıkmak için teleferik istasyonları bulunuyor. Hemen her şey Amerikan Üçüncü Ordusu Güneydoğu Saha Komutanlığının kontrolü altında. Hatta bir otele General Patton'ın adını verdiler. Düşününce hatırladım aslında iki taneye. Ami'ler burayı sevdi. Tüm Almanya'dan buraya dinlenip yenilenmek için geliyorlar. Tenis ve golf oynuyorlar, atış yapıyorlar ve kışları da kayak kayıp paten yapıyorlar. Wintergarten'deki buz pisti görmeye değer. Kızları çok cana yakındır ve dört sinema salonunun ikisinde Amerikan filmleri oynuyor. Yani burayı sevmemeleri için bir neden yok. Çoğu Amerika'daki Garmisch-Partenkirchen gibi şehirlerden geliyorlar."

"Bir tek farkla," dedim. "O şehirlerde işgal ordusu yok."

Henkell omuz silkti. "Tanıdıkça pek de kötü olmadıklarını görürsün."

"Alsaz köpekleri de öyle," dedim keyifsiz bir ifadeyle. "Ama birinin bütün gün evimde olmasını istemezdim."

"Nihayet geldik," diyerek yoldan çıktı. İki sıra çam ağacının arasındaki çakıl bir yola girdi. Yolun karşısında, diğer ucunda çatısı Garmisch'in ünlü 90 metrelik kayak rampası gibi dik olan bir ev bulunan boş ve yeşil bir alan vardı. Burada ilk dikkati çeken şey bir duvardaki büyük hanedan armasıydı. Siyah noktalı altın rengi bir kalkandı ve üzerinde üç sembol bulunuyordu: Uçları ters yöne bakan bir hilal, birkaç gülleyle birlikte bir top ve bir kuzgun. Buradan Henkell'in muhtemelen atası olan kişinin ay ışığında topla kuzgun vurmayı sevdiği mânâsını çıkarabilirdik. Tüm bu anlamsız dekorasyonun altında bir yazı vardı: Latince "*Sero sed serio*" yazıyordu yani "Sizden daha zenginiz." Ev dik bir şekilde vadiye doğru inen bir başka düz alanın tam ucuna kondurulduğundan manzarası harikaydı. Dünyanın bu bölümünde manzaraya daha çok önem verilirdi ve manzara konusunda bu evle ancak bir kartal yuvası boy ölçüşebilirdi. Birkaç bulut haricinde manzarayı bölen hiçbir şey yoktu. Ve belki de beklenmedik bir gökkuşağı.

"Sülalende akrofobiden mustarip kimse yoktur herhalde," dedim. Ya da fakirlikten demeyi de istedim.

"Güzel manzara, değil mi?" deyip ön kapının dışına park etti. "Buraya bakmaktan hiç bıkmadım."

Binanın ön cephesi sigaraları andıran düzgün şekilde dizilmiş kütüklerle yapılmıştı. Kapının üzerinde dışarıdaki hanedan armasının küçüğün-

den vardı. Kapının Odin'in şatosundan çalınmış gibi sağlam bir görünümü vardı. Kapı açıldığında tekerlekli sandalyede, kucağında bir battaniye ve yanı başında üniformalı bir hemşire duran bir adam gördük. Hemşire battaniyeden daha sıcak görünüyordu ve içgüdüsel olarak hangisinin kucağımda olmasını tercih edeceğimi biliyordum. İyileşiyordum.

Sandalyedeki adam uzunca ve sarı saçlı ve Musa'yla yapılacak ciddi bir konuşma için seçilmesini sağlayacak bir sakala sahip iri kıyım birisiydi. Bıyıkları parafinliydi ve yüzünde bir kılıcın balçağı gibi duruyordu. Geyik boynuzundan yapılma düğmeli mavi süet Schliersee ceket ve Landhaus tarzı gömlek giyiyor ve boynuz, kalay ve incilerden yapılma bir alpyıldızı kolye takıyordu. Ayağındaki siyah Miesbacher ayakkabılar yüksek topukluydu ve dili dışarıdaydı. Deri şort giyen birini tokatlamak istediğin zaman giyilecek türde ayakkabılardı. İçtiği funda piposundan yayılan vanilya kokusu bana yanık dondurmayı hatırlattı. Alplerdeki Heidi'nin amcasına benziyordu.

Eğer Heidi büyümüş olsaydı muhtemelen tekerlekli sandalyedeki adamın yanında duran hemşireye benzerdi. Diz boyunda pembe bir etek, beyaz düşük kesim ve kısa kollu bluz, beyaz pamuk önlük, dantelli dize kadar çorap ve sakallı adamınkine benzer ayakkabılar giyiyordu. Hemşire olduğunu biliyordum çünkü bluzuna takılmış ters bir saat ve başında da beyaz kep vardı. Sarışındı ama güneş gibi olanlardan ya da yaldızlı olanlardan değil de bir ormanda denk

gelmeyi bekleyeceğiniz türde gizemli ve özlemli olanlardandı. Ağzının kenarları hafif asıktı ve gözleri lavanta rengindeydi. Göğüslerine bakmamaya çalıştım. Bir kez daha denedim ama Ren Nehri'ndeki bir yamaca tünemiş gibi bana şarkı söylemeye devam ettiler ve ben de sanki müzik kulağı olan fakir ve ahmak bir denizci gibiydim. Esasında bütün kadınlar hemşiredir. Bakım yapmak onların tabiatında vardır. Bazıları hemşireye diğerlerinden daha çok benzer. Bazı kadınlar da Delilah'ın son hilesini andıran bir hemşire gibi olurlar. Henkell'in evindeki hemşire ikinci türdendi. Onun yüzü ve fiziği benim ordu kaputumu bile ipek bir geceliğe çevirirdi.

Henkell benim ona baktığımı fark edip Mercedes'ten inmeme yardım ederken sırıttı. "Sana burayı seveceğini söylemiştim," dedi.

"Haklı çıkman ne güzel," dedim.

Eve girdik ve Henkell beni takdim etti. Tekerlekli sandalyedeki adamın adı Eric Gruen'di. Hemşirenin adıysa Engelbertina Zehner'di. Engelbertina "nurlu melek" mânâsına geliyordu. Bu isim ona yakışmıştı. İkisi de beni gördüğü için heyecanlanmışa benziyordu. Ev, eğer paraşüt takmadıysanız, geçerken uğranacak bir yerde değildi. İçine kapanık biri olsa da yeni birinin gelmesinden memnun olmuşlardı. El sıkıştık. Gruen'in eli yumuşaktı ve sanki bir nedenden dolayı gerginmiş gibi hafif nemliydi. Engelbertina'nın eli ise kâğıt kadar kuru ve sertti ve beni şaşırtıp özel hemşireliğin de zor yanları olduğunu düşünmeye sevk etti. Büyük ve rahat bir kanepeye oturdum ve rahat bir iç çektim.

"İyi yürüdük," dedim geçtiğimiz çok büyük misafir odasına bakıp. Engelbertina arkama bir yastık koymakla meşguldü. İşte o sırada sol ön kolunun üstündeki dövmeyi fark ettim. Ellerinin neden bu kadar sert olduğunu anlamamda büyük faydası oldu. Kalan kısımları da aynı derecede sert olmalıydı. Ama şimdilik bunu aklımdan çıkardım. Böyle şeylerden uzak durmaya çalışıyordum. Üstelik mutfakta güzel bir şeyler pişiyordu ve haftalardır ilk kez acıktığımı hissettim. Kapının eşiğinde başka bir kadın belirdi. O da benim gibi biraz daha yaşlı, iri ve yıpranmış olsa da yine de çekiciydi. Adı Raina'ydı ve aşçıydı.

"Herr Günther özel dedektiftir," dedi Henkell.

"Bu çok ilginç," dedi Gruen.

"Aslında ilginç olduğunda silahlara uzanma vakti geldi demektir," dedim.

"Birisi böyle bir işe nasıl girer?" dedi Gruen piposunu tekrar yakarak. Engelbertina dumandan rahatsız olmuş olacak ki elini sallayarak dumanı yüzünden uzaklaştırdı. Gruen onu görmezden geldi ve ben de sigara içmemem, içeceksem de dışarı içmem gerektiğini kafamın bir kenarına kaydettim.

"Berlin'deyken polistim," dedim. "Savaştan önce KRIPO'da dedektiftim."

"Hiç katil yakaladınız mı?" diye sordu kadın.

Aslında bu tür sorularla dalga geçerdim ama onu etkilemek istiyordum. "Bir kez," dedim. "Uzun zaman önce. Gormann adında bir katildi."

"O vakayı hatırlıyorum," dedi Gruen. "Çok meşhurdu."

Omuz silktim. "Dediğim gibi uzun zaman önceydi."

"Attığımız adıma dikkat edelim, Engelbertina," dedi Gruen. "Yoksa Herr Günther tüm sırlarımızı ortalığa döker. Bence çoktan bizi ölçüp biçmeye başlamıştır bile."

"Rahat olun," dedim. "İşin aslı hiçbir zaman tam bir polis olamadım. Otoriteyle sorunum var."

"Bir Almandan beklenmeyecek bir şey," dedi Gruen.

"O yüzden hastanedeydim," dedim. "Üzerinde çalıştığım bir vaka hakkında bana gözdağı verdiler ama ben almadım."

"Çok dikkatli biri olmalısınız," dedi Engelbertina.

"Olsaydım bu hallere düşmezdim," dedim.

"Çok doğru," dedi Gruen.

O ve Engelbertina en sevdikleri dedektif hikâyelerini paylaşırken sustum. Dedektif hikâyelerinden nefret ederdim. Etrafıma baktım. Kırmızı ve beyaz kareli perdeler, yeşil panjurlar, elle boyanmış dolaplar, kalın tüylü halılar, iki yüz yıllık çınar ağacından kirişler, dört direkli şömine, asma ve çiçek resimleri ve –her Alp evinin olmazsa olmazı– eski bir öküz koşumu. Salon büyük olsa da kendimi tost makinesindeki ekmek dilimi kadar sarmalanmış hissediyordum.

Öğle yemeği hazırlandı. Yedim. Hem de beklediğimden daha çok yedim. Ardından da bir koltukta uyudum. Uyandığımda kendimi Gruen'le yalnız buldum. Anlaşılan bir süredir oradaydı. Bana öyle bir bakıyordu ki kendimi bana bir açıklama yapılması gerekliymiş gibi hissettim.

"Herr Gruen bir şey mi istemiştiniz?"

"Hayır, hayır," dedi. "Lütfen bana Eric deyin." Sandalyesiyle biraz uzaklaştı. "Sadece sanki daha önce karşılaşmışız gibi bir his var içimde. Yüzünüz çok tanıdık geliyor."

Omuz silktim. "Sanırım öyle bir yüzüm var," dedim Dachau'daki otelime gelen Amerikalıyı hatırlayarak. O da benzer bir şey söylemişti. "Polis olduğum için şanslıymışım," diye ekledim. "Yoksa bu suratım yüzünden yapmadığım bir şeyle suçlanırdım."

"Hiç Viyana'ya ya da Bremen'e gittiğiniz mi?" diye sordu.

"Viyana'ya gittim ama Bremen'e hiç gitmedim," dedim.

"Bremen, Berlin gibi ilginç bir şehir değil," dedi.

"Görünen o ki bu günlerde Berlin kadar ilginç bir yer yok," dedim. "O yüzden orada oturmuyorum. Çok tehlikeli. Bir savaş daha olacaksa çıkacağı yer Berlin'dir."

"Ama Münih'ten daha tehlikeli olduğunu zannetmiyorum," dedi Gruen. "Sizin için yani. Heinrich'e göre sizi dövenler az daha öldürüyorlarmış."

"Az daha," dedim. "Bu arada Dr. Henkell nerede?"

"Partenkirchen'deki laboratuvara indi. Akşam yemeğine kadar gelmez hatta o zaman da gelmeyebilir çünkü siz buradasınız, Herr Günther."

"Bernie deyin, lütfen."

Başını kibarca eğerek selamladı. "Demek istediğim her zamanki gibi akşam yemeğini benimle yemeye kendini mecbur hissetmeyecek." Öne

eğildi, elimi tuttu ve sıktı. "Gelmene çok sevindim. Kimi zaman çok yalnız hissediyordum."

"Yanında Raina ve Engelbertina varken senin için üzüleceğimi zannetme."

"Beni yanlış anlamayın, Evet ikisi de çok naziktir. Engelbertina benimle ilgilenmese ne yapardım bilmiyorum. Ama insan kimi zaman başka bir erkekle konuşmaya ihtiyaç duyuyor. Raina mutfaktan çıkmaz ve içine kapanıktır. Engelbertina da pek hoşsohbet biri değildir. Buna şaşırdığımı da söyleyemem çünkü çok zor bir hayatı olmuş. Kendini hazır hissettiğinde muhtemelen yaşadıklarını size de anlatacaktır."

Engelbertina'nın ön kolundaki rakam dövmesini hatırlayarak başımı salladım. Muhtemelen bana Münih'teki ilk işimi veren Yahudi avukat Erich Kaufmann haricinde Nazi ölüm kamplarından kurtulmuş başka bir Yahudiye rastlamamıştım. Çoğu ölmüştü ve kalanları da İsrail ya da Amerika'ya gitmişti. Bu rakamları bilmemin tek nedeni de bir dergide Yahudi mahkûmlara dövme yapıldığını okumam ve bunu okuduğumda da bir Yahudinin bu dövmeyi kısmi bir gururla taşıyabileceğini düşünmemdi. Kolumun altına dövme yapılmış olan kendi SS rakamım bir çakmakla acı verici şekilde kaldırılmıştı. "O Yahudi mi?" diye sordum. Zehner'in bir Yahudi ismi olup olmadığını bilmiyordum. Ama kolundaki mavi rakamların başka açıklaması yoktu.

Gruen başını salladı. "Auschwitz-Birkenau kampındaydı. Polonya'daki Krakow yakınlarında olan o kamp en berbatlarından biriydi."

İster istemez kaşlarım kalktı. "O biliyor mu? Sen, Heinrich ve benim SS olduğumuzu?"

"Sence?"

"Eğer bilse Landsberg'deki DP kampına giden ilk trene atlardı," dedim. "Sonra da ilk gemiyle İsrail'e giderdi. Burada neden kalsın ki?" Başımı iki yana salladım. "Anlaşılan burası hiç hoşuma gitmeyecek."

"Öyleyse çok şaşıracaksın," dedi Gruen sanki gurur duyuyormuş gibi. "Çünkü ben ve Heinrich'in SS olduğunu biliyor. Daha fazlası da umurunda değil."

"Güzel ama neden? Hiç aklıma yatmadı."

"Çünkü savaştan sonra Katolik oldu," dedi Gruen. "Bağışlamaya ve laboratuvarda yapılan çalışmanın önemine inanıyor." Kaşları çatıldı. "O kadar şaşırma, Bernie. Onun gibi din değiştiren ilk kişi o değil. Bildiğin gibi ilk Hıristiyanlar Yahudiydi." Hayretle başını salladı. "Yaşadıklarıyla başa çıkış tarzı yüzünden ona hayranım."

"Ona bakınca hayran olmamak elde değil."

"Ve ardımızda bıraktığımız tüm çılgınlığa."

"Şimdi inanasım geldi."

"Affet ve unut. Engelbertina'nın dediği bu."

"Affetmenin garip yani," dedim. "Kişinin gerçekten affedilmek için pişman olmuş gibi görünüp davranmak zorunda olmasıdır."

"Yaşananlar yüzünden Almanya'daki herkes çok pişman," dedi Gruen. "Yoksa öyle olduğuna inanmıyor musun?"

"Elbette ki üzgünüz," dedim. "Yenildiğimiz için üzgünüz. Şehirlerimiz harabeye döndüğü için üzgünüz. Ülkemiz dört ülkenin orduları tarafından işgal edildiği için üzgünüz. Askerlerimiz savaş suçlusu kabul edilip Landsberg'e tıkıldığı için üz-

günüz. Biz kaybettiğimiz için üzgünüz, Eric, başka bir şey için değil. Aksine dair hiçbir delil görmüyorum."

Gruen iç çekti. "Belki de haklısın," dedi.

Omuz silktim. "Ben ne bilirim ki? Alt tarafı bir dedektifim."

"Yapma," dedi gülümseyerek. "Kimin ne yaptığını ve kimin suçlu olduğunu tahmin edip haklı çıkman gerekmiyor mu?"

"İnsanlar polislerin haklı çıkmasını istemez," dedim. "Onlar rahiplerin haklı çıkmasını ister ya da hükümetin. Hatta arada bir avukatların. Ama polislerin haklı olmasını hiçbir zaman istemezler. O sadece kitaplardadır. Çoğu zaman bizim her konuda haksız olmamızı isterler. Sanırım bu sayede kendilerini üstün hissediyorlar. Üstelik Almanya her zaman haklı olan insanlarla dolu. Biraz haksız çıksak hiç fena olmaz."

Gruen'in keyfi kaçtı. Ona gülümseyerek şöyle dedim: "Ee, Eric sohbet etmek istediğini söylemiştin. Al sana sohbet."

23

Gruen'le çok iyi anlaştık. Kısa süre sonra onu sevmeye bile başladım. Uzun zamandır hiç arkadaşım olmamıştı. Kirsten'i çok özlememin nedenlerinden biri de buydu. Bir süre benim aşığım ve karım olmasına ek olarak en iyi arkadaşım olmuştu. Gruen'le konuşmaya başlayana kadar bir arkadaşa ne kadar ihtiyacım olduğunu anlayamamıştım. O adam beni anlamadığım bir şekilde olumlu etkiliyordu. Belki de bunun nedeni tekerlekli sandalyede olduğu halde neşesini korumayı başarabilmesiydi. En azından benden daha neşeliydi. Belki de sağlığı pekiyi olmasa da moralinin hâlâ yerinde olmasıydı – bazen yataktan çıkamayacak kadar hasta olduğu için Engelbertina'yla bir başıma kalıyordum. Kimi zaman, kendini yeterince iyi hissettiğinde, Henkell'le birlikte Partenkirchen'deki laboratuvara giderdi. Savaştan önce o da doktor olduğundan Henkell'e laboratuvarda yardım etmek hoşuna gidiyordu. Bu da Engelbertina ile yalnız kalmama neden oluyordu.

Kendimi iyi hissetmeye başlayınca Gruen'le birlikte dışarıya yürüyüşe çıkmaya başladık. Daha doğrusu bahçede onu tekerlekli sandalyesiyle bir süre gezdiriyordum. Henkell haklıymış. Mönch toparlanmak için ideal bir yerdi. Havası kantaron üzerindeki sabah çiyi kadar temizdi, dağın ve vadinin manzarası bir şekilde insanın beynine nüfuz ederek ona genel olarak olumlu yönde tesir ediyordu. Bir Alp çayırında hayat daha güzel görünüyordu, özellikle de Pullman sınıfı bir binada yaşayınca.

Bir gün dağ yamacındaki bir patikada Gruen'in tekerlekli sandalyesini iterken onun sandalyenin sapını tutan elime baktığını fark ettim.

"Yeni fark ettim," dedi.

"Neyi?" diye sordum.

"Serçe parmağın yok."

"Aslında var," dedim. "Ama bir zamanlar iki elimde de birer tane vardı."

"Bir de dedektif olacaksın," deyip kendi sol elini kaldırınca onun da, tıpkı benim gibi, serçe parmağı olmadığını gördüm. "Gözlem yeteneğin buraya kadarmış. Senin dedektif olduğundan bile şüphe etmeye başladım. Öyleysen bile pek de iyi olmadığın ortada. Sherlock Holmes, Doktor Watson'a ne demişti? Görüyorsun ama gözlem yapamıyorsun." Sırıtıp bıyığını burdu, anlaşılan beni şaşırtmak hoşuna gitmişti.

"Söylediklerinin tümüyle hikâye olduğunu sen de biliyorsun," dedim. "Buraya gelmemin ana nedeni zaten bu tür şeylerden uzaklaşmaktı. Benim yapmaya çalıştığım da bu."

"Bahane uydurma, Günther. Şimdi de hasta olduğunu ya da ona benzer bir şeyi öne sürecek-

sin. Serçe parmağımın olmadığını fark etmedin çünkü dayak yerken retinan hasar aldı gibisinden bir şey. Belki Engelbertina'nın sana hafiften âşık olduğunu da bu yüzden fark edemedin."

"Ne?" Tekerlekli sandalyeyi durdurdum, freni indirdim ve dönüp onun önüne geldim.

"Evet, gayet bariz." Gülümsedi. "Bir de kendine dedektif diyorsun."

"Hafiften âşık olmakla ne kastettin?"

"Sana çılgınlar gibi âşık olduğunu söylemiyorum," dedi. "Sadece birazcık." Piposunu çıkarıp doldurmaya başladı. "O bundan bahsetmedi. Ama nihayetinde onu çok iyi tanıyorum. O zavallının tüm yapabileceğinin hafiften âşık olmak olduğunu bilecek kadar." Cebinin üzerine vurdu. "Sanırım kibritleri evde bırakmışım. Ateşin var mı?"

"Delilin var mı?" Kibrit kutusunu ona attım.

"Artık düzgün bir dedektif gibi davranmak için geç kalmadın mı?" dedi. "Olan oldu." Pipoyu ancak iki kibritle yakabildikten sonra kutuyu tekrar bana attı. "Delil mi? Mesela sana bakışı. Sen ortalıkta olunca kız Rembrandt gibi. Gözleri sürekli seni takip ediyor. Seninle konuşurken sürekli saçıyla oynaması. Sen odadan çıkarken, sanki hemen seni özlemeye başlamış gibi dudaklarını ısırması. İyi dinle, Bernie, ben bu işaretleri bilirim. Hayatta iki konudan iyi anlarım. Kauçuk lastikler ve aşk. İster inan, ister inanma zamanında kadınlarla aram çok iyiydi. Tekerlekli sandalyede olabilirim ama kadınlarla ilgili bilgimi henüz kaybetmedim." Piposundan bir nefes çekip sırıttı. "Evet, senden biraz hoşlanıyor. Şaşırdın, değil mi? Aslında bende biraz şaşırdım ve aynı zaman-

da da kıskandım. İtiraf etmekte bir mahzur görmüyorum. Bir kadın güzel diye erkeğin iyisinden de anlaması gerekmiyor."

Güldüm. "Eğer yüzünde şu bulaşık teli olmasaydı belki de sana âşık olurdu," dedim.

Düşünceli bir ifadeyle sakalına dokundu. "Sence kessem mi?"

"Senin yerinde olsam sakalımı bir çuvalın içine taşla birlikte koyup en derin nehre atardım. Hiç değilse zavallının çektiği acıya son vermiş olurdun."

"Ama ben sakalımı seviyorum," dedi. "Uzaması çok zaman aldı."

"Ödül kabağının büyümesi de öyle. Ama o yüzden birini yatağına almaya kalkmadın, değil mi?"

"Muhtemelen haklısın," dedi her zamanki olumlu tavrıyla. "Gerçi benle ilgilenmemesinin sakaldan başka nedeni olduğunu düşünmüyor değilim. Kim bilir belki de savaşta sadece bacaklarımı kullanmayı kaybetmediğim içindir."

"Nasıl oldu?"

"Aslında anlatacak çok şey yok. Zırh delici merminin nasıl çalıştığını sen de bilirsin. Sert bir çelik mermiye yerleştirilmiş yekpare manganez çekirdek. Patlayıcı madde taşımaz. Manganez çekirdek tank zırhını kinetik enerjiyi kullanarak deler ve ardından tankın içerisinde kauçuk bir top gibi sekerek sonunda durana kadar denk geldiği her şeyi öldürür ya da mahveder. Basit ama etkili. Tank mürettebatından tek sağ kalan bendim. Aslında sağ kalacağımı hiç zannetmiyordum. Hayatımı kurtaran Heinrich oldu. O doktor olmasaydı ben de burada olmazdım."

"İkiniz nasıl tanıştınız?"

"Savaş öncesinden tanışıyorduk," dedi. "1928'de Frankfurt'taki tıp fakültesinde tanıştık. Doğduğum yer olan Viyana'da okuyacaktım ama aceleyle orayı terk etmek zorunda kaldım. Ayrılmam gereken bir kız vardı. Bilirsin böyle şeyleri, pek hoş değildir ama yine de olur. Okuldan sonra bir süre Batı Afrika'daki bir hastanede çalıştım. Sonra da Bremen'de. Savaş başladığında ne ben ne de Heinrich ne yazık ki hayat kurtarmakla pek ilgilenmedik. O yüzden Waffen-SS'e katıldık. Heinrich tanklarla ilgiliydi – zaten motoru olan her şeye meraklıdır. Ben de ona uydum diyelim. Ailem bu tercihimden hiç hoşlanmadı. Hitler'i ve Nazileri sevmezlerdi. Babam öldü ama annem savaştan beridir benimle konuşmuyor. Neyse savaşın sonuna kadar her şey bizim için yolunda gitti. Sonra da vuruldum. Hepsi bu. Hikâyem bundan ibaret. Ne madalya var ne itibar. Üstelik pişman da değilim. Aslında hak ettim sayılır. Bir keresinde çok kötü bir şey yaptım. Terk ettiğim hamile kızdan da bahsetmiyorum. SS'deyken Fransa ve Hollanda'da ne zaman canımız istediyse insanları öldürdük."

"Hepimiz gurur duymadığımız şeyler yaptık," dedim.

"Belki," dedi. "Kimi zaman tüm bunların yaşandığına inanmakta bile zorlanıyorum."

"Bu sadece savaşla barış arasındaki fark hepsi bu," dedim. "Savaş öldürmeyi normal ve gerekli gösteriyor. Barıştaysa öyle görmüyoruz. Barış zamanında herkes eğer birini öldürürsen halının üzerinde leke kalacağından korkuyor. Halı üzerindeki bu lekeden endişe etmek ve bunun bir

önemi olup olmaması savaşla barış arasındaki temel farktır." Sigaramdan bir nefes çektim. "Tolstoy seviyesinde değil ama uğraşıyorum."

"Hayır, güzelmiş," dedi. "Öncelikle Tolstoy'dan çok daha kısa. Bu aralar otobüs biletinden daha uzun bir şey okumaya kalktım mı uyuyorum. Seni sevdim, Bernie. Engelbertina hakkında nasihat verecek kadar sevdim."

"Ben de seni sevdim, Eric. Ama onu kız kardeşin gibi gördüğün için benden ondan uzak durmamı istemene gerek yok. İster inan, ister inanma ben fırsatlardan istifade etmeyi seven birisi değilim."

"Durum farklı," dedi. "Eğer göbek adın Svengali olsa ve Engelbertina da Regina Palace Otel'de şarkı söylemek istese bile ondan yararlanmaya kalkamazdın. Bu işten asıl yararlanacak odur inan bana. Asıl dikkatli olması gereken sensin. Eğer onun piyano taburesine oturmasına izin verirsen seni Steinway gibi çalar. Bazen çalınmak da eğlencelidir. Ama ancak bildiğinde ve umursamadığında. Şimdiden seni ikaz ediyorum ki ona kapılmayasın. Özellikle vurguluyorum: Evlenmeye müsait bir tip değildir." Piposunu ağzından alıp dikkatle inceledi. Kibritleri ona tekrar attım. "Aslında zaten evli."

"Anladım," dedim. "Kocası da kampta kaybolmuştur."

"Hayır, alakası yok. Oberamergau'da görevli bir Amerikan askeriyle evli. Onunla evlendi ve adam ortadan kayboldu. Muhtemelen kaçtı. Hem ondan hem de ordudan. Eğer kocasını araması için seni ikna etmesine izin verirsen büyük hata

yaparsın. Adamdan fayda yok ve ortaya çıkmaması daha hayırlı olur."

"Aslında bu onun vereceği bir karar değil mi? O yetişkin bir kız."

"Evet, fark ettiğini fark ettim," dedi. "Dilediğin gibi yap dedektif ama sakın uyarmadı deme."

Sigaramı attıktan sonra sandalyenin frenini kaldırdım. "Sıkı tutun," dedim. "Sarışınlardan ve kayıp kocalardan bıkkınlık geldi. Kayıp bir kocayı aramak bana parmağıma mal oldu. Pavlov'un köpeği gibi bu yönde eğitilmeye çok yatkınım. Ev kadınının biri kocasının kâğıt oyunundan gelmediğini söyleyip gidip bakabilir miyim diye sorar ve ben de bir çift beton bahçe eldiveni ya da zırh bulmaya çalışırım." Başımı iki yana salladım. "Yaşlanıyorum, Eric. Sopa yediğimde eskiden olduğu kadar yukarı zıplayamıyorum."

Gruen'i eve geri götürdüm. Yorgun hissettiğinden yattı ve ben de odama gittim. Çok geçmeden kapım çaldı. Gelen Engelbertina'ydı. Elinde bir silah vardı. Bir Mavzer. Fareden daha büyük şeylere ateş etmek için yapılmıştı ve neyse ki bana doğrultulmamıştı.

"Acaba benim için buna göz kulak olabilir misin," dedi.

"Sakın birini öldürdüğünü söyleme."

"Hayır, ama korkarım ki Eric bununla kendini öldürecek. Bu onun silahı ve kimi zaman bunalıma giriyor. Hem de bunu kendi üzerinde kullanacak kadar. Güvenli bir yerde olmasının iyi olacağını düşündüm."

"O bir yetişkin," dedikten sonra silahı ondan alıp emniyetini kontrol ettim. Emniyetin açık ol-

duğunu görünce kapattım. "Kendi silahına bakacak haldedir. Üstelik bana hiç de intihar edecekmiş gibi gelmedi."

"O neşeli halleri hep rol," dedi. "Gerçek ruh hali öyle değil. Bak önce silahı atmayı düşündüm ama sonra iyi bir fikir olmadığına karar verdim. Birisi onu bulabilir ve bir kaza olabilirdi. Sonra senin dedektif olarak ne yapacağını bileceğini düşündüm." Aceleyle elimi tuttu. "Lütfen. Eğer onu senden istemek zorunda kalırsa önce birisiyle konuşmadan hiçbir şey yapamayacak demektir."

"Tamam," dedim. Gittikten sonra silahı banyodaki boylerin arkasına sakladım.

Her zamanki gibi mutfakta lezzetli bir şeyler pişiyordu. Acaba yemekte ne var diye düşündüm. Sonra da Gruen'in Engelbertina hakkında söylediklerinin doğru olup olmadığını merak ettim. Bu konudaki şüphelerimin ortadan kalkması için fazla beklemem gerekmeyecekti.

24

Belli aralıklarla Engelbertina benim ateşimi ölçer, bana penisilin verir ve kesik parmağımın yerini bir çocuğun hasta tavşanına göstereceği bir ihtimamla kontrol ederdi. Orayı öptüğü zaman onun olması gerektiğinden daha fazlasını beklediğini anladım. Ona hayat hikâyesini hiç sormadım. Ne zaman anlatmak isterse o zaman kendisinin anlatması gerektiğine karar verdim. Günün birinde parmağımı önceden belirttiğim ihtimamla kontrol ederken anlatmaya başladı:

"Avusturyalıyım," dedi. "Bunu sana daha önce söylemiş miydim? Hayır, zannetmem. Bazen Kanadalı olduğumu söylüyorum. Bunun nedeni Kanadalı olmam değil de Kanada'nın hayatımı kurtarmış olması. Ülkeyi kastetmiyorum. Biz kızların –toplamda beş yüz kadardık– gazla öldürülmeye gelen mahkûmların eşyalarını topladığımız Auschwitz'deki tasnif alanlarından birine Kanada denirdi." Sakin sıradan bir fabrika işinden bahseder

gibi soğukkanlılıkla anlatıyordu. "Kanada'da yiyecekler daha iyiydi, elbiseler daha güzeldi ve yeterince uyuyabiliyorduk. Hatta saçlarımızı uzatmamıza bile izin verdiler.

"Auschwitz'e 1942'de gittim. Önce tarlada çalıştım ve çok zordu. Eğer öyle çalışmaya devam etseydim muhtemelen ölürdüm. O iş ellerimi de mahvetti. 1943'te Kanada'ya gittim. Orası da tatil kampı sayılmazdı. Kötü şeyler olmaya devam etti. Oradayken SS'ler bana üç kez tecavüz etti." Omuz silkti. "İlk seferi en kötüsüydü. Sonrasında beni dövdü. Suçluluk hissettiği için sanırım. Ama istese beni rahatça öldürebilirdi ki kimi zaman kızın birine söylemesinden çekindikleri için bunu yaptıkları da oluyordu. İkinci ve üçüncüsünde direnmedim o yüzden tecavüz denebilir mi bilmiyorum. İstemedim ama canımın yanmasını da istememiştim. Üçüncüsünde keyif bile almaya çalıştım ki bu büyük hata oldu. Çünkü o yıl kampa bir genelev açıldığında birisi beni hatırladı ve fahişe olarak oraya gönderildim.

"Oraya kimse genelev demiyordu. Biz de o sırada kendimizi fahişe olarak görmüyorduk. Sadece hayatta kalmak için işimizi yapıyorduk. Orası sadece Blok Yirmi Dörttü ve bize nispeten daha iyi davranıyorlardı. Temiz elbiselerimiz, duşlarımız vardı ve egzersiz yapıp sağlık hizmeti alabiliyorduk. Parfüm bile veriyorlardı. Bir yıl boyunca leş gibi ter koktuktan sonra tekrar güzel kokmanın nasıl bir şey olduğunu anlatamam. Seviştiğimiz erkekler SS değildi. Onlara izin verilmiyordu. Bazıları şansını denese de çoğu sadece biz sevişirken kapılardaki deliklerden bakmakla

yetiniyordu. Auschwitz itfaiyesinden bir arkadaşım oldu. Bana çok kibar davranan bir Çekti. Sıcak bir günde gizlice itfaiyenin yüzme havuzuna girmemi bile sağladı. Üzerimde hiçbir şey yoktu. Çıplak vücudumda güneşi hissetmenin ne harika bir duygu olduğunu hatırlıyorum. Erkekler de çok kibardı. Hepsi bana çok yüce ve kutsal bir nesneymişim gibi davranıyorlardı. Sanki hayatımın en mutlu anlarını yaşıyordum. Adam Katolik'ti ve bir rahibin huzurunda gizlice evlendik.

"Ekim 1944'te kampta bir ayaklanma çıkana kadar bizim için her şey yolunda gitti. Arkadaşım da ayaklanmaya dâhil oldu ve asıldı. Ardından Kızıl Ordunun birkaç kilometre yaklaşması üzerine bizi kamptan çıkardılar. O yürüyüş o tarihe kadar yaşadığım her şeyden daha beterdi. İnsanlar kara yığılıp kaldı ve düştükleri yerde vuruldular. Sonunda üst üste trenlere bindirildik ve Auschwitz'den beter ve tarif edemeyeceğim kadar kötü olan Bergen-Belsen'e götürüldük. İlk olarak yiyecek yoktu. Hiçbir şey. İki ay aç kaldık. Blok yirmi dörtte o kadar iyi beslenmemiş olsaydım Belsen'de öleceğim kesindi. Nisan 1945'te İngilizler kampı kurtardığında sadece otuz dört kiloydum. Ama hayattaydım ve önemli olan da buydu. Bununla kıyaslandığında başka hiçbir şeyin önemi kalmıyor, değil mi?"

"Kesinlikle öyle," dedim.

Omuz silkti. "Böyle şeyler oluyor. Auschwitz'de dört yüz on altı kez seviştim. Tek tek saydım böylece hayatta kalmanın bana neye mal olduğunu öğrenmek istedim. Hayatta kaldığım için kendimle gurur duyuyorum. Sana bunu o yüzden

anlatıyorum ayrıca Nasyonal Sosyalizm adına Yahudilere, komünistlere, homoseksüellere ve Çingenelere neler yapıldığını herkesin bilmesini istiyorum. Ayrıca senden hoşlandım ve eğer olur da benimle yatmak istersen öncesinde tüm bu gerçekleri bilmeni istiyorum. Savaştan sonra bir Ami'yle evlendim. Ne tür bir kadın olduğumu öğrenince kaçtı. Eric bunun beni rahatsız ettiğini zannediyor ama aslında etmiyor. Üstelik kaç erkekle yattığımın neden bir önemi olsun ki? Hiç kimseyi öldürmedim. Bence öyle bir şeyin hissettirdiği suçluluk duygusu çok daha ağır. Eric mesela. Alman ordu ambulansında öldürülen Almanlara karşılık bazı Fransız partizanları öldürmüş. Onun durumunda olmak istemezdim. Sanırım cinayetinki kadar büyük bir vicdan azabı benim yaşadıklarımın hatırasına göre çok daha kötü. Sence de öyle değil mi?"

"Evet," dedim. "Bence de öyle."

Parmaklarımla yüzüne dokundum. Çenesinde yara izi yoktu ama içindeki yara izlerini düşünmeden edemedim. En azından dört yüz tane olmalıydılar. Onun yaşadıkları yanında benimkiler sıradan kalsa da sıradan olmadıklarını biliyordum. Cihan Harbi sırasında da görev yaptığım için muhtemelen ondan daha hazırlıklıydım. Bazı erkekler –evlendiği Ami gibi– onun bana anlattığı şeylerden rahatsız olabilirdi. Ben olmazdım. Belki de rahatsız olsam benim için daha iyi olurdu. Ama söyledikleri onunla ortak bir noktamız olduğunu anlamamı sağladı.

Engelbertina elimdeki kesiğe merhem sürmeyi bitirdi ve daha sonra üzerini bandaj ve bantla ka-

pattı. "Neyse artık her şeyi ve fahişe gibi davranmayı nereden öğrendiğimi biliyorsun," dedi. "Bu elimde değil. Bir erkekten hoşlandım mı onunla yatarım. Bu kadar basit. Senden hoşlandım, Bernie. Hem de çok."

Bundan daha doğrudan teklifler de duymuştum ama ancak rüyamda. Dürüst olmak gerekirse Lotte Lenya ya da Fanny Blankers-Koen'e benzeseydi onu daha acımasızca yargılardım. Ama Üç Tanrıça'nın hepsi bir arada Helenistik erotik şovuna benzediği için benimle oynamasına izin vereceğimden dolayı memnundum. Eğer niyeti varsa beni bir Steinway gibi çalabilirdi. Üstelik bir kadın şaşkınlık ve merak harici bir duyguyla bana bakmayalı uzun zaman olmuştu. O yüzden o gece geç saatlerde, Gruen uykudayken ve Henkell de Münih'teki hastanedeyken, farklı türde bir şifa için odama geldi. Sonraki on gün boyunca da benim iyileşme sürecim ikimizi de tatmin etti. En azından beni ettiği kesindi.

Uzun bir aradan sonra sevişince insan kendisini garip hissediyordu. Sanki tekrar insan ırkının bir parçası olmuş gibiydim. Gördüm ki bu şeylerden ikisini daha önce yapmamıştım. Ama ne olduklarını bilmemeye alışıktım. Karanlıkta durmak bir dedektif için mesleki bir tehlikedir. Vaka çözüme kavuştuğunda bile hâlâ pek çok şeyi bilmezsiniz. Britta Warzok söz konusu olduğunda neyi bilip bilmediğimden kesinlikle emin olamıyordum. Ücretimi fazlasıyla ödedikleri doğruydu. Ama pek çok şey açıklığa kavuşmadan kaldı. Günün birinde telefon numarasını hatırlamayı başardım ve onu arayıp aklımı kurcalayan şeyle-

ri doğrudan sormaya karar verdim. Mesela Peder Gotovina'yı nereden tanıdığı gibi. Ayrıca o sırada ödediği bin markın ne kadar zor kazanıldığını da öğrenmiş olduğunu zannediyordum. Sonuç olarak Engelbertina banyoda Gruen'e yardım ederken telefonu açıp hatırladığım telefonu çevirdim.

Hizmetçinin sesini tanıdım. Siyah elbiseli Wallace Beery. Hanımıyla konuşmak istediğimi söylediğimde zaten temkinli olan ses tonu, sanki romantik bir akşam yemeğinden sonra benim evime gitmeyi teklif etmişim gibi, birden daha da sertleşti. "Neyim?" diye gürledi.

"Hanımızı," dedim. "Frau Warzok."

"Frau Warzok mu?" Öfke küçümsemeye döndü. "O benim hanımım değil."

"Peki, kim öyleyse?"

"Bu seni hiç ilgilendirmez," dedi.

"Bakın," dedim çaresizce. "Ben dedektifim. O yüzden beni ilgilendirir."

"Dedektif mi? Öyle mi?" Küçümseme hız kesmeden devam etti.

"Burada kimin oturduğunu bilmiyorsan sen nasıl dedektifsin?"

Haklıydı. Sanki lafın sahibi Kazıklı Voyvodaymış gibi söyledikleri içime işledi.

"Birkaç hafta önce de sizi aramıştım. Size adımı ve numaramı verdim ve Frau Warzok'tan beni aramasını istedim. O da beni aradığına göre siz ikinizin en azından birbirinizi tanıdığınızı varsayıyorum. Bir şey daha var. Bir polisin görevini yerine getirmesine mani olmak suçtur," dedim. Aslında polis olduğumu söylememiştim ki bu da bir suçtu.

"Bir dakika lütfen." Telefonu bir yere bıraktı. Sanki birisi ksilofonda bas notaya basmış gibi bir ses çıktı. Hışırtı sesleri duydum ve bir zaman sonra nihayet birisi ahizeyi eline aldı. Ses çok düzgün konuşan bir adama aitti. Kısmen tanımıştım ama nereden?

"Kimsiniz," diye sordu ses.

"İsmim Bernhard Günther," dedim. "Dedektifim. Frau Warzok müşterimdir. Onunla temas kurabilmem için bana bu numarayı verdi."

"Frau Warzok burada oturmuyor," dedi adam. Soğuk ama kibar biriydi. "Burada hiç oturmadı. Münih'te olduğu sırada bir süre ona gelen mesajları biz aldık. Ama artık evine döndüğünü zannediyorum."

"Ah? Evi nerede?"

"Viyana'da" dedi.

"Ona erişebileceğim bir telefon numarası var mı?"

"Hayır, ama adresi var," dedi. "Size söylememi ister misiniz?"

"Lütfen."

Diğer bir uzun bekleyiş oldu ve bu zaman zarfında sanırım adam adresi aradı. Sonunda "Horlgasse kırk iki," dedi. "Daire üç. Dokuzuncu Bölge."

"Teşekkürler Herr...? Bu arada siz kimsiniz, uşak mı? Hizmetçinin müsabaka rakibi mi? Bu adresin gerçek olduğunu nasıl bilebilirim? Belki sadece beni başınızdan atmak için uydurdunuz."

"Size söyleyebileceğim her şeyi söyledim," dedi. "Gerçekten."

"Dinle birader işin içinde para var. Çok para. Frau Warzok bir mirasın takibi için beni tuttu. Eğer ona bir mesaj ulaştıramazsam paramı alamam. Eğer bana bilgi verirsen alacağım paranın onda birini sana veririm. Mesela..."

"Hoşça kalın," dedi ses. "Lütfen bir daha aramayın."

Telefon kapandı. Tekrar aradım. Başka ne yapabilirdim ki? Bu sefer açan olmadı. Bir dahaki sefere santral bana numaranın kullanım dışı olduğunu söyledi. Böylece başlamış olduğum noktaya geri döndüm.

Hâlâ Britta Warzok'un yüzüme kum attığını ve benim içim tam bir yabancı olduğunu düşünürken banyodan başka bir yabancı çıkageldi. Her zamanki gibi Engelbertina tarafından itilen Gruen'in tekerlekli sandalyesinde oturuyordu, Wallace Beery ve arkadaşı ile yaptığım konuşmadan dolayı kafam zaten allak bullak olduğundan ancak birkaç saniye sonra bu yabancının Eric Gruen olduğunu anladım.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu sinek kaydı yüzünü sıvazlarken.

"Sakalını kesmişsin," dedim aptal gibi.

"Engelbertina kesti," dedi. "Nasıl olmuş?"

"Sakalsız çok daha iyi görünüyorsun," dedi Engelbertina.

"Senin ne düşündüğünü biliyorum," dedi. "Ben Bernie'ye soruyorum."

Omuz silktim. "Sakalsız çok daha iyi görünüyorsun," dedim.

"Daha genç," diye ekledi Engelbertina. "Genç ve yakışıklı."

"Laf olsun diye söylüyorsun," dedi.

"Hayır, doğru," dedi Engelbertina. "Öyle değil mi, Bernie?"

Başımı salladım ve yüzünü daha iyi incelemeye başladım. Yüzünde tanıdık bir şey vardı. Kırık burun, hırçın çene, gergin ağız ve pürüzsüz alın. "Daha mı genç? Evet, sanırım öyle. Ama tam tarif edemediğim başka bir şey daha var." Başımı iki yana salladım. "Bilmiyorum. Belki de sen haklısın, Eric. Biz daha önce görüşmüş olabiliriz. Yüzündeki şu kıl yumağından kurtulunca bana daha tanıdık gelmeye başladın."

"Öyle mi?" Şimdi sanki kendinden emin değilmiş gibi konuşmaya başlamıştı.

Sabrı tükenen Engelbertina konuştu. "Görmüyor musunuz?" dedi. "İkiniz de aptalsınız. Farkında değil misiniz? Kardeş gibi birbirinize benziyorsunuz. Evet, kardeş gibi."

Gruen ve ben birbirimize baktık ve o anda haklı olduğunu anladık. Birbirimize benziyorduk. Kadın yine de bir el aynası getirip ikimizi de eğilip aynaya bakmaya zorladı. "Birbirinize baktığınızda kendinizi görmüş gibi oluyorsunuzdur," dedi muzaffer bir edayla.

"Hep bir abim olsun istemiştim," dedi Gruen.

"Abi mi?" diye sordum.

"Ama doğru" diye ısrar edip piposunu doldurmaya başladı. "Benim yaşlı halime benziyorsun. Biraz daha beyaz ve yıpranmış halime. Daha inatçı ve biraz daha kaba. Sanırım zekân da benden geri. Belki de sadece biraz dalgınsın. Şapkasını bıraktığı yeri hatırlayamayanlar gibi."

"Senden yetmiş santim daha uzun olduğumu söylemeyi unuttun," dedim.

Dik dik bana bakıp sırıttı ve piposunu yaktı. "Tekrar düşündüm de daha az zeki olduğunda haklıyım. Belki biraz da aptalsın. Aptal dedektif."

Britta Warzok'u ve onun eğer Peder Gotovina'nın Yoldaşlıkla bağlantısı olduğunu biliyorsa beni tutmasının ne kadar mantıksız olacağını düşündüm. Bunun tek açıklaması başından beri olup biteni bilmesiydi ve ben de bunu göremeyecek kadar aptaldım. Aptal dedektif. Hoş bir cümle. Sanki doğru çıkması an meseleymiş gibi.

25

Ertesi gün Heinrich Henkell hafta sonu için geldi ve doğruca laboratuvara gideceğini söyledi. Gruen pekiyi hissetmediğinden yataktan çıkmadığı için Henkell onunla gitmemi istedi.

"Zaten," dedi onunla gitmem için ilave bir neden sunmak istermiş gibi. "Garmisch-Partenkirchen'de pek bir şey görmedin, değil mi, Bernie?" "Hayır, henüz değil."

"Öyleyse benimle birlikte gel. Buradan biraz ayrılmak sana iyi gelir."

Arabayla dağdan aşağı yavaşça inmeye başladık ve bir virajda raylara paralel uzanan yoldan karşıya geçen küçük bir sığır sürüsüne denk geldik. Biraz sonra Henkell rayların Garmisch-Partenkirchen için ne kadar önemli olduğunu açıklamaya başladı.

"Raylar iki eski şehri birbirinden ayırıyor," dedi. "Solumuzda ve rayların doğusunda kalan Garmisch biraz daha moderndir. Bunun bir nede-

ni de Olimpiyat kayak stadının orada olmasıdır. Rayların batısındaki Partenkirschen biraz daha eskidir. Ayrıca Ami'lerin çoğu da orada kalır."

Zugspitzstrasse üzerinden Bahnhofstrasse'ye doğru giderken "hava boyası" denen şeyle boyanmış ve Münih'teki ünlü rokoko kiliselerin cephelerini andıran evlerin cephelerini işaret etti. Garmisch-Partenkirschen'de o kadar çok Katolik vardı ki Papa'nın burada dağ evi var zannederdiniz. Ama şehir aynı zamanda müreffeh görünüyordu ve nedenini anlamak da zor değildi. Sanki savaş yeni sona ermiş gibi her yer Amerikalı kaynıyordu. Yollardaki araçların çoğu cip ya da Amerikan askeri kamyonlarıydı ve her iki binadan birinde Amerikan bayrağı asılıydı. Hâlâ Almanya'da olduğumuza inanmak zor geliyordu.

"Tanrım, şuna bak," dedim heyecanla. "Sonunda el koydukları binaların üzerine Mickey Mouse çizmeye başlayacaklar."

"O kadar da kötü değil," dedi Henkell. "Biliyorsun iyi niyetliler."

"Engizisyon da öyleydi," dedim. "Bakkala çek. Sigara alayım."

"Seni sigara içme konusunda ikaz etmedim mi?" dedi ama yine de bakkala yanaştı.

"Havanın böyle temiz olduğu bir yerde ne zararı olacak ki?" dedim.

Arabadan çıkıp bakkala girdim. Sigara aldıktan sonra bakkalda aşağı yukarı yürüdüm çünkü tekrar normal bir insan gibi davranmak iyi gelmişti. Bakkalcı dikkatle beni süzdü.

"Başka bir şey var mıydı?" diye sordu piposunun sapıyla beni işaret ederek.

"Hayır, sadece bakıyordum," dedim.

Piposunu tekrar ağzına koydu ve alpyıldızı, çınar yaprağı ve Bavyera mavi beyaz kurdelesiyle süslü ayakkabılarının üzerinde ileri geri sallandı. Gördüğüm en Alman ayakkabılar olabilmeleri için bir Blue Max ve Demir Haçları eksikti. "Burası müze değil bakkal," dedi.

"Bunu fark etmen güzel," deyip çabucak, kapıdaki çanların sesi kulağımda dışarı çıktım.

"Burası kışın bir hoş bir yer olur," dedim arabaya geri döndüğümde Henkell'e. "Ahali soğuk bir yaba kadar misafirperver."

"Alıştın mı cana yakın olduklarını görürsün," dedi.

"İlginç. Köpekleri seni ısırdıktan sonra sahipleri de aynı şeyi söyler."

Partenkirchen'in güneybatısından Zugspitze'nin eteklerine doğru devam edip Post Hotel'i, Amerikan Orduevini, General Patton Hotel'i, Amerikan Güneybatı Saha Komutanlığını ve Yeşil Ok Kayak Kulübünü geçtik. Colorado, Denver'da olsam da manzara farklı olmazdı. Denver'a hiç gitmemiştim ama Partenkirschen'den farklı olacağını zannetmiyordum. Vatanperver, tesir altında, aşırı süslü, dostane bir şekilde hasmane ve nihayetinde biraz saçma.

Henkell tipik Alp evlerinin bulunduğu bir sokaktan geçip ahşap bir balkonla çevrili ve bir uçak gemisinin güvertesi kadar büyük çatısı olan iki katlı beyaz stükko bir villanın garaj yoluna park etti. Duvarda olimpiyatlara katılan Alman kayakçısının freskosu vardı. Alman olduğunu anlamıştım çünkü sağ eli bir şeylere uzanıyordu

ama birisi elinin ve bileğinin üzerini boyadığı için neye uzandığını kestirmek imkânsızdı. Belki de Almanlar ancak şimdi bu kayakçının elinin neye uzandığını anlamışlardı. Garmisch-Partenkirschen'deki her şey Sam Amca ve onun sağladığı refaha öylesine bağlıydı ki Adolf Amca'nın bir zamanlar burada olduğuna inanmak çok zordu.

Mercedes'ten çıktım ve başımı kaldırıp taştan bir dalga gibi evlerin üzerinde dikilen Zugspitze'ye baktım. Jeologlar için tam bir cennet olmalıydı.

Silah sesleri duyunca irkildim, biraz da sindim ve ardından dönüp baktım. Henkell güldü. "Ami'ler nehrin diğer tarafında atıcılık yapıyor," deyip ön kapıya yürüdü. "Burada gördüğün her şeye Amerikalılar el koydu. Burayı iş için kullanmama izin verdiler. Ama savaştan önce burası Maximilianstrasse'deki yerel hastaneye bağlı bir fen laboratuvarıydı."

"Hastanenin artık laboratuvara ihtiyacı yok mu?"

"Savaştan sonra hastaneyi iyileşmesi imkânsız Alman savaş esirlerini yatırmak için hapishanenin reviri olarak kullandılar," dedi kapının anahtarını ararken.

"Hastalıkları neydi?"

"Zavallıların çoğu psikiyatrik vakalardı," dedi. "Mermi şoku türünden şeyler. Benim uzmanlık alanım değil. Çoğu bulaşıcı menenjit yüzünden öldü. Kalanları da altı ay önce Münih'teki hastaneye sevk ettiler. Hastane şimdi Amerikalı askerler için bir rehabilitasyon merkezine çevrildi."

Kapıyı açtı ve içeri girdi. Bense olduğum yerde durmuş caddenin karşısındaki arabaya bakıyor-

dum. O arabayı daha önce de görmüştüm. İki kapılı güzel bir Buick Roadmaster. Beyaz jantlı, parlak yeşil, arka tamponu Alp yamaçları kadar büyük ve ön ızgarası bir dişçinin en sevdiği hastası gibi.

Henkell'in peşinden içeri girdim ve bariz şekilde sıcak dar bir koridorda yürümeye başladık. Duvarlarda kış Olimpiyat sporcularının resimleri vardı – Maxi Herber, Ernst Baier, Olimpiyat yeminini ederken Willy Bognor ve Valhalla'ya gittiklerini zanneden birkaç kayakla atlama sporcusu. Evin içi, bir çift ıslak bahçe eldiveni gibi kimyasal bir şeylere ek olarak bitkisel ve çürümüş bir şeyler de kokuyordu.

"Kapıyı kapat," diye bağırdı Henkell. "Burayı sıcak tutmak zorundayız."

Kapıyı kapamak için döndüğümde sesler duydum ve tekrar döndüğümde koridorda tanıdığım birini gördüm. Bu Dachau'daki arka bahçemi kazan Amerikalıydı.

"Bak sen, bu ilkeleri olan kraut değil mi?" dedi.

"Senden duyunca iltifat gibi gelmiyor," dedim. "Bu aralar hiç Yahudi altını çaldın mı?"

Sırıttı. "Bu yakınlarda yok. İşler kesat sayılır. Ya sen, otel işi nasıl gidiyor?" Cevabımı beklemeden ve gözlerini benden ayırmadan başını yana çevirip omzunun üzerinden "Hey, Heinrich. Bu krautu nereden buldun ve burada ne işi var?" diye bağırdı.

"Demiştim." Henkell koridora döndü. "Hastanede tanıştığım adam bu."

"Yani konuştuğun dedektif *bu* mu?"

"Evet," dedi Henkell. "Siz birbirinizi tanıyor musunuz?"

Amerikalı farklı bir spor ceket giyiyordu. Bu seferki gri ve kaşmirdi. Gri bir gömlek, gri fanila, bir çift siyah ayakkabı giyiyor ve gri yün kravat takıyordu. Gözlükleri de farklıydı ve bu seferkiler kaplumbağa kabuğundandı. Ama hâlâ sınıftaki en zeki öğrenci gibi görünüyordu.

"Önceki yaşantımda otel işletirken," dedim.

"Otelin mi vardı?"

Henkell sanki olacak iş değilmiş gibi baktı ki aslında haklıydı.

"Tahmin et neredeydi?" dedi Amerikalı alaycı bir tavırla. "Dachau'da, eski kamptan bir kilometre uzakta." Kahkahayla güldü. "Tanrım, cenaze evinde kaplıca açmaya benziyor."

"Sen ve arkadaşların için çok bile," dedim. "Amatör dişçi."

Henkell güldü. "Wolfram Romberg'i mi kastediyor?" diye sordu Amerikalıya.

"Wolfram Romberg'i kastediyor," dedi Amerikalı.

Henkell yanıma gelip elini omzuma koydu. "Binbaşı Jacobs Merkezi İstihbarat Ajansı için çalışıyor," deyip beni diğer odaya götürdü.

"Nedendir bilinmez ben de onu ordu vaizi zannetmemiştim," dedim.

"Eric ve benim yakın dostumdur. Çok yakın. CIA bu binayı sağladı ve araştırmamıza da para desteğinde bulunuyor."

"Ama ne yapsak bir türlü yaranamıyoruz," dedi Jacobs imalı bir şekilde.

"Tıbbi araştırmalar pahalıdır," dedi Henkell.

Tertipli, profesyonel ve tıbbi görünümlü bir ofise gittik. Yerde büyük bir dosya dolabı. İçin-

de onlarca kitap ve üzerinde bir insan kafatası olan bir Biedermeier kitaplık. Duvarda Başkan Truman'ın resminin yanında bir ecza dolabı. Bir Art Deco tepsinin üzerinde farklı likör şişeleri ve mikserler. Üzerlerine ağırlık olarak konmuş diğer bir kafatasının altındaki yarım metre yüksekliğindeki evraklar ve not defterlerinin üzerinde durduğu bir rokoko ceviz yazı masası. Dört ya da beş kiraz ağacı ahşabından sandalye. Ve küçük bir plakada Alexander Fleming olduğunun yazılı olduğu tunç bir büst. Henkell bir cam sürgülü kapıdan tam teşekküllü laboratuvarı işaret etti.

"Mikroskoplar, santrifüjler, spektrometreler, vakum aletleri hepsi çok pahalı," dedi. "Binbaşı devam edebilmemiz için kimi zaman gayri resmi para kaynakları bulmak zorunda kalıyor. Buna Oberscharführer Romberg ve onun Dachau birikimi de dâhil."

"Doğru," diye gürledi Jacobs. Ağ perdeyi açıp pencereden kuşkuyla villanın arka bahçesine baktı. Bir çift kuş gürültülü bir kavgaya başlamıştı. Tabiatın kendisini yönetme tarzıyla ilgili çok şey söylenebilirdi. Jacobs'a da vurabilsem aslında çok hoş olurdu.

Gülümsedim. "Binbaşının bu fakir insanlardan çalınanlarla ne yaptığı beni ilgilendirmez."

"Çok doğru söyledin, kraut," dedi Jacobs.

"Heinrich tam olarak ne üzerine çalışıyorsun?" diye sordum.

Jacobs, Henkell'e baktı. "Tanrı aşkına sakın ona söyleme," dedi.

"Nedenmiş?" diye sordu Henkell.

"Bu adam hakkında hiçbir şey bilmiyorsun," dedi. "Ayrıca Eric'le birlikte Amerikan hükümeti adına çalıştığını unuttun mu? Gizli kelimesini kullanırdım ama sizin o kelimeyi hecelemeyi bildiğinizden bile şüpheliyim."

"Evimde kalıyor," dedi Henkell. "Bernie'ye güvenirim."

"Bunun hâlâ niye olduğunu çözmeye çalışıyorum," dedi Jacobs. "Yoksa sadece SS meselesi mi? Eski silah arkadaşları gibi bir şey mi?"

Aslında bunu hâlâ ben de düşünüyordum.

"Sana nedenini söyledim," dedi Henkell. "Eric çok yalnız ve kimi zaman intihara meyledebiliyor."

"Tanrım, keşke Eric kadar yalnız olabilseydim," diye söylendi Jacobs. "Ona bakan kadın, adı Engelbertina mıydı neydi? O yanındayken bir insan nasıl yalnızlık çekebilir?"

"Haksız sayılmaz," dedim.

"Gördün mü? Kraut bile benle hemfikir," dedi Jacobs.

"Şu kelimeyi kullanmasan iyi olur," dedi Henkell.

"Krautu mu? Nesi var ki?"

"Benim sana kike ya da yid* demem gibi bir şey," dedi Henkell.

"Artık buna alışacaksınız dostum," dedi Jacobs. "Artık yidler işbaşında ve siz krautlar da size söyleneni yapacaksınız."

Henkell bana baktı ve kasten sırf binbaşıyı sinir etmek için: "Sıtmaya çare bulmaya çalışıyoruz," dedi.

---

* Kike argoda Yahudi, Yid de Museviler için kullanılıyor –ed.n.

Jacobs kahkahayla güldü.

"Onun çaresinin bulunduğunu zannediyordum," dedim.

"Hayır," dedi Henkell. "Bazı tedaviler var ve kimi diğerinden daha etkili. Kinin. Klorokinin. Atebrin. Proguanil. Bazılarının çok nahoş yan etkileri olabiliyor. Tabii ki zaman içinde hastalık bu ilaçlara karşı da dirençli hale geliyor. Ben çare derken bundan daha fazlasını kastediyordum."

"Oldu olacak kasanın anahtarlarını da ona ver," dedi Jacobs.

Henkell Ami'nin bariz hoşnutsuzluğunu dikkate almadan devam etti. "Bir aşı üzerinde çalışıyoruz. Şimdi kayda değer bir şey olduğunu gördün mü, Bernie?"

"Sanırım öyle."

"Haydi, gel ve bak." Henkell beni ilk cam kapıya doğru yönlendirdi. Jacobs da peşimizden geldi.

"Laboratuvarı sıcak tutabilmek için iki tane cam kapı kullanıyoruz. Ceketini çıkarsan iyi olur." İkinciyi açmadan önce ilk cam kapıyı kapattı. "Burada uzun süre kalacağım zaman ince gömlek giyiyorum. Burası hamamdan farksız."

İkinci kapının açılmasıyla sıcaklık dalgası vurdu. Henkell abartmamıştı. Güney Amerika'daki yağmur ormanlarında gezmekten farksızdı. Jacobs çoktan terlemeye başlamıştı bile ve ben de ceketimi çıkarıp koltuğumun altında tuttum.

"Bernie her yıl bir milyon kişi sıtmadan ölüyor," dedi Henkell. "Bir milyon." Başıyla Jacobs'ı işaret etti. "Onun tek istediği Amerikan askerlerine dünyanın herhangi bir bölgesini işgale gitmeden önce bu aşıdan vermek. Muhtemelen Gü-

neydoğu Asya. Orta Amerika'dan da hiç şüphem yok."

"Neden gazetelere makale yazmıyorsun?" dedi Jacobs. "Tüm dünyaya ne planladığımız anlat."

"Fakat Eric ve ben insanları kurtarmak istiyoruz," dedi Henkell, Jacobs'ı duymazdan gelerek. "Bu benim olduğu kadar onun da eseri." Ceketini çıkarıp gömleğinin yakasını açtı. "Bir düşün, Bernie. Almanların her yıl bir milyon kişinin hayatını kurtaracak bir şey yapmasının nasıl bir şey olacağını düşün. Almanya'nın savaş sırasında yaptıklarını telafi etme yönünde büyük bir adım atmış olmaz mıydık?"

"Olabilir," dedim.

"Her yıl bir milyon kişi," dedi Henkell. "Altı yıl sonra belki Yahudiler bile bizi affederler. Yirmi yıl sonra da belki Ruslar."

"Onu Ruslara vermek istiyor. Ne hoş," diye mırıldandı Jacobs.

"Bu bizi ileriye taşıyacak bir şey, Bernie."

"Eğer bir aşı yapmayı başarırlarsa kazanacakları milyon dolarlardan hiç bahsetmiyor," dedi Jacobs.

Henkell başını iki yana salladı. "Bizim asıl maksadımızın ne olduğunu anlamıyor," dedi. "Herkesi kendin gibi zannediyorsun, değil mi, Jonathan?"

"Öyle diyorsan öyledir, kraut."

Sıcak laboratuvarda etrafıma bakındım. Odanın iki ucunda birer tezgâh vardı. Birinin üzerinde birkaç mikroskobun da dâhil olduğu bilimsel aletler duruyordu. Diğerinde ise bir düzine kadar ısıtılan cam dolap bulunuyordu. Bahçenin diğer

köşesine bakan pencerenin altında ise üç tane lavabo vardı. Ama dikkatimi çeken cam dolaplar oldu. İkisi böceklerle doluydu. Camın ötesinde bile minik opera sanatçılarını andıran sivrisineklerin vızıltılarını duyabiliyordunuz. Onlara bakmak bile tüylerimi diken diken etmeye yetti.

"Onlar misafirlerimiz," dedi Henkell. "*Culex pipen*. Sivrisineğin durgun sularda yaşayan türü ve hastalık taşıdığı için de en tehlikeli olanı. Laboratuvarda yeni bir tür üretmeye çalışıyoruz. Kimi zaman Florida'dan gönderilen yeni türler de geliyor. Yumurtalar ve larvalar düşük ısıda yapılan uzun mesafe yolculuklarına son derece dirençli olduklarını gösterdiler. Böylesine küçük bir şeyin bu kadar öldürücü olması şaşırtıcı değil mi? Sıtmadan bahsediyorum tabii ki çünkü çoğu insan için hâlâ öldürücü. Araştırmalar çocuklarda hemen her zaman ölümle sonuçlandığını gösterdi. Kadınlar erkeklerden daha dirençli ama nedenini kimse bilmiyor."

İrkildim ve cam dolaptan uzaklaştım.

"O senin minik dostlarınla ilgilenmiyor," dedi Jacobs. "Onu suçladığımı da söyleyemem çünkü o şeylerden nefret ediyorum. Kâbuslarımda onlardan birinin beni ısırdığını görüyorum."

"Ağız tatlarının o kadar kötü olduğunu zannetmem," dedim.

"İşte bu yüzden daha çok para gerekiyor. Tecrit odaları, yükleme boşaltma tesisleri, bir elektron mikroskobu, türleri ayrı ayrı koyacağımız bölgeler ve yeni bir lam boyama makinesi gerekiyor." Tüm bu laflar Binbaşı Jacobs'ın duyması içindi. "Böylece bu türden bir kazanın olmasını engelleyebiliriz."

"Yapmaya çalışıyoruz," dedi Jacobs, sanki bunları daha önce defalarca duymuş gibi esneyerek. Sigaralığını çıkardı ama daha sonra anlaşılan Henkell'in bunu tasvip etmeyeceği aklına geldi. "Laboratuvarda sigara içilmez" diye mırıldanıp sigaralığı tekrar cebine koydu.

"Hatırladın, büyük gelişme," dedi Henkell gülümseyerek.

"Umarım öyledir," dedi Jacobs. "Umarım sen de bu şeyleri sürekli kapalı tutmayı unutmazsın." Bunu derken bir gözü üzerimdeydi. "Anlaştığımız gibi. Bu projenin gizli tutulması gerekiyor." O ve Henkell tekrar tartışmaya başladı.

Sırtımı onlara dönüp mikroskobun yanındaki sıranın üzerinde duran eski bir *Life* dergisinin üzerine eğildim. Sayfalarını çevirerek biraz İngilizce alıştırma yaptım. Amerikalılar diğer bir üstün ırkmış gibi çok muhteşem görünüyorlardı. "Almanya'nın Hırpalanın Yüzü" diye bir makaleyi okumaya başladım. Kraliyet Hava Kuvvetleri ve Amerikan 8. Hava Ordusunun işini bitirdikten sonra çekilmişe benzeyen bazı Alman şehirlerinin hava fotoğrafları yer alıyordu. Mainz, Etiyopya'daki tuğla evli bir köyü andırıyordu. Julich ise sanki birisi atom bombası denemesi yapılmış gibiydi. Bana mağlubiyetimizin ne kadar mutlak olduğunu hatırlatmaya yeterli oldu.

"Şu evrakları ortada bırakmasan iyi olurdu," diyordu Jacobs, "bunlar hassas ve gizli şeyler." Bunu söylerken dergiyi gözlerimin önünden çekti ve cam kapılardan geçerek ofise gitti.

Merakla ben de peşinden gittim. Henkell de bizi takip etti.

Masanın önünde duran Jacobs cebinden bir anahtar çıkardı, bir çantanın kilidini açtı ve dergiyi içine attı. Ardından çantayı tekrar kilitledi. Derginin içinde ne olduğunu merak ettim. Gizli bir şey olmadığı kesindi. Dünya üzerinde her hafta *Life* dergisinin milyonlarca sayısı satılıyordu. Tabii *Life*'i şifre anahtarı olarak kullanıyorlarsa iş değişirdi. Bugünlerde işlerin böyle yürüdüğünü duymuştum.

Henkell cam kapıyı arkasından dikkatle kapattı ve gülmeye başladı. "Şimdi senin deli olduğunu düşünüyor," dedi. "Muhtemelen ben de."

"Onun ne düşündüğünü kim takar?" dedi Jacobs.

"Beyler," dedim. "Çok ilginç bir gezinti oldu ama artık gitmem gerek. Güzel bir gün ve biraz egzersiz iyi olur. O yüzden, Heinrich, eğer mahzuru yoksa eve yürüyerek döneceğim."

"Ev altı kilometre uzakta, Bernie," dedi Henkell. "Yürümek istediğinden emin misin?"

"Evet. Denemekten zarar gelmez."

"Neden benim arabamı almıyorsun. İşimiz bittiğinde Binbaşı Jacobs beni eve bırakır."

"Hiç gerek yok. Ben yürürüm," dedim.

"Bu kadar kaba olduğu için kusura bakma," dedi Henkell.

"Abartma. Kişisel bir şey değil," dedi Jacobs ona. "Böyle tekrar karşıma çıkınca şaşırdım hepsi bu. Benim işimde sürpriz hoş bir şey değildir. Bir dahaki sefer evde görüşürüz. Bir şeyler içeriz ve daha rahat oluruz. Tamam mı, Günther?"

"Elbette," dedim. "Bir şeyler içer sonra da gider bahçeyi kazarız. Tıpkı eski günlerde olduğu gibi."

"Mizah anlayışı olan bir Alman, hoşuma gitti," dedi Jacobs.

26

İlk polis olduğunuzda sizi denemeye tabi tutarlar. Olayların gidişatını fark etmeniz için sizi yürütürler. Saatte elli kilometre hızla giden bir vagonun içindeyken fazla bir şey fark edemezsiniz. Çivili topuklu ayakkabı giydiğinizde size "düztaban" ya da "lastik ayakkabı" derler. Eğer Henkell'in laboratuvarından Mercedes'le çıkmış olsaydım Binbaşı Jacobs'ın Buick otomobilinin penceresinden bakmayacak ve kapısını açık bıraktığını fark etmeyecektim. Ya da dönüp villaya bakmayacak ve ofis penceresinden yolu ve arabayı görmenin imkânsız olduğunu hatırlamayacaktım. Usulden özür dilemiş olsa da Binbaşı Jacobs'a ısınamamıştım. Tabii ki bu arabasını kurcalamam için bir mazeret değildi. Ama daha sonra yaptığım işe "hafiyelik" dendiği de aklıma geldi. Ben profesyonel bir hafiyeydim ve arka bahçemi kazıp Yahudi altını arayan ve sırf bakmama engel olmak için *Life* dergisinin eski bir sayısını çantaya kilitleyen

gizemli –hem de paranoyak– bir adamı merak etmek için haklı sebeplerim vardı.

Buick'i hoşuma gitmişti. Ön koltuğu Pullman yataklı vagonu kadar genişti, direksiyonu bisiklet tekerleği kadardı ve teybi de bir kafenin müzik kutusundan alınmışa benziyordu. Hız göstergesi saatte yüz seksen kilometreye çıkabildiğini gösteriyordu, sekizli ve Dynaflow aksamıyla yüz elli kilometrede gayet rahat gidebileceğini tahmin ettim. Hız göstergesinin bir metre uzağında, kaportanın güneş vuran tarafında, benzin göstergesi vardı böylece ne zaman benzin almanız gerektiğini bilirdiniz. Göstergenin altında Jacobs'tan daha iri elleri olan birisine uygun bir eldiven kutusu bulunuyordu. Aslında kurukafalardan birkaç çelenk bulunan bir odadaki tanrıça Kali'ye ait bir eldiven kutusu gibi duruyordu.

Koltuğun üzerinden uzanıp kutuyu açtım ve içine baktım. İçinde bir tane küt burunlu ve kauçuk kaplı kabzalı otuz sekizlik Smith & Wesson tabanca duruyordu. Bana Dachau'da doğrulttuğuyla aynı silah. Ayrıca Almanya'nın Michelin yol haritası, Goethe'nin iki yüzüncü doğum yılı anısına bastırılan bir posta kartı, *Goebbels Günlükleri*'nin Amerikan baskısı ve Kuzey İtalya'ya bir Mavi Yolculuk rehberi vardı. Rehberin içinde, Milano'yla ilgili sayfaların arasında, bir kuyumcudan alınmış fatura bulunuyordu. Kuyumcunun adı Primo Ottolenghi'ydi ve fatura on bin dolarlıktı. Muhtemelen, özellikle de fatura onu ilk görmemden yaklaşık bir hafta sonraya ait olduğundan Jacobs arka bahçemden çıkardığı Yahudilere ait kıymetli eşyaları Milano'da satmıştı. New

York'taki Rochester Strong Hastanesinden gelen ve Rhein-Main Hava Üssü vasıtasıyla Garmisch-Partenkirschen'e sevk edilen tıbbi cihazlarla ilgili bir mektup bulunuyordu. Bir de not defteri vardı. İlk sayfa boştu ama sayfadaki izlerden bir önceki sayfaya ne yazıldığını anlayabilirdim. Sayfada ne yazdığını daha sonra çözebilirim umuduyla sayfayı yırtıp aldım.

Diğer her şeyi tekrar eldiven kutusuna koydum, kapattım ve omzumun üzerinden arka koltuğa baktım. *Herald*'ın Paris baskısı ve *Süddeutsche Zeitung*'un birer sayıları ve kapalı bir şemsiye bulunuyordu. Hepsi bu. Fazla bir şey sayılmasa da artık Jacobs hakkında biraz daha fazla şey biliyordum. Silah konusunda ciddi olduğunu biliyordum. Mücevherleri muhtemelen nerede sattığını biliyordum. Goebbels'e ilgisi olduğunu biliyordum. Belki iyi gününde Goethe adındaki krautla da ilgilenebilirdi. Kimi zaman çok az bilgi bile çok şey anlatabilirdi.

Arabadan çıktım, kapıyı sessizce kapattım ve Loisach Nehri sağımda kalacak şekilde Sonnenbichl istikametinde kuzeydoğuya doğru yürüdüm. Önceden hastane olup şimdi Amerikan askerleri için rehabilitasyon merkezi olarak kullanılan yerin arazisini kestirme olarak kullandım.

Münih'e dönüp ipleri tekrar ele almayı düşünmeye başladım. Henüz başka müşteri yokken sonuncusuna dair ipuçları bulmaya karar verdim. Belki de Kutsal Ruh Kilisesine gider ve oraya gelmesini ümit ederdim. Ya da Amerikan Deniz Aşırı Havayollarındaki zavallı Felix Klingerhoefer'le konuşurdum. Belki de Britta Warzok hakkında

Viyana'dan geldiği haricinde başka bir şey hatırlardı.

Mönch'e dönüş zannettiğimden uzun sürdü. Epeydir böyle uzun ve çoğu yokuş olan bir yol yürümemiştim ve sırtımda bir çanta olmadığı halde eve vardığımda ayakta duracak halim kalmadığından hemen ayakkabılarımı çözüp yatağa girdim ve gözlerimi kapattım. Ancak birkaç dakika sonra Engelbertina benim geri döndüğümü anladı ve beni bulmaya geldi. Yüzünden bir terslik olduğunu anlamak zor değildi.

"Eric'e Viyana'dan bir telgraf geldi," dedi. "Annesi ölmüş. Bu onu çok üzdü."

"Öyle mi? Birbirlerinden nefret ediyorlar zannediyordum?"

"Ederlerdi," dedi. "Sanırım sorunun bir parçası da bu. Onunla barışmasının artık imkânsız olduğunu anladı galiba." Bana telgrafı gösterdi.

"Ona gelen telgrafı okumam doğru olmaz sanırım," derken bir yandan da telgrafı okuyordum. "Şimdi nerede?"

"Odasında. Yalnız kalmak istediğini söyledi."

"Haklı," dedim. "Annenin ölmesi kedinin ölmesine benzemez. Tabii sen de bir kedi değilsen."

Engelbertina'nın yüzünde buruk bir gülümseme belirdi ve elimi tuttu. "Annen var mı?"

"Doğal olarak bir tane vardı," dedim. "Eğer doğru hatırlıyorsam babam da vardı. Ama yolda bir yerde ikisini de kaybettim. Çok dikkatsizmişim."

"Ben de öyle," dedi. "İşte bir ortak noktamız daha."

"Evet," dedim fazla heyecanlanmadan. Bildiğim kadarıyla tek bir ortak noktamız vardı ve o da

benim ya da onun yatak odasında yaptıklarımızla ilgiliydi. Gruen'in telgrafına tekrar baktım. "Buradan iyi bir servete konduğu anlaşılıyor," dedim.

"Ama ancak şahsen Viyana'ya gidip avukatlarla görüşürse," dedi. "Mevcut durumuna bakılırsa yapabileceğini zannetmiyorum. Sence?"

"Hastalığından mı bahsediyorsun?" diye sordum.

"Sadece bacaklarını kaybetseydi durumu bu kadar kötü olmazdı," dedi. "Ama dalağını da kaybetmiş."

"Bundan haberim yoktu," dedim. "Durumu ciddi mi?"

"Dalağı kaybetmek enfeksiyona yakalanma riskini artırır," dedi. "Dalak kanı filtre eder ve yedek malzeme deposu gibidir. O yüzden çok çabuk yoruluyor." Başını iki yana salladı. "Viyana'ya gidebileceğini zannetmiyorum. Heinrich'in arabasıyla bile gidemez. Viyana buradan en az beş yüz kilometre uzakta, değil mi?"

"Bilmiyorum," dedim. "Viyana'ya gideli çok zaman oldu. Dahası oraya gitmeye kalktığında aslında zannettiğinden daha uzak olduğunu görürsün. Nasıl söylesem Viyanalılarda sevmediğim bir şey var. Almanların Avusturyalı türü gibi bir şeyler."

"Hitler'i mi kastediyorsun?"

"Hayır, Hitler Avusturyalı gibi bir Almandı. Arada fark var." Bir süre düşündüm. "Sence para ne kadardır? Yani Eric'in ailesinden kalanı diyorum."

"Tam emin değilim," dedi. "Fakat Gruen ailesi Orta Avrupa'daki en büyük şeker fabrikalarından

birinin sahibiymiş." Omuz silkti. "O yüzden çok olmalı. Herkes şeker sever değil mi?"

"Avusturya'da severler," dedim. "Ama şekerle olan tüm alakaları bundan ibaret."

"Bir şey unutmuyor musun?" dedi. "Ben de Avusturyalıyım."

"Eminim bundan da gurur duyuyorsundur," dedim. "1938'de Naziler Avusturya'yı ilhak ettiklerinde Berlin'de oturuyordum. Avusturyalı Yahudilerin Berlinlilerin Viyanalılardan daha hoşgörülü olduklarını düşünerek Berlin'e geldiklerini hatırlıyorum."

"Peki, öyle miydiler?"

"Bir süre. Naziler Berlin'i hiç sevmezdi. Şehri dize getirmeleri uzun zamanlarını aldı. Çok zaman ve çok kan gerekti. Berlin yaşananların sadece bir örneğiydi. Ama Nazizm'in kalbi Münih'ti. Açıkçası hâlâ da öyle." Bir sigara yaktım. "Sana imreniyorum, Engelbertina. En azından kendine Avusturyalı ya da Yahudi demek arasında seçim yapmak gibi bir şansın var. Ben Almanım ve bu konuda yapabileceğim bir şey yok. Şu anda bunu Kabil'in Nişanı gibi hissediyorum."

Engelbertina hâlâ tutmakta olduğu elimi sıktı. "Kabil'in bir kardeşi vardı," dedi. "Senin de öyle, Bernie. En azından kardeşin olacak kadar sana benzeyen birisi var. Belki ona yardım edebilirsin. Zaten senin işin de bu değil mi? İnsanlara yardım etmek."

"Çok asil bir vazifeymiş gibi söylüyorsun," dedim. "Parsifal, Kutsal Kâse ve beş saat Wagner. Bu ben değilim, Engelbertina. Ben Gerhard Wink-

ler ve onun Regent Klasik Orkestrasıyla üç dakika geçiren içkici bir şövalye gibiyim."

"Öyleyse asil bir şey yap," dedi. "Daha iyi bir şey yap. Özverili ve menfaat gütmeyen bir şey olsun. Eminim yapabileceğin asil şeylerin ne olduğunu sen de biliyorsun. Mesela Eric'e yardım etmek gibi."

"Bilemiyorum. Özverili ve menfaatsiz şeyler yapmaktan çıkarım ne olacak?"

"Eğer dinlemeye yetecek kadar vaktin ve sabrın ve hayatını değiştirmeye yetecek iraden varsa söylerim," dedi.

Dinden bahsettiğini biliyordum. Pek konuşmayı sevdiğim bir konu değildi, özellikle de onunla. "Hayır, ama belki yapabileceğim bir şey vardır," diyerek çabucak konuyu değiştirdim. "Asil bir şey. En azından içmeden düşünmeyi başarabileceğim kadar asil bir şey."

"Öyleyse söyle de duyalım," dedi. "Senin tarafından etkilenmeye hazır bir havadayım."

"Sevgili kızım sen hep o havadasın," dedim. "Oysaki çok yanlış düşünüyorsun. Bana bakıp sanki hiç hata yapmazmışım zannediyorsun. Yapabilirim ve yapıyorum da." Bir an durduktan sonra ekledim: "Gerçekten de Eric'e çok benzediğimi düşünüyor musun?"

Başını salladı. "Benzediğini sen de biliyorsun, Bernie."

"Bir de tıpkı annesine, değil mi?"

"Evet, tıpkı annesi."

"Annesi tekerlekli sandalyede olduğunu da bilmiyordu sanırım."

"Ağır yaralı olduğunu biliyordu," dedi. "Ama hepsi bu. Ayrıntılı bilmiyor."

"Öyleyse şuna cevap ver," dedi. "Sence onun yerine Viyana'ya gidip ailesinin avukatıyla görüşebilir miyim?"

Doğruca yüzüme bakıp bir süre düşündükten sonra başını sallamaya başladı. "Harika bir fikir," dedi. "Bildiğim kadarıyla yirmi yıldır Viyana'ya gitmemiş. İnsanlar yirmi yılda çok değişirler."

"Özellikle de son yirmi yılda" dedim parmaklarımı sallayarak. "Önceden kilisede org çalardım. Pasaportu nerede?"

"Muhteşem bir fikir," dedi heyecanla.

"Çok asil bir fikir değil," dedim.

"Ama pratik. Belki de bu özel durumda pratik asilden daha iyidir. Böyle bir şey hiç aklıma gelmemişti."

Engelbertina ayağa kalktı ve açtığı bir çekmeceden bir zarf çıkardı. Zarfı bana verdi.

Zarfı alıp içindeki pasaportu çıkardım. Tarihini ve fotoğrafı kontrol ettim. Süresi henüz bitmemişti. Fotoğrafı dikkatle inceledim. Sonra da ona verdim. O da resme baktı ve sonra sanki beyaz miktarını kontrol edip çok olup olmadığına bakmak için parmaklarını saçlarımın arasında gezdirdi. "Saç stilini değiştirmemiz gerekecek," dedi. "Sen Eric'ten büyüksün. İşin tuhafı ondan büyük görünmüyorsun. Evet, onun yerine geçebilirsin." Yatağımın kenarında oturduğu yerde hafif sıçradı. "Neden ona fikrini sormuyoruz?"

"Hayır," dedim. "Biraz bekle. Akşam olana kadar bekle. Şu anda herhangi bir konuda mantıklı düşünemeyecek kadar üzgün."

27

"Çılgın bir fikir. Duyduğum en çılgın fikir," dedi Eric Gruen ona düşüncemi anlatmayı bitirdikten sonra.

"Neden?" diye sordum. "Aile avukatını hiç görmemişsin. Senin tekerlekli sandalyede olduğunu bilmiyor. Ona pasaportunu gösteririm ve o da benim fotoğraftakinin biraz daha yaşlı ve iri türü olduğumu anlar. Ben belgeleri imzalarım. Sen de arazini alırsın. Bu kadar basit. Seni gerçekten hatırlayan biri olmadığı müddetçe tabii ki."

"Annem çok inatçı bir kadındı," dedi Gruen. "Çok az dostu vardı. Arasının kötü olduğu sadece ben değildim. Babam bile ona tahammül edemedi. Annem onun cenazesine bile gitmemişti. O yüzden merak etme sadece avukat olur. Fakat doktor olduğumu biliyorlar. Sana tıbbi bir soru sorabilirler."

"Hastanede işe başvurmuyorum," dedim. "Sadece mirasımı alıyorum."

"Doğru." Gruen piposunun içindeki inceledi. "Fakat içime sinmeyen bir şeyler var. Sahtekârlıkmış gibi geliyor."

Engelbertina bacaklarının üzerindeki örtüyü düzeltti. "Bernie haklı, Eric. Çok basit olacak."

Gruen başını kaldırıp Henkell'e baktı ve pasaportu ona uzattı. Henkell henüz teklifimle ilgili bir yorumda bulunmamıştı. "Sen ne düşünüyorsun, Heinrich?"

Henkell uzun bir süre fotoğrafı inceledi. "Bernie'nin kolayca daha yaşlı versiyonun olarak senin yerine geçebileceğinden şüphem yok, Eric" dedi. "Üstelik o paranın araştırmamıza büyük katkısı olacaktır. Binbaşı Jacobs ondan istediğimiz elektron mikroskobunu alma konusunda zorluk çıkartıyor. Bölümün yeni ödeme alacağı ertesi yılın ilkbaharına kadar beklememiz gerektiğini söylüyor."

"Bunu unutmuştum," dedi Gruen. "Haklısın. Para çok işimize yarar, değil mi? Annemin parası işimizi çok kolaylaştırabilir." Acı acı güldü. "Tanrım, bunu duysa ne kızardı."

"Eric ben de kendi paramdan bolca harcadım," dedi Henkell. "Umurumda olmadığını da biliyorsun. Bu aşıyı tecrit etmek için elimden geleni yaparım. Ama Jacobs iyice sorun çıkarmaya başladı. Eğer yeni bir para kaynağı bulursak ondan ve Ami'lerden kurtulabiliriz. Bu tümüyle bir Alman bilimsel çalışması olabilir. Önceden olduğu gibi."

"Bernie'nin benim yerimi alması pek çok sorunu ortadan kaldırır, değil mi?" dedi. "Kendim gidecek halde değilim. Bu konuda haklısın."

"Bernie asıl mesele sen bunu yapabilecek halde misin?" dedi Henkell, "Daha yeni sağlığına

kavuştun. Ayrıca çok çabuk yorulduğunu da sen söyledin."

"Ben iyiyim," dedim endişeye yer bırakmayarak. "Bir şey olmaz."

Henkell'in evinde kalmak bana pek çok açıdan çok iyi gelmişti. Kilo almıştım. Gruen'in tüyoları sayesinde satrançta bile ilerleme kaydetmiştim. Dolayısıyla İmparator Caligula'nın en sevdiği atının yelesindeki bir böcek olsam herhalde bu kadar rahat edemezdim. Fakat Viyana'ya gitme konusunda istekliydim. Bunun bir nedeni Binbaşı Jacobs'ın not defterindeki boş sayfadaki kabartıları karaladığımda Viyana'da bulunan bir adresi elde etmiş olmamdı. Horlgasse 42, daire 3, dokuzuncu bölge. Britta Warzok'un kaldığı yer olarak bana verilen adresle aynıydı. Diğer bir nedense Engelbertina'ydı.

"Kabul ediyorum," dedi Gruen piposundan bir nefes çektikten sonra. "Ama iki şartım var ve bunlardan vazgeçmem. Bernie ilk şartım bunun karşılığında senin ücretinin ödenmesidir. Ailem zengindir ve sana ebediyen minnettar kalacağımdan bu iyi bir miktar olmalı. Böyle kıymetli bir hizmetin karşılığı yirmi bin Avusturya şilini eder sanırım."

Tam çok fazla diye itiraz edecektim ki Gruen başını iki yana salladı. "İtiraz istemiyorum. Sen bunu kabul etmezsen ben de gitmeni kabul etmem."

Omuz silktim. "Israr ediyorsan," dedim.

"Ücretine ek olarak masrafların da ödenecek," diye ekledi. "Artık zengin olduğuma göre ben nasıl bir otelde kalacaksam sen de öylesinde kalmalısın."

Başımı salladım. Böylesi bir cömertliğe itiraz edecek değildim.

"Üçüncü şartım biraz daha hassas," dedi. "Sanırım sana Viyana'da terk ettiğim kızdan bahsettiğimi hatırlıyorsundur. Biraz geç olsa da bu hatamı telafi etmek istiyorum. Çocuğu, benim çocuğum şimdi yirmi bir yaşında olmalı. İkisine de para vermeni istiyorum. Fakat benden geldiğini bilmesinler. O yüzden oraya kimliği belirsiz bir müşterinin temsilcisi olan bir özel dedektif olarak gitmeni istiyorum. Bunun gibi bir şey işte. Bence sen en doğru yolunu bulursun, Bernie."

"Ölmüşlerse," dedim.

"O zaman yapacak bir şey yok. Adresleri var. Gidip benim adıma kontrol etmeni istiyorum."

"Gerekli belgelerin hazırlanması için Jacobs'tan yardım isterim," dedi Henkell. "İngiliz, Fransız ve Amerikan bölgelerinden geçmek için Müttefik Kuvvetleri İzin Belgesine ihtiyacın olacak. Rus işgal bölgesinden geçmek için de Gri İzin Belgesi gerekecek. Oraya nasıl gideceksin?"

"Trenle gitmeyi tercih ederim," dedim. "Böylece daha az dikkat çekerim."

"Münih'teki tren istasyonunda kullandığım bir seyahat acentesi var," dedi Henkell. "Onlardan senin için bilet almalarını isterim. Ne zaman gideceksin?"

"Jacobs gereken belgeleri ne zaman hazırlar?"

"Sanırım çok sürmez," dedi Henkell. "Bağlantıları güçlüdür."

"Yani tahminen?"

"Yirmi dört saat," dedi Henkell.

"Öyleyse ertesi gün giderim."

"Peki kimin adına olacaklar," dedi Henkell. "Senin mi, Eric'in mi? Bunu etraflıca düşünmemiz lazım. Seni arayıp üzerinde başka bir pasaport bulduklarını düşün. Birinin sahte olduğunu varsayarlar ve sen de Rus Bölgesinden gelen gayrı resmi mülteci konumuna düşersin. Seni onlara teslim ederler ve kendini çalışma kampında bulursun." Kaşlarını çattı. "Çok riskli, Bernie. Bunu yapmak istediğinden emin misin?"

"Eğer biletim farklı oteldeki kaydım farklı isme olursa garip görünür," dedim. "Aile avukatın bunu kolayca öğrenebilir. O yüzden her şey –biletler, seyahat izni, otel kaydı– Eric Gruen adına olmalı. Kendi pasaportumu da Münih'teki dairemde bırakırım." Omuz silktim. "Zaten Viyana'da kendi pasaportumu kullanmak istemem. İvanlar adımı mimlemiş olabilir. Viyana'ya son gittiğimde MVD albayı Poroshin'le biraz sıkıntı yaşamıştım."

"Ya cenaze?" diye sordu Gruen.

"Gitmen riskli olabilir," dedi Henkell.

"Gitmezsem de garip kaçar," dedim.

"Bence de," dedi Gruen. "Avukata bir telgraf gönderip geleceğimi haber veririm. Annemin bankasına para çekebileceğim bir hesap açmalarını isterim. Böylece oraya varır varmaz paranı ve masraflarını alırsın. Vera ve kızının parası da cabası." Saf saf güldü. "Vera Messmann. Adı buydu. Viyana'da terk ettiğim kız."

"Keşke Viyana'ya gidebilseydim," dedi surat asan Engelbertina.

Gülümseyip anlamamış gibi davrandım ama Viyana gitmek istememin bir nedeni de Engelbertina'dan uzaklaşmaktı. En azından bir

süreliğine. Üstelik Amerikalı olan ikinci kocasının neden Hamburg'a kaçtığını da anlamaya başlamıştım. Çok erkekle yatan kadınları tanırdım. Dört yüz taneyle yatmamış olsa da benim karım da onlardan biriydi. Berlin'de polisken Alex'in içinde ve dışında sürekli fahişeler olurdu. Bir ya da iki tanesi hoşuma gitmişti. Engelbertina konusunda beni rahatsız eden ahlaksız geçmişi değil de diğer pek çok küçük şeydi.

Öncelikle Gruen ve Henkell ne zaman odaya girse ayağa kalkıyordu. Onlara gösterdiği bu hürmetin seviyesi bana biraz acayip geliyordu. Ayrıca hiçbir zaman onların gözlerinin içine bakmıyordu. Onlardan biri ona bakınca hemen yere bakar ve bazen de başını öne eğerdi. Belki de bu Alman işçi-işveren ilişkilerinde çok garip bir tutum değildi. Özellikle de onların doktor onunsa hemşire olduğu dikkate alındığında. Alman doktorlar katı ve kimi zaman, Kirsten ölürken gördüğüm gibi despot olabilirlerdi.

Engelbertina'yla ilgili rahatsız edici bulduğum başka bir şey de ilişkimiz devam ettikçe onu bir örümcek ağı gibi sürekli suratımın üzerinden temizlemek zorunda kalmamdı. Mesela onun çocukça davranış eğilimi gibi. Odası Henkell ve Gruen'in onun için satın aldığı yumuşak oyuncaklarla doluydu. Çoğu da oyuncak ayıydı. Belki de otuz kırk tane vardılar. Düşünceli ve kocaman gözleri, dikilmiş ince ağızları omuz omuza durup sanki odaya el koymak için plan yaparmış gibi bakarlardı. Doğal olarak ben de onların bu darbesinin ardından tasfiye edilecek ilk kişi olacağımdan şüpheleniyordum. Oyuncak ayılarla ben aynı

fikirde değiliz. Muhtemelen tek şey haricinde. Bu tasfiyenin ikinci kurbanı da kayıp Amerikalının düğün hediyesi olan Philco radyo fonograf olurdu. Fonograf olmasa da kayıtlardan birinin hiç şansı olmazdı. Bu nispeten melankolik bir halk şarkısıydı –Sigmund Romberg'in Mavi Cennet müzikalinden alınma "Auf Wiedersehen" üzerine Lale Andersen tarafından kayıt yapılmış hali. Engelbertina bunu tekrar tekrar dinlerdi ve beni delirtmesi fazla uzun sürmeyecekti.

Bir de Engelbertina'nın Tanrıya olan inancı vardı. Her gece, buna benimle seviştiği geceler de dâhildi, yataktan çıkıp yanında diz çöker, ellerini kavuşturup gözlerini kapatır ve yüksek sesle bir Prusya valisinin huzurunda savunmasını yapar-mış gibi dua ederdi. Dua ederken bazen –odasından kalkıp gidemeyecek kadar yorgun olduğum zamanlarda– onu dinlerdim ve Engelbertina'nın kendisi ve dünyayla ilgili istek ve beklentileri öyle yavandı ki doldurulmuş bir panda bile sıkıntından patlardı. Duadan sonra İncil'i açar ve sayfalarını rasgele çevirerek Tanrının verdiği cevabı arardı. Hemen her zaman rasgele seçtiği bölüm ve ayetten bir şekilde aradığı cevabı bulmayı başarırdı.

Fakat Engelbertina hakkındaki en tuhaf ve rahatsız edici şey ellerinin şifalı olduğuna dair inancıydı. Gayet iyi bir tıp eğitimi almış olmasına rağmen kimi zaman başının üzerine bir havlu yerleştirip –gayet normal bir şeymiş gibi– ellerini de hastanın/kurbanın üzerine koyar, bir tür transa girerek burnundan hızlı hızlı nefes alır ve sanki elektrikli sandalyedeymiş gibi titrerdi. Bunu bir

kez bana da yapıp ellerini göğsüme yerleştirerek Madam Blavatsky edalarına büründü ve böylece beni tam bir deli olduğuna ikna etti.

Onunla olmaktan memnun olduğum yegâne günlerde önümde diz çöker ve bir an önce bitmesini umut eder gibi iki eliyle çarşafı sıkıca tutardı. Genelde de öyle olurdu. Bir kedinin aşırı şefkatli bir çocuğun yapışkan ellerinden kaçmayı istemesi gibi Engelbertina'dan kaçmak istiyordum. Olabildiğince çabuk.

28

Başımı kaldırıp kar tanelerinin bir dondurma gibi kıvam bularak Uluslararası Devriye aracının üzerine yağdığı kalay kaplı Avusturya gökyüzüne baktım. Kamyondaki dört inzibattan sadece Rus onbaşı karı gördüğü zaman evini özlüyor olmalıydı. Diğer üçününse üşütmüş gibi bir hali vardı. Bitişik dükkândaki elmaslar bile sanki soğuktan etkilenmiş gibi görünüyorlardı. Paltomun yakasını kaldırdım, şapkamı kulaklarıma kadar indirdim ve Graben boyunca hızla yürüyerek 1679 tarihindeki vebada ölen yüz bin Viyanalının anısına dikilmiş olan barok anıtın yanından geçtim. Kara rağmen, hatta belki de onun yüzünden, Graben Cafe çok iyi iş yapıyordu. İyi giyimli, güzel görünümlü kadınlar dönen kapılardan aceleyle geçerek alışverişe koşuyordu. Gruenlerin aile avukatlarıyla buluşmama hâlâ yarım saat olduğundan vakit öldürmek için peşlerinden gittim.

Arka tarafta küçük bir orkestra için kurulmuş bir sahne ve ihtiyar erkeklerin domino oynadığı,

kahve içtiği ve gazete okuduğu birkaç masa vardı. Kapıya yakın boş bir masa bulup oturdum, paltomun düğmelerini açtım, güzel bir kumralı süzdüm ve ardından üzerinde birkaç santim köpük olan bir acı kahve siparişi verdim. Ayrıca soğuk yüzünden bir de büyük konyak istedim. En azından kendimi inandırmaya çalıştığım bahane buydu. Ama içmemin asıl nedeninin Gruenlerin aile avukatlarıyla yapacağım görüşme olduğunu biliyordum. Avukatlar beni huzursuz ederdi. Frengi kapmak gibi bir şeydi. Konyağı bitirdim ama kahvenin sadece yarısını içtim. Sağlığıma dikkat etmem gerekiyordu. Tekrar dışarı çıktım.

Graben'in yukarısındaki Kohlmarkt bir ucunda sanat galerisi diğer ucunda da pahalı bir pastane olan tipik bir Viyana sokağıydı. Kampfner ve Partners elli altı numaranın üçüncü katındaydı ve deri eşyalar satan bir dükkânla dini eşyalar satan bir antikacı arasında bulunuyordu. Kapıdan girerken neredeyse şans getirsin diye bir tespih alacaktım.

İlk kattaki resepsiyon masasında tüm aksesuarlara sahip bir kızıl duruyordu. Buraya Dr. Bekemeier'i görmeye geldiğimi söyledim. Benden bekleme odasında oturmamı istedi. Onu duymazdan gelerek bir sandalyeye yerleştim ve dışarıdaki kara, sanki ayakkabım kar suyuna dayanır mı diye düşünüyormuş gibi baktım. Bretschneider's mağazasında bir çift güzel bot vardı ve içimden bir ses onlara bir göz atmam gerektiğini söylüyordu. Tabii öncelikle avukatla işimi halletmeliydim. Karla birlikte, Fanny Skolmann'ın –pencerede bu isim yazıyordu– ve birkaç işçisinin ileride kör

olmalarına neden olacak şekilde loş ışıkta dikiş diktikleri, karşıdaki nakış dükkânına baktım.

Arkamda birisi boğazını temizledi ve döndüğümde kanat yakaları Pisagor tarafından dikilmişe benzeyen ütülü, gri bir takım giymiş bir adam gördüm. Beyaz tozluklarının altındaki siyah ayakkabıları yeni bir bisikletin metali gibi parlıyordu. Veya belki de sadece daha fazla kahve üzerindeki daha fazla kremaydı. Ufak tefek bir adamdı ve bir adam ne kadar ufak tefekse o kadar düzgün giyinmesi gerekirdi. Bu adam bir mağazanın vitrininden çıkmış gibiydi. Çok şıktı. Boyu en fazla 1.50'ydi ama dişleriyle bir sansarı öldürecekmiş gibi duruyordu. Sanki annesi küçük bir teriyeri olması için dua edip son anda fikir değiştirmişti.

"Dr. Gruen," diye sordu.

Bir an aradığı kişinin ben olduğumu kendime hatırlatmak zorunda kaldım. Başımı salladım. O da kibarca başını eğerek karşılık verdi.

"Ben Dr. Bekemeier," dedi. Beni arkasında duran ofise yönlendirirken bir Transilvanya şatosunun kapısının gıcırtısını andıran bir sesle konuşmayı sürdürdü. "Lütfen, Herr Doktor. Buradan."

Sanki söndürülme korkusuyla tüm avukat ateşlerinin yaptığı gibi uslu bir ateşin sessizce yandığı ofisine girdik.

"Paltonuzu alabilir miyim?" dedim.

Paltomu çıkardım ve onun paltoyu askıya asışını izledim. Ardından onun masasının karşısına oturdum – onun oturduğu koltuğun küçük kardeşi olan düğmeli bir sandalyeye oturmuştum.

"Başlamadan önce kimliğinizi doğrulamak istememi mazur görürsünüz umarım, Herr Doktor,"

dedi. "Sanırım merhum annenizin mülkünün büyüklüğü, teslim etmeden önce çok temkinli olmayı gerektiriyor. Bu olağanüstü şartlar dikkate alındığında sizin kim olduğunuzdan kesin olarak emin olmam gerektiğini takdir edersiniz. Pasaportunuza bakabilir miyim?"

Elimi Gruen'in pasaportuna uzattım. Kütüphane solgunu derileri altında tüm avukatlar birbirinin aynıdır. Gölgeleri yoktur ve tabutta uyurlar. Tek kelime etmeden pasaportu ona uzattım.

Pasaportu açıp tetkik etti, tüm sayfalarına tek tek baktıktan sonra sahibinin bilgileri ve fotoğrafının olduğu yere geldi. Onun yüzümü fotoğrafla karşılaştırmasını yorum yapmadan izledim. Söyleyeceğim herhangi bir şey şüphelenmesine neden olabilirdi. İnsanlar gerildiğinde çeneleri düşer ve sinirleri bozulmaya başlar. Nefesimi tutup hâlâ içimde olan konyak kokusunun tadını çıkararak bekledim. Sonunda başını sallayıp pasaportu bana iade etti.

"Hepsi bu mu?" diye sordum. "Kimlik belgesi ve her şey tamam mı?"

"Pek sayılmaz." Masasındaki bir dosyayı açtı ve bir kâğıdın üzerindeki daktiloyla yazılı bir yazıya baktıktan sonra dosyayı tekrar kapattı. Elimdeki bilgiye göre Eric Gruen 1938'de sol elinden bir kaza geçirmiş. Küçük parmağının üst iki eklemini kaybetmiş. Lütfen sol elinizi gösterir misiniz, Herr Doktor?

Öne eğilip sol elimi not defterimin üzerine koydum. Gülümseyen yüzümün aslında asık olması gerekirdi çünkü Gruen'in elindeki sakatlığın çok önce olduğu ve kimlik teşhisi sürecinin

bir parçası olmaması gerektiğini o an fark etmiştim. Ben de bir şekilde bacaklarına ve dalağına ek olarak, hatalı şekilde parmağını da savaş sırasında kaybettiği izlenimi uyanmıştı. Ayrıca avukat Dr. Bekemeier, Gruen'in serçe parmağındaki sakatlığı en ince ayrıntısına kadar biliyordu. İşte o anda eğer bu ayrıntı olmasaydı kendimi Eric Gruen olarak tanıtmamın imkânsız olduğunu anladım. Diğer bir deyişle parmağımın eksikliği hiç tahmin edemeyeceğim kadar önemli bir hale gelmişti.

"Her şey olması gerektiği gibi," dedi sonunda gülümseyerek. İşte ilk kez o anda kaşları olmadığını fark ettim. Ayrıca saçları da peruktu. "Herr Gruen en yakın akrabası olarak imzalamanız gereken bazı evraklar var. Ayrıca vasiyet işlemleri tamamlanana kadar bankada kredi hesabı açabilirsiniz. Bir sorun olacağını zannetmiyorum. Vasiyet işlemlerini ben hallederim. Bildiğiniz üzere anneniz hayatı boyunca bankacılık işlemlerini Spaengler ile yaptı ve telgrafınızda belirttiğiniz para çekme işlemlerini yapmak için bizzat oraya gitmek zorundasınız. Banka müdürü Herr Trenner size yardımcı olacaktır."

"Bundan eminim," dedim.

"Erzherzog Rainer'de mi kalıyorsunuz, Herr Doktor?"

"Evet. Üç yüz yirmi beş numaralı odada."

"Akıllıca bir tercih. Müdür Herr Bentheim dostumdur. Viyana'da sizi rahat ettirmek için yapabileceğimiz bir şey varsa ikimize de haber vermekten çekinmeyin."

"Teşekkürler."

"Cenaze yarın on bir de Karlskirche'den kaldırılacak. Otelin kuzeydoğusunda, birkaç blok ötede, Gusshaus Strasse'nin tam karşısında. Törenden hemen sonra da Fransız Bölgesinde bulunan Merkez Mezarlığındaki aile mezarlığına defnedilecek."

"Merkez Mezarlığının nerede olduğunu biliyorum, Dr. Bekemeier," dedim. "Hatırlasam da her türlü hazırlığı yaptığınız için teşekkür ederim. Bildiğiniz üzere annemle pek anlaşamazdık."

"Benim için ayrıcalık ve şereftir," dedi. "Yirmi yıl annenizin avukatlığını yaptım."

"Herkesi kendinden uzaklaştırdığını tahmin edebiliyorum," dedim soğuk bir ifadeyle.

"O ihtiyar bir kadındı," dedi sanki Eric Gruen'le annesi arasında yaşanan her şeyi açıklamaya yetecekmiş gibi. "Buna rağmen ölümü beklenmedik şekilde oldu. Birkaç yıl daha yaşayacağını zannediyordum."

"Yani hiç acı çekmedi," dedim.

"Hem de hiç. Onu ölmeden bir gün önce gördüm. Garnisongasse'deki Viyana Devlet Hastanesinde yatıyordu. İyi görünüyordu. Bitkin ama neşeliydi. Çok ilginç."

"Nedir ilginç olan?"

"Ölümün geliş şekli. Hiç beklemediğiniz anda geliyor. Siz cenazeye katılacak mısınız, Dr. Gruen?"

"Elbette," dedim.

"Gerçekten mi?" Şaşırmış göründü.

"Olanlar geçmişte kaldı. Üzerinde durmanın mânâsı yok."

"Bu takdire şayan bir düşünce tarzı," dedi sanki dediğine kendisi de inanmıyormuş gibi.

Bir pipo çıkarıp doldurmaya başladım. Eric Gruen gibi görünebilme çabasıyla pipomu tüttürdüm. Pipoyu ve onun angaryalarını pek sevmezdim ama tekerlekli sandalyede oturmak haricinde Eric'i taklit etmenin bundan iyi bir yolu yoktu. "Cenazeye katılan ve bilmem gereken kimse var mı?" diye sordum masumca.

"Bir ya da iki hizmetçi gelecek," dedi. "Onları tanıyıp tanımadığınızı bilmiyorum. Diğerleri de olacak tabii ki. Gruen ailesinin adının Viyana'da hâlâ ağırlığı vardır. Sanırım törene siz rehberlik etmek istemezsiniz, Herr Dr. Gruen."

"O kadarı fazla olur," dedim. "Tören boyunca arka planda kalmayı tercih ederim."

"Evet, evet, durum dikkate alınırsa muhtemelen böylesi daha iyi olur," dedi. Dirsekleri sandalyenin kollarına dayalı halde arkasına yaslandı ve parmak uçlarını bir çadırın çubukları gibi birleştirdi. "Telgrafta Gruen Sugar'ı satmak istediğinizi söylemiştiniz."

"Evet."

"Bunun siz şehirden ayrıldıktan sonra ilan edilmesini tavsiye edebilir miyim?" dedi temkinli bir şekilde. "Çünkü böyle büyük bir meblağ çok dikkat çeker ve istemediğiniz rahatsızlıklar yaşamanıza neden olabilir. Viyana küçük bir şehirdir ve haber hızlı yayılır. Sadece burada bulunmanız bile bazılarının dikkatini çekmiş olabilir. Bunlar içinde kötü niyetli kişiler de olabilir."

"Tamam," dedim. "Söylediğiniz gibi birkaç gün geç ilan edilmesinin bence bir mahsuru yok."

Ofisteki varlığım onu huzursuz ediyormuş gibi parmaklarını birbirine vurdu. "Viyana'da ne kadar kalmak istediğinizi sorabilir miyim?"

"Pek uzun değil," dedim. "Halletmem gereken özel bir meselem var. Sizi ilgilendiren bir şey değil. Sonrasında da muhtemelen Garmisch'e dönerim."

Gülümsemesi aklıma küçük taş bir Buda heykelini getirdi. "Ah, Garmisch," dedi. "Ne güzel eski bir şehirdir. Otuz altıda karım ve ben Kış Olimpiyatları için oraya gitmiştik."

"Hitler'i gördünüz mü?" diye sordum sonunda pipomu yakmayı başardıktan sonra.

"Hitler mi?"

"Onu hatırlıyorsunuz değil mi? Açılış merasiminde?"

Gülümseme aynen kalsa da sanki bir vanası açılmış gibi nefes verdi. "Karım ve ben hiçbir zaman siyasetle ilgilenmedik," dedi. "Sanırım onu gördük ama çok uzaktan."

"Böylesi daha güvenlidir," dedim.

"Hepsi sanki çok uzun zaman önceymiş gibi geliyor," dedi. "Sanki başka bir hayattaymış gibi."

"Dr. Jekyll ve Mr. Hyde," dedim. "Ne kastettiğinizi çok iyi anlıyorum."

Takip eden sessizliğin ardından Bekemeier'in gülümsemesi penceredeki buhar gibi uçup gitti.

"Pekâlâ," dedim. "Şu evrakları imzalasam iyi olacak, değil mi?"

"Evet, evet elbette. Hatırlattığınız için teşekkürler. Tüm bu hoş anılar içerisinde gerçekte buraya neden geldiğinizi unutmuşum."

Bundan şüpheliydim. Bekemeier yılbaşı ya da çocuğunun yaş günü haricinde bir şey unutacak bir tipe benzemiyordu. Sadece iki kromozomu olan bir canlı bile hukukun bu jelatinsi varlıklarından daha gelişmişini üretebilirdi.

Çekmeceyi açıp bir kalem kutusu çıkardı ve kalem kutusunun içinden aldığı altın bir Pelikanı bana Mareşalin asasını veriyormuş gibi iki eliyle tutarak takdim etti. İki ya da üç düzine belgeyi Eric Gruen'in imzasının kusursuz taklidiyle imzaladım. Bekemeier'in de kontrol etmeyi akıl ettiği pasaporttaki imzanın aynısını atabilmek için Garmisch'de bol bol pratik yapmıştım. Ardından kalemi iade ettim ve işimiz görünüşe göre bittiğinden ayağa kalkıp paltomu askıdan aldım.

"Benim için büyük zevkti, Dr. Gruen," dedi. "Ailenize hizmet etmek daima en büyük amacım olmuştur. Buna ve kaldığınız yeri kimseye söylemeyeceğime dair bana güvenebilirsiniz. Sizinle temasa geçmek isteyenler olacağına şüphem yok. Fakat onlara metanetle karşı koyacağımı bilmenizi isterim, bayım." Keyifsiz bir ifadeyle başını iki yana salladı. "Bu Viyanalılar iki ayrı dünyada yaşıyorlar. Biri gerçeklerin diğeri ise rivayet ve dedikoduların dünyası. Servet ne kadar büyükse söylentiler de o kadar büyük oluyor sanırım. Ama elden ne gelir, Herr Doktor?"

"Yaptığınız her şey için minnettarım," dedim. "Yarın cenazede görüşürüz."

"Gelecekseniz öyleyse?"

"Zaten geleceğimi söyledim ya!"

"Evet söylediniz. Özür dilerim. Dürüst olmam gerekirse hafızam eskisi gibi değil. Bir avukatın müşterisine bunu itiraf etmesi olacak şey değil ama gerçek bu. Savaştan sonra Viyana'da hayat bizim için hiç de kolay olmadı. Hepimiz hayatta kalabilmek için karaborsadan faydalanmak zorunda kaldık. Kimi zaman çok şey unutmuşum

gibi geliyor. Kimi zamansa en iyisinin bu olduğunu düşünüyorum. Özellikle bir avukat olarak dikkatli olmak zorundayım çünkü itibarımı düşünmem gerek. Bildiğiniz üzere Rus bölgesinde yaşıyoruz. Anlayacağınızdan eminim."

Dr. Bekemeier hakkında anlamadığım tek şey olduğundan emin olarak yürüyerek otelime geri döndüm. Kendimi bir yılan balığını tutmaya çalışan birisi gibi hissediyordum. Onu tuttum zannettiğimde tekrar kayıp gidiyordu. Eric Gruen'e avukatın sorun çıkarmadığı ve mirasın bankada hazır olduğu iyi haberini vermek için telefon ettiğimde kendisine bu durumu da sormaya karar verdim.

"Viyana'da hava nasıl?" diye sordu. Gruen parayla ilgilenmeyen birisi gibi konuşuyordu. "Dün gece burada çok kar yağdı. Heinrich kızaklarına balmumu sürmeye başladı bile."

"Burada da kar yağıyor," dedim.

"Otelin güzel mi?"

Odada etrafıma bakındım. Gruen bana iyi bakıyordu. "Hâlâ banyodaki araştırma grubumun geri dönüp bana nasıl olduğunu anlatmasını bekliyorum," dedim. "Yankılı olması haricinde her şey iyi."

"Engelbertina yanımda," dedi. "Sana sevgilerini gönderiyor ve seni özlediğini söylüyor."

Dudağımı ısırdım. "Ben de onu özledim," diye yalan söyledim. "Dinle Eric, bu arama sana bir servete mâlolacağından hemen konuya giriyorum. Dediğim gibi Bekemeier'le görüştüm ve her şey iyi gitti. Kısacası benim sen olduğuma ikna oldu."

"Güzel, güzel."

"Ama onda bir tuhaflık vardı. Sanki kafasını kurcalayan ve bana söylemediği bir şey. Ne olduğunu çözemedim. Bir fikrin var mı?"

"Evet, sanırım biliyorum." Önce güldü ve ardından sesi sana sormadan arabanı ödünç alan bir adamınki gibi çıktı. "Yıllar önce annem ve Bekemeier'in sevgili oldukları bir dönem vardı. Eğer hareketlerinde bir gariplik varsa nedeni budur. Sanırım senin durumu bildiğini zannediyor ve utanıyor. Sana söylememekle hata ettim."

"Evet, olabilir," dedim. "Bu öğleden sonra gidip eski kız arkadaşını göreceğim. Hamile bırakıp kaçtığın kızı."

"Dediğimi unutma, Bernie. Paranın nereden geldiğini bilmeyecek aksi takdirde kabul etmeyebilir."

"Dediğin gibi adı bilinmeyen bir hayırseverden diyeceğim."

"Teşekkürler, Bernie. Çok makbule geçer."

"Rica ederim," dedim ve telefonu kapattım.

Bir süre sonra dışarı çıktım ve 1 numaralı otobüse binip Ring'in etrafında saat yönünde döndükten sonra, öğle yemeğini yiyeceğim Hotel de France'a kadar gittim. Herkese açıktı ama hâlâ Fransız işgal ordusunun denetimindeydi. Bu onun kötü tarafıydı. Diğer taraftan otelimdeki kapıcıya göre şehirdeki en güzel yemekler oradaydı. Ayrıca bir sonraki uğrak yerimden sadece bir köşe uzaktaydı.

29

Dokuzuncu Bölge'nin ortasındaki Liechtensteinstrasse'ye vardığımda güneş batıyordu yani Viyana'nın en güzel zamanıydı. Münih'le ve Berlin'le kıyaslanamayacak kadar hafif olan bombardıman hasarına bir zaman sonra gözünüz alışıyor ve şehri yine bir zamanlar olduğu gibi imparatorluk başkenti olarak görmeye başlıyordunuz. Gökyüzü grinin pembe tonuna döndü ve sonunda kar yağışı durdu ama bu Vera Messmann'ın oturduğu apartmanın bitişiğindeki Moritz'den kayak botları alan insanların hızını kesmedi.

Binaya girip merdivenleri çıkmaya başladım ki zatürreden mustarip olmayıp iyi bir öğle yemeği yememiş olsaydım gayet kolay bir eylem olacaktı. Dairesi en üst kattaydı, nefesimi toparlamak ve buz gibi havada nefesimin ağzımdan buhar olarak çıkışını izlemek için birkaç kez durmak zorunda kaldım. Soğuk yüzünden metal korkuluk neredeyse elime yapışacaktı. Üst kata vardığımda

tekrar kar yağmaya ve kar taneleri gökyüzündeki keskin bir nişancının ateşlediği yumuşak, buzdan mermiler gibi merdivenin penceresine vurmaya başladı. Duvara yaslandım ve nefesimin konuşmamı mümkün kılacak kadar yavaşlamasını bekledim. Ardından Fräulein Messmann'ın kapısını çaldım.

"İsmim Günther, Bernie Günther," dedim, kibarca şapkamı kaldırdım ve ona kartvizitlerimden birini sundum. "Sakin olun. Bir şey satmıyorum."

"Güzel," dedi. "Çünkü bir şey alacak değilim."

"Siz Vera Messmann mısınız?"

Önce kartıma sonra da bana baktı. "Duruma göre değişir," dedi.

"Mesela?"

"Yapıp yapmadığımı düşünmenize göre."

"Neymiş o?" Benimle laf oyunu oynamasını umursamadım. Çekici kumralların seninle eğlenmesi bu mesleğin cilvelerinden biriydi.

"Bildiğiniz gibi. Roger Ackroyd'un öldürülmesi."

"Hiç duymadım."

"Agatha Christie," dedi.

"Onu da duymadım."

"Kitap okumaz mısınız, Herr–" kartı tekrar okuyup benimle eğlenmeye devam etti. "–Günther?"

"Hiç," dedim. "Müşterilerimin bana söyleyeceklerinden daha fazlasını biliyormuşum gibi bir intiba uyandırmaktan kaçınırım. Genelde polis gibi davranan ama polis olmayan birini isterler. Schiller'den alıntı yapan birini istemezler."

"Hiç değilse *onu* duymuşsun," dedi.

"Schiller'i mi? Tabii ki. O gerçeğin hilelerin ortasında yaşadığını söyleyen kişidir. Bu sözü ofis kapısına yazdık. O dedektiflerin koruyucu azizidir."

"İçeri girseniz iyi olur, Herr Günther," diyerek kenara çekildi. "Nihayetinde çok temkinli olanlar az iş yapar. Bilmiyorsan söyleyeyim bunu da Schiller söylemiştir. Dedektiflere ek olarak kendisi bekâr kadınların da koruyucu azizidir."

"İnsan her gün yeni bir şey öğreniyor," dedim. Dairesine girerken kadının parfümünü içime çektim.

"Hayır, her gün değil," dedikten sonra kapıyı arkamdan kapattı.

"Viyana'da her hafta bile değil. En azından son zamanlarda."

"Belki de bir gazete alsanız iyi olur," dedim.

"Savaş sırasında o alışkanlığı bıraktım," dedi.

Ona bir daha baktım. Gözlükleri hoşuma gitti. Ona dairenin girişindeki raflarda bulunan tüm kitapları okumuş gibi bir hava katıyordu. İlk başta sıradan görünüp baktıkça güzelleşen kadınları severdim. Vera Messmann o tür bir kadındı. Bir süre sonra gayet güzel bir kadın olduğunu fark etmeye başladım. Gözlük takan güzel bir kadın. Kendisinin bu konuda bir şüphesi varmışa da benzemiyordu. Davranışından ve konuşmasından kendisine duyduğu güveni anlamak mümkündü. Kadın kütüphaneciler arasında bir güzellik yarışması yapılsa kazanan Vera Messmann olurdu. Gözlüklerini çıkarması ve saçlarını açmasına bile gerek kalmazdı.

Nedendir bilmem girişte durduk. Ona büyük bir müjde vermek üzere olsam da henüz bunun farkında olmadığından tedirgindi.

"Kimseyi öldürmediğime ve –en azından geçen yazdan beri– fahişelik yapmadığıma göre," dedi, "Bir özel dedektifin benden ne istediğini merak ettim."

"Artık cinayetlerle uğraşmıyorum," dedim. "En azından polisliği bıraktığımdan beri. Genelde kayıp kişilerle ilgileniyorum."

"O zaman bu aralar işleriniz açık olmalı."

"İyi haber vermeye başlamak güzel bir değişiklik oldu," dedim. "İsminin açıklanmasını istemeyen bir müşterim size biraz para vermek istiyor. Bunun için hiçbir şey yapmanız gerekmiyor. Tek yapmanız gereken yarın öğleden sonra Spaengler's Bank'a gidip paranızı almaktır. Paranın miktarı haricinde size söyleyebileceğim bundan ibarettir. Toplam miktar yirmi beş bin şilin."

"Yirmi beş bin şilin mi?" Gözlüklerini çıkardı ki ne kadar doğru bir şey yaptığını anlatamam. Çok güzeldi. "Bir hata olmadığına emin misiniz?"

"Eğer siz Vera Messmann'sanız bir hata yok," dedim. "Elbette ki bankadan parayı çekebilmek için kimliğe ihtiyacınız olacak. Bankacılar dedektifler kadar kolay güvenmez." Gülümsedim. "Özellikle de Spaengler's Bank'takiler. Uluslararası Bölgedeki Dorotheengasse'de."

"Bakın, Herr Günther, eğer bu bir şakaysa," dedi, "hiç hoş değil. Benim gibi biri için, daha doğrusu hemen herkes için yirmi beş bin büyük para."

"Eğer isterseniz hemen gidebilirim," dedim. "Beni bir daha görmezsiniz." Omuz silktim. "Din-

leyin, tanımadığınız birinin birden bire çıkıp gelmesinin sizi rahatsız etmesini anlıyorum. Sizin yerinizde olsam ben de gergin olurdum. İsterseniz gideyim ama lütfen yarın üçte bankaya geleceğinize söz verin. Nihayetinde ne kaybedersiniz?"

Dönüp kapının koluna uzandım.

"Hayır, lütfen gitmeyin." Topukları üzerinde dönüp oturma odasına girdi. "Şapkanızı ve paltonuzu çıkarın ve buyurun."

Söylediği gibi yaptım. İşin içinde hoş bir kadın olduğunda bana söyleneni yapmak hoşuma giderdi. Küçük bir piyano ve nota sehpasında da Schubert'in bir eseri duruyordu. Fransız penceresinin önünde mavi saçaklı döşemeli, gümüş yaldızlı bir yarı sandalye. Duvarlardan birine dayalı yuvarlak kollu, yaldızlı çiçek desenli bir kanepe. Soğuktan etkilenmemişe benzeyen bir çift siyah kaide ve kapının üzerinde Eros başlı oymalı bir dolap. Bolca eski resim ve beni oyuncakçı dükkânındaki bir yaban domuzu gibi alakasız gösteren pahalı görünümlü bir Murano duvar aynası. Son olarak da kitap okuyan tunç bir züppe kabartması bulunan bir Fransız mermer saati vardı. Kitabın Agatha Christie'ye ait olmadığını tahmin ettim. Buradan futboldan ziyade kitaplardan bahsedilen, kadınların dizlerini bitiştirerek oturduğu ve radyoda titrek zither müziği dinledikleri bir mekâna benziyordu. Buraya bakınca Vera Messmann'ın paradan ziyade gözlüğe ihtiyacı olduğunu anladım. Gözlüklerini tekrar taktı ve aynanın altındaki masanın üzerindeki içeceklere yöneldi.

"Ne içersiniz?" diye sordu. "Schnaps, konyak ve viski var."

"Schnaps," dedim. "Teşekkürler."

"İsterseniz sigara içebilirsiniz. Ben içmiyorum ama kokusu hoşuma gider." İçkiyi bana verdi ve birlikte mavi sandalyelere gittik.

Oturdum, pipomu çıkardım ve bir süre baktıktan sonra tekrar cebime koydum. Şu anda Eric Gruen değil de Bernie Günther'dim ve Bernie Günther sigara içerdi. Biraz Reemtsmans buldum ve puro tütünüyle birlikte sarmaya başladım.

"Erkeklerin bunları sarmasını izlemek hoşuma gider," dedi sandalyede öne eğilerek.

"Parmaklarım bu kadar üşümüş olmasaydı daha iyi bir iş çıkarırdım," dedim.

"İyi gidiyorsunuz," dedi. "Bitirdiğinizde ben de ondan bir nefes çekerim." Sarmayı bitirdim, sigarayı yakıp bir nefes çektim ve kadına verdim. Kadın en büyük tutkusuymuş gibi büyük bir keyifle içti. Ardından pek fazla öksürmeden tekrar bana geri verdi.

"Şu isimsiz hayırseverin kim olduğunu biliyorum," dedi. "Eric, değil mi?" başını iki yana salladı. "Dert değil. Bir şey demenize gerek yok. Fakat biliyorum. Birkaç gün önce gazetede gördüm. Annesinin ölümüyle ilgili bir şeyler yazıyordu. Tüm bunları birbirine bağlamak için Hercule Poirot olmanıza gerek yok. Annesinin parası ona kaldı ve şimdi hatasını telafi etmek istiyor. Yaptığı korkunç şeyden sonra bununla her şeyi halledeceğini zannediyor. Kendisi gelmek yerine seni göndermesine şaşırmadım. Onun gibi birisinin korkacağı türden bir şeyle karşı karşıya kalmak-

tan korktuğu için kendisi gelmiyor." Omuz silkti ve içkisini yudumladı. "Bilgin olsun diye söylüyorum 1928 yılında beni terk edip kaçtığında sadece on sekiz yaşındaydım. O da daha büyük değildi sanırım. Bir kız çocuğu doğurdum. Magda."

"Evet, bende kızını soracaktım," dedim. "Ona da sana ödediğim miktarda para vereceğim."

"Maalesef veremezsin," dedi. "Magda öldü. 1944'te bir hava akını sırasında okuluna bomba düştü."

"Başın sağ olsun," dedim.

Vera Messmann ayakkabılarını çıkardı ve ayaklarını altında topladı. "Olan oldu. Hiçbir şeyden onu sorumlu tutuyor değilim. Savaşta yaşananlara kıyasla bir kızı hamile bırakıp kaçmak büyük suç sayılmaz, değil mi?"

"Hayır, sanırım öyle," dedim.

"Ama seni gönderdiğine memnun oldum," dedi. "Onu tekrar görmek istemem. Özellikle de Madga öldükten sonra. Bu çok nahoş olurdu. Ayrıca bizzat gelse parasını alma konusunda çok daha isteksiz olurdum. Ama yirmi beş bin şilin söz konusu olduğunda... İhtiyacım yok diyemem. Burada gördüklerine rağmen pek param olduğu söylenemez. Bu mobilyalar kıymetlidir ama hepsi annemden kalma ve bu daire bana ondan kalan tek şey. Bu daire onundu. Zevk sahibi bir kadındı."

"Evet," dedim kibarca etrafa bakarak. "Gerçekten de öyleymiş." "Ama herhangi birini satmanın mânâsı yok," dedi. "Çünkü bu aralar böyle şeylere talep yok. Henüz Ami'ler bile istemiyor. Piyasanın tekrar açılmasını bekliyorum. Ama artık..." –sessizce kadeh kaldırdı– "...artık belki de bekleme-

me gerek kalmadı." Biraz daha içti. "Tek yapmam gereken bankaya gidip bir imza atmak öyle mi?"

"Evet. Onun adını söylemene bile gerek yok."

"Bu iyi işte," dedi.

"Oraya vardığında seni bekliyor olacağım. Özel bir odaya gideriz ve nakdi sana teslim ederim. Ya da istersen çek olarak alırsın. Bu kadar basit."

"Böyle düşünmek hoş ama para söz konusu olduğunda hiçbir zaman basit olmaz," dedi.

"Bu hediye atı reddetme," dedim.

"Hoş bir tavsiye değil, Herr Günther," dedi. "Bir düşün. Eğer beygir iyi değilse bir sürü veteriner masrafı olacak. Ayrıca zavallı Truvalıların başına geleni de unutmayalım. Eğer Sinon yerine Cassandra'yı dinleselerdi sonları daha iyi olabilirdi. Eğer Yunan atının içine baksalar Odisseas ve Yunan dostlarını görebilirlerdi." Gülümsedi. "Antik çağ bilgisinin faydaları."

"Haklısın," dedim. "Ama bu özel durumda ne işe yarayacağını bilmiyorum."

"Bu belki de polis olmayan bir polis olduğun içindir," dedi. "Kabalık etmek istemem ama biraz daha hayal gücün olsaydı buraya gelen midilliye nasıl baktığımı anlayabilirdin."

Sigarayı elimden aldı ve bir nefes çektikten sonra kül tablasında söndürdü. Ardından gözlüklerini çıkarıp ağzıyla benimki arasında birkaç santim kalana kadar öne doğru eğildi.

"Ağzını aç," dedikten sonra kendi ağzını açtı ve dudaklarını benimkilere yapıştırdı.

Bir süre öyle durduk. Sonra kendisini geri çekti.

"Ne keşfettin?" diye sordum. "İçeride hiç Yunan kahraman var mıydı?"

"Daha bakmayı bitirmedim," dedi. Ayağa kalkıp elimi tutarak beni de ayağa kaldırdı.

"Şimdi nereye gidiyoruz?" diye sordum.

"Helen seni saraydaki odasına götürüyor," dedi.

"Bundan emin misin?" Halıyı daha sıkı kavramak için ayak parmaklarımı bükerek kımıldamadan durdum. "Belki de benim Cassandra'yı oynama sıram gelmiştir. Eğer biraz daha hayal gücüm olsaydı belki o zaman bu tür misafirperverliği hak edecek kadar yakışıklı olduğumu farz ederdim. Ama ikimiz de öyle olmadığımı biliyoruz. Belki de bunu sen paranı alana kadar ertelesek iyi olur."

"Söylediklerini takdir ettim," dedi elimi tutmaya devam ederek. "Ama hiç de gençliğimin baharında olduğum söylenemez, Herr Günther. Sana kendimden bahsedeyim. Korse yaparak geçiniyorum. İşimde iyiyim. Wasagasse'de bir dükkânım var. Müşterilerimin tamamının kadın olduğunu söylememe gerek yok sanırım. Tanıdığım erkekler ya öldü ya da sakat kaldı. Altı aydır konuştuğum eli yüzü düzgün ve sakat olmayan ilk erkeksin. Yirmi kelimeden fazla konuştuğum son erkek dişçimdi ve epeydir dişçime de gitmiyorum. Kendisi altmış yedi yaşında ve yumru ayaklı ki muhtemelen hâlâ hayatta olmasının tek nedeni bu. İki hafta önce otuz dokuz yaşına girdim ve çoktan evde kalmışlar arasına katıldım. Kedim bile var. Şu anda dışarıda ve onun hayatı bile benimkimden iyi. Bugün dükkânı erken kapattım. Ama çoğu akşam eve gelir, yemek yapar, bir dedektif hikâyesi okur, banyo yapar, biraz daha okur ve sonunda yalnız yatarım. Haftada

bir Maria am Gestade'ye gidiyorum ve arada bir işlemediğim günahlar için günah çıkarıyorum. Bilmem anlatabildim mi?" Gülümsedi ki bana biraz hüzünlü geldi. "Kartvizitin Münihli olduğunu söylüyor yani Viyana'daki işin bitince geri döneceksin. Bu da birlikte geçirebileceğimiz en fazla üç ya da dört gece var demek. Schiller'in aşırı temkinli olma konusunda söylediklerini tekrar ederken çok ciddiydim."

"Münih'e dönme konusunda haklısın," dedi. "Bence senden de çok iyi bir dedektif olur."

"Ama senin korse yapabileceğinden pek emin değilim."

"Kadın korseleri hakkında bildiklerimi bilsen şaşardın," dedim.

"Aa, umarım öyledir," dedi. "Zaten öğrenmeye niyetliyim. Daha ne söylemem gerekiyor?"

"Yeterli." Onu tekrar öptüm. "Korse giyiyor musun?"

"Uzun sürmeyecek," dedi ve saatine baktı. "Beş dakika içerisinde onu çıkaracaksın. Kadın korsesi çıkarmayı biliyorsun, değil mi? Ağzın kuruyana ve benim tekrar nefes aldığımı duyana kadar küçük kopçalardaki küçük kancaları çıkar. İstersen parçalamayı da deneyebilirsin ama korselerimi sağlam yaparım. Kolay dağılmazlar."

Onun peşinden yatak odasına gittim. "Şu aldığın antik çağ eğitimi," dedim.

"Ne olmuş ona?"

"Cassandra'nın başına ne geldi?"

"Yunanlılar onu Athena Tapınağından çıkarıp tecavüz etti," dedikten sonra kapıyı arkamdan kapattı. "Bense dünden razıyım."

"Bu bana da uyar," dedim.

Elbiselerini çıkardı ve ben de onu daha iyi görebilmek için geri adım attım. Buna mesleki nezaket de diyebilirim. Güzel ve orantılı bir vücuda sahipti. Kendimi Altın Kesite bakan Kepler gibi hissettim. Ama ondan daha fazla eğleneceğimi biliyordum. O muhtemelen kaliteli bir korse giymiş bir kadına hiç bakmamıştı. Eğer bakmış olsaydı belki de okulda daha iyi matematik öğrenirdim.

30

Geceyi geçirdiğim Vera'nın dairesine o gece davetsiz bir misafir geldi.

Akşamın erken saatlerinde sergilediğim performansın ardından bir diğeri için hazırlanırken Vera üzerimde birden donup kaldı. "Dinle," diye fısıldadı. "Duydun mu?" Ardından, ben kendi nefes alışımdan başka bir şey duymadıktan sonra ekledi: "Oturma odasında biri var." Yanıma uzandı, çarşafı çenesine kadar çekti ve benim de onunla hemfikir olmamı bekledi.

Sessizce durduktan sonra parke zemindeki ayak seslerini duyup yataktan fırladım. "Birini bekliyor muydun?" diye ona sorarken bir yandan da pantolonuma saldırıp askısını çıplak omuzlarıma çektim. "Tabii ki beklemiyordum," dedi. "Saat gece yarısı."

"Silahın var mı?"

"Dedektif olan sensin. Silahın yok mu?"

"Bazen," dedim. "Ama Rus Bölgesinde dolaşırken taşıyacak değilim. Burada silahla yakala-

nırsam sonum çalışma kampı ya da daha fenası olur."

Hokey sopasını alıp kapıyı açtım. "Kim var orada?" diye yüksek sesle bağırıp bir yandan da ışığın düğmesini aradım. Karanlıkta birisi hareket etti. Birisinin salona girdiğini ve ön kapıdan geçtiğini duydum. Burnuma belli belirsiz bir erkek kolonyası ve tütün kokusu geldi ve sonra da merdivenden inen ayak sesleri duydum. Peşinden yalınayak koşup birinci katın sahanlığına kadar indim ama orada ayağım kaydı ve düştüm. Ayağa kalkıp kalan merdivenleri de indim ve sokağa fırladığımda son anda Turkenstrasse'nin köşesinde gözden kaybolan bir adam gördüm. Ayakkabılarımı giymiş olsaydım peşinden giderdim ama bu karda ve buzda yalınayak halimle geri dönmekten başka seçeneğim yoktu.

Üst kata vardığımda Vera'nın komşusu kapısının önünde duruyordu. Bana şüpheyle bakması beni biraz gerdi çünkü kadın Frankestein'in kilisede bırakıp kaçacağı türden bir geline benziyordu. Aynı Nefertiti tarzı saçlara, sürüngen pençesini andıran ellere ve aynı uzun beyaz geceliğe sahipti ama hiç kadın yüzü görmemiş bir bilim adamı bile bıyıkları çıkmış bu yerden bitmeyi çekici bir kadın olarak görmezdi.

"Fräulein Messmann'ın dairesinde bir yabancı vardı," dedim kendimi toparlayarak.

Korkunç ve çıkık kemikli yaratık tek kelime etmeden ürkmüş bir kuş gibi hafifçe irkildi ve sonra hızla kendi dairesine girip kapıyı ardından öyle bir çarptı ki buz kaplı merdivenin tümü unutulmuş bir mezar gibi yankılandı.

Vera Messmann'ın dairesine döndüğümde onu yüzünde endişeli bir bakışla geceliğini giyerken buldum.

"Kaçtı," dedim titreyerek. Geceliğini çıkarıp omuzlarımın üzerine koydu ve utanmadan çıplak olarak mutfağa gitti. "Kahve yapacağım," dedi.

"Çalınan bir şey var mı?" diye sordum peşinden gidip.

"Görebildiğim kadarıyla hayır," dedi. "Çantam yatak odasındaydı."

"Peşinde olabileceği özel bir şey var mı?"

Cezveyi doldurup ocağın üzerine koydu. "Taşınması kolay eşyam yok," dedi.

"Daha önce içeri giren olmuş muydu?"

"Hiç olmadı," dedi. "Ruslar bile girmedi. Burası emniyetli bir bölgedir."

Dalgın bir halde onun çıplak olarak mutfakta gezinmesini izledim ve aklıma Cassandra'nın akıbeti geldi. Yabancının aklında hırsızlıktan başka bir şey olabileceğini söylememeye karar verdim.

"Sen buradayken olması garip," dedi.

"Beni kalmam için ikna eden sendin," dedim. "Hatırladın mı?"

"Affedersin."

"Önemli değil." Kapıdaki kilidi incelemek için salona geri döndüm. Kilit Evva markaydı ve mükemmel bir kilitti. Ama adamın zaten kilidi kurcalamasına ya da zorlamasına gerek kalmamıştı. Adamın içeri nasıl girdiğini anlamam zor olmadı. Ön kapının anahtarı bir ipe bağlı halde posta kutusunun altında asılıydı. "İçeri zorla girmemiş çünkü gerek kalmamış," dedim. "Bak."

Koridora çıkıp benim anahtarı kapıdan çıkarmamı izledi. "Yalnız yaşayan bir kadının anahtarını kapının önüne asması pek mantıklı bir şey değil," dedim.

"Hayır," dedi safça. "Genelde yatarken kapıyı sürgülerim ama bu gece aklım başka yerde olmalı."

Kapıyı sürgüledim. "Sana suçla mücadele konusunda bir ders vermem gerekecek," diyerek onu yatak odasına götürdüm.

31

Karlplatz'daki Karlskriche'de düzenlenen ve çok az kişinin katıldığı cenazenin ardından Elizabeth Gruen'in naaşını taşıyan kafile ağır adımlarla Simmeringer Hauptstrasse'den Viyana Merkez Mezarlığına doğru ilerledi. Yeşil bakır damı olan barok kiliseye Roetzergasse'deki PX garajında ek iş olarak şoförlük yapan bir Amerikalı askerin kullandığı Cadillac Fleetwood ile gidip geldim. Viyana'da ölüler haricinde herkesin ek bir işi vardı. Ama ölüysen Viyana senin için belki de dünyanın en güzel şehriydi. On Birinci Bölgedeki Merkez Mezarlığı iki milyon mezara sahip beş yüz dönümlük bir araziydi. Şehir içinde şehir gibi olan bu yerde ağaçlar ve çiçekler, güzel ağaçlı yollar, heykeller ve kendine has mimari bir tarz bulunuyordu. Paranız olması ve ölmüş olmanız şartıyla genelde ancak imparatorların, kralların ve tiran satrapların sahip olabileceği türden bir ihtişamın gölgesinde ebediyen uyuyabilirdiniz.

Gruen aile mezarlığı Bismarck'ın top tareti büyüklüğünde mermer bir sığınaktı. Mezarın ana bölümüne mütevazı altın rengi harflerle "Familie Gruen" yazılmıştı ve yapının alt kısmında aralarında Eric'in babası Friedrich'in de olduğu Gruen sülalesine mensup kişilerin isimleri yazılıydı. Yapının basamaklı cephesinde tunç, yarı çıplak ve kederli görünmesi gerektiği halde Oriental gece kulübünde keyif yapan bir çokoleydiyi andıran bir kadın heykeli bulunuyordu. O kadına sıcak bir kıyafet, sıcak ve sert bir kahve getirme yönünde dayanılmaz bir istek duydum.

Mezar Mısır firavunları kıstaslarında sade sayılırdı. Fakat her köşeye konmuş dört sfenks sayesinde Ptolemaios hanedanı burada kendini evinde hissederdi. Eric'in annesine gereken hürmeti sunup mezarın içinden çıktığımda zangocun altın bokböceği ve lapis lazuli yüzünden üzerimi aramasını bekledim. Bana öyle şüpheli, acayip ve hatta düşmanca bakıyorlardı ki kendimi isimsiz mezarını arayan Mozart gibi hissettim. Merasimi tertip eden rahip bile –pembe takkesi Demel'in penceresindeki Fransız kekini andırıyordu– bana pis pis baktı.

Cenazeye katılan diğerlerinden uzak durup siyah gözlük takarak –hava soğuk olsa da güneş parlıyordu– mesafeyi koruyabileceğimi umuyordum. Dr. Bekemeier benim kim olmam gerektiğini biliyordu ve bu şartlar altında tek önemi olan da buydu. Fakat Eric Gruen'in orada olmasıyla ilgili fikirlerini bana bildirecek Elizabeth Gruen'in hizmetçilerden birinin asabi tavırlarıyla uğraşmaya hiç hazır değildim.

Kadın çuvalın içerisindeki kaburgaya benzeyen kırmızı suratlı ve kemikliydi, kötü giyinmişti ve konuşurken damağı sanki kafasının içinde deprem oluyormuş gibi oynuyordu. "Buraya ne yüzle geldiniz hayret ediyorum," dedi bariz bir hoşnutsuzlukla. "Bunca yıldan ve yaptığınız onca şeyden sonra. Anneniz sizden utanıyordu. Bir Gruen'in bu şekilde davranmasını bir türlü içine sindiremedi. Yüz karası. Siz ailenizin yüzkarası oldunuz. Babanız olsa size temiz bir dayak atardı."

Tüm bunların üzerinden çok zaman geçtiğine dair bir şeyler mırıldanıp kalkıp hızlıca Amerikalının beni beklediği ön kapıya doğru yürümeye başladım. Hava buz gibi olsa da mezarlık doluydu. Başka cenazeler de vardı ve benimle aynı yöne giden insanlar bulunuyordu. Ne onlara ne de Cadillac'ın hemen yakınına park etmiş inzibat cipine dikkat ettim. Arabaya atladım ve aranan bir suçlu gibi son sürat uzaklaşmaya başladık.

"Neler dönüyor böyle?" dedim kendimi toparladıktan sonra. "Banka soymadım ki cenazeye katıldım."

Kirpi saçlı ve kupa sapı gibi kulakları olan genç sürücü aynadan başını salladı. Makul bir Almancayla "Uluslararası devriye," dedi.

Arka pencereden bakmak için döndüm. Cip peşimizdeydi. "Ne istiyorlar?" dedim Simmeringer'den çıkıp dar bir yan yola saparken.

"Bir şeyden dolayı ya senin ya da benim peşimdeler," dedi.

"Sen mi? Ne yaptın ki?"

"Bu arabadaki benzin PX," dedi sürücü. "Sadece işgal kuvvetleri personeline aittir. Arabada ve bagajdaki sigara, içki ve çoraplar da öyle."

"Harika," dedim. "Çok teşekkürler. Annemin cenazesinin kalktığı gün bir de polislerle uğraşacağım." Sadece kendisini kötü hissetmesi için söylemiştim.

"Dert etme," dedi pis pis sırıtarak. "Önce bizi yakalamaları gerek. Bu araba içinde dört inzibat oturan bir cipi rahatça geçer. Telsizle önümüzü kesmelerini istemedikleri müddetçe onları atlatırız. Üstelik kural gereği o IPV'yi bir Amerikalı sürmek zorunda. Bizim aracımız, bizim sürücümüz mantığı. Amerikalılar da pek çılgın sürücüler sayılmazlar. Peşimizdeki bir İvan olsa sıkıntı çıkarabilirdi. İvanlar gördüğüm en çılgın sürücüler."

Daha önce Rus sürücüleri gördüğüm için abartmadığını biliyordum.

Şehrin doğu bölgesinden devam ettik. Demiryoluna kadar bizi takip etmeyi başaran cipi sonunda atlattık.

"Al," dedim Modena Park'ın etrafında dönerken arka koltuğun üzerine birkaç banknot atıp. "Ben köşede ineyim. Kalan yolu yürürüm. Sinirlerim laçka oldu zaten."

Arabadan inip kapıyı kapattım ve Cadillac'ın patinaj yaparak Zaunergasse'den gidişini izledim. Peşinden yürüyerek Stalin Platz ve Gusshaus Strasse'den otelime geldim. Yoğun bir sabah geçirmişim gibi gelse de daha güne başlamamıştım bile.

Hafif bir öğle yemeği yedikten sonra bankada Vera Messmann'la buluşmadan önce biraz din-

lenmek için odama döndüm. Yatağıma yatalı çok olmamıştı ki kapı hafifçe çalındı ve hizmetçinin geldiğini düşünerek kalkıp kapıyı açtım. Karşımda duran adamı cenazeden hatırladım. Bir an için nasıl bir yüzkarası olduğumla alakalı bir nutuk daha dinleyeceğimi zannettim. Aksine adam hürmetkâr bir şekilde şapkasını çıkardı ve sanki bir midilli at arabasının dizginiymiş gibi önünde tuttu.

"Evet?" dedim. "Ne istemiştiniz?"

"Bayım ben annenizin uşağıydım," dedi bariz bir Macar aksanıyla. "Adım Tibor. Tibor Medgyessy, bayım. Sizinle konuşmam mümkün mü?" Gergin bir şekilde otel koridoruna baktı. "Sizce mahzuru yoksa sadece birkaç dakikalığına özel konuşabilir miyiz, bayım?"

Uzun ve yaşına göre yapılı bir adamdı ve altmış beş yaş civarında görünüyordu. Belki de daha yaşlıydı. Beyaz ve kıvırcık saçları dökülmemişti ve bir koyunun sırtından kırpılmışa benziyordu. Dişleri tahtadan yapılmış gibiydi. Kalın, metal çerçeveli gözlükler ve kravat takıyordu ve siyah bir takım giymişti. Muhtemelen asker emeklisiydi ve Gruenlerin de böylesini tercih edeceklerini düşündüm.

"Pekâlâ, buyurun." Onun odama girişini izledim. Aksıyordu ama aksaması dizinde ya da bileğinde değil de kalçasındaki bir sorundan kaynaklanıyor gibiydi. Kapıyı kapattım. "Peki, ne istiyorsunuz?"

Medgyessy takdir eder bir ifadeyle etrafına baktı. "Çok güzel, bayım," dedi. "Gerçekten çok güzel. Annenizin evi yerine burada kaldığınız için sizi suçlamıyorum, bayım. Özellikle de bu sabah cena-

zede olanlardan sonra. Çok talihsiz ve beklenmedik bir hadiseydi. Kendisini bu yüzden azarladım. On beş yıl annenizin uşaklığını yaptım ve Klara'nın böyle saygısızlık ettiğine ilk kez şahit oldum."

"Klara mı dediniz?"

"Evet, bayım, eşim."

Omuz silktim. "Bak, unut gitsin," dedim. "Bence az bile dedi. Özür dilemek için buraya gelmeni takdir ediyorum ama bir önemi yok."

"Aa, ben buraya özür dilemeye gelmedim, bayım."

"Öyle mi?" Başımı iki yana salladım. "Öyleyse neden geldiniz?"

Uşağın yüzünde ilginç bir gülümseme belirdi. Sanki yıpranmış bir bahçe çitine bakmak gibiydi. "Mesele şu, bayım," dedi. "Anneniz bize vasiyetinde biraz para bıraktı. Ama bunu uzun süre önce yapmıştı ve eğer kısa süre önce Avusturya şilinine kur ayarlaması olmasaydı o para bize fazlasıyla yetecekti. Elbette ki onu değiştirmek istedi fakat ani ölümü yüzünden bu mümkün olmadı. O yüzden karım ve ben biraz zor durumda kaldık. Bize bıraktığı miktar emekli olmamıza yetmez ve bu yaştan sonra da geçinecek bir iş bulamayız. Acaba bize yardım etmeyi düşünür müydünüz, bayım? Artık zenginsiniz ve biz de açgözlü insanlar değiliz. Eğer anneniz vasiyetini değiştirmeye niyetli olmasaydı bunu kesinlikle sizden talep etmezdik. Eğer bize inanmıyorsanız Dr. Bekemeier'e sorabilirsiniz, bayım."

"Anladım," dedim. "Herr Medgyessy bilmem farkında mısınız ama eşiniz Klara hiç de benim yardımıma ihtiyacı varmış gibi görünmüyordu."

Uşak ağırlığını bir o bir bu bacağına verdikten sonra rahat konumuna geçti.

"Kendisi biraz sarsıldı hepsi bu, bayım. Annenizin hastanedeki ani ölümü hepimizi etkiledi. Ayrıca o öldüğünden beri Uluslararası Devriye sürekli gelip sizinle ilgili sorular soruyor. Cenazeden sonra Viyana'da kalıp kalmayacağınız gibi şeyler sordular."

"Müttefik polisi neden benimle ilgili soru sorsun ki?" Bunu söylerken Merkez Mezarlığından kaçışım aklıma geldi. Başta suçlunun Amerikalı sürücü olduğunu zannetmiştim. Ama Uluslararası Devriyenin takip ettiği karaborsacı değil de Eric Gruen'miş.

Medgyessy gülümsedi. "Buna gerek yok, bayım," dedi. "Karım ve ben saf değiliz. Hiç bahsetmememiz bilmediğimiz mânâsına gelmez."

Anlaşılan burada sadece hamile bırakılıp kaçılan bir kızdan çok daha fazlası vardı.

"O yüzden benimle aptalmışım gibi konuşmayın, bayım. Bunun ikimize de faydası olmaz. Tek istediğimiz ailenize hizmet etmeye devam edebilmektir, bayım. Fakat Viyana'da kalacağınızı hayal edemiyorum en azından resmi olarak."

"Bana nasıl hizmet etmeyi düşünüyorsun," dedim sabırla.

"Susarak, bayım. Annenizin yaptıklarının çoğunu biliyorum. Çok kolay güvenirdi yani çok tedbirsiz sayılırdı."

"Bana şantaj yapmaya çalışıyorsun, değil mi?" dedim. "Kısaca kaç para istediğini neden söylemiyorsun?"

Medgyessy huzursuzca başını iki yana salladı. "Hayır, bayım, şantaj değil. Kesinlikle böyle bir

niyetim yok. Tek istediğim Gruen ailesine hizmet etmektir. Hepsi bu. Sadakatimize karşı münasip bir ödül. Mesele bundan ibaret. Belki de yaptığınız doğruydu, bayım, bunu eleştirmek bana düşmez. Sadece, mesela polise nerede olduğunuzu söylemediğimiz için bize minnettar olmanız gerektiğini söylüyorum. Garmisch'de oturuyorsunuz değil mi? Oraya hiç gitmedim ama güzel bir yer olduğunu duymuştum."

"Kaç para?"

"Yirmi beş bin şilin, bayım. Düşündüğünüzden fazla olmadığını siz de takdir edeceksiniz, bayım."

Ne diyeceğimi bilmiyordum. Eric Gruen'in bana karşı dürüst olmadığının ve Viyana'daki mazisinde Müttefikleri ilgilendirecek bir şey yaptığının farkına varmıştım. Belki de hiçbir konuda dürüst olmamıştı. Acaba Engelbertina'nın bahsettiği Fransa'daki savaş esirlerinin katledilmesiyle ilgili olabilir miydi? Neden olmasın? Nihayetinde Müttefikler, Malmedy katliamı yüzünden onlarca SS'i Landsberg'de hapse tıkmışlardı. Belki de Eric Gruen'in içinde bulunduğu başka bir katliam daha vardı. Nedeni ne olursa olsun tek bir şey kesindi: Gruen'le bizzat konuşana kadar Medgyessy'i oyalamam gerekiyordu. Şimdilik uşağın şantajına boyun eğmekten başka çarem yoktu. Eric Gruen olduğuma dair hazırlanan bu kadar evraktan sonra tekrar Bernie Günther olmaya geri dönmem kolay değildi.

"Pekâlâ," dedim. "Ama parayı toparlamam için zaman gerek. Vasiyet henüz onaylanmadı."

Yüzü asıldı. "Beni enayi yerine koymayın, bayım," dedi. "Size asla ihanet etmem. Ama cena-

zede sizin de gördüğünüz gibi karımın sağı solu belli olmaz. Yirmi dört saat diyelim mi? Yarın aynı saatte." Cep saatine baktı. "Saat iki. Böylece Spaengler's Bank'a gidip gerekli işlemleri yapabilirsiniz."

"Tamam," dedim. "Yarın ikide." Kapıyı açtım ve adam kendi başına vals yapan biri gibi sekerek dışarı çıktı. Haklarını vermek lazımdı. O ve karısı gayet iyi oynamışlardı. İyi polis, kötü polis. Bir de şu sadakat hakkında atıp tutmalar. Gayet başarılıydı. Özellikle de Spaengler's Bank ve Garmisch kelimelerini söylediği zaman.

Kapıyı kapatıp telefonu açtım ve otel operatöründen beni Sonnenbichl'deki Henkell'lerin evine bağlamasını istedim. Birkaç dakika sonra operatör beni arayıp açan olmadığını söyledi. Ben de paltomu ve şapkamı giyip bir taksiyle Dorotheergasse'ye gittim.

Bu dar ve parke taşlı yoldaki binaların çoğu tamir edilmişti. Bir ucunda V-2 roketi gibi kulesi olan bir stükko kilise ve diğer ucunda da Viyana'ya üstsüz gitmek için yanlış günü seçmiş bir kadın heykeline sahip oymalı bir çeşme vardı. Spaengler's Bank'ın devasa yeşil barok kapısı Hitler'in treninin tünele sıkışmış haline benziyordu. Silindir şapkalı kapıcıya yaklaşıp ona görmek istediğim kişinin adını söyledim ve Dağ Kralının Salonuna benzer bir yere getirildim. Otoban kadar geniş merdivenlerden çıkarken ayak seslerim kırık bir çanı andırır şekilde tavandan yankılandı.

Gruen ailesinin banka müdürü Herr Trenner beni merdivenin başında bekliyordu. Benden gençti ama sanki beyaz saçlı, gözlüklü ve takım-

lı doğmuş gibi görünüyordu. Bir Japon sarmaşığı kadar sırnaşıktı. Parmak uçlarından insan kibarlığı sağmayı umut eder gibi ellerini ovuşturarak bana içinde bir masa ve iki sandalye olan üst kattaki bir odayı gösterdi. Masanın üzerinde anlaştığımız şekilde yirmi beş bin şilin ve masraflar duruyordu. Masanın yanında yerde paraları taşımam için bir deri çanta vardı. Trenner bana odanın anahtarını verdi ve binada olduğum müddetçe emrimde olduğunu söyleyip başıyla eğilip selam vererek uzaklaştı. Masraflara ait miktarı cebime attım, kapıyı kilitledim ve tekrar aşağı inip Vera Messmann'ı beklemeye başladım. Saat üçe on vardı.

32

Saat üç buçuğa kadar bekledim ve sonunda Vera Messmann'ın Gruen'in parasını alma meselesini bir kez daha düşündüğüne ve gelmeyeceğine karar verdim. O yüzden üst kata çıkıp parayı çantaya koydum ve onu bulmak için yola koyuldum.

Şehir merkeziyle Liechtensteinstrasse arası yürüyerek yirmi dakikaydı. Vera'nın kapı zilini çaldım ve kapıya vurdum. Hatta posta kutusunun aralığından bağırdım ama evde kimse yoktu. Kendi kendime tabii ki evde kimse olmaz dedim. Saat dörttü. Hemen köşedeki Wasagasse'de bulunan dükkânında olmalıydı. Dün öğleden sonra evde olmasının tek nedeni erken kapatmasıydı. Ama bugün normal mesai yapacaktı. Bernie Günther, sen iyi bir dedektifsin.

Ben de dükkânına gittim. Çantadaki parayı görünce fikrini değiştireceğini zannediyordum. Para kendisini görenlerin fikrini değiştirme gibi bir güce sahip. Daha doğrusu ben hep böyle ol-

duğuna şahit oldum. Doğal olarak Vera da benzer şekilde davranacaktı. Yani parayı görecek, beni dinleyecek ve benim onu ikna etmeme izin verecekti. Eğer bu işe yaramazsa ciddileşip ona Gruen'in parasını almak zorunda olduğunu söyleyecektim. Kendi isteğiyle o kadar pasif olduğu yatak odasındayken kendisine söylenene nasıl itiraz edebilirdi ki?

Dükkân, Viyana Üniversitesi'nin Kimya Enstitüsü'nün arkasına bakıyordu. Pencerenin üzerindeki tabelada "Vera Messmann. Özel yapım, korse, yelek, kuşak ve sutyen" yazıyordu. Pencerede pembe ipek korse ve aynı renkte sutyen giyen bir kadın manken vardı. Yanındaki ilanda da farklı bir takım giyen diğer bir kız görünüyordu. Saçında fiyonk vardı ama gözlükleri olmadığından Vera'ya pek benzetemedim. Kapıyı açtığımda tepemde küçük bir çan çaldı. Bir oyun masasından daha büyük olmayan bir cam tezgâh vardı ve onun yanında da bir kadın manken daha duruyordu. Arkada ise bir soyunma kabininin yanındaki tavan lambası soluk bir ışık yaymaktaydı. Tüm bunların önünde, sanki birisinin oturup sevgilisinin ya da metresinin perdenin arkasından çıkıp güzel kıyafetini sergilemesini beklemesi için konmuş bir Fransız sandalye duruyordu. İyi bir hayal gücüm olmadığını da kim söyledi?

"Vera?" diye seslendim. "Vera, benim Bernie. Neden bankaya gelmedin?"

Ne yapacağımı bilmediğimden bir çekmece çektim ve Batı Hint adalarına giden köle gemisindeki köleler gibi istif edilmiş bir grup siyah korse gördüm. Birini alıp tellerinin temasını parmakla-

rımda hissettiğimde bunun erken ve tedbirsiz bir insan uçuşu teşebbüsünün vasıtası gibi görünüp hissettirdiğini düşündüm.

"Vera? Bankada yarım saat bekledim. Unuttun mu, yoksa fikrini mi değiştirdin?"

İşin aslı dükkânın arkasına gidip şişko bir Viyanalı ev kadını paçalı donunu giyerken denk gelmek istemiyordum. Başka bir çekmece açtım ve su kemerine benzeyen bir şey çektikten sonra nihayet bir çorap lastiği olduğunu anladım. Bir dakika daha geçti. Bir kadın pencereden baktı ve benim orada elimde çorap lastiğiyle dikildiğimi görünce geri çekildi. Lastiği yerine koydum ve cesaretimi toplayarak belki Vera üst kattadır diye dükkânın arkasına doğru ilerledim.

"Vera?"

İşte o anda gördüm ve kalbim duracak gibi oldu. Soyunma kabininin perdesinin altından bir kadının çoraplı bacağı görünüyordu. Ayakkabısı yoktu. Perdeyi tuttum ve açmadan önce göreceğim manzaraya kendimi hazırladım. Sonunda perdeyi çektim. Orada yatan Vera'ydı ve ölmüştü. Onu öldüren naylon çorap saydam bir yılan gibi hâlâ boynuna sarılıydı. Derin bir iç çekip gözlerimi kapattım. Bir ya da iki dakika sonra normal bir insan gibi davranmayı bırakıp dedektif gibi düşünmeye başladım. Kapıya geri dönüp her ihtimale karşı kilitledim. Ben cesedi incelerken Vera'nın müşterilerinden birinin içeri girmesi en son isteyeceğim şeydi. Ardından soyunma kabinine geri döndüm, perdeyi arkamdan çektim ve kesin öldüğünden emin olmak için cesedin yanına diz çöktüm. Ama bedeni soğumuştu ve

parmağımı boğazına dolanan çorabın üzerinden şahdamarına koyduğumda hiçbir şey hissetmedim. Öleli birkaç saat olmuştu. Burun deliklerinde, ağzında ve yüzünün diğer yanında kurumuş kan vardı. Ayrıca çenesinde ve çorabın düğümünün yakınında bolca sıyrık ve parmak izi bulunuyordu. Gözleri kapalıydı. Bundan çok daha kötü görünen ama sağ olan sarhoşlar görmüştüm. Saçı dağınıktı ve gözlükleri kırılmış yerde duruyordu. Soyunma kabinindeki sandalye devrilmişti ve duvardaki ayna çatlamıştı. Hayatını teslim etmeden önce mücadele ettiği açıktı. Bu sonuca ellerini kaldırdığım zaman boğumlarındaki çürükleri görünce vardım. Görünüşe göre saldırgana birkaç kez yumruk atmayı becermişti.

Doğruldum, etrafa baktım ve bir sigara izmariti görüp aldım. Markası Lucky'di ki bu benim için pek hayırlı değildi. Otel odamdaki kül tablası bu izmaritlerle doluydu. İzmariti cebime koydum. Zaten aleyhime dünya kadar delil olduğundan polise bir delil daha sunmanın mânâsı yoktu. O ve ben bir gece önce sevişmiştik ve prezervatif kullanmamıştım. Vera güvenli olduğunu söylemişti ki benimle sevişmeyi istemesinin bir nedeni de buydu. Otopside benim kan grubum ortaya çıkacaktı.

Vera'nın el çantasını aradım. Anahtarını bularak evine girmek ve kartvizitimi almak istiyordum. Ama çantası yoktu. Acaba katil mi aldı diye düşündüm. Muhtemelen dün gece gizlice daireye giren adamın marifetiydi. Anahtarın ipini çıkardığım için kendime küfrettim çünkü böylece ben de daireye girebilirdim. Polisin kartımı bulacağı-

na şüphe yoktu. Üstelik üzerimde sadece pantolon ve elimde hokey sopasıyla onun dairesine döndüğümü gören komşu da benim eşkâlimi verecekti. Buna birkaç dakika önce beni dükkânın penceresinden gören kadının vereceği eşkâl de eklenebilirdi. Durumum hiç iç açıcı değildi.

Işığı kapattım ve bir donla dükkânda dokunduğum her şeyi güzelce sildim. Dairesinin her yanı parmak izimle doluydu ama bir de suç mahallinde parmak izi bırakmanın gereği yoktu. Ön kapıyı açtım, kapı kolunu temizledim, kapıyı kapattım, tekrar kilitledim, kapı ve pencerenin perdelerini çektim. Şansım yaver giderse cesedin bulunması bir veya iki gün sürerdi.

Arka kapı bir avluya açılıyordu. Paltomun yakalarını kaldırdım, şapkamı öne eğdim ve Vera'nın parasının bulunduğu çanta elimde sessizce dışarı çıktım. Hava kararıyordu ve pencerelerin ışığına ve ay ışığına denk gelmemeye çalışarak avludan devam ettim. Avlunun diğer ucunda bir arka sokaktan geçtim ve denk geldiğim kapının Wasagasse ile kesişen bir sokağa açıldığını gördüm. Burası Horlgasse'ydi ve nedendir bilinmez bana bir şey ifade etmesi gerekiyormuş gibi geldi. Horlgasse. Horlgasse.

Güneybatıya devam edip Roosevelt Platz'a geldim. Meydanın ortasında bir kilise duruyordu. Votive Kilisesi. Bir suikast teşebbüsünde genç İmparator Franz Joseph'in hayatını koruduğundan dolayı Tanrıya şükretmek için inşa edilmişti. Hatırladığım kadarıyla Roosevelt Platz'ın adı bir zamanlar Göring Platz'dı. Göring epeydir aklımdan çıkmıştı. 1936'da benim müşterimdi. Ama

Horlgasse'nin zihnimdeki koşuşturması sona ermemişti. *Horlgasse. Horlgasse.* Sonunda hatırladım. Horlgasse. Britta Warzok'un kaldığı yerle ilgili bana verilen adres buydu. Yüzbaşı Jacobs'ın arabasındaki not defterinde de aynı adrese rastlamıştım. Not defterimi çıkarıp sokak numarasını kontrol ettim. Gruen meselesi biter bitmez Britta Warzok'un adresine gitmeyi planlamıştım ama şu an gayet müsait bir zamana benziyordu. Üstelik Britta Warzok ve Vera Messmann'ın birbirine bu kadar yakın olması tesadüf mü diye kendime sormadan edemedim. Bu kadar tesadüf olabilir miydi? Belki de *maksatlı* bir tesadüftü. Jung bu durum için şık bir terim kullanmıştı ve yaşadıklarım yüzümden kafam karmakarışık olmasa dediğini hatırladım. Ayrıca her maksatlı tesadüfün olumlu olmayacağını da kendime hatırlatmam gerekiyordu.

Döndüm ve Horlgasse boyunca doğuya yürüdüm. Kırk iki numarayı bulmam iki dakikamı aldı. Horlgasse'nin Turkenstrasse ile birleştiği ve Schlick Platz'a tepeden bakan tramvay hattının hemen önündeydi. Viyana Polis Akademisi sadece elli metre uzaktaydı. Kendimi başka bir barok kapıya bakar halde buldum. Sarmaşık sarılı bir sütun pervaz, atlas heykelleri üzerinde duruyordu. Ana kapı üzerindeki diğer bir küçük kapı açıktı. İçeri girdim ve posta kutularının karşısında durdum. Binada her katta bir tane olmak üzere üç daire vardı. En üst dairenin posta kutusunun üzerinde "Warzok" yazıyordu. İçi birkaç gündür alınmayan postalarla doluydu ama ben yine de yukarı çıktım.

Merdivenlerin üzerine vardım. Kapı açıktı. Kapıyı sona kadar itip kafamı karanlık salona uzattım. İçerisi soğuktu. Birinin rahatça oturamayacağı kadar soğuk.

"Frau Warzok?" diye seslendim. "Evde misiniz?"

Yüksek tavanlı ve pencereli geniş bir daireydi. Pencerelerden biri açıktı. Nahoş bir koku burnuma gelip boğazıma takıldı. Durgun ve çürük bir şey. Mendilimi çıkarıp ağzımı ve burnumu örtmek istediğimde elimde tuttuğumun Vera Messmann'ın dükkânında parmak izlerimi silmek için kullandığım paçalı don olduğunu fark ettim. Ama şu an bunu düşünecek halde değildim. Kendime hiç kimse bu soğukta ya da kokuda uzun süre duramayacağı için içeride kimsenin olmadığını söyledim. Daha sonra da birisinin bu camı kısa süre önce açmış olması gerektiğini söyledim. Açık pencerenin kenarına gidip yangın alarmı gibi çınlayarak ilerleyen Schlick Platz'daki tramvaya baktım. Temiz havayı içime çekip gölgeye, kokunun kötüleştiği yere döndüm. Birden ışıklar yandı ve arkamı döndüğümde karşımda iki adam olduğunu gördüm. İkisinin de silahı vardı ve silahlar bana doğrultulmuştu.

33

İki adam da iri değildi ve silahları olmasa ikisini de kolayca yere çarpardım. Tipik silahlı serserilerden daha zeki bir görünümleri vardı ama o kadar etkileyici oldukları söylenemezdi. Bir çimenlik arazi ya da çakıl yol gibi ilk bakışta tarif edilemeyecek türde sıradan suratlara sahiptiler. Aklınızda kalması için onlara dikkatli bakmanız gerekirdi. Dikkatlice baktım. Bana silah doğrultan herkese dikkatli bakardım. Ama bu beni ellerimi kaldırmaktan alıkoymadı. Ateşli silahlar bir odaya girdiğinde görgü kuralları bunu gerektirirdi.

"Adın ne Fritz ve burada ne halt ediyorsun?"

İlk konuşan sanki aldığı eğitimi unutmak ve benim üzerimde bir etki bırakabilmek için kaba bir ses tonuyla konuşmuştu. Saçları gri beyazdı ve ağzı civarında kusursuz bir yedigen şeklinde toplanan bıyık ve sakalı yumuşak ciltli yüzüne çok ihtiyaç duyduğu erkeksiliği sağlıyordu. İnce çerçeveli gözlüklerinin ardındaki gözleri iriydi ve

sanki ne yaptığından emin değilmiş gibi sarı-kahverengi irisinin etrafında çok fazla beyaz vardı. Siyah takım ve kısa deri palto giyiyor ve onu sanki kafası üzerinde bir ekmeği dengede tutmaya çalışırmış gibi gösteren bir fötr şapka takıyordu.

"Dr. Eric Gruen," dedim. Eric Gruen her ne suç işlemiş olursa olsun cebimde sadece onun pasaportu olduğundan kendimi Eric Gruen olarak tanıtmaktan başka şansım yoktu. Üstelik Medgyessy'nin dediğine bakılırsa Gruen'in peşinde olan Avusturya değil de Müttefik polisiydi. Karşımda duranların ise Avusturya polisleri olduklarından emindim. İkisi de aynı silahı taşıyordu – Viyana'daki tüm nazi etkisinden arındırılmış polislere dağıtılan yeni otomatik Mauserler.

"Evraklar," dedi ikinci polis.

Yavaşça elimi cebime attım. İkisinin de izcibaşından öte pek polislik tecrübesi varmışa benzemiyordu. Ben de bu acemiler telaşa kapıldı diye vurulmak istemiyordum. Gruen'in pasaportunu dikkatlice teslim ettikten sonra ellerimi tekrar havaya kaldırdım.

"Frau Warzok'un tanıdığıyım," dedim ve havayı kokladım. Sadece oda değil durum da kokuyordu. Eğer polisler buradaysa gerçekten kötü bir şeyler olmuş demekti. "Bakın o iyi mi? Nerede şu an?"

İkinci polis hâlâ pasaporta bakıyordu. Onun bana ait olmadığını düşüneceğinden değil de Gruen'in yaptığı şeylerden dolayı endişeliydim.

"Burada Viyanalı olduğunuz yazıyor," dedi. "Ama aksanınız hiç Viyanalıya benzemiyor," dedi. Meslektaşıyla aynı kıyafeti giyiyordu ve tek farkı fi-

rıncı şapkası olmamasıydı. Yamuk burnunun baktığı yanağında bir gülümseme belirdi. Onu küçümser ya da şüpheci göstereceğini zannediyordu ama eğik ve çarpık göstermekten başka bir işe yaramıyordu. Anlaşılan tüm çekinik genleri çenesinin olması gereken yerde toplanmıştı. Açık alnındaki saç çizgisi de uzun S şeklindeki yara iziyle eşleşiyordu. Konuşurken pasaportu bana geri verdi.

"Savaştan önce on yıl Berlin'de oturdum," dedim.

"Doktorsunuz ha?"

"Evet."

"Bayanın doktoru mu?"

"Hayır. Bakın siz kimsiniz ve Frau Warzok nerede?"

"Polis" diyerek bana bir rozet gösterdi şapkalı olan. "Deutschmeister Platz."

Makul görünüyordu. Deutschmeister Platz'daki Emniyet Müdürlüğü bulunduğumuz yere yüz metreden daha yakındı.

"O içeride," dedi yara izli polis.

İki polis silahlarını indirip beni fayanslı banyoya getirdiler. İçinde bir futbol takımı yıkanamazsa banyonun banyo kabul edilmediği bir dönemde yapılmıştı. Beklediğim gibi banyoda tek bir kadın vardı. Üzerindeki tek bir naylon çorap haricinde çıplaktı. O naylon çorap da boynuna dolanmıştı. Büyük İskender'i uzun süre oyalayacak bir düğüm değildi ama yeterli olmuştu. Kadın boğularak öldürülmüştü. Onu daha önce hiç görmemiştim ve koku yüzünden durup inceleyecek zamanım da yoktu. Kadının vücudu ve içinde yattığı sıvı yeşile dönmüştü. Sinekler de vardı. Cesetler söz konusu

olduğunda soğuk havada bile mutlaka sinekler olurdu.

"Aman tanrım" diyerek sadece yarım saat önce değil de tıp okulundan beri hiç ceset görmemiş birisi gibi banyodan kaçtım. Ve bu sefer burnumu elimle kapattım. Sorun yaratacak şey şimdilik cebimde emniyetteydi. Kokunun üzerimdeki etkisi tahammül edilir gibi değildi. Açık pencereye gidip eğilip temiz hava aldım. İğrenç koku yüzünden birkaç kez öğürdüm. Aksi takdirde banyodaki cesedin Britta Warzok'a ait olmadığına dair aptalca bir şey söyleyebilirdim. Şapkalı polisin söylediklerine bakılırsa bu her şeyi berbat ederdi:

"Bu manzarayı görmenize neden olduğum için üzgünüm," dedi pencerede yanıma gelerek. Artık pencereyi açanların bu iki polis olduğunu anlamıştım. "Ben de şok geçirdim. Çocukken Frau Warzok'tan piyano dersi alırdım." Bana kapının arkasındaki piyanoyu işaret etti. "Siz geldiğinizde onu henüz bulmuştuk. Alt kattaki komşu koku ve posta kutusunda biriken postalardan şüphelenmiş."

"Onu nereden tanıyorsunuz?" diye sordu diğer polis. Elimdeki çantaya baktı ve muhtemelen içinde ne olduğunu merak ediyordu.

Kafamda alelacele bir hikâye uydurup anlatmaya başladım. Banyodaki ceset suda bir hafta kalmış bir cesede benzemiyordu. Başlangıç noktam bu oldu.

"Kocası Friedrich'i tanırdım," dedim. "Savaştan önce. O–" Omuz silktim. "Bir hafta önce Garmisch'teki evimdeyken kadından bir mektup aldım. Mektupta başının dertte olduğunu yazı-

yordu. Tıbbi vazifemi hemen bırakmam mümkün olmadı. Viyana'ya kısa süre önce vardım ve derhal buraya geldim."

"Mektup üzerinizde mi?" diye sordu yara izli polis.

"Maalesef Garmisch'de bıraktım."

"Ne tür bir sorun olduğundan bahsetti mi?" diye sordu.

"Hayır, fakat Britta basit şeylerden korkacak biri değildi. Mektup çok kısaydı. Benden ilk fırsatta Viyana'ya gelmemi istiyordu. Garmisch'ten yola çıkmadan telefonla aradım ama cevap veren olmadı. Ben yine de geldim."

Acıdan dikkati dağılmış sıradan bir Fritz gibi parke ahşap zeminin üzerinde yürümeye başladım. Aslında gerçekten de üzgündüm. Vera Messmann'ın cesedi hâlâ gözlerimin önündeydi. Güzel halılar, birkaç kaliteli sandalye ve masa vardı. Nymphenburger porselenler de bulunuyordu. Bir vazonun içerisinde muhtemelen kadınla aynı zamanda ölmüş çiçekler duruyordu. Bir büfede çok sayıda çerçeveli resim bulunuyordu. Yakından bakmak için yaklaştım. Çoğu banyodaki kadına aitti. İçlerinden birinde tanıdığım biriyle evleniyordu. Bu Friedrich Warzok'tu. SS üniforması giydiğinden o olduğundan eminim. Üzülmüş gibi başımı iki yana salladım. Üzülmüştüm çünkü kendisinin Britta Warzok olduğunu söyleyen bir kadın ofisime girdiğinden beri olan her şeyle ilgili içimde çok kötü bir his vardı.

"Böyle bir şeyi kim yapar ki?" diye sordum iki polise. "Ancak..."

"Evet."

"Kocası Friedrich'in savaş suçlusu olarak arandığını biliyorsunuz," dedim. "Ayrıca Yahudi intikam çeteleriyle ilgili bir sürü şey söyleniyor. Belki de kocasını bulmaya gelip onun yerine kadını öldürmüşlerdir."

Şapkalı polis başını iki yana salladı. "Güzel bir fikir," dedi. "Fakat sanırım biz katilin kim olduğunu biliyoruz."

"Ne çabuk? Hayret."

"Size Bernhard Günther diye birinden hiç bahsetti mi?"

Şaşkınlığımı gizlemeye çalışıp düşünüyormuşum gibi göründüm. Sanki hafızamın alt çekmecelerini yoklarmış gibi "Günther, Günther," diye mırıldandım. Eğer onlardan bir şeyler öğrenmek istiyorsam önce onlara bir şeyler vermek zorundaydım.

"Evet, evet sanırım bu ismi daha önce duydum. Ama Britta Warzok'la ilgili olarak değil. Birkaç ay önce Garmisch'deki evime bir adam geldi. Sanırım onun adı Günther'di. Özel dedektif olduğunu ve eski bir silah arkadaşına yardımcı olabilecek bir şahit aradığını söyledi. Von Starnberg adında birisini arıyordu. Kendisi Landsberg Hapishanesinde yatıyormuş. Bu Bernhard Günther neye benziyordu?"

"Bilmiyoruz," diye itiraf etti yara izli polis. "Ama anlattıklarınıza bakılırsa aradığımız kişi o. Münih'te ofisi olan bir özel dedektif."

"Bize onun hakkında başka ne söyleyebilirsiniz?" dedi diğeri.

"Evet, ama öncelikle oturabilir miyim? Hâlâ şoku üzerimden atamadım da."

"Buyurun."

Oturduğum büyük deri kanepeye kadar peşimden geldiler. Pipomu çıkarıp doldurmaya başladım ama durdum. "İçmemde sakınca var mı?"

"Devam edin," dedi şapkalı. "Hiç değilse kokuyu bastırır."

"Çok uzun değildi," dedim. "İyi giyimliydi. Müşkülpesent bir tip denebilir. Saçı ve gözleri kahverengi. Muhtemelen Münihli değil. Hamburg veya Berlinli."

"Berlinli," dedi yara izli olan. "Önceden polismiş."

"Polis mi? Evet olabilir. Kasıntı, çokbilmiş bir tipti." Duraksadım. "Üstünüze alınmayın beyler yani çok titiz demek istedim. Demek istediğim bana hiç de cinayet işleyecek biri gibi gelmedi. Doktorluğum sırasında psikopatlarla karşılaştım ama Herr Günther onlardan biri değildi." Kanepeye yerleşip pipomu tüttürdüm. "Size cinayeti onun işlediğini düşündüren nedir?"

"Şömine rafında onun kartını bulduk," dedi şapkalı. "Üzerinde kan vardı. Ayrıca üzerinde onun baş harfleri bulunan kanlı bir mendil bulduk."

Serçe parmağım kesildiğinde kanı durdurmak için kendi mendilimi kullandığımı hatırladım. "Beyler kadın boğulmuş," dedim temkinli bir şekilde. "Kanın herhangi bir şeyi ispatladığını sanmıyorum."

"Mendil banyoda yerdeydi," dedi yara izli olan. "Belki de ölmeden önce ona vurmuştur. Her neyse Karntnerstrasse'deki Uluslararası Devriyeye cinayeti bildirdik. Görünüşe göre Ami'lerde bu

Günther'le ilgili bir dosya varmış. Hatta bir Amerikalı şu an Stiftskaserne'den buraya geliyor. İşin aslı Frau Warzok diye seslenene kadar sizi o zannettik ve sonra çantayı gördük."

Stiftskaserne'yi duyunca kulaklarım dikildi. Viyana, Mariahilferstrasse'deki Amerikan İnzibat karargâhı orada bulunuyordu. Ayrıca Viyana'daki Amerikan istihbaratının merkezi de orasıydı. CIA'in adının OSS olduğu zamanlarda oraya götürülmüştüm.

"Kıyafetlerim," dedim. "Burada sadece birkaç gün kalmayı planlıyordum."

Bu polislerin bana anlattıklarında yerine oturmayan bir şey vardı. Ama onları daha fazla sorgulayacak zamanım yoktu. Amerikalılar benle ilgili bir dosya hazırlamışsa bu dosyada muhtemelen fotoğrafım da vardı. Buradan derhal gitmem gerekiyordu ama nasıl? Polislerin en sevdiği şey şahitti. Fakat kafa ütüleyen bir amatörden de nefret ederlerdi – kendince tavsiyelerde bulunan sıradan birisi.

"Stiftskaserne," dedim. "796. Amerikan İnzibat Birliğinin bulunduğu yer değil mi? Bir de CIA'in. Uluslararası Devriye orada değil. Demek ki bu cinayet olduğu kadar istihbarat meselesi. Britta sanırım CIA'i ilgilendiren bir şeylere bulaştı."

Polisler birbirine baktı. "Biz CIA dedik mi?"

"Demediniz ama söylediklerinizden onların da işin içinde olduğunu anladım," dedim.

"Öyle mi?"

"Tabii ki," dedim. "Savaş sırasında Abwehr'deydim. O yüzden bu işlerden biraz anlarım. Ami geldiğinde belki size bir yardımım doku-

nabilir. Nihayetinde hem Bernie Günther'i hem de Britta Warzok'u tanıyorum. O yüzden katilin yakalanması için yapabileceğim bir şey varsa yardım etmekten çekinmem. Doktor olmama ek olarak İngilizcem de iyidir. Bu da işinize yarayabilir. Ayrıca bu CIA ve Avusturya polisi arasındaki gizli bir mesele olduğundan ağzımı sıkı tutacağımdan da emin olabilirsiniz."

İki polis çoktan oradan beni göndermeyi düşünmeye başlamışlardı bile. "Doktor belki daha sonra yardımınızı isteyebiliriz," dedi şapkalı olan. "Hazır fırsatımız varken suç mahallini daha dikkatli incelemek istiyoruz." Çantamı aldı ve benim adıma kapıya kadar taşıdı.

"Tekrar görüşürüz," dedi diğer polis beni kolumdan tutup ayağa kalkmaya teşvik ederken.

"Ama nerede kaldığımı bilmiyorsunuz," dedim. "Ben de sizin isimlerinizi bilmiyorum."

"Daha sonra bizi Deutschmeister Platz'dan arayıp bulursunuz," dedi şapkalı olan. "Ben müfettiş Strauss. O da Kriminalassistent Wagner."

Ayağa kalkıp gitmek konusunda isteksizmiş gibi davranarak beni kapıya götürmelerine izin verdim. "Hotel de France'de kalıyorum," diye yalan söyledim. "Buradan uzakta değil. Yerini biliyor musunuz?"

"Biliyoruz," dedi şapkalı olan sabırla ve çantamı bana verdi.

"Pekâlâ," dedim. "Sizi arayacağım. Durun. Telefon numaranız neydi?"

Şapkalı bana kartvizitini verdi. "Evet, lütfen daha sonra arayın," dedi yüzünü fazla buruşturmamaya dikkat ederek.

Önce elini sırtımda hissettim ve kapının arkamdan kapanmasıyla kendimi sahanlıkta buldum. Sergilediğim performanstan memnun bir şekilde hızla merdivenlerden indim ve Britta Warzok'un apartmanının dışında koku ve biriken postaların ihbar edilmesine neden olan yerde durdum. İkisi de mantıklı görünmüyordu. Öncelikle koku bu kata ulaşmamıştı. Ayrıca polisin ne yaptığını görmek için kapısının önünde duran meraklı bir komşu yoktu. Eğer bana anlatılan hikâye doğru olsaydı mutlaka böyle birisi olurdu.

Hızlı ayrılışıma devam edecektim ki aşağıdaki koridordan gelen ayak sesleri duydum ve ikinci katın penceresinden baktığımda aşağıdaki caddeye park etmiş siyah bir Mercury sedan gördüm. Gelen Amerikalıyla karşılaşmamak için aceleyle bir dairenin kapısını çaldım.

Acı veren birkaç saniyenin ardından kapı açıldı ve pantolon ve yelek giyen bir adam çıktı. Kıllı bir adamdı. Hem de çok kıllı. Saçı bile üzerinde çıkan kılların bir bölümü gibi duruyordu. Onun yanında Esau bir cam gibi pürüzsüz kalırdı. Ona polisin kartvizitini verdim ve ayak sesleri hızla yaklaşırken gergin bir ifadeyle arkama baktım. "Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim, bayım," dedim. "Acaba içeri girip sizinle biraz konuşabilir miyim?"

34

Esau, beni içeri davet etmeden önce müfettişin kartına bakarken zaman geçmek bilmedi. Yanından geçip içeri girdiğimde burnuma yemek kokusu geldi. Güzel kokmuyordu. Birisi eski bir yağla bir şeyler pişiriyordu. Muhtemelen Ami'nin tam köşeyi dönüp ikinci kattaki dairenin kapısını gördüğü sırada kapıyı kapattı. Rahat bir nefes aldım.

Dairenin girişi tıpkı üst kattaki daireninki gibi, otobüs durağı kadar büyüktü. Giriş kapısının yanında mektuplar için gümüş bir tepsi ve fil ayağından yapılma bir şemsiyelik vardı. Ama mutfak kapısının girişinde duran şişman kadına da ait olabilirdi. Önlük takıyordu ve tek bacağı olduğu için bir çift koltuk değneğiyle duruyordu. "Heini, kimmiş?" diye sordu.

"Polismiş, tatlım," dedi.

"Polis mi?" Kadın şaşırmıştı. "Ne istiyorlar?"

Başından beri haklıydım. Bu insanlar Deutschmeister Platz ya da başka bir yerdeki polise ihbarda bulunmamıştı.

"Sizi rahatsız ettiğim için çok üzgünüm," dedim. "Fakat üst kattaki dairede bir hadise gerçekleşti."

"Hadise mi? Ne tür bir hadise?"

"Maalesef şu noktada size daha fazla şey söyleyemem," dedim. "Frau Warzok'u en son ne zaman gördüğünüzü sorabilir miyim? Ayrıca gördüğünüzde yanında biri var mıydı? Belki de üst kattan sıra dışı bir şeyler kulağınıza gelmiştir."

"Onu bir haftadan uzun süredir görmedik," dedi Heini dalgın bir şekilde parmağıyla kolundaki kılları okşarken. "Öncesinde de sadece bir veya iki dakika görmüştük. Bir yerlere gittiğini zannediyordum. Postaları hâlâ yerinde."

Koltuk değnekli kadın bana doğru yöneldi. "Onunla pek tanışıklığımız yoktu," dedi. "Sadece merhaba ve günaydın derdik. Sessiz bir kadındı."

"Burada olduğunda da pek sesi çıkmazdı," dedi Heini. "Sadece piyano sesi gelirdi ve o da ancak yazın pencere açık olduğunda. Güzel çalardı. Savaştan önce yani insanların o tür şeylere harcayacak parası olduğu zamanlarda konser verirmiş."

"Artık onu görmeye sadece çocuklar ve anneleri geliyor," dedi Heini'nin karısı. "Piyano dersi veriyor."

"Başka?"

Bir an için sustular.

"Bir hafta kadar önce birisi geldi," dedi Heini. "Bir Amerikalı."

"Üniformalı mı?"

"Hayır," dedi. "Ama anlaşılıyor, değil mi? Yürüyüşlerinden, ayakkabılarından, saç kesimlerinden. Her şeylerinden anlıyorsunuz."

"Bu Amerikalı neye benziyordu?"

"İyi giyimliydi. Güzel bir spor ceketi ve ütülü pantolonu vardı. Çok uzun ya da kısa değildi. Orta boyluydu. Gözlükleri ve altın saati vardı. Esmerdi. Aa, evet, Amerikalı olduğunu anlamamın bir nedeni de buydu. Arabasını dışarı park etti. Beyaz lastikli yeşil bir Amerikan arabası."

"Teşekkürler. Çok yardımcı oldunuz," dedim müfettişin kartını geri alarak.

"İyi ama ne oldu?" diye sordu Heini'nin karısı.

"Eğer soran olursa benden duymadınız," dedim. "Aslında şimdilik hiçbir şey söylememem gerekiyor ama gördüğüm kadarıyla sizler saygıdeğer insanlara benziyorsunuz. Etrafta boş boş konuşup her şeyi anlatacak türde insanlar değilsiniz. Frau Warzok öldü. Muhtemelen cinayete kurban gitti."

"Cinayet mi? Burada mı?" Kadın şok geçirmişti. "Bu binada mı? Bu mahallede mi?"

"Size zaten söylemem gerekenden fazlasını söyledim," dedim. "Bakın amirlerimden biri ileride sizinle konuşmak isteyecektir. Lütfen size bir şey söylediğinde ilk kez duymuş gibi yapın yoksa işime mâlolabilir."

Kapıyı biraz açtım. Binada ayak sesi yoktu. "Arkamdan kapıyı kilitleseniz iyi olur," dedim ve dışarı çıktım.

Artık hava kararmış ve tekrar kar yağmaya başlamıştı. Binadan usulca tekrar Ring'e çıktım ve otele gideceğim bir taksi bulabileceğim bir taksi durağına yöneldim. Artık burada oyalanmanın hiçbir anlamı yoktu. Uluslararası Devriyenin hem Eric Gruen hem de Bernie Günther'in peşinde ol-

duğunu bile bile duramazdım. Eşyalarımı alacak, otelden ayrılacak ve bir bara gidip ne yapmam gerektiğini düşünecektim.

Taksi Wiedner Haupstrasse'ye döndü ve otel girişine yaklaşırken dışarıda park etmiş inzibat aracını gördüm. Midem zaten sanki birisi uzun bir çubukla karıştırmış gibi karman çormandı. Sürücüye kenara çekmesini söyledim. Parasını verdim ve daha sonra, muhtemelen birisinin tutuklanışını görme sevdasıyla orada birikmiş küçük ve gürültülü kalabalığın arkasından yaklaştım. İki inzibat insanların Erzherzog Rainer'e girip çıkmasına engel oluyordu.

"Nedir bu tantana?" diye sordu kalabalıktan biri.

Kıskaç gözlük ve fötr şapka takan pipo temizleyicisi kadar ince, ihtiyar bir adam cevap verdi. "Birisini tutukluyorlar," dedi. "Kimi bilmiyorum."

Başımı belli belirsiz salladıktan sonra aradıklarının ben olduğumdan emin halde oradan sıvıştım. Mezarlıkta yaşananların ardından artık bundan hiç şüphem yoktu. Başka bir otele gitmenin de mânâsı yoktu. Eğer Eric Gruen'i arıyorlarsa ilk bakacakları yer diğer otel ve pansiyonlar olacaktı. Ardından sıra tren istasyonları, otobüs terminalleri ve havaalanına gelecekti. Rüzgâr çıktı. Yüzümdeki kar taneleri donmuş suçiçeği gibi bir his veriyordu. Peşimde birileri olduğu halde gideceğim hiçbir yer olmadan karanlık sokaklarda gezerken kendimi M'deki Peter Lorre gibi hissettim. Sanki iki kadını da ben öldürmüştüm. Yalnız, huzursuz, çaresiz ve üşümüştüm. Ama en azından

param vardı. Hem de çok para. Bu parayla durumu hâlâ kurtarmam mümkündü.

Karlsplatz ve Ring'de yürüdüm. Schwarzenberg Strasse'de bir sonraki hamlemi tayin etmek için Czardasfurstin adında bir Macar barına girdim. Zither çalan bir grup vardı. Kahve ve pasta sipariş ettim ve bu hassas ve melankolik müzikte düşünmeye çalıştım. Geceyi geçirmek için hiç soru sorulmayacak bir yere ihtiyacım vardı. Ve kendime kahve ve pasta siparişi verir gibi kolayca kalabileceğim tek yer olduğunu söyledim. Sadece paranın önemi olan bir yer. Aslında sadece birkaç yılın ardından oraya gitmekle riske girecektim ama başka seçeneğim yoktu. Risk artık benim için eğer şanslıysam ihtiyarlık eğer değilsem ölüm gibi kaçınılmaz bir şeydi. Petersplatz'daki Oriental'a gittim.

Loş ışıklı dükkânları, yarı çıplak kızları, alaycı orkestrası, pezevenkleri ve fahişeleriyle Oriental, Wiemar Cumhuriyetinin kötü dönümlerinde Berlin'de bulunan eski kulüpleri hatırlatıyordu. Viyana'nın Nazi Bonzenlerinin –şehri yöneten ileri gelenlerinin– Oriental'ın müdavimi olduğu söylenirdi. Şimdiyse karaborsacıların ve Viyana'nın yeni filizlenen aydın topluluğunun gözde mekânı haline gelmişti. Mısır Gece Kabaresine ek olarak –pek çok kızı köle kız gibi çok az giydirmek ya da hiç giydirmemek için bir bahaneydi– bir kumarhane de bulunuyordu. Kumarhane olan yerde her zaman kolay yoldan kazanılan bol para da olurdu. Paranın olduğu yerde fahişe de olurdu. Oraya son gittiğimde kızlar amatördü – dullar ve yetimler sadece sigara, çikolata ya da onların karşılığı

kadar para için fahişelik yapıyordu. Burada adını hatırlayamadığım bir kızla bir şeyler yapmıştım. 1947'den bu zamana işler çok değişmişti. Oriental'daki kızlar artık sadece nakit para isteyen asık yüzlü profesyonellerdi. Bu açıdan bakıldığında sadece ortamın atmosferi oryantal kalmıştı.

Kıvrımlı bir merdivenden orkestranın "Time Out for Tears" ya da "I Want to Cry" gibi Amerikan şarkıları çaldığı kulübe indim. Geldiğimi duymuş olmalıydılar. Oriental'a Amerikalı ordu mensuplarının girmesine izin verilmezdi ama üniformalı olmadıklarında ve ceplerinde bol para olduğunda onları uzak tutmak kolay olmuyordu. O yüzden arada bir mekân inzibatlar tarafından basılırdı. Ama genelde, benim çoktan orayı terk etmeyi umduğum, daha geç saatlerde basarlardı. Bir kabine oturdum, bir şişe konyak, birkaç yumurta, bir paket Lucky siparişi verdim ve geceyi geçirecek bir yer bulacağımdan emin halde gün boyunca yaşadıklarıma bir anlam vermeye çalıştım. Hem Viyana'ya geldiğimden beri hem de onun öncesinde olup biten her şeye.

Kolay olmadı. Ama anladığım kadarıyla CIA tarafından kurulan bir komplo sonucu iki cinayetin zanlısı haline gelmiştim. Frau Warzok'un komşusunun tarif ettiği yeşil arabalı Amerikalının Binbaşı Jacobs olduğu belliydi. Münih'teki ofisime gelip kendisini Frau Warzok olarak tanıtan kadının gerçek kimliğine dairse hiçbir fikrim yoktu. Gerçek Frau Warzok, Jacobs ya da diğer CIA ajanları tarafından öldürülmüştü. Bana onun adresini cinayetle aramda bağ kurabilmek için vermişlerdi. Eric Gruen'in bana Vera Messmann'ın adresini

vermesinin nedeni de buydu. Yani o, Henkell ve Jacobs, artık her ne ise, *bu işte* birlikteydiler.

Konyak ve sigaralarım geldi. Kendime bir kadeh doldurdum ve sigaramı yaktım. Bardaki birkaç kız çoktan bana doğru bakmaya başlamıştı bile. Acaba bir hiyerarşi var mı ya da taksi durağındaki gibi sırayla mı seçiliyorlar diye merak ettim. Kendimi kedilerle dolu bir arka sokaktaki balık gibi hissettim. Grup ortama da uygun görünen "Be a Clown" çalıyordu. İyi bir dedektif olmadığım kesindi. Dedektifler bu tür şeyleri fark ederdi. Diğer taraftan palyaçolar kolayca kandırılır ve milletin eğlencesi olurdu. O kısmı hakkıyla yerine getirmiştim. Barda iki fahişe münakaşa etmeye başladı. Tahminince hangisinin benim yanıma geleceği konusunda tartışıyorlardı. Kızıl saçlının gelmesini umdum. Biraz daha canlı birine benziyordu ve şu anda etrafımda öyle birinin olmasına ihtiyacım vardı. Çünkü durumumu ne kadar düşünürsem o kadar çok kendimi vurmak istiyordum. İşin aslı bir silahım olsa bunu ciddi ciddi düşünürdüm. Onun yerine olduğum noktayı ve bu noktaya nasıl geldiğimi düşündüm.

Eğer sahte Frau Warzok en başından beri Henkell, Gruen ve Jacobs'la işbirliği içerisindeyse o zaman parmağımı kaybetmeme ve hastaneye düşüp Henkell'in bakımına ihtiyaç duymama neden olanlar da onlardı. Beni döven adamlar daha sonra beni o hastaneye bırakmışlardı, değil mi? Beni kapının eşiğinde bulan da Henkell'di. Kesik parmağımı sarmak için kullandığım mendil gerçek Britta Warzok'un cinayet mahallinde, benim kartvizitimle birlikte ortaya çıkmıştı. Bu açıktı. Ayrıca parmağı-

mın yarısını kaybetmiş olmam da önemliydi. Bunu ancak şimdi anlayabiliyordum. Çünkü o olmadan Eric Gruen'in yerine geçemezdim. Elbette ki sakalını tıraş edene kadar Gruen'le kendim arasındaki fiziksel benzerliği fark etmemiştim. Ama onlar biliyor olmalıydı. Muhtemelen Jacobs'ın Dachau'daki otelime gelmesinden beri biliyorlardı. O zamanlar birine benzediğime dair bir şeyler söylememiş miydi? Acaba benim Eric Gruen'in yerine geçme fikrim o zaman mı akıllarına geldi? Böylece gerçek Eric Gruen bir başkası olabilecekti. Eric Gruen adında birisi savaş suçu yüzünden hapiste yatarken onun kimliğini gizlemesi daha kolay olacaktı. İşlediği savaş suçu kim bilir neydi? Savaş esirlerini mi katletmişti yoksa daha kötü bir şey mi yapmıştı? Belki de tıbbi araştırmayla ilgiliydi. Muhtemelen Jacobs'ın tüm siyasi görüşler ve dini inançların Dr. Eric Gruen'i parmaklılar arkasında görene kadar rahat etmeyeceğini bildiği iğrenç bir şeydi. Bekemeier ve Elizabeth Gruen'in hizmetçilerinin beni tekrar burada gördüklerinde bu kadar şaşırmalarının nedeni buydu. İşin fenası bir de bu işe gönüllü olmuştum. Beni bu işe heveslendirme şekilleri işin asıl can alıcı kısmıydı. Elbette ki Engelbertina'nın yardımının da katkısı olmuştu. Onu benim gözümü boyamak için kullanarak neler olup bittiğini anlamamı engellemişlerdi. Onun güzel vücuduyla dikkatimi dağıtmışlardı. Eğer Eric Gruen'in yerine geçmeyi ben istemesem muhtemelen o bana teklif edecekti. Ama Gruen'in annesinin öleceğini nereden biliyorlardı? Belki de birisi yaşlı kadına bu yönde yardımcı olmuştu. Gruen'in kendi annesinin öldürülmesine göz yumması mümkün müydü?

Neden olmasın? Bu ana oğul arasında sevgi yoktu. Hem Bekemeier hem de Medgyessy yaşlı kadının beklenmedik bir şekilde öldüğünü söylemişti. Onu da Jacobs öldürmüş olmalıydı. Ya da birine öldürtmüştü. CIA'den ya da belki de ODESSA'dan birine. Ama Vera Messmann ve gerçek Britta Warzok'un neden öldürüldüğünü hâlâ anlamamıştım.

Fakat bir şey kesindi. Enayinin önde gideniydim. Ama onlar da her şeyi titizlikle planlamıştı. Kendimi eski bir usta tarafından yapılan ve devasa işlemeli bir çerçeveye konmuş ufacık bir resim gibi hissediyordum – aslında o çerçevenin resmi ön plana çıkarması gerekirdi. Kelimeler, içine düştüğüm Bizans entrikasını tariften aciz kalırdı. Kendimi alet olarak kullanılan birinden ziyade o üçünün şamar oğlanı gibi hissediyordum. Ben ateş, bir maymun ve bir avuç sıcak fıstığın yanına oturmuş en aptal kedinin patisiydim.

"Oturabilir miyim?"

Başımı kaldırdığımda kazananın kızıl saçlı olduğunu gördüm. Sanki beni kazanmak için verdiği mücadele biraz çetin geçmiş gibi hafif kızarmışa benziyordu. Yarı doğrulmuş halde ki zaten öyle hissediyordum, gülümsedim ve ona masada karşımdaki sandalyeyi işaret ettim. "Lütfen buyurun," dedim. "Misafirim olun."

"Zaten onun için buraya geldim," dedi kabinin içine girmek için eğilirken. Oriental'ın pagodayı andıran sahnesinde onun kadar güzeli yoktu. "İsmim Lily. Seninki ne?"

Az daha kahkahayı basıyordum. Benim Lily Marlene'im. Bütün fahişeler kendilerine böyle isimler verirlerdi. Kızların namuslu olmasının tek

nedeninin koca bulmak olduğunu düşündüğüm zamanlar olmuştu. "Eric," dedim. "İçki ister misin, Lily?" garsonu çağırdım. Garson Hindenburg'un bıyığına, Hitler'in mavi gözlerine ve Adenauer'in kişiliğine sahipti. Elli yıllık Alman tarihi bana hizmet ediyormuş gibi hissettim. Lily adama küçümseyerek baktı.

"Zaten şişe almış değil mi?" Garson başını salladı. "Öyleyse bana bir kadeh getir. Bir de kahverengi kupa. Evet, bir kahverengi kupa." Garson başını salladı ve tek kelime etmeden gitti.

"Kahve mi içiyorsun," dedim.

"Biraz konyak içebilirdim ama sen şişe söylediğine göre ne istersem onu içebilirim," dedi. "Kural böyle." Gülümsedi. "Sence sakıncası yok, değil mi? Biraz daha az harcamış olursun. Bunun nesi yanlış?"

"Hiçbir şeyi yanlış değil," dedim.

"Üstelik yorucu bir gün oldu. Gündüzleri ayakkabı mağazasında çalışıyorum."

"Hangisinde?"

"Söyleyemem," dedi. "Gelip beni rahatsız edebilirsin."

"İyi de böyle yaparak başımı belaya sokmuş olmaz mıyım?" dedim.

"Doğru," dedi. "Ama bilmesen daha iyi. Beni gerçek halimle ayakkabı taşıyıp ayak ölçerken gördüğünde yaşayacağın şoku düşün."

Bir sigara aldı ve ona kibrit tutarken bir yandan da daha iyi bakabilme fırsatı elde ettim. Yüzünde sadece burnunun civarında, belki de gereğinden fazla dikkat çeken, birkaç çil vardı. Onu daha sivri ve aksi biri olarak gösteriyordu ki öyle

olduğuna şüphe yoktu. Gözleri yeşilin hırslı bir tonuydu. Dişleri küçük ve beyazdı ve alt çenesi hafif çıkıktı. Şimdiye kadar yüzünde gördüğüm tek ifadeyle her gün birilerinin oynadığı porselen yüzlü Sonneberg bebeklerine benziyordu.

Yumurtamla onun kahvesi birlikte geldi – yarı kahve yarı süt dolu bir kupa. Ben yerken o da kendinden bahsetti, sigara ve kahve içti ve konyaktan bir yudum aldı. "Seni burada daha önce görmemiştim," dedi.

"Gelmeyeli çok zaman oldu," dedim. "Münih'te oturuyorum."

"Münih'te oturmayı ben de isterdim," dedi. "En azında Viyana'dan uzak bir yerde. İvanların olmadığı bir yer olsun yeter."

"Ami'ler daha mı iyi zannediyorsun?"

"Değiller mi?"

Cevap vermedim. Amerikalılar hakkındaki fikrimi duymak istemiyordu. "Senin yerine gitmeye ne dersin?"

"Hey repliklerimi çalma," dedi. "Kur yapması gereken benim, değil mi?"

"Kusura bakma."

"Acelen ne ki?"

"Bütün gün ayakkabılarımı çıkaramadım," dedim. "Nasıl bir his olduğunu bilirsin."

Kâğıt bıçağı kadar büyük tırnağıyla konyak şişesine vurdu. "Bu içtiğin bitki çayı değil, Eric," dedi sert bir ifadeyle. "Bu beni al demekten ziyade yere bırak demek."

"Ama birkaç saattir bilediğim baltamı körleştirmeye başladı."

"Ah, kime karşı?"

"Bana."

"Demek öyle."

Elimi masanın üzerinden uzattım ve avucumun içindeki yüz şilini görmesi için biraz yukarı kaldırdım. "Sadece biraz ilgilenilmeye ihtiyacım var, hepsi bu. Garip bir şey yok. İşin aslı bu sutyenine soktuğun en kolay yüzlük olacak."

Yüz şiline bir yamyamın ete bakması gibi baktı. "Sizin otele ihtiyacınız var, bayım," dedi. "Kıza değil."

"Otelleri sevmem," dedim. "Oteller yalnız yabancılarla dolu olur. İnsanlar odalarında oturup eve gitme zamanlarının gelmesini beklerler. Bunu istemiyorum. Sabaha kadar kalacağım bir yere ihtiyacım var."

Elimi kendi eliyle örttü. "Neyse," dedi. "Bu gece erken bırakabilirim."

35

Lily'nin dairesi Tuna'nın karşısındaki İkinci Bölgedeki Üst Tuna Caddesinde, Diana Hamamı yakınlarında bulunuyordu. Küçük ama konforlu bir yerdi ve Lily'le ile birlikte, sadece arada bir nehirden geçen mavnaların düdüklerinin bozduğu, rahat bir gece uykusu geçirdim. Sabah benim kahvaltıya duyduğum iştah haricinde bir şeyi tatmin etmek zorunda kalmadığına hem şaşkın hem de memnun görünüyordu.

"Bu ilk kez başıma geldi," dedi bize kahve hazırlarken. "Bayım ya cazibemi yitirdim ya da sizin erkeklerle aranız daha iyi."

"İkisi de değil," dedim. "Bir yüzlük daha kazanmaya ne dersin?"

Gündüz geceye kıyasla daha az inatçı olan kız hevesle kabul etti. Hiç de kötü bir kıza benzemiyordu. Ailesi 1944'te, o on beş yaşındayken öldürülmüştü ve sonrasında her şeyi kendi başına yapmak zorunda kalmıştı. Onun hikâyesi de diğerlerininkine çok benziyordu. İki İvan tarafın-

dan tecavüze uğramıştı. Bu güzellikle sadece iki İvan tecavüz ettiği için şanslı sayılırdı. İşgalin ilk aylarında Berlin'de elli ya da altmış erkeğin tecavüzüne uğrayan kadınlar olduğunu biliyordum. Ondan hoşlanmıştım. Şikâyet etmemesi ve fazla soru sormaması hoşuma gitmişti. Muhtemelen polisten saklandığımı ve nedenini sormaması gerektiğini bilecek kadar zekiydi.

İşe giderken –Karntnerstrasse'deki Fortschritt'de bulunan ayakkabıcı– bana tıraş olabileceğim bir berber dükkânı gösterdi çünkü her şeyimle birlikte tıraş bıçağımı da otelde bırakmıştım. Çantamı yanıma aldım. Lily'i sevmiştim ama ona yirmi beş bin şilinimi emanet edecek kadar güvenmiyordum. Saç ve sakal tıraşı oldum. Ring'deki bir mağazadan temiz gömlek, iç çamaşırı, çorap ve bir çift bot aldım. Saygıdeğer görünmem önemliydi. Önceden şehrin Eğitim Müdürlüğü olan Rus Kommandatura'ya gidecektim. Orada aranan savaş suçlularıyla ilgili dosyalara bakmak istiyordum. Bir Rus esir aracından kaçmış ve bir Rus askeri öldürmüş –iki düzineden fazla NKVD'den bahsetmiyorum bile– eski bir SS olarak Kommandatura'ya gitmekle büyük riske giriyordum. Ama Uluslararası Devriye merkezinde benzer bir araştırma yapmak kadar riskli sayılmazdı. Ayrıca Rusçam akıcıydı, MVD'deki önemli bir albayın adını biliyordum ve hâlâ Müfettiş Strauss'un kartını taşıyordum. Hiçbiri işe yaramazsa rüşveti deneyecektim. Tecrübelerime göre Viyana ve Berlin'deki tüm Ruslar rüşvete açıktı.

Sekizinci Bölgede bulunan Schmerlinplatz'daki Adalet Sarayı, Müşterek Müttefik Komutan-

lığının toplanma yeri ve Uluslararası Devriye karargâhının bulunduğu yerdi. Bu heybetli binanın önünde dört ülkenin bayrağı dalgalanıyordu ve şehrin geçici olarak polis kontrolünü üstlenen devletin bayrağı da –bu örnekte Fransa– en üsteydi. Adalet Sarayının karşısında, komünist sloganlar ve binanın ön cephesindeki karları pembeye çalan bir renge boyayan ışıklı büyük kızıl yıldız sayesinde kolayca tanınan, Rus Kommandatura bulunuyordu. Büyük giriş salonuna girdim ve nöbetçilerden birine savaş suçlularının araştırılmasından sorumlu olan ofisi sordum. Kepinin altındaki alnında, sanki kafası tırnaktan daha öldürücü bir şeyle tırmalanmış gibi, derin bir yara izi vardı. Rusça konuştuğuma şaşırdı ve kibarca beni üst kattaki odalardan birine yönlendirdi. Yüreğim ağzımda olduğu halde taş basamakları çıkmaya başladım.

Viyana'daki tüm kamu binaları gibi Eğitim Müdürlüğü de 51 milyon kişinin yaşadığı 675.000 kilometrekarelik bir imparatorluğa hükmeden İmparator Franz Josef zamanında inşa edilmişti. 1949'da Avusturya'da sadece 6 milyondan biraz daha fazla insan yaşıyordu ve en büyük Avrupa İmparatorluğu çoktan tarihe karışmıştı ama bu heybetli binanın merdivenlerinden çıkarken bu gerçek aklınızdan çıkıp gidiyordu. Üst kattaki ahşap bir tabelanın üzerine iptidai bir şekilde Kiril alfabesinde isimler yazılmıştı. Tabelaya uyarak tırabzanları takip edip binanın diğer tarafına gittim ve aradığım ofisi buldum. Kapının yanındaki küçük ahşap kaidenin üzerindeki tabelada Almanca olarak "SOVYET SAVAŞ SUÇLARI KOMİSYONU,

AVUSTURYA. Alman faşist işgalcilerin kötü muamelelerini ve Alman hükümetinin yaptığı zulüm ve işlediği suçları takip etmek için kurulmuştur," yazıyordu. Anlaşılan her şeyi teferruatıyla anlatıp hiçbir şeyi eksik bırakmak istememişlerdi.

Kapıyı çaldıktan sonra küçük dış ofise girdim. Cam bir duvardan arkadaki daha büyük bir odadaki birkaç kitaplık ve bir düzine dosya dolabını görebiliyordum. Ofisin duvarında Stalin'in büyük bir resmi vardı. Diğer resimdeki tombul adam da muhtemelen Sovyet gizli polisinin başı Beria'ydı. Eski püskü bir Sovyet bayrağı izcilerinki büyüklüğünde bir bayrak direğine asılıydı. Kapının arkasındaki duvarda Hitler'i, Nürnberg'deki bir Nazi mitingini, kurtarılan toplama kamplarını, Yahudi ceset yığınlarını, Nürnberg'deki duruşmayı ve darağacındaki birkaç savaş suçlusunu gösteren resimler vardı. Genel mantık ilkelerini anlatan bir ders kitabında bulabileceğiniz tümevarım muhakemesi kadar açık görünüyordu. Dış ofiste üniforma giyen zayıf ve sert görünümlü bir kadın daktilodan başını kaldırıp bana bir faşist işgalci gibi davranmaya hazırlandı. Üzgün ve boş gözleri, gözlüklü kırık bir burnu, kızıl saçı, somurtkan bir ağzı ve Korsan işaretinin çapraz kemikleri kadar çıkık elmacık kemikleri vardı. Apoletleri maviydi ki bu onun MVD olduğunu gösteriyordu. Federal Cumhuriyet'in Af Kanunu hakkında ne düşündüğünü merak ettim. Kibarca ve gayet iyi bir Almancayla ne istediğimi sordu. Ona müfettiş Strauss'un kartını verip, sanki Çehov'un bir oyunu için seçmelere katılıyormuş gibi, onunla olabilecek en iyi *velikorruskij*'le konuştum.

"Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim, yoldaş," dedim. "Bu resmi bir soruşturma değil. Vazife icabı burada değilim." Tüm bunları olmayan rozetimi görmek istemesini engellemek için yapıyordum. "MVD'den Poroshin ismi size bir şey ifade ediyor mu?"

Duruşunu hafif düzelterek "General Poroshin'i tanırım," dedi. "Berlin'den."

"Belki buraya gelmemle ilgili olarak sizi aramıştır," diye devam ettim.

Başını iki yana salladı. "Maalesef aramadı," dedi.

"Önemli değil," dedim. "Avusturya'daki faşist savaş suçlarıyla ilgili bir soruşturma yürütüyorum. General buraya gelmemi tavsiye etti. Bu ofisteki yetkilinin Özel Devlet Komisyonundaki en bilgililerden biri olduğunu söyledi. Peşinde olduğum Nazi domuzunu bulmama yardım edecek biri varsa odur dedi."

"Bunu general mi söyledi?"

"Kelimesi kelimesine, yoldaş," dedim. "İsminizi zikretti fakat korkarım ki unuttum. Özür dilerim."

"Birinci Hukuk Subayı Khristotonovna," dedi.

"Evet, öyle. Hatırladım. Unuttuğum için tekrar özür dilerim. Soruşturmam iki SS'le ilgili. Biri Viyana'da doğmuş. Adı Gruen. Eric Gruen. G-R-U-E-N. Diğerinin adıysa Heinrich Henkell. Şampanyadaki Henkell gibi. Ne yazık ki onun doğum yerini bilmiyorum."

Teğmen derhal sandalyesinden kalktı. Poroshin'in adının geçmesi bile yetmişti. Şaşırmadım. Onu önce Viyana'da iki yıl sonra da

Berlin'de gördüğümde de ödümü kopartmıştı. Kadın cam kapıyı açtı ve beni oturmam için bir masaya davet etti. Daha sonra ahşap bir kart fihristine döndü, kolu uzunluğunda bir çekmeceyi çekti ve yüzlerce kartı taramaya başladı. Kadın tahmin ettiğimden daha uzundu. Boğazına kadar düğmeli olan bluzu boz renkliydi, uzunca olan eteği siyahtı ve giydiği postallar tıpkı taktığı kemer gibi bir köy göleti kadar siyah ve parlaktı. Bluzunun sağ kolunda savaşta yaralandığını gösteren bir şerit vardı ve solda da iki madalya bulunuyordu. Ruslar, sanki onları çıkaramayacak kadar gururlularmış gibi, Ami'ler gibi şerit takmak yerine gerçek madalyalar takarlardı.

Khristotonovna elindeki iki kartla başka bir dosya dolabına gitti ve aramaya devam etti. Ardından müsaade isteyip arka kapıdan başka bir odaya gitti. Acaba anlattığım hikâyeyi Avusturya polisinden hatta Berlin'deki Poroshin'den kontrol eder ve sonra da odaya elinde Tokarev tabanca ve hatta birkaç askerle gelir mi diye merak ettim. Dudaklarımı ısırıp kımıldamadan bekledim ve Gruen, Henkell ve Jacobs'ın beni nasıl aptal yerine koyduğunu düşünerek kafamı meşgul ettim.

Güvenimi kazanma şekilleri. Jacobs'ın beni tekrar gördüğüne şaşırmış gibi yapması. Bana güvenmiyormuş gibi davranması. Britta Warzok'un beni parmağımın kesilmesinin Yoldaşlıkla ilgili rahatsız edici sorular sormamın sonucu olduğuna inandırmak için hayali bir işin peşinde koşturması.

Khristotonovna on dakika sonra döndüğünde elinde iki dosya vardı. Dosyaları önüme, masanın

üzerine koydu. Hatta bana bir kalemle not defteri bile getirdi. "Rusça okuyabiliyor musunuz?" diye sordu.

"Evet."

"Nerede öğrendiniz?" diye sordu. "Rusçanız çok iyi."

"Rus cephesinde istihbarat subayıydım," dedim.

"Ben de öyle," dedi. "Almancayı öyle öğrendim. Ama sanırım sizin Rusçanız benim Almancamdan iyi."

"Böyle düşündüğünüz için teşekkürler," dedim.

"Belki..." Ama daha sonra söyleyeceği her neyse söylemese daha iyi olacağına karar verdi. Onun yerine ben söyledim.

"Evet. Bir zamanlar düşmandık. Ama artık umarım aynı taraftayız. Adaletin tarafında." Biraz yavan olmuştu. İlginçtir ama Rusça her seferinde içimdeki duyguları harekete geçiriyordu.

"Dosyalar Almanca ve Rusça," dedi. "Bir şey daha var. Kurallara göre bitirdikten sonra sizden incelediğinize dair imza almak zorundayım. İmzalayacağınız belge de dosyada kalacaktır. Kabul ediyor musunuz, müfettiş?"

"Elbette."

"Pekâlâ." Khristotonovna gülümsemeye çalıştı. Dişleri iyi durumda değildi. Benim yeni bir pasaporta ihtiyacım olduğu gibi onun da dişçiye ihtiyacı vardı. "Rus çayı ister miydiniz?" diye sordu.

"Teşekkürler. Zahmet olmazsa. Çok naziksiniz."

"Rica ederim."

Eteğinin astarı kuru yaprak gibi hışırdayarak gitti ve beni ona dair önceki nahoş düşüncelerimden dolayı pişman bir halde bıraktı. Düşündüğümden çok daha arkadaş canlısıydı.

Gruen'in dosyasını açıp okumaya başladım.

Aradığım her şey ve fazlası vardı. Gruen'in SS sicili. Nazi Partisi sicili – 1934 yılında partiye katılmıştı. Subay olarak görevleri. SS sicili emsal teşkil edecek nitelikteydi. İlk olarak Gruen SS Panzer kolordusunda görev yapmamıştı. Fransa'da ya da Rus cephesinde de görev yapmamıştı. İşin aslı cephede hiç görevlendirilmemişti. Kopuk parmağıyla ilgili de ayrıntılı bilgi veren tıbbi kayıtlarına göre hiç yaralanmamıştı. Gruen'in en son tıbbi incelemesi Mart 1944'e aitti. En ufak egzama şikâyetine kadar her şey yazılmıştı. Eksik dalak ya da omurga hasarına dair bir şey yoktu. Bunları okurken kulaklarımın yanmaya başladığını hissettim. Sakat gibi davranmış olması mümkün müydü? Belki de tekerlekli sandalyeye mahkûm değildi. Dalağı da hâlâ yerindeydi. Eğer öyleyse beni gerçekten de safın önde gideni yerine koymuşlardı. Gruen'in söylediği rütbeler bile yalandı. Dosyada terfilerine de yer verilmişti. Ocak 1945 tarihli sonuncusuna göre Eric Gruen savaş sonunda Waffen SS'de SS Oberführer –yani kıdemli albay– rütbesindeydi. Onun SS Panzer Kolordusunda görev yapmadığını öğrendikten sonra bunu bekliyor olsam da sonraki okuduğum şey kadar hiçbiri beni rahatsız etmedi.

Viyanalı zengin bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen Eric Gruen'in geleceği parlak bir doktor olduğu düşünülüyordu. Tıp fakültesinden

mezun olduktan sonra Kamerun ve Togo'da bir süre kalmış ve bu zaman zarfında *Alman Tıp Dergisi*nde yayımlanan tropikal hastalıklara dair iki önemli makale yayınlamıştı. 1935'te döndükten sonra SS'e katılmış ve üyesi olduğu İç İşleri Sağlık Dairesinde zihinsel engelli çocuklar üzerinde deneyler yaptığından şüphelenilmişti. Savaştan sonra Lemberg-Janowska, Majdanek ve son olarak da Dachau'da doktorluk yapmıştı. Majdanek'te sekiz yüz Sovyet savaş esirine tifüs ve sıtma mikrobu verip hastalığın seyri üzerine araştırmalar yapmıştı. Dachau'da Luftwaffe'nin tıbbi kolunda vazifeli bir tuğgeneral olan Gerhard Rose'ye yardım etmişti. Rose'yle ilgili bazı bilgiler de bulunuyordu. Berlin'deki Tropikal Hastalıklar Robert Koch Enstitüsünde profesör olan Rose sıtma ve tifüs aşısı geliştirmek için Dachau'daki toplama kamplarında öldürücü deneyler yapmıştı. Aralarında çocuklarında bulunduğu Dachau'daki bin iki yüzden fazla esire mikrop taşıyan sivrisinekler ya da enjeksiyon vasıtasıyla sıtma bulaştırılmıştı.

Deneylerin ayrıntıları aşırı derecede rahatsız ediciydi. Ekim 1946'daki Dachau doktorlarının yargılandığı mahkemede Peder Koch adındaki Katolik bir rahip verdiği ifadede Dachau'daki sıtma odasına gönderildiğini ve her gün öğleden sonra yarım saat boyunca bacakları arasına sivrisinek dolu bir kutunun konduğunu söylemişti. On yedi gün sonra odadan çıkarılmış ve sekiz ay sonra tekrar sıtmaya maruz bırakılmıştı. Diğer rahipler, çocuklar, Rus ve Polonyalı savaş esirleri ve tabii ki Yahudiler o kadar şanslı değildi ve üç

yıl boyunca devam eden bu sıtma deneyleri sırasında yüzlercesi ölmüştü.

İşledikleri suçlar nedeniyle bu Nazi doktorların yedisi Haziran 1948'de Landsberg'de asılmıştı. Rose müebbet hapse mahkûm edilen beş tanesinden biriydi. Diğer dört doktor da on ila yirmi yıl arasında cezalara çarptırılmıştı. Yedisi beraat etmişti. Bu mahkemede kendisini savunan Gerhard Rose on binlerce kişinin hayatını kurtaracak bir aşı geliştirmek için birkaç yüz kişiyi feda etmenin kötü bir şey olmadığını söylemişti.

Rose'a aralarında Eric Gruen ve Heinrich Henkell'in de bulunduğu doktorlar ve Albertine Zehner adında bir hemşire-kapo da yardım etmişti.

Albertine Zehner. İşte bu tam bir şok oldu. Kesinlikle bu oydu ve benim açımdan esrarın büyük bölümünü açıklıyordu. Engelbertina Zahner, kapo olan bir Yahudi esirdi, Majdanek ve Dachau'daki tıp bloklarında çalışmıştı. Bir kamp genelevinde falan çalışmamıştı. O bir hemşire-kapoydu.

Gruen'in dosyasında onun hâlâ aranan bir savaş suçlusu olduğu yazılıydı. Gruen'le ilgili 1. Ukrayna Cephesine bağlı hukuk subayı ve Sovyet Özel Devlet Komisyonuna bağlı iki hukuk subayı tarafından başlatılan soruşturmadan bir şey çıkmamıştı. Üç kampta kalanların ve Kızıl Ordu adli tıp uzmanı F.F.Bryshin'in ifadelerine yer verilmişti.

Dosyanın son sayfasındaki dosya protokol kaydında okuduğum not da beni şaşırttı: *Bu dosya Ekim 1946 tarihinde Amerikan işgal kuvvetleri adına Birleşik Devletler Ordusu mensubu Binbaşı J. Jacobs tarafından incelenmiştir.*

Khristotonovna üzerinde bir bardak Rus çayı olan küçük bir tepsiyle döndü. Uzun bir kaşık ve bir de şekerlik vardı. Ona teşekkür edip dikkatimi Heinrich Henkell'in dosyasına yönelttim. Bu Gruen'inki kadar ayrıntılı değildi. Savaştan önce Hadamar'daki psikiyatri kliniğinde Nazi Ötenazi Programı Aktion T4'e dâhil olmuştu. Savaş sırasında, Waffen SS'de Binbaşı, Sturmbannführer olarak Alman Askeri Bilimsel Araştırma Enstitüsünde başkan yardımcılığı yapmıştı ve Auschwitz, Majdanek, Buchenwald ve Dachau'da bulunmuştu. Majdanek'te Gruen'in tifüs deneylerine ardından Dachau'da da sıtma deneylerine yardım etmişti. Tıbbi araştırmaları süresince farklı ırklara mensup insanların kafataslarını toplamıştı. Henkell'in kampın kurtarılmasının ardından, Dachau'da Amerikan askerleri tarafından infaz edildiği düşünülüyordu.

Arkama yaslandım. Öyle bir iç çektim ki Teğmen Khristotonovna yanıma geldi ve boğazımdaki düğümlenmenin asıl nedeninin kendime acımam dışında bir şey olduğunu zannetti.

"Sorun mu var?"

Başımı salladım, konuşacak durumda değildim. Çayımı bitirdim, protokolü imzaladım, ona yardımlarından ötürü teşekkür ettim ve dışarı çıktım. Temiz havayı solumak iyi geldi. Rahatlığım dört inzibatın Adalet Bakanlığından çıkarak şehirde devriye gezmek için bir kamyona bindiğini görünce sona erdi. Onları dört tane daha takip etti. Ardından dört tane daha. Kapının eşiğinde durup emniyetli bir mesafeden izledim ve hepsi gidene kadar sigaramı içtim.

Nazi doktorlarının yargılandığını elbette ki duymuştum. Müttefiklerin Alman Kızıl Haç başkanını asmaya karar verdikleri zaman nasıl şaşırdığımı hatırlıyorum – en azından uyguladığı kısırlaştırma deneyleri ve Yahudilere zorla deniz suyu içirdiğini öğrenene kadar. Pek çok kişi –Kirsten de bunlardan biriydi– mahkemede sunulan delilleri kabul etmemişti. Kirsten dört ay süren mahkemelerde sunulan tüm fotoğraf ve belgelerin Almanya'yı daha da küçük düşürmek için hazırlanmış sahte deliller olduğunu söylemişti. Tüm şahitler ve hayatta kalan kurbanlar yalan söylüyordu. İşin aslı bunu ben de anlamakta zorlanmıştım – biz, belki de dünya üzerindeki en medeni millet, tıp bilimi adına böyle feci şeyleri nasıl yapmıştık? Anlaması zordu ama inanması o kadar da zor değildi. Rus cephesindeki kendi tecrübelerimin ardından insanların sınırsız derecede insanlık dışı şeyler yapabilecek kabiliyette olduğuna inanmak zorunda kalmıştım. Belki de bizi insan yapan asıl şey bu insanlık dışı davranışlarımızdı. Neler döndüğünü anlamaya başlamıştım. Gruen, Jacobs ve Henkell'in amacının ne olduğunda dair kafamda tek soru kalmıştı. Ama bu sorunun cevabını nereden öğrenebileceğimi gayet iyi biliyordum.

Son inzibat aracı da Adalet Sarayından uzaklaşınca Heldenplatz meydanından Ring'e yürüdüm. Önümde Rusların elinde olan ve üzerinde Joe Amca'nın büyük bir resmi olan Yeni Saray duruyordu. Kemerli bir yoldan boş İspanyol Binicilik Okulunun –atlar Ruslar yemesin diye götürülmüştü– ve Milli Kütüphanenin olduğu parke

taşlı bir meydana geldim. Kütüphaneye girdim. Bir adam futbol sahası büyüklüğündeki ahşap zemini parlatıyordu. Ana masaya yaklaştım ve bir katalog kartı yazan kütüphanecinin işinin bitmesini bekledim. Masasındaki tabelada "danışma" yazıyordu. Ama "*Cave canem*" de yazıyor olabilirdi. Gözlüklerinde mors alfabesiyle çek git yazana kadar birkaç dakika geçti ve sonunda sadece varlığımı kabul edip bana döndü.

"Evet?"

Ağaran saçında mavi saç boyası lekesi vardı ve ağzı geometri kutusu kadar köşeliydi. Beyaz bluz ve kruvaze deniz mavisi ceket giyiyordu. Bana biraz Amiral Dönitz'i hatırlattı. Cebinde işitme cihazı vardı. Ona doğru eğilip mermer heykellerden birini işaret ettim.

"Aslında o benden çok daha uzun süredir bekliyor," dedim.

Dediklerim yüzünden bana dişlerini gösterdi. Rus kadınınkinden iyiydiler. Güçlü de görünüyordu. Anlaşılan iyi beslenmişti.

"Bayım," dedi canlı bir sesle. "Burası Viyana Milli Kütüphanesi. Eğer eğlence arıyorsanız size bir kabareye gitmenizi tavsiye ederim. Eğer kitap arıyorsanız yardımcı olabilirim."

"Aslında bir dergi arıyorum," dedim.

"Dergi mi?" Sanki çok ters bir şey söylemişim gibi tekrarladı.

"Evet. Bir Amerikan dergisi. Burada Amerikan dergileri bulunuyor mu?"

"Ne yazık ki bulunuyor. Hangi dergiyi arıyorsunuz?"

"*Life* dergisi," dedim. "4 Haziran 1945 sayısı."

"Beni takip edin, lütfen," dedi ve ahşap panelli tabyasından kalktı.

"Memnuniyetle."

"Buradakilerin çoğu Savoylu Eugen koleksiyonudur," dedi. "Fakat Amerikalı ziyaretçilerimiz için *Life* dergisini de bulunduruyoruz. Açıkçası ondan başka bir şey istedikleri de yok."

"Öyleyse şanslı günümdeyim," dedim.

"Bence de öyle."

Beş dakika sonra bir masada oturmuş Binbaşı Jacobs'ın görmemi istemediği dergiye bakıyordum. Açıkçası nedenini anlamak da kolay değildi. Ön sayfada Amerikan Genelkurmay başkanının Amerikan halkına gönderdiği açık mektup vardı. Sayfalarını çevirdiğimde de vatansever faaliyetler, gülümseyen Amerikalılar ve General Electric, Iodent ve Westinghouse firmalarının reklamlarıyla dolu olduğunu gördüm. Humphrey Bogart'ın Lauren Bacall'la evlenirken çekilmiş güzel bir fotoğrafı ve Himmler'in kendini zehirlemesinden dakikalar sonra çekilmiş daha güzel bir fotoğrafı vardı. Onun fotoğrafını Bogart'ınkinden daha çok sevdim. Birkaç sayfa daha çevirdim. İngiltere'deki tatil mekânlarının resimleri. Ardından kırk üçüncü sayfada muhtemelen aradığım şeye rastladım. Üç Amerikan hapishanesindeki sekiz yüz mahkûmun doktorlar üzerlerinde sıtma deneyleri yapsın diye gönüllü olduklarına dair kısa bir yazı. Jacobs'ın bu makale hakkında neden hassas olduğunu anlamak zor değildi. Georgia, Illinois ve New Jersey'deki hapishanelerde Amerikan Bilim Araştırma ve Geliştirme Dairesinin yaptıkları SS doktorların Dachau'da yaptıklarından çok da

farklı değildi. Amerikalılar kendi hapishanelerinde yaptıkları şeyin aynısını yapan başkalarını asmışlardı. Bu mahkûmların hepsinin gönüllü olduğu doğruydu ama Gruen ve Henkell de aynı bahaneyle işin içinden kolayca sıyrılabilirdi. Engelbertina –ya da Albertine –bunun en büyük deliliydi. *Life*'da bu hikâyeyi okuyup resimleri görmek beni huzursuz etti. İçinde sıtma mikrobu taşıyan sivrisineklerin olduğu kutuların karnına bastırıldığı adamları gördüğün zaman hissedilen türden bir huzursuzluk değildi bu – Ortaçağa ait arı ısırığından şifa bulma gayretini andıran bir görüntü. Bu farklı bir huzursuzluktu. Nahoş şeylerin devam etmekte olduğundan şüphelendiğiniz vakit gerçekleşen ve meseleyi tümüyle çözene kadar da bir türlü sona ermeyecek türden bir huzursuzluk.

Lange'nin tıp sözlüğünü bulup sıtmanın ve bulaşıcı menenjitin belirtilerine baktım ve ikisinin de belirtilerinin birbirine çok yakın olduklarını gördüm. Sivrisineklerin çok yaygın olmadığı Bavyera Alplerinde sıtmadan ölen birkaç düzine adamı bulaşıcı menenjitten ölüyormuş gibi göstermek gayet kolaydı. Kim şüphelenirdi ki? Tüm Alman savaş esirleri tıbbi deneyler için kullanılmıştı. Tıpkı sekiz yüz Amerikalı mahkûm gibi. Dachau ve Majdanek'tekilerden bahsetmeye bile gerek yoktu. İnanması çok zor olsa da yedi Nazi doktorun Landsberg'de asılmasına neden olan insanlar üzerindeki tıbbi deneyler CIA'in koruması altında sürdürülüyordu. İkiyüzlülüğün böylesi görülmemişti.

36

Dokuzuncu Bölgedeki Alserstrasse'de bulunan Müttefik Binasının giriş katında Denizaşırı Telefon ve Telgraf Ofisi bulunuyordu. Bir operatöre yaklaştım. Rüzgâr hortumu gibi bir burnu ve dışı beyaz içi siyah saçları vardı. Ona Garmisch'teki telefon numarasını verdim, bir kilo bozuk para aldım ve onun gösterdiği telefon kulübesine gittim. Temas kurabileceğimi zannetmiyordum ama denemeye değerdi. Bağlantı kurulmasını beklerken söyleyeceklerimi düşündüm ve Rus cephesinde bolca kullandığımız kelimeleri kullanmamak için kendimi zapt edebilmeyi umut ettim. Kulübede on dakika kadar oturduktan sonra telefon çaldı ve operatör bana karşı telefonun çaldığını söyledi. Birkaç saniye sonra telefon açıldı ve derinden gelen bir ses duydum. Garmisch sadece beş yüz kilometre uzaktaydı ama arama muhtemelen önce Rus bölgesindeki Linz bağlantı noktasına gidip daha sonra Salzburg (Amerikan bölgesi) ve

Innsbrück (Fransız bölgesi) üzerinden devam ediyordu. Dört ülke içinde en verimsiz olanlar Fransızlardı ve bağlantının kötülüğü de muhtemelen onların suçuydu. Fakat Eric Gruen'in sesini tanır tanımaz telefona bozuk para atmaya başladım ve on beş ya da yirmi saniye sonra nihayet konuşmaya başlayabildik.

"Bernie," dedi. "Ben de aramanı bekliyordum çünkü seni zor durumda bıraktığımız için senden özür dilemek istiyorum. Gerçekten çok üzgünüm."

"Zor durum mu?" dedim. "İlmeği başka birinin boynuna geçirmeye sen zor durum mu diyorsun?"

"Ne yazık ki böyle olması gerekiyordu, Bernie," dedi. "Eric Gruen resmen ölene ya da işlediği sözde savaş suçları yüzünden hapse düşene kadar Amerika'daki yeni hayatıma başlayamam. Bunun asıl suçlusu Jacobs. CIA'in başka şekilde kabul etmeyeceğini söyledi. Eğer bir Nazi doktorun ülkelerine gelmesine izin verdikleri öğrenilirse ortalık fena karışır. Mesele bundan ibaret."

"Bu kısmını anlıyorum," dedim. "Ama madem tek istediğiniz beni kurban etmekti neden o iki masum kadını öldürdünüz? Sen, Jacobs ya da Viyana'daki kirli işlerinizi halleden hangi Amerikalıysa benim otelde tutuklanmamı sağlayabilirdi."

"Eğer öyle yapsaydık ne derdin? Bir düşün, Bernie. Onlara Bernie Günther olduğunu söylerdin. Pasaportun olmasa bile Müttefik yetkililer anlattıklarını araştırıp kim olduğunu öğrenirlerdi. Hayır, Bernie Günther'in kaçacak hiçbir yeri olmamasını garantilemek zorundaydık. Hiçbir

yeri tekrar vurguluyorum. Bir sonraki hamleni hesaplarken bunu iyi düşün, Bernie. Cinayetin, bilhassa senin işlediğin adi cinayetlerin cezası ölümdür. Eğer yakalarlarsa Bernie Günther'i asarlar. Ama Eric Gruen'i yakalayanın kim olduğuna göre müebbet hapis cezası alman da mümkün. Ayrıca Federal Cumhuriyette işlerin gidişatına bakılırsa on yıla kalmaz çıkarsın. Beş yıl bile olabilir. Benim yerime yatar ve çıktığında bankadaki paramı alırsın. Eğer iyi düşünürsen, Bernie, sana ne kadar cömert davrandığımı görürsün. Artık paran var öyle değil mi? Landsberg'ten çıktığında seni bekleyen yirmi beş bin şilinin olması hiç de fena olmaz. Bernie seni beş kuruşsuz da bırakabilirdim."

"Çok cömertsin," dedim dudağımı ısırıp ağzından bir şey kaçırmasını umarak. Viyana'dan kaçmama yardım edecek bir şeyler alabilmeyi umuyordum.

"Senin yerinde olsam teslim olurdum. Eric Gruen olarak tabii ki. Bence bunu Bernie Günther'i yakalayıp asmalarından önce yaparsan iyi olur."

Telefona birkaç bozukluk daha atıp güldüm. "İşlerin bundan daha kötü olabileceğini zannetmiyorum," dedim. "Bunu sen de biliyorsun."

"Aa, aslında olabilir," dedi. "İnan bana Viyana kapalı bir şehirdir, Bernie. Çıkıp gitmesi kolay olmaz. Bu şartlar altında İsrail intikam mangalarından birinin seni bulması uzun sürmeyecektir. Ne diyorlardı kendilerine? Nakam mı? Yoksa Brichah mı? Bir tür sabun ismi işte. Merkezlerinin Avusturya'da olduğunu biliyor muydun? Muhtemelen bilmiyordun. Linz ve Viyana onların

harekât merkezleri. Binbaşı Jacobs bu sabunları çok iyi tanıyor çünkü kendisi de bir sabun. Üstelik Nakam'da aynı zamanda CIA için çalışan birkaç kişi var. Aslında gerçek Frau Warzok'u bir CIA sabunu öldürdü. Lemberg-Janowska'da yaptığı korkunç şeylerden sonra hiç şaşırmamak gerek. Biliyorum çünkü oradaydım. O kadın tam bir canavardı ve Yahudileri sırf spor olsun diye öldürürdü."

"Oysaki sen onları sadece tıp bilimine katkı olsun diye öldürdün," dedim.

"İşte şimdi dalga geçmeye başladın, Bernie," dedi. "Seni suçlamıyorum da. Fakat söylediğin de çok doğru. Hiç kimseyi keyfimden öldürmedim. Ben bir doktorum. Aslında hiçbirimiz bunu yapmadık."

"Ya Vera? Onu öldürmeni nasıl mazur göstereceksin?"

"Bunu onayladığımı söyleyemem," dedi Gruen. "Ama Jacobs bunun seni köşeye sıkıştırmak için gerekli olduğunu söyledi."

"Belki de sırf planlarınızı bozmak için Bernie Günther olarak teslim olurum," dedim.

"Evet, bunu da yapabilirsin," dedi. "Ama Jacobs'ın Viyana'da nüfuzlu dostları var. Bir şekilde senin Eric Gruen olduğuna ikna olmuş durumdalar. Polise teslim olsan da bu durum değişmeyecek."

"Bu kimin fikriydi?"

"Aa, Jacobs'ın. Binbaşı Jacobs çok sinsi bir adamdır. O ve Wolfram Romberg, Dachau'da senin bahçeni kazmaya geldikten sonra bu fikir aklına gelmiş. Seni görür görmez bana ne

kadar benzediğini fark etmiş, Bernie. Aslında Dachau'ya geri dönüp komplo hazırlıklarına orada başlayacaktı. Ama sen Münih'e taşınıp eski işine geri döndün. İşte o zaman senin Friedrich Warzok'u aramanla ilgili planı tasarladık. Senin sopa yemene neden olacak kadar eski askerlerden bazılarını rahatsız ettiğini düşünmeni istiyorduk. Ardından seninle ilgili yaptığımız planda bazı değişiklikler yaptık. Mesela parmağın kaybedilmesi gibi. SS dosyaları kişinin tüm niteliklerini kaydetme konusunda çok hassastır. Sence de çok zekice değil mi? Müttefik Savaşı Suçları müfettişleri ya da bir Yahudi intikam mangasının bakacağı ilk şey bu olur. Benim eksik parmağım."

"Peki, bana iş veren kadın?"

"Karım. İlk olarak Dachau'da seni görmeye gitti ama sen gitmiştin. Daha sonra da Jacobs'ın benzerlik hususunda haklı olup olmadığını görmek için ofisinde seni ziyaret etti. Benzerlik olduğunu o da kabul etti. O zaman binbaşıyla baş başa verdik ve planın tümünü hazırlamasına yardımcı olduk. İtiraf etmem gerekir ki çok zevkliydi. Kendi oyununu yazıp kendi rolünü belirlemek gibi bir şeydi. Ayrıca hikâyelerin de tutarlı olmasına çalışıyorduk. Ardından tek yapmamız gereken birbirimizi daha yakından tanıyabilmemiz için seni Garmisch'e getirmekti."

"İyi de annenin öleceğini bilemezdin ki?" dedim. "Yoksa biliyor muydun?"

"Zaten bir süredir hastaydı," dedi. "Ölmesi an meselesiydi. Biz sadece vakti gelince ölümünü kolaylaştırdık. İnsanları hastanede öldürmek zor

değildir. Özellikle de özel odalarda kalıyorlarsa. Aslında ona iyilik yaptık sayılır."

"Sen kendi anneni öldürdün," dedim telefona birkaç bozukluk daha atarak.

"Öldürmedim," diye üsteledi Gruen. "Hayır. Bu ötenaziydi. Önleyici sınıflandırma. Çoğu Alman doktor bunu merhamet göstergesi olarak kabul eder. Hâlâ devam ediyor hem de zannettiğinden çok daha yaygın. Tüm tıbbi yapıyı birden değiştiremezsin. Ötenazi 1939'dan beri Almanya ve Avusturya'daki hastanelerdeki sıradan bir uygulama."

"Kendini kurtarmak için anneni öldürdün."

"Aksine, Bernie, bunu çalışmamızın selameti için yaptım. Bu özel durumda amaç aracı mubah kılmıştır. Çalışmanın önemini Heinrich'in sana açıkladığını zannediyorum. Sıtma aşısı adına her şeyin yapılmasını mazur gösterecek kadar önemlidir. Bunu takdir edeceğini zannediyordum. Aşının kurtaracağı milyonların yanında birkaç yüz ya da birkaç bin canın ne önemi var ki? Benim vicdanım temiz, Bernie."

"Biliyorum, bunu asıl acı yapan da bu zaten."

"Fakat çalışmamızın bir sonraki safhaya geçebilmesi için Amerika'daki tıbbi araştırma tesislerine erişimimizin olması zorunlu. Laboratuvarlar, cihazlar ve para."

"Ve üzerinde deney yapacak yeni mahkûmlar," dedim. "Garmisch-Partenkirchen'deki Alman savaş esirleri gibi. Alplerde sıtmadan öleceklerine kim ihtimal verirdi ki? Hakkını teslim etmem gerek Eric bunu çok zekice düşünmüşsünüz. Peki, şimdi nereye gideceksin? Atlanta, New Jersey, Illinois ya da Rochester mi?"

Gruen bir an tereddüt etti. "Buralara gideceğimi nereden çıkardın?" diye sordu temkinli bir şekilde.

"Belki de zannettiğinizden daha iyi bir dedektifimdir."

"Sakın beni aramaya kalkma, Bernie. İlk olarak sana kim inanır? Senin gibi bir savaş suçlususun sözüne karşı benimki. CIA tarafından güvenilen birinin. Eski dostum, inan bana Jacobs senle ilgili gereken tüm araştırmayı yaptı. Reichsführer Himmler, General Heydrich ve Arthur Nebe ile çok ilginç bazı fotoğraflarını buldu. Hermann Göring'le bile fotoğrafın var. Bu kadar çok tanıdığın olduğunu bilmiyordum. Bu sabunların hoşuna gidecektir. Bu resimler onlara Eric Gruen'in Reich için zannedildiğinden çok daha önemli olduğunu gösterecektir."

"Eric seni bulacağım," dedim. "Hepinizi bulup öldüreceğim. Seni, Henkell'i, Jacobs'ı ve Albertina'yı."

"Aa, demek onun hakkındaki gerçeği de öğrendin? Epey çalışmışsın, Bernie, tebrik ederim. Keşke şu dedektif yeteneklerini daha önce kullansaydın. Hmm, şu boş tehditler karşısında ne desem?"

"Boş değiller."

"Daha önce de dediğim gibi. Yeni dostlarım çok güçlüler. Eğer peşime düşersen sadece sabunların hedefi olmazsın. CIA de senin peşine düşecektir."

"ODESSA demeyi unuttun?" dedim. "Onları da dışarıda bırakmayalım."

Güldü. "ODESSA hakkında bir şey bildiğini sana düşündüren nedir?"

"Bana tuzak kurmanıza yardım ettiklerini biliyorum. Onlar ve dostun Peder Gotovina."

"Öyleyse zannettiğin kadar şey bilmiyorsun. İşin aslı sana olanlarla Peder Gotovina'nın hiçbir ilgisi yok. O ODESSA mensubu ya da bu komplonun bir parçası değil. Ona zarar vermeni istemem çünkü onun elleri temiz."

"Öyle mi? Öyleyse neden karın Münih'teki Kutsal Ruh Kilisesinde onunla görüştü?"

"Pederin Eski Yoldaşlıkla bir bağlantısı olduğunu öğrensem şaşırmazdım." Gruen tekrar güldü. "Hem de hiç. Ama ne ODESSA ne de CIA ile bir ilgisi yok. Karımın onu ziyaret nedenininse gayet masumane olduğunu söyleyebilirim. Peder Gotovina sık sık Landsberg Hapishanesine gider. Kendisi Landsberg'deki Katoliklerin başıdır. Arada bir ondan bir dostuma mesaj götürmesini isterim. Sözde savaş suçları yüzünden müebbet hapis yatan birine. Ona tıp dergileri götürüyor. İşte bu tür şeyler. Eski günlerin hatırına."

"Dostun Gerhard Rose olsa gerek," dedim.

"Evet. Gerçekten seni çok hafife almışım – en azından bu yönden. Annemin parası işte bu açıdan da faydalı olacak, Bernie. Bu parayla ona bir avukat tutulacak ve beş yıl içinde çıkacak. Bu lafımı unutma çünkü bu seni de ilgilendiriyor."

"Eric," dedim. "Kapatmam gerek. Bozukluklarım bitiyor. Ama seni bulacağım."

"Hayır, Bernie. Bu hayatta bu son görüşmemiz."

"Öyleyse cehennemde görüşürüz."

"İşte bu olabilir. Elveda, Bernie."

"*Auf Wiedersehen*, dostum. *Auf Wiedersehen*."

Telefonu kapatıp yeni botlarıma bakarken henüz öğrendiğim şeyleri düşündüm. Aslında rahat bir nefes almıştım. Başıma gelenlerin arkasındaki Yoldaşlık değil de ODESSA'ydı. Henüz Viyana ormanından çıkmış sayılmazdım. Fakat eğer Fritz Gebauer'in onu Landsberg'deki hücresinde ziyaret ettiğimde söylediği ODESSA ve Yoldaşlığın bağlantılı olmadığı doğruysa o zaman sadece CIA ve ODESSA'dan korkmam gerekiyordu. Yani beni Yoldaşlıktan yardım istemekten alıkoyacak hiçbir şey yoktu. SS'teki eski silah arkadaşlarımdan beni Viyana'dan çıkarmalarını isteyebilirdim. Diğer Nazilerin de yaptığı gibi Ağ'a gidecektim.

37

Müttefik adaletinden kaçan eski askerlerle Viyana'daki temas noktasının Ruprechtsplatz'daki Ruprechtskirche olması makul göründü. Ruprechtsplatz, kanalın ve Gestapon'nun eski Viyana karargâhının bulunduğu Morzinplatz'ın güneyindeydi. Kilisenin seçilme sebebi belki de buydu. Çünkü tavsiye edilebilecek başka çok az yer vardı. Kilise Viyana'nın en eski kilisesiydi ve biraz bakımsızdı. Kapının içindeki yazıya bakılırsa bunun nedeni bekleneceği gibi Müttefik bombardımanı değil de yakındaki diğer binaların patlayıcı kullanılarak yıkılmasıydı. İçerisi Polonya ahırı kadar soğuk ve bir o kadar da boştu. Meryem Ana bile sütçü kıza benziyordu. Ama kiliseyi ziyaret edenleri depoda bir sürpriz bekliyordu. Yandaki bir sunağın altında, cam bir kutunun içerisinde, Aziz Vitalis'in kararmış iskeleti yatıyordu. Sanki Pamuk Prenses hâlâ gelip kendisini bir öpücükle uykudan uyandıracak prensi bekliyor gibiydi.

Peder Lajolo –Peder Gotovina'nın Yoldaşlıkla bağlantısını olduğunu söylediği İtalyan rahip– en az Aziz Vitalis kadar cılızdı ve daha iyi durumda da sayılmazdı. Bir palto askısı kadar ince olmasına ek olarak yün iplik gibi saçları ve bahçıvan makasına benzeyen bir suratı vardı. Esmerdi ve bir Ming hanedanı aslanı gibi dişleri aralıklıydı. Floransalı bir ustanın tablosunda resmettiği kalabalıklardan birine aitmiş gibi duran yüzü ve papaz cübbesiyle gözüme tam bir İtalyan gibi göründü. Peşinden yan apsise gittim ve sunağın önünde ona Pressbaum biletini teslim ettim. Münih'te Peder Gotovina'yla olduğu gibi bilet üzerindeki ss haricindeki tüm harfleri çizmiştim.

"Peder bana Pressbaum'da iyi bir Katolik kilisesi tavsiye edebilir misiniz?" dedim.

Biletimi görüp itinayla söylediğim cümleyi duyduktan sonra Peder Lajolo bu buluşmadan tedirgin olmuş gibi hafifçe titredi ve bir an için Pressbaum hakkında hiçbir şey bilmediğini söyleyeceğini zannettim. "Evet, size yardım edebilirim," dedi yoğun İtalyan aksanıyla. En az birlikte içilen kahve ve sigaranın kokusu kadar yoğundu. "Bilmiyorum. Değişir. Benimle gelin."

Kiliseden daha sıcak olan bir odaya girdik. Burada kutsal su kurnası, gaz ocağı, farklı renklerde cüppelerin bulunduğu bir dolap, duvarda tahta bir haç bulunuyor ve açık bir kapıdan da bir tuvalet görünüyordu. Geldiğimiz kapıyı kapatıp kilitledi. Üzerinde çaydanlık, bardaklar, tabaklar ve basit bir gaz ocağı olan küçük bir masaya doğru gitti.

"Kahve ister misiniz?" diye sordu.

"Lütfen, Peder."

"Oturun dostum." Eski iki kollu sandalyeden birini işaret etti. Oturdum ve sigaramı çıkardım.

"İçebilir miyim?" diye sorduktan sonra ona da ikram ettim.

Güldü. "İçebilirsiniz." Sigarayı aldıktan sonra da ekledi. "Bence havarilerin çoğu sigara içiyordu. Nihayetinde balıkçıydılar. Benim babam da Cenovalı bir balıkçıydı. Bütün İtalyan balıkçılar sigara içer." Önce ocağı sonra onun ve benim sigaralarımı yaktı. "İsa teknelerine binse ve fırtına çıksa işte asıl o zaman içerlerdi. Sigara içmek korktuğun zaman yapıp seni korkuyormuş gibi göstermeyecek tek şeydir. Fırtına da denizdeysen ve dua etmeye ya da ilahi mırıldanmaya başlarsan bunun cesareti artıracak bir şey olduğu söylenemez değil mi?"

"Bence bu söylenecek ilahiye bağlı, değil mi?" dedim işaretin bu olduğunu tahmin ederek.

"Belki," dedi. "En çok hangi ilahiyi seversiniz?"

"'Ne Kadar Yücesin'," diye cevap verdim tereddüt etmeden. "Melodisi çok hoştur."

"Evet, haklısınız," dedi ve karşımdaki masaya oturdu. "Güzeldir. Ben 'Il Canto degli Arditi' ya da 'Giovinezza'yı tercih ederim. Bu bir İtalyan marşıdır. Bir zamanlar marş okumamızı gerektirecek şeyler yaptık. Ama sizin söylediğiniz ilahi güzeldir." Güldü. "Melodisinin Horst Wessel şarkısına benzediğini duymuştum." Sigarasından hafif bir nefes çekti. "O şarkıyı epey zamandır duymadım. Sözlerini unuttum sayılır. Belki siz bana hatırlatırsınız."

"Benden söylememi istemiyorsunuz herhalde," dedim.

"Evet," dedi. "Sakıncası yoksa. Eğleniriz biraz, lütfen."

Horst Wessel şarkısından hep nefret etmiştim ama sözlerini biliyordum. Bir zamanlar Berlin'de sokakta dolaşırken bile günde birkaç kez duyardınız ve sinemada mutlaka filmlerden önce çalınırdı. 1935 yılbaşında ayin sırasında bazıları bunu kilisenin içinde okumaya başladı. Ben ise bu şarkıyı sadece SA'lardan sopa yememek için başka çarem kalmadığında söyledim. Boğazımı temizledim ve şarkıyı melodisiz bariton sesimle söylemeye başladım.

"Bayrak yukarıda saflar sıkı,
SA sert adımlarla yürüyor.
Kızıl Cephe ve Direnişçiler tarafından vurulan yoldaşlar
Şu an saflarda aramızdaymışlar gibi yürü.

"Sokaklar kahverengi taburlara açık,
Sokaklar Fırtına Birliklerine açık.
Milyonlar umutla başını kaldırıp gamalı haça bakıyor,
Şafak, hürriyet ve ekmek için doğacak."

Başını salladı ve bana bir bardak kahve verdi. İki elimle müteşekkir bir şekilde tuttum ve acı tatlı kokusunu içime çektim. "Diğer iki kıtayı da duymak ister misiniz?"

"Hayır, hayır." Gülümsedi. "Gerek yok. İnsanlardan yapmasını istediğim şeylerden biri. Sadece karşımda kimin olduğunu anlamak istiyorum hepsi bu." Sigarayı ağzının kenarında tuttu, dumana karşı gözlerini kısarak baktı ve bir not def-

teri ve kalem çıkardı. "Bildiğiniz üzere dikkatli olmamız şart. Sadece basit bir tedbir."

"Horst Wessell şarkısının size ne sağlayacağından emin değilim," dedim. "Hitler iktidara geldiğinde Kızıllar da en az bizler kadar sözlerini öğrenmişti. Hatta bazılarına toplama kamplarında zorla öğretildi."

Söylediklerimi duymazdan gelerek kahvesinden höpürtülü bir yudum aldı. "Şimdi ayrıntılara gelelim," dedi. "İsminiz."

"Eric Gruen," dedim.

"Nazi parti numaranız, SS numaranız, rütbeniz, doğum yeriniz ve tarihiniz lütfen."

"İşte," dedim. "Hepsini bir kâğıda yazdım." Rus Kommandatura'da Gruen'in dosyasını incelerken öğrendiklerimi ona teslim ettim.

"Teşekkürler." Kâğıda baktı ve okurken başını salladı. "Üzerinde kimliğinizi gösteren herhangi bir şey var mı?"

Eric Gruen'in pasaportunu verdim. Dikkatle inceledi ve daha sonra onu ve kâğıt parçasını not defterinin arkasına koydu.

"Maalesef bunu şimdilik askıya almak zorundayım," dedi. "Şimdi lütfen bana buraya neden gelip yardım istemeye kalktığınızı söyleyin."

"Peder asıl nedeni yaptığım büyük bir aptallık," dedim kederli bir ifadeyle. "Bir hafta kadar önce annemi kaybettim. Cenazesi dün Merkez Mezarlığına defnedildi. Viyana'ya gelmenin büyük risk olduğunu biliyorum ama insanın sadece bir annesi var, değil mi? Neyse arka planda kalıp dikkat çekmezsem güvende olacağımı zannettim. Müttefiklerin beni arayıp aramadığından bile emin değildim."

"Gerçek isminizi kullanarak mı geldiniz?"

"Evet." Omuz silktim. "Nihayetinde beş yıldan uzun zaman geçti ve gazetelerde eski yoldaşlar için af çıkacağına dair haberler görüyoruz."

"Korkarım ki olmayacak," dedi. "En azından şimdilik."

"Gördüm ki hâlâ beni arıyorlarmış. Cenazeden sonra annemin hizmetçilerinden birisi beni teşhis etti. Ona büyük miktarda para vermezsem yerimi yetkililere bildireceği söyleyerek bana şantaj yaptı. Onu oyaladığımı zannediyordum. Hemen eve dönme maksadıyla otele döndüğümde Uluslararası Devriyenin orada beni beklediğini gördüm. O zamandan beri Viyana'da dolaşıyorum. Başka bir otel ya da pansiyona gidemediğim için bar ve kafelerde kalıyorum. Geçen gece Oriental'a gittim ve oradan bir kızla ayrılıp geceyi onun yanında geçirdim. Şu ana kadar atlatmayı başardım ama gidecek başka bir yerim yoktu."

Sanki benimle hemfikirmiş gibi omuz silkti. "Şu ana kadar nerede kalıyordunuz? Viyana dışında yani?"

"Garmisch-Partenkirschen," dedim. "Küçük ve sakin bir yerdir. Orada kimsenin dikkatini çekmiyorum."

"Oraya dönebilir misiniz?"

"Hayır," dedim. "Şimdi olmaz. Bana Viyana'dan gitmem gerektiğini söyleyen kişi nerede oturduğumu da biliyor. Almanya'daki Müttefik yetkililere bildirmekten çekineceğini zannetmiyorum."

"Peki, geceyi birlikte geçirdiğiniz kız," dedi. "Güvenilir mi?"

"Para ödemeye devam ettiğim müddetçe sanırım öyle."

"Hakkında herhangi bir şey biliyor mu?"

"Hayır. Hiçbir şey."

"Böyle devam edin. Bugün buraya geldiğinizi de bilmiyor, değil mi?"

"Elbette ki hayır, Peder," dedim. "Kimse bilmiyor."

"Onunla bir gece daha kalabilir misiniz?"

"Evet, hatta bunu zaten ayarladım bile."

"Güzel," dedi. "Çünkü sizi Viyana'dan çıkarıp güvenli bölgeye gönderecek düzenlemeler için en az yirmi dört saate ihtiyacım olacak. Tüm eşyanız bundan mı ibaret?"

"Artık öyle. Kalanlar otelde ve oraya geri dönemem."

"Elbette," deyip sigarayı ağzından aldı. "Bu aptallık olur. Yarın öğleden sonra dört civarında gelin ve yola çıkmaya hazır olun. Sıcak tutacak elbiseler giyin. Eğer yoksa satın alın. Ayrıca yarına kadar fotoğrafınızı çektirmenizi istiyorum." Not defterine bir şeyler yazıp sayfayı yırttı ve bana verdi. "Elisabeth Strasse'de Opera Binasının karşısında bir dükkân var. Herr Weyer'i sorun. Siegfried Weyer. Dostumdur ve yüzde yüz güvenilirdir. Ona benim gönderdiğimi söyleyin. O yapılması gerekenleri bilir. Bir gecikme yaşanması ihtimaline karşı onun telefonunu da yazıyorum. B26425. İstasyonlardan, telgrafhanelerden ve postanelerden uzak durun. Sinemaya ve tiyatroya, çok insanın olduğu karanlık yerlere gidin. Yeterli paranız var mı?"

"Şimdilik yetecek kadar var," dedim.

"Güzel. Ya silah?"

Tereddüt ettim, bir din adamının böyle bir şey sorması beni biraz şaşırtmıştı. "Hayır."

"Şimdi yakalanmanız büyük utanç olur," dedi Peder Lajolo. "Özellikle de sizi Viyana'dan çıkarmak için harekete geçtikten sonra." Cübbelerin asılı olduğu dolabı açıp bir ayakkabı kutusunun asma kilidini açtı. İçinde birkaç tabanca vardı. Birini aldı –güzel bir Mauser– ve tombul ve nikotin lekeli parmaklarıyla şarjörünü çıkarıp dolu olup olmadığını kontrol etti. "İşte," dedi. "Bunu alın. Çok zorda kalmadıkça kullanmayın."

"Teşekkürler, Peder," dedim.

Tekrar kapıya gidip açtı ve inşaat iskelesi kurulu kilisenin yanına açılan küçük bir arka sokağa çıktı. "Yarın geri geldiğinizde kilisenin ana binasına girmeyin," dedi. "Buradan gelin ve bu kapıyı kullanın. Kilitli olmayacak. İçeri girin, oturun ve bekleyin."

"Peki, Peder."

"Yarın görüşürüz."

38

Ertesi gün Viyana'dan ayrıldım. Sürücüm Walter Timmermann adında bir Almandı. Viyanalıydı ama Darmstadt yakınlarındaki Pfungstadt'ta oturuyordu. Bir kamyonla Amerikan ordu dergisi olan *The Stars and Stripes*'ı Griesheim'deki matbaalardan Salzburg ve Viyana'ya taşıyordu. Kamyon Amerikan ordusunun simgesini taşıyan brandalı üç ton ağırlığında bir Dodge'du. Bu yüzden dört ülkenin inzibatları tarafından da aranmıyordu. Almanya'ya dönüş yolunda kamyon önceki sayının satılmayanlarını, kâğıt hamuru haline getirilip tekrar kullanılması için taşıyordu. Bir işgal bölgesinden diğerine geçerken de işte bu kâğıt hamurunun arasında saklanıyordum. Diğer zamanlarda önde Timmermann'ın yanında oturup onun anlattıklarını dinledim. Bu hoşuna gidiyordu çünkü çoğu zaman yalnız seyahat ettiğinden kendisini dinleyecek birine hasret kalmıştı. Bu benim için de uygundu çünkü birisine

söyleyecek pek bir şeyim yoktu. Savaş sırasında Griesheim'de, Luftwaffe'de görev yapmış ve buraya da bu sayede gelmişti. İki yıl öncede Amerikalılar için şoförlük yapmaya başlamıştı.

"Alıştıktan sonra onlara çalışmak fena sayılmaz," dedi. "Çoğu sadece eve gitmek istiyor. Dört ülke içinde çalışmak isteyeceğin en iyileri onlar. Ama muhtemelen en kötü askerler. Ciddiyim. Hiçbir şeyi taktıkları yok. Eğer Ruslar saldırırsa Almanya'yı bir uçtan diğerine ellerini kollarını sallayarak geçerler. Üslerde güvenlikten eser yok. O yüzden her seferinde yırtıyorum. Ami'lerin hepsi bir şeyler istiyor. İçki, sigara, erotik kitaplar, ilaç, kadın çorabı aklına ne geliyorsa. Ben de onlara istediklerini getiriyorum. İnan bana bu kamyonda taşıdığım yasadışı tek şey sen değilsin."

Şimdi kamyonda yasadışı ne taşıdığını söylemedi ve ben de sormadım. Onun yerine ona Peder Lajolo'yu sordum.

"Ben Katolik'im," dedi. "Peder savaş sırasında farklı bir görev yerindeyken beni ve karımı evlendirmişti. Yedinci bölgedeki Saint Ulrich'teydi. Karım Giovanna da yarı İtalyan'dır. Yarı Avusturyalı yarı İtalyan. Kardeşi SS'ti ve Peder Lajolo savaştan sonra onun Avusturya'dan çıkmasına yardım etti. Şimdi İskoçya'da yaşıyor. İnanabiliyor musun? İskoçya'da. Sürekli golf oynuyormuş. Yoldaşlık ona yeni bir isim, ev ve iş buldu. Edinburg'da maden mühendisi oldu. Kimsenin aklına onu Edinburg'da aramak gelmez. O tarihten beri pedere Kızılların elinden eski askerleri kurtarması için yardım ediyorum. Bana sorarsan Viyana artık bitti. Berlin'e de aynısı olacak.

Bu lafımı bir kenara yaz. Günün birinde tanklarına atlayıp yola düşecekler ve hiç kimse onları durdurmaya kalkmayacak. Amerikalılar böyle bir şeyin olmayacağını düşünüyor ya da umurlarında değil. Hitler'le barış yapsalardı bunların hiçbiri olmazdı. Eğer bizi kayıtsız şartsız teslim olmaya zorlamasalardı Avrupa, Sovyet Cumhuriyetine değil de hâlâ Avrupa'ya benzerdi."

Uzun bir yolculuk oldu. Viyana'dan Salzburg'a giderken hız sınırı sadece saatte altmış kilometreydi. Fakat köylerde ve kasabalarda saatte on beş kilometreye kadar düşüyordu. Timmermann'ın Kızıllar ve Amerikalılarla ilgili görüşlerini birkaç saat dinledikten sonra *The Stars and Stripes* dergisini yemeye hazır hale gelmiştim.

Salzburg'da Münih otobanına çıktık ve hızımız arttı. Çok geçmeden Almanya sınırına varacaktık. Kuzeye ve batıya gidip Münih'e doğru devam ettik. Münih'te kamyondan inmenin bir mânâsı yoktu. Jacobs'ın yüzünden polisin beni beklediğinden emindim. Ayrıca Yoldaşlık bana yeni kimlik ve pasaport sağlayana kadar yapabileceğim en akıllıca şey alınacağım yerde beklemekti. Lansdberg'i geçtikten sonra güneye, Alplerin eteklerindeki, güneybatı Bavyera'nın Allgau bölgesinde bulunan Kempten'e yöneldik. Yolculuğumuz Kempten dışındaki tepelerde bulunan bir Benedict manastırında sona erdi. Burası, Timmermann'ın bana Kempten'in yüz kilometre batısında olduğunu söylediği, Garmisch-Partenkirchen'e rahatsız edici derecede yakındı ve oraya gitme dürtüsüne karşı koymanın çok zor olacağını biliyordum.

Manastır pembe tuğla duvarları ve çevresindeki kar kaplı araziye hâkim iki pagodayı andıran çan kulesi olan güzel bir Gotik binaydı. Ama ancak ana kapıdan geçtiğinizde mekânın gerçek hacmini ve dolayısıyla da Katolik kilisesinin gerçek zenginlik ve ihtişamını takdir edebiliyordunuz. Kempten gibi uzak ve önemsiz bir yerde böyle büyük bir Katolik manastırı olması Vatikan'ın ve ona bağlı olarak Yoldaşlığın sahip olduğu kaynakların ve insan gücünün farkına varmamı sağladı. Elimde olmadan eski Nazileri ve benim gibi savaş suçlularını kaçırmanın kiliseye ne menfaat sağlayacağını düşündüm.

Kamyon durdu ve indim. Bir askeri geçit alanı büyüklüğündeki iç avludaydım. Timmermann'ın peşinden uçak hangarı büyüklüğünde bir bazilikaya girip ancak Kutsal Roma Cermen İmparatorunun sade olduğunu düşünebileceği bir sunağa doğru yürüdük. Bana Polonya Yılbaşı pastası kadar şatafatlı geldi. Birisi org çalıyor ve erkek çocuklarından oluşan bir koro şarkı söylüyordu. Ama ortama hâkim olan kesif bira kokusuna rağmen genel atmosfer yeteri kadar kutsaldı. Timmermann'ın peşinden girdiğim küçük bir odada bir keşiş tarafından karşılandık. Bira içmekten hoşlanacak tipte birine benziyordu. Peder Bandolini koca göbekli iri bir adamdı ve iyi bir kasabın ellerine sahipti. Kısa ve gümüş rengi saçları gri gözlerine uyuyordu. Bir totem direğinde görüp görebileceğiniz her şeyden daha sert bir suratı vardı. Bizi ekmek, peynir, soğuk et, turşu, manastırda yapılan bira ve birkaç sıcak sözle karşıladı. Beni ateşin yanına da-

vet edip yolculuğumun kolay geçip geçmediğini sordu.

"Hiç sıkıntı yaşamadık, Peder," dedi Timmermann sonra da o gece Griesheim'e dönmek istediğinden müsaade istedi.

"Peder Lajolo bana doktor olduğunuzu söyledi" dedi Timmermann gittikten sonra Peder Bandolini. "Bu doğru mu?"

"Evet" dedim ama benden yalan söylediğimin anlaşılmasına neden olacak tıpla ilgili bir şey isteyeceğinden dolayı ödüm kopuyordu. "Ama savaştan beri hiç tıpla uğraşmadım."

"Ama Katolik'siniz," dedi.

"Elbette," dedim bana yardım eden insanlarla aynı inancı paylaşmanın lehime olacağını düşünerek. "Ama pek dindar sayılmam."

Peder Bandolini omuz silkti. "Neyse o," dedi.

Ben de omuz silktim. "Hep keşişlerin iyi Katolikler olduğunu düşünmüşümdür," dedim.

"Manastırda yaşarken iyi bir Katolik olmak kolaydır," dedi. "O yüzden çoğumuz böyle yapıyoruz. Bu gibi yerlerde fazla akıl çelecek şey bulunmaz."

"Emin değilim," dedim. "Bira mükemmel."

"Değil mi?" Sırıttı. "Burada yüzlerce yıldır aynı tarife göre yapılıyor. Çoğumuzun kalma nedeni belki de budur."

Sesi kısıktı ve gayet güzel konuşuyordu. O yüzden yemeğimi bitirdikten sona bana manastırın –özellikle de buradaki St. Raphael cemaatinin– 1871'den beri çoğu Ari olmayan Alman Katolik mültecilere yardım ettiğini söylediğinde onu yanlış anladığımı zannettim.

"Ari olmayan Katolik mi dediniz?"

Başını salladı.

"Kilisenin İtalyanlar için kullandığı süslü bir isim mi?" diye sordum.

"Hayır, hayır. Biz yardım ettiğimiz Yahudilere böyle deriz. Elbette ki çoğu Katolik oldu. Ama diğerlerine Brezilya ya da Arjantin gibi ülkelerin onları kabul etmesi için Katolik diyoruz."

"Bu tehlikeli değil mi?" diye sordum.

"Evet, çok tehlikeli. Kempten'deki Gestapo bizi on yıl kadar gözetim altında tuttu. Tarikat üyelerimizden biri Yahudilere yardım ettiği için toplama kampında hayatını kaybetti."

Acaba en kötü savaş suçlularından biri olan Eric Gruen'e yardım etmesinin ne büyük bir çelişki olduğunun farkında mı diye düşündüm. Çok geçmeden öyle olduğunu öğrendim.

"Aziz Raphael Cemaatinin şimdi bir zamanlar bu zulmü gerçekleştirenlere yardım ediyor olması Tanrının iradesidir," dedi. "Üstelik şimdi düşman farklı ama daha az tehlikeli değil. Dini, zihinleri zehirleyici bir afyon olarak gören bir düşman."

Ama söylediği hiçbir şey daha sonra söyleyecekleri kadar şaşırtıcı değildi. Diğer keşişlerin kaldığı yatakhanede değil de Peder Bandolini'nin beni rahat edeceğim konusunda temin ettiği revirde kalacaktım. Büyük meydanda yürürken "Öncelikle," dedi. "Orası çok daha sıcaktır. Odalarda ateş yakılmasına izin veriliyor. Rahat sandalyeler var ve banyosu yatakhanedekinden çok daha iyi. Yemeğiniz size getirilecek ama dilerseniz bazilikadaki ayine katılabilirsiniz. Günah çıkarmak isterseniz de bana haber verin. Size bir

rahip gönderirim." Büyük ahşap bir kapıyı açıp beni revirin içindeki bir odaya getirdi. "Yalnız olmayacaksınız," dedi. "Burada sizin gibi iki misafirimiz daha var. Onlar size gerekenleri gösterirler. İkisi de Güney Amerika'ya gitmek için bekliyor. Sizi tanıştıracağım ama endişe etmeyin malum nedenlerden ötürü sizden eski isimlerinizi kullanmanızı istemiyoruz. Sizce mahzuru yoksa yeni adınızı kullanacağım. Viyana'dan geldiği zaman yeni pasaportunuzda yazılı olacak isminizi."

"Gelmesi ne kadar sürer?" diye sordum.

"Birkaç hafta alır," dedi. "Sonrasında vizeye ihtiyacınız olacak. Muhtemelen Arjantin'e gideceksiniz. Sanırım şu an herkes oraya gidiyor. Oradaki hükümet Alman mültecilere sıcak bakıyor. Elbette ki bir gemiye binmeniz gerekecek. Bunu da Yoldaşlık ayarlayacak." Cesaret verici şekilde gülümsedi. "Bir ya da iki ay bizimle kalınca muhtemelen kendinizle de uzlaşırsınız."

"Babam buranın yakınlarında oturuyor," dedim. "Garmisch-Partenkirchen'de. Ülkeden gitmeden önce onu görmeyi çok isterim çünkü başka şansım olmayacak."

"Haklısınız, Garmisch çok uzak değil. Kuş uçuşuyla yaklaşık yüz kilometre. Oradaki Amerikan üssüne bira satıyoruz. Ami'ler birayı gerçekten de çok seviyor. Belki de bir sonraki teslimde bira kamyonuyla gidebilirsiniz. Elimden geleni yaparım."

"Teşekkürler, Peder, çok makbule geçer."

Elbette ki yeni pasaport ve kimliğimi alır almaz Hamburg'a gidecektim. Hamburg'u hep sevmişimdir. Ayrıca Almanya'dan ayrılmadan Mü-

nih ve Garmisch'ten ve Garmisch'te yapacağım şeylerden olabileceği kadar uzak olan bir yerdi. Ne olursa olsun eski silah arkadaşlarıma takdim edileceğim bir muz cumhuriyetine giden yavaş bir gemiye binmeye niyetim yoktu.

Peder Bandolini usulca kapıyı çaldı ve sonra da kapıyı açarak iki adamın sandalyelerde oturmuş gazete okudukları güzel ve küçük bir oturma odasını gözler önüne serdi. Masanın üzerinde bir Three Feathers şişesi ve açık bir Regents paketi vardı. İyi bir alamet diye düşündüm. Duvarda bir haç ve Papa XII. Pius'u başında arı kovanı benzer bir şey taşırken gösteren bir resim vardı. Belki çerçevesiz gözlüğü ve sofu yüz ifadesinden dolayıydı bilmiyorum ama Papa'yı ne zaman görsem aklıma Himmler gelirdi. Papanın yüzü odadaki diğer iki kişiden birinin yüzüne de çok benziyordu. Bu adamı en son Ocak 1939 tarihinde görmüştüm ve Himmler'le Heydrich'in arasında duruyordu. Onu nispeten basit ve entelektüel açıdan bir özelliği olmayan bir adam olarak düşündüğümü hatırlıyorum ve hâlâ onun Avrupa'nın en çok aranan adamı olduğuna inanamıyordum. Görünüşte gayet sıradan bir adamdı. Sert yüzü, kısık gözleri, dikkat çeken kulakları ve Himmler tarzı bıyığının –her zaman bir hatadır– üzerinde siyah çerçeveli bir gözlük taşıyan uzunca bir burnu vardı. Yahudi bir terziye benziyordu ama bu benzetmeden nefret edeceğini biliyordum çünkü adamın adı Adolf Eichmann'dı.

"Beyler," dedi Peder Bandolini manastırın misafir odasında oturan iki kişiye hitaben. "Sizi bir süre bizimle kalacak biriyle tanıştırmak istiyorum. Bu, Doktor Hausner. Carlos Hausner."

Yeni adım buydu. Peder Lajolo, Arjantin'e uygun bir isim seçerken Yoldaşlığın hem Güney Amerika hem de Alman vatandaşlığını vurgulayacak bir isim seçmeye özen gösterdiğini söylemişti. Bu yüzden Carlos adını almıştım. Arjantin'e gitmek gibi bir niyetim yoktu ama iki polis teşkilatı peşimdeyken seçilen isme itiraz edecek halim yoktu.

"Herr Doktor Hausner." Peder Bandolini elini Eichmann'ın yönüne uzattı. "Bu, Herr Ricardo Clement." Sonra ikinci adama döndü. "Bu da, Pedro Geller."

Eichmann'ın beni tanıdığına dair bir emare yoktu. Başını sertçe eğip selamladıktan sonra uzattığım elimi sıktı. Çökmüş bir hali vardı. Kırk iki yaşı civarında olması gerekirdi ama dökülmüş saçları, gözlükleri ve peşinde avcılar olan bir hayvanın bitkin bakışlarını andıran gözleri yüzünden çok daha yaşlı görünüyordu. Kalın tüvit takım ve çizgili gömlek giyiyor ve onu devlet memuru gibi gösteren küçük bir kravat takıyordu. Ama ellerindeki titremenin devlet memurluğunu hatırlatan bir yanı yoktu. Daha önce de Eichmann'la el sıkışmıştım ve elleri yumuşacıktı. Şimdiyse elleri, sanki savaştan beri geçimini temin etmek için ağır bir işte çalışmak zorunda kalmış gibi, bir işçinin ellerinden farksızdı. "Tanıştığımıza memnun oldum, Herr Doktor," dedi.

Diğer adam kötü şöhretli arkadaşından daha genç ve iyi görünümlüydü. Pahalı görünümlü bir saat ve kol düğmeleri takıyordu. Saçı sarıydı, gözleri açık maviydi ve dişleri bir Amerikan film yıldızından ödünç alınmışa benziyordu. Eichmann'ın

yanında bayrak direği kadar uzun kalıyordu ve turna kuşunun nadir rastlanan bir türüne benziyordu. Elini sıkınca Eichmann'ınkinin aksine ellerinin manikürlü ve bir okul çocuğununki kadar yumuşacık olduğunu gördüm. Pedro Geller'e daha dikkatli bakınca en fazla yirmi beş yaşında olabileceğine karar verdim. Acaba sadece on sekiz ya da on dokuz yaşındayken isim değiştirip Güney Amerika'ya kaçmasına neden olacak hangi savaş suçunu işlemişti?

Geller'in koltuğunun altında bir Almanca-İspanyolca sözlük vardı ve bir diğeri de Eichmann'ın –Ricardo Klement– sandalyesinin önündeki masada açık duruyordu. Genç adam gülümsedi. "Birbirimizin İspanyolca kelime bilgisini sınıyorduk," dedi. "Ricardo dil konusunda benden çok daha iyi."

"Öyle mi?" dedim. Ricardo'nun Yidiş konusundaki bilgisinden bahsedebilirdim ama vazgeçtim. Etrafıma baktığımda bir satranç takımı, monopoly, kitap dolu bir kütüphane, gazete ve dergiler, General Electric radyo, çaydanlık ve bardaklar, dolu bir kül tablası ve battaniyeler –biri Eichmann'ın bacakları üzerindeydi– gördüm. Bu iki adamın tüm vakitlerini bu oturma odasında geçirdiklerini anlamak zor değildi. Buraya saklanmış ve yeni pasaportlarının ya da onları Güney Amerika'ya götürecek geminin gelmesini bekliyorlardı.

"Şansımıza Buenos Aires'li bir rahip de şu an manastırda," dedi Peder. "Peder Santamaria iki dostumuza İspanyolca öğretiyor ve onlara Arjantin'le ilgili bilmeleri gerekenleri anlatıyor.

Bir ülkeye dilini biliyor olarak gitmek büyük fark yaratır."

"Yolculuğunuz iyi geçti mi?" diye sordu Eichmann. Beni gördüğü için endişeliyse bile hiç belli etmiyordu. "Nereden geldiniz?"

"Viyana," dedim ve omuz silktim. "Yolculuk katlanılırdı. Viyana'yı bilir misiniz, Herr Klement?" Herkese sigara takdim ettim.

"Pek sayılmaz," dedi gözünde bir seğirmeyle. Hakkını teslim etmem gerek çok iyiydi. "Avusturya'yı hiç bilmem. Breslauluyum." Sigaralarımdan birin aldı ve yakmama izin verdi. "Artık Polonya sınırları dâhilinde ve ismi de Wroclaw mı öyle bir şey olmuş. Aklınız alıyor mu? Siz Viyanalı mısınız Herr..."

"Dr. Hausner," dedim.

"Bir doktor?" Eichmann gülümsedi. Gördüğüm kadarıyla dişlerinde bir düzelme yoktu. Aslında doktor olmadığımı bilmek mutlaka hoşuna gitmişti. "Etrafta bir doktor olması hiç fena olmaz, değil mi, Geller?"

"Aynen öyle," dedi sigaralarımdan birini tüttüren Geller. "Savaştan önce hep doktor olmak istemiştim." Kederle gülümsedi. "Anlaşılan artık bu mümkün değil."

"Gençsin," dedim. "Gençken her şey mümkündür. Sözüme güven. Bir zamanlar ben de gençtim."

Fakat Eichmann başını iki yana sallıyordu. "Bu dediğin savaştan önce geçerliydi," dedi. "Almanya'da her şey mümkündü, doğru. Bunu tüm dünyaya da ispatladık. Ama artık değil. Almanya'nın yarısı tanrısız barbarların elindey-

ken olacak şey değil, değil mi, Peder? Beyler size Federal Alman Cumhuriyetinin aslına ne olduğunu söyleyeyim mi? Bizler yeni bir savaşın ön cephesinin en önündeki bir siperden başka bir şey değiliz. Bu savaş–"

Eichmann kendisine hâkim oldu ve sonra gülümsedi. Eski Eichmann gülüşü. Sanki kravatımı beğenmemiş gibi.

"Neyse artık söylediklerimin hiçbir önemi kalmadı. Bugünün bizler için hiçbir önemi yok. Bizler için bugün dünden daha önemli değil. Bizler için sadece yarın var. Elimizde sırf o kaldı." Bir an için gülüşü daha acıklı bir hal aldı. "Eski şarkılarda söylediği gibi. Yarın benimdir. Yarın benimdir."

39

Manastırın birası harikaydı. Trappist birası da deniyordu yani gizli olarak üretilirdi ve nasıl yapıldığını sadece Benedict keşişleri bilirdi. Ürettikleri ve Schluckerarmer denen bu bira bakır renkliydi ve üstü dondurma gibiydi. Çikolatayı andıran bir tadı ve lezzeti ve kaynağını perdeleyen bir keskinliği vardı. Ayrıca dindar ve Tanrı korkusu olan keşişler yerine sarhoş Amerikalılar tarafından içildiğini düşünmek daha kolaydı. Amerikan birasının da tadını bilirdim. Fakat bir zamanlar içkiyi yasaklamış bir ülkenin birasının tadının maden suyuna benzemesinde şaşılacak bir taraf yoktu. Ancak Almanya gibi bir ülke bir keşişin doksan beş maddeyi Wittenberg kilisesinin kapısına çivileyip Katolik kilisesinin hışmına uğramayı göze almasına yetecek bir bira üretebilirdi. En azından Peder Bandolini bana böyle söylemişti. Şarabı tercih etmesinin nedenlerinden biri de buydu.

"Bence Reform tümüyle biranın suçudur," dedi. "Şarap ideal Katolik içkisidir. İnsanları uyu-

şuk ve mülayim yapar. Biraysa onları tartışmacı yapar. Çok bira içen ülkelere bakarsanız çoğunun Protestan olduğunu görürsünüz. Şarap içenlerse Katolik'tir."

"Ya Ruslar," diye sordum. "Onlar votka içiyor."

"O insanı cehenneme sevk eden bir içkidir," dedi Peder Bandolini. "Tanrıyla bir alakası yoktur."

Ama hiçbiri daha sonra söyleyecekleri kadar ilginç değildi. Garmisch-Partenkirchen'e gidecek bira kamyonu o sabah yola çıkacaktı ve istersem o kamyonla gidebilirdim.

Paltomu ve silahımı aldım ama para dolu çantamı odamda bıraktım. Onu da yanıma almam dikkat çekerdi. Üstelik odanın anahtarı bendeydi. Zaten yeni pasaportumu almak için geri dönecektim. Pederle birlikte yüklenmekte olan bira kamyonunun yanına gittim.

Eski iki silindirli bir Framo olan kamyonu iki keşiş kullanacaktı. İki adam da biranın mezomorfik ve erkeksi niteliklerinin vücut bulmuş hali gibiydi. Sakallı ve içkiyi sevdiği her halinden belli olan Peder Stoiber'in değirmen taşı gibi bir göbeği vardı. Peder Seehofer ise koca bir fıçıyı andırıyordu. Kamyonun önünde üçümüze de yer vardı ama ancak nefesimizi içimize çekersek. Garmisch-Partenkirchen'e varana kadar Sakson pastör sandviçi içerisindeki sosis gibi incecik olmuştum. Ama mesele sadece sıkışma değildi. Framo'nun küçük ve 490 cc motoru sadece on beş fren beygirgücü sağlıyordu ve benim ilave ağırlığımın da eklenmesiyle buzlu dağ yollarında gidebilmek için epeyce mücadele etmek zorun-

da kaldık. Diğer taraftan kışın en şiddetli olduğu dönemde Ukrayna'da vazife yapmış olan Stoiber kusursuz bir sürücüydü.

Şehre Sonnenbichl üzerinden kuzeyden değil de, Partenkirchen'deki Amerikalıların çoğunun bulunduğu, güneybatıdan, Zugspitze'nin soğuk gölgesi altındaki Griesemer Strasse'den girdik. İki keşiş bana Elbsse Hotel, Crystal Springs Hotel, Orduevi, Patton Hotel ve Yeşil Ok Kayak Kulübüne bira götürdüklerini söylediler. Beni Zugspitzstrasse ve Bahnhofstrasse'nin keşiştiği yerde bıraktılar ve manastıra kendi başıma döneceğimi söylediğimde biraz rahatlamış göründüler.

Gruen ve Henkell'in en son deneylerinden birini icra ettikleri eski Alp tarzı villaların olduğu sokağı buldum. Numarayı hatırlamıyordum ama Olimpiyat kayakçısı freskosu olan villayı bulmak zor olmadı. Uzaktan, tıpkı daha önce olduğu gibi atıcılık yapanların silah sesleri geliyordu. Tek fark şu anda yerin karla kaplı olmasıydı. Süslü evlerin üzerine ve etrafına tıpkı pudra şekeri gibi yayılmıştı. Jacobs'ın Buick Roadmaster'ı ortalıkta yoktu ve daha önce park ettiği yerde at pisliğinden başka bir şey bulunmuyordu. Şehirde birkaç kızak görmüştüm ve villanın civarını incelemeyi bitirdikten sonra onlardan biriyle Sonnenbichl'deki Mönch'e çıkacaktım.

Aslında ne aramakta olduğuma dair kesin bir fikrim yoktu. Eric Gruen'le yaptığım son konuşmaya bakılırsa o ve diğerlerinin hâlâ burada olduğunu varsaymak iyimserlik olurdu. Ama Viyana'dan bu kadar çabuk çıkacağımı tahmin ettiklerini de hiç zannetmiyordum. Viyana kapalı

bir şehirdi ve girmesi de çıkması da kolay değildi. Gruen bu konuda haklıydı. Fakat diğer yandan bana verdiği parayı kullanarak Garmisch'e beklendiğinden daha kısa sürede dönebileceğimi de biliyor olmalıydı. Eğer hâlâ buradalarsa bazı emniyet tedbirleri aldıklarına da şüphe yoktu. Cebimdeki silahı daha sıkı kavradım ve laboratuvarın penceresinden bakmak için evin etrafından döndüm. Bahçedeki kar dizime kadar çıktığından iyi ki Viyana'dayken bot ve tozluk almışım diye düşündüm. Mönch'teki kar daha derin olacaktı.

Villada ışık yoktu. Laboratuvarda da kimse yoktu. Burnumu çifte cam kapının arkasını görmeme yetecek kadar cama dayadım. Orası da boştu. Balkonun altındaki odun yığınından bir odun aldım ve etrafta içeri girebileceğim bir pencere aradım. Arkamdaki kar yığını kırılan camın sesi başarıyla yuttu. Derin kar bir hırsızın en iyi dostudur. Dikkatle çerçevenin etrafında kalan cam kırıklarını temizledim ve ardından elimi içeri uzatıp dilini kaldırdıktan sonra pencereyi açtım ve içeri girdim. Laboratuvar zeminine ayak bastığımda ayağımın altındaki camlar çatırdadı. Her şey bıraktığım gibiydi. Hiçbir şeyin yeri değişmemişti. Sıcak ve dokunulmamıştı. Sivrisinekler bile duruyordu. İçlerinde olduğu camın sıcak olup olmadığını anlamak için cama elimi koyduğumda daha da hareketlendiler. Odadan biraz daha sıcak bir bölmede olduklarından durumları gayet iyiydi. Ama bu durumu değiştirebilirdim. Elimi tankın arkasına uzatıp bu öldürücü böcekleri sağ tutan ısıtıcıyı kapattım. Kırık camdan içeri soğuk hava girdiğinden birkaç saate kalmaz hepsi ölürdü.

İki sıra cam kapıyı açıp kapatarak ofise girdim. Oraya girmemle hiç de geç kalmadığımı anladım. Gruen'in masasının ortasındaki not defterinin üzerinde dört Amerikan pasaportu duruyordu. Birini alıp açtım. Gruen'in karısı olan ve Frau Warzok olarak tanıdığım kadının adı şimdi Ingrid Hoffman'dı. Diğerlerine baktım. Heinrich Henkell, Gus Braun olmuştu. Engelbertina ise Bertha Braun adını almıştı. Eric Gruen'in yeni adı da Eduard Hoffman'dı. Yeni isimleri yazmaya başladım. Ardından dört pasaportu da cebime koydum. Bunlar olmadan hiçbir yere gidemezlerdi. Yine not defterinin üzerinde olan uçak biletlerini de aldım. Bunlar ordu biletleriydi. Tarihi, saati ve varış yerini kontrol ettim. Bay ve Bayan Braun ve Bay ve Bayan Hoffman bu gece Almanya'dan ayrılacaktı. Hepsi de gece yarısı uçağıyla Virginia'daki Langley Hava Kuvvetleri Üssüne gidecekti. Tek yapmam gereken oturup beklemekti. Birisi –muhtemelen Jacobs– biletleri ve pasaportları almaya gelecekti. Geldiğinde silah tehdidiyle onu beni Mönch'e götürmeye zorlayacaktım. Orada da müttefik adaletinden kaçmaya çalışanları köşeye sıkıştıracak ve Münih polisini arayıp gerisini onlara bırakacaktım.

Oturdum, silahımı –Viyana'da Peder Lajolo'nun bana verdiğini– çıkardım, mermiyi ağza sürdüm, emniyeti açtım ve silahı masanın üzerinde önüme koydum. Eski dostlarımı tekrar görmeyi umuyordum. Aklıma sigara içmek geldi ama sonra vazgeçtim. Ön kapıdan geçerken Binbaşı Jacobs'ın sigara kokusunu almasını istemedim.

Yarım saat geçip de biraz sıkılınca dosya dolabını kurcalamaya karar verdim; sonunda polisle

konuşmam gerektiğinde onlara anlatacaklarımı destekleyecek bazı belgelerin elimde olması fena olmazdı. Gruen ve Henkell'in Dachau'da Yahudiler üzerinde yaptıkları deneyleri değil de Alman savaş esirleri üzerinde yaptıkları deneyleri anlatacaktım. Bunun hoşlarına gideceğini hiç zannetmiyordum. Savaş sırasında yaptıkları yüzünden Gruen, Henkell ve Zehner mahkemeye çıkarılmasa bile hiçbir Alman mahkemesi onların Alman askerleri öldürmesini görmezden gelemezdi.

Dosyalar titizlikle alfabetik sırayla dizilmişti. 1945'ten önce olanlara dair kayıt yoktu ama o tarihten sonra sıtma bulaşan herkesle ilgili ayrıntılı bilgi bulunuyordu. İlk elime gelen örnek Partenkirchen hastanesinde sinir bozukluğu tedavisi gören Teğmen Fritz Ansbach adında bir Alman savaş esirine aitti. 1947 Kasım'ının son günlerinde ona sıtma enjekte edilmişti. Yirmi bir gün içerisinde hastalık zirveye ulaşmış ve bu noktada kendisine deneme aşısı Sporovax enjekte edilmişti. Ansbach on yedi gün sonra ölmüştü. Ölüm nedeni de sıtmaydı. Resmi ölüm sebebi ise bulaşıcı menenjitti. Çekmecedeki başka dosyalara da baktım. Hepsi aynıydı. Onları beraberimde Mönch'e götürmek için masanın üzerinde bıraktım. İhtiyacım olan her şeyi bulmuştum. Az kalsın orta çekmeceyi hiç açmayacaktım. Eğer öyle yapmış olsaydım "Handlöser" adındaki dosyaya hiç denk gelmeyecektim.

Dosyayı yavaşça okudum. Sonra tekrar okudum. İçinde anlamadığım pek çok tıbbi terim olsa da birkaçını anlayabildim. Deneklerin kollarına içinde mikrop taşıyan yüz tane sivrisinek bulu-

nan kutular konmadan önceki ve sonraki vücut ısıları ve kalp ritimlerini gösteren bir sürü grafik bulunuyordu. Karımın bit ya da tahtakurusu tarafından ısırıldığını zannettiğim zamanı hatırladım. Demek ki o zaman zarfında Henkell minik ölüm kutusuyla sürekli Max Planck psikiyatri hastanesine gelmişti. Ona deneysel aşı Sporovax IV'ü vermişler ama tıpkı diğerlerinde olduğu gibi işe yaramamıştı. Kirsten bu yüzden ölmüştü. Olup biten bu kadar basitti. Almanya'daki imkânların kısıtlı olduğu bir hastanede sıtmanın bulaşıcı menenjit kadar griple de karıştırılması mümkündü. Karım öldürülmüştü. Midemin patlayan bir balon gibi söndüğünü hissettim. Şerefsizler tıpkı bir silahı kafasına dayayıp kafasını uçurmuş gibi onu öldürmüşlerdi.

Onunla ilgili bilgilere tekrar baktım. Hastane kayıtlarına yanlışlıkla bekâr ve yine yanlışlıkla akıl hastası olarak kaydedildiğinden onu arayacak kimse olmadığını varsaymışlardı. Benden bahsedilmiyordu. Sadece Devlet Hastanesine sevk edildiği ve hastalığa da orada yenik düştüğü yazılmıştı. "Yenik düşmek." Sanki ölmemiş de yorulup uykuya dalmış gibi yazmışlardı. Sanki benim onun kocası olduğumu bilmedikleri gibi onun hakkında da hiçbir şey bilmiyorlardı. Aksi takdirde dosyaya mutlaka benim adımı da yazarlardı.

Gözlerimi kapattım. Bit ya da tahtakurusu değil *sivrisinek ısırığıydı*. Peki ya Max Planck'a gittiğim sırada beni ısıran şey neydi? Belki de kaçan tek bir sivrisinekti? Belki de Jacobs'ın ODESSA'daki dostlarından yediğim dayağın ardından yaka-

landığım zatürrenin nedeni buydu. Belki de hiç zatürre olmamıştım. Sadece orta seviyede bir sıtma atlatmıştım. Henkell birini diğerinden ayırt edememişti. Benim yakalandığım ateşli hastalığın onların tabiriyle "entomolojik vektör" olduğunu düşünmesi için bir neden yoktu. Tıpkı Kirsten Handlöser'in benim karım olabileceğini düşünmesi için bir neden olmadığı gibi. Kim bilir belki de bana da Sporovax vermişlerdi.

Bu her şeyi çok daha karışık bir hale getirirdi. Polisi dâhil etmenin sonuçlarını kestirmek şimdi daha güç bir hal almıştı. İşledikleri suçlar karşılığında bu adamların hak ettikleri cezayı alacaklarından emin olmam gerekiyordu. Ayrıca onları cezalandıran kişi ben olmalıydım. Birden Yahudi intikam mangalarını daha kolay anlamaya başladım. Nakam. Böyle korkunç şeyler yapan insanların hapiste sadece birkaç yıl yatması yeterli olur muydu? SD'deki Yahudi Dairesinde görev yapan Dr. Franz Six gibi adamların. Eylül 1937'de beni Filistin'e gönderen adam. Ya da şimdi ki adıyla İsrail'e. Six'in parasına göz koyduğu Paul Begelmann isimli Yahudiye ne olduğuna dair bir fikrim yoktu. Fakat Six'i komuta ettiği Özel Harekât Grubunun on yedi bin sivili katlettiği Smolensk yakınlarında tekrar gördüğümü hatırladım. Bu yaptığı yüzünden de yirmi yıla mahkûm edildi. Almanya'nın yeni Federal Cumhuriyeti istediği şeyi uygulamaya koyarsa bu sürenin çeyreğini tamamlamadan çıkacaktı. On yedi bin Yahudiyi öldürdüğü için sadece beş yıl. İsraillilerin kendilerini bu adamları öldürmek zorunda hissetmelerine şaşmamak gerek.

Yukarıdan gelen bir sesi duyduğumda gözlerimi açtım ama geç kalmıştım. Otuz sekiz kalibrelik küt burunlu bir Smith & Wesson'ın horozunun kurulma sesini duydum. Jacobs'ın Buick'inde gördüğüm aynı toplu ve kabzası kauçuk otuz sekizlik. Ama şimdi onun elindeydi. Bir silahı hiç unutmam, özellikle de bana doğrultulduğu zaman.

"Arkana yaslanarak masadan uzaklaş," dedi usulca. "Ve ellerini başının üzerine koy. Yavaş ol. Bu otuz sekizlik çok hassastır ve elin o Mauser'e biraz yaklaşırsa kolayca ateş alabilir. Karda ayak izlerini gördüm. Tıpkı İyi Kral Wenceslas gibi. Daha dikkatli olmalıydın."

Sandalyede arkama yaslanıp ellerimi başımın üzerine koydum ve yaklaşan silahın namlusunu izledim. İkimizde eğer tetiği çekerse öleceğimi biliyorduk. Bir otuz sekizlik insan kafatasında yeterli hava delikleri açabilirdi.

"Keşke daha fazla zamanım olsaydı," dedi, "seve seve Viyana'dan nasıl bu kadar çabuk gelebildiğini dinlerdim. Etkileyici. Eric'e o parayı almana izin vermemesini söylemiştim. Şehirden çıkmak için parayı kullandın, değil mi?" Dikkatlice öne eğilip silahımı aldı.

"İşin aslı para hâlâ bende," dedim.

"Öyle mi? Nerede?" Otomatik tabancamın horozunu kapattı ve onu kemerine sıkıştırdı.

"Buradan yaklaşık altmış kilometre uzakta," dedim. "İstersen gidip alabiliriz."

"Ya da o paranın yerini sana zorla söyletirim, Günther. Şansına bunlarla uğraşacak zamanım yok."

"Uçağa mı yetişeceksin?"

"Aynen. Şimdi pasaportlarımı ver."

"Hangi pasaportları?"

"Eğer ikinci kez sorarsam bir kulağın gider. Sakın ateş sesini birileri duyar da ilgilenir diye umutlara kapılma. Yakınlarda atıcılık yapıldığını unutma."

"Haklısın," dedim. "Onları almak için elimi kullanabilir miyim? Paltomun cebindeler. Dilersen dişlerimle almaya da çalışabilirim?"

"Sadece işaret ve başparmağınla." Bir adım geri gitti, diğer eliyle silah tutan elin bileğini kavrayıp ateşe hazırmış gibi kafama doğru uzattı. Bir yandan da okumakta olduğum dosyaya bakıyordu. Dosya hakkında hiçbir şey demedim. Onu olduğundan daha temkinli yapmanın bir mânâsı yoktu. Pasaportları cebimden çıkardım ve dosyanın üzerine attım.

"Ne okuyordun?" Pasaportları ve sonra biletleri alıp kısa deri ceketinin içine koydu.

"Her ihtimale karşı himayendekilerin hastalarının isimlerini kaydediyordum," dedim dosyayı kapayarak.

"Ellerini tekrar başının üzerine koy," dedi.

"Doktorlar çok adi olabiliyorlar," dedim. "Tüm hastalarının ölmek gibi bir âdeti var" Öfkemi kontrol etmeye çalışıyordum ama kulaklarım yanıyordu. Onların rengini havanın soğukluğuna bağlamasını umdum. Onun yüzünü dağıtmak istiyordum ama önce şu silahtan kurtulmam gerekirdi.

"Bu ödemeye değen bir bedel," dedi.

"Ödeyen sen olmayınca söylemesi kolay," dedim.

"Nazi savaş esirleri mi?" Sırıttı. "Birkaç hasta krautu kimsenin özleyeceğini zannetmem."

"Dachau'ya getirdiğin adam da Nazi savaş esiri miydi?" diye sordum.

"Wolfram mı? O harcanabilirdi. Seni de o yüzden seçtik, Günther. Sen de harcanabilirsin."

"Peki, Nazi savaş esirleri bitince ne oldu? Münih akıl hastanesindeki tedavisi mümkün olmayan hastaları kullanmaya başladılar. Tıpkı eski günlerdeki gibi. Onlar da mı harcanabilirdi?"

"O aptallıktı," dedi Jacobs. "Girmemeleri gereken bir riskti."

"Aslında bunu neden yaptıklarını anlıyorum," dedim. "Onlar suçlu. Fanatik. Ama sen öyle değilsin, Jacobs. Savaş sırasına neler yaptıklarını bildiğini biliyorum. Viyana'daki Rus Kommandatura'daki, toplama kamplarında esirler üzerinde yapılan deneylerle ilgili dosyaları gördüm. Çoğu senin gibi Yahudiydi. Bu seni hiç mi rahatsız etmiyor?"

"O dündü," dedi. "Artık bugünde yaşıyor ve gelecek için hazırlanıyoruz."

"Tanıdığım sıkı bir Nazi gibi konuşuyorsun," dedim.

"Bir ya da iki yıl sürebilir," diye devam etti duvara yaslanıp sanki biraz şansım varmış gibi düşünmemi sağlayacak derecede gevşeyerek. Belki de beni vurmak için bahane aradığından hamle yapmamı bekliyordu. Tabii bir bahaneye ihtiyacı varsa. "Sıtma aşısı gereksiz adalet ve intikam duygularından çok daha önemlidir. Sıtma aşısının önemi hakkında bir fikrin var mı?"

"Benim kitabımda intikamdan daha önemli bir şey yoktur," dedim.

"Böyle hissetmen çok güzel, Günther," dedi. "Çünkü burada, Garmisch'de kurulacak intikam mahkemesinde başrolü sen üstleneceksin. Almancada bunun bir karşılığı olduğunu zannetmiyorum. Biz buna kanguru mahkemesi diyoruz. Nedenini sorma. Ama normal hukuki süreçleri göz ardı eden gayrı resmi mahkeme mânâsına gelir. İsrailliler bunlara Nakam mahkemeleri diyor. Nakam intikam demektir. Bu mahkemelerde hüküm ve infaz birkaç dakikada gerçekleşir." Silahını salladı. "Ayağa kalk, Günther."

Kalktım.

"Şimdi koridora çık ve önüme düş."

Ona doğru giderken o da kapıya doğru geriledi. Bir an için gözlerini üzerimden almasına neden olacak dikkatini dağıtacak bir şey olması için dua ediyordum. Ama bu da onu biliyordu ve böyle bir şey olduğunda da hazırlıklı olacaktı.

"Seni sıcak ve nezih bir yere kilitleyeceğim," dedi beni koridorda yürüterek. "Kapıyı aç ve merdivenlerden in."

Söylediklerini yapmaya devam ettim. Otuz sekizliğin namlusunun tam kürek kemiklerimin arasına doğrulmuş olduğunu hissedebiliyordum. Otuz sekizliğin mermisi sadece bir metre gittikten sonra beni delip geçecek ve arkasında iki Avusturya şilini ebadında bir boşluk bırakacaktı.

"Seni kilitledikten sonra gidip Linz'deki bazı tanıdıklarımı arayacağım," dedi benimle beraber aşağı inip ışığı açarken. "Eski dostlar. Onları CIA'den tanırdım ama şimdi İsrail istihbaratında görev yapıyorlar. Daha doğrusu böyle düşünmek

onların daha çok hoşuna gidiyor. Bana göre hepsi suikastçıdır ve hepsini bunun için kullanıyorum."

"Sanırım gerçek Frau Warzok'u da onlar öldürdü," dedim.

"Onun için gözyaşı dökme, Günther," dedi. "Yaptıklarından sonra başına gelenleri hak etti."

"Ya Gruen'in eski kız arkadaşı Vera Messmann?" dedim. "Onu da mı onlar öldürdü?"

"Tabii ki.

"İyi de o suçlu değildi," dedim. "Onun hakkında ne söyledin?"

"Onlara Ravensbürck'te nöbetçi olduğunu söyledim," dedi. "Orası SS kadın amirlerin eğitim yeriydi. Bunu biliyor muydun? İngilizler Ravensbürck'teki kadınlardan bir sürü astılar –Irma Grese sadece yirmi bir yaşındaydı– ama bazıları kaçmayı başardı. Nakam'a Vera Messmann'ın Yahudileri köpeklere parçalattığını söyledim. Bu tür şeyler işte. Onlara verdiğim bilginin çoğu doğruydu. Ama arada bir listeye Nazi olmayanları da eklediğim oldu. Vera Messmann ve sen mesela, Günther. Seni bulduklarına çok sevinecekler. Uzun süredir Eric Gruen'in peşindeler. Bu yüzden belki aksinde ısrar edersin diye senin Gruen olduğunu ispatlayan tüm evrakı onlara teslim edeceğim. Almanya'daki bir müttefik halk mahkemesi daha temiz olurdu ama Alman hükümeti savaş suçlularının peşinde koşmaya pek hevesli değil. Müttefikler de öyle çünkü başka işlerimiz var. Kızıllar gibi mesela. O yüzden bu günlerde savaş suçlularını bulup cezalandırmaya meraklı olanlar sadece İsrailliler. Sonunda Eric Gruen'i öldürdüklerine ikna olduklarında dosyayı onları sorumlu

kabul ederek kapatacağız. Ruslar da aynısını yapacaklar. Böylece gerçek Eric Gruen temize çıkmış olacak. İşte sen burada devreye giriyorsun, Günther. Sen onun için kendini feda edeceksin." Merdivenin sonuna ulaştık. "Kapıyı aç ve içeri gir."

Durdum.

"İstersen seni bacağından vururum ve hepimiz onlar üç dört saat içinde Linz'den buraya gelene kadar senin ölmemeni ümit ederiz. Seçim senin."

Mahzenin kapısını açtım ve içeri girdim. Savaştan önce olsa onu alt edebilirdim. Ama o zaman daha hızlıydım. Hızlı ve genç.

"Şimdi otur ve ellerini başının üzerine koy."

Bir kez daha itaat ettim. Kapının arkamdan kapandığını duydum ve bir an için karanlığa gömüldüm. Kilidin içinde bir anahtar döndü ve daha sonra ışık dışarıdan açıldı.

"İşte sana düşünecek bir konu," dedi Jacobs kapının arkasından. "Onlar buraya gelene kadar biz havaalanına varmış olacağız. Gece yarısı Gruen, Henkell ve iki kadın Amerika'daki yeni hayatımıza doğru gidiyor olacağız. Sense bir yerdeki bir mezarda yüzükoyun yatıyor olacaksın."

Bir şey demedim. Diyecek bir şey kalmamıştı. En azından ona. Linz'den gelecek İsraillerin Almancasının iyi olmasını umut ettim.

40

Jacobs'ın bir süre üst katta dolandığını duyduktan sonra her şey sessizliğe gömüldü. Ayağa kalkıp kapıyı tekmeledim ama sinirimi atmamdan başka bir işe yaramadı. Bodrum kapısı meşeden yapılmıştı. Bütün gün tekmelesem çizik bile atamazdım. Etrafta bir alet var mı diye baktım.

Bodrumun penceresi ya da başka kapısı yoktu. Sarılmış anakonda büyüklüğünde ve ampul kadar sıcak bir merkezi ısıtma radyatörü vardı. Yer ve duvarlar betondu. Bir köşede eski mutfak malzemeleri yığılmıştı ve anladığım kadarıyla üst kattaki laboratuvarın bir kısmı bir zamanlar villanın mutfağıydı. Birkaç çift kayak, bot ve kayak sopası, bir eski kızak, birkaç buz pateni ve lastikleri olmayan bir bisiklet görebildim. Kayaklardan birini denedim ve İsrailliler sadece iman gücüyle donanmış olarak beni almaya gelirse işe yarar bir silah olabileceğine karar verdim. Eğer silahları varsa iş değişirdi. Aynı maksatla bir patenin bıçağını kullanma fikrinden de vazgeçtim.

Bu hurda yığınına ek olarak toz bağlamış birkaç Riesling şişesinin bulunduğu küçük bir şarap rafı da vardı. Bir şişenin boynunu kırdım ve içindekini pek keyif alamadan içtim. Sıcak Riesling'den berbat bir şey yoktur. Artık ısıyı ben de hissetmeye başlamıştım. Paltomu ve ceketimi çıkardım, bir sigara yaktım ve dikkatimi radyatörün diğer tarafında dizilmiş birkaç büyükçe pakete verdim. Tümü Binbaşı Jacobs adına gönderilmişti ve üzerinde "ABD Hükümeti. İvedi Laboratuvar Türleri" yazıyordu. Diğer bir etikette ise şunlar yazılıydı: "Çok dikkatli olunuz. Dikkatli tutunuz. Sıcak yerde depolayınız. Bulaşıcı hastalık tehlikesi. Canlı böcek içerir. Sadece eğitimli entomolojistler tarafından açılmalıdır."

İsrail intikam mangasının birkaç kutu sivrisinekten yılarak beni öldürmekten vazgeçeceğini zannetmiyordum ama ilk kutunun paketini yırtıp kapağını açtım. Kutunun içinde bolca saman vardı ve samanın ortasında Henkell ve Gruen'in gelmesini beklediği dostları duruyordu. Kutunun içindekilere dair bilgileri içeren birkaç sayfa kâğıt bulunuyordu. Washington D.C.'de bulunan Pentagon'daki Savunma Dairesi Tıp Bilimleri Komisyonu tarafından hazırlanmıştı. Evrakta şöyle yazıyordu: "İçinde canlı ve korunmuş anofel ve culex yumurtaları, larvalar, pupae, erkek ve dişi yetişkin türler bulunmaktadır. Yetişkinler ve canlı yumurtalar sivrisinek kafeslerindedir. Ayrıca içinde sivrisinekleri kafesten almaya yarayan emme tüpleri ve sivrisinekleri otuz güne kadar hayatta tutacak birkaç kan öğünü yer almaktadır."

Diğer iki pakette de benzer böcek kutuları yer alıyordu. Dördüncü pakette ise "ayrılmış ve bileşik mikroskoplar, forcepler, slaytlar, slip kapaklar, damlalıklar, petri kapları, piretrin çözeltisi, pipetler, biyolojik tayin birimi, böcek zehri içermeyen ağ ve kloroform," bulunmaktaydı. Son malzemeyi görünce acaba İsraillerden birinin üzerinde kullanabilir miyim diye düşündüm. Ama bir kez daha bunu silahını doğrultmuş bir adama yapamayacağım gerçeğini kabul etmek zorunda kaldım.

Birkaç saat geçti. Biraz daha sıcak şarap içtim ve yere uzandım. Uyumak dışında yapabileceğim bir şey yoktu. Bu bağlamda Riesling en az kloroform kadar faydalı oluyordu.

Çok geçmeden üst kattan gelen ayak sesleriyle uyandım. Biraz halsiz hissederek kalkıp dik oturdum. Beni fena yapan şarap değil de hissettiğim aşırı endişeydi. Bu adamları bir şekilde Eric Gruen olmadığıma ikna edemezsem tıpkı Jacobs'ın tarif ettiği şekilde öldürüleceğime şüphe yoktu.

Yaklaşık yarım saat hiçbir şey olmadı. Mobilyaların hareket ettiğini duyuyor ve içilen sigaraların kokusunu alıyordum. Hatta kahkahaları bile kulağıma geldi. Ardından önce merdivenden inen ayak daha sonra da kapıdan gelen anahtar seslerini duydum. Ayağa kalkıp bodrumun arkasına gittim ve muhtemelen onların zihninde olan fikirleri kendi zihnimden temizlemeye çalıştım: En rezil savaş suçlularından birini ortadan kaldıracak olmanın muazzam hazzı. Sonunda kapı açıldı ve yüzlerinde tiksinti ve ellerinde kırk beşlik otomatik tabancalar olan iki adam karşımda dikildi. Çok çeviktiler. Sanki yeni boks ringinden

inmişlerdi ve direnerek onlara biraz idman yapma fırsatı tanıyacağımı umuyorlardı.

İkisi de boğazlı kazak ve kayak pantolonu giyiyordu. Biri diğerinden daha gençti. Kahverengi saçı sanki berberden yeni çıkmış ve üzerine saç kremi gibi bir şey sürülmüşçesine kaskatı duruyordu. Maymun parmağına benzeyen kaşları vardı ve yüzü ve kocaman gözleri bir tür iri köpeği andırıyordu. Diğeri daha uzun ve çirkindi, kulakları yavru bir fil ve burnu da büyük bir piyanonun kapağı gibiydi. Spor ceketi ona abajur gibi oturmuştu.

Sanki patlamamış bir bombayı taşır gibi beni üst kattaki ofise çıkardılar. Masanın yerini laboratuvarın cam kapısına bakacak şekilde değiştirmişlerdi. Arkasında bir adam ve onun önünde şahit kürsüsündekine benzer şekilde tek bir sandalye vardı. Masanın arkasındaki adam kibarca beni oturmam için davet etti. Aksanı Amerikalıya benziyordu. Ben otururken o da bir hâkim edasıyla öne doğru eğildi ve beni sorgulamadan önce dua etmek istermiş gibi parmaklarını kavuşturdu. Sanki bir şey yapacakmış gibi gömleğinin kollarını yukarı sıvamıştı. Ama nedeni odanın ısısı da olabilirdi. Hâlâ çok sıcaktı. Gözlerinin önüne düşen gür ve beyaz saçları vardı ve ihmal edilmiş bir Japon balığının dışkısı kadar inceydi. Burnu diğer ikisinin burnundan ufaktı ama sadece birazcık. Dikkati çeken burnunun ebadı değil de rengiydi. Burnunun üzerinde o kadar çok kılcal damar vardı ki burnu bir orkide türüne ya da zehirli mantara benziyordu. Kalemini aldı ve yeni bir not defterine yazmaya hazırlandı.

"İsmin ne?"

"Bernhard Günther."

"Önceki ismin ne?"

"İsmim her zaman Bernhard Günther'di."

"Boyun kaç?"

"Bir seksen yedi."

"Ayakkabı numaran kaç?"

"Kırk dört."

"Ceketinin ölçüsü ne?"

"Elli dört."

"NSDAP üyelik numaran neydi?"

"Nazi partisine hiç üye olmadım."

"SS'deki numaran neydi?"

"85 437."

"Doğum tarihin?"

"7 Temmuz 1896."

"Doğum yeri?"

"Berlin."

"Doğduğun zaman verilen ismin?"

"Bernhard Günther."

Sorgucu iç çekti ve kalemini bıraktı. Neredeyse isteksizce çekmeceyi açıp bir dosya çıkarıp açtı. Bana Eric Gruen adına olan bir pasaport verdi. Açtım. Bu senin pasaportun mu?" diye sordu.

Omuz silktim. "Benim resmim," dedim. "Ama bu pasaportu daha önce hiç görmedim."

Bana başka bir belge verdi. "Eric Gruen adına bir SS dosyası," dedi. "Bu da senin fotoğrafın değil mi?"

"Benim fotoğrafım," dedim. "Ama bu benim SS dosyam değil."

"Eric Gruen tarafından tamamlanan ve imzalanan ve bir tıbbi rapor da içeren SS'e başvuru

formu. Boy bir seksen yedi, saç sarı, gözler mavi, farklı nitelikleri kişinin sol elindeki serçe parmağının eksik olması." Belgeyi bana verdi. Hiç düşünmeden belgeyi sol elimle aldım. "Sol elindeki serçe parmağın eksik. İnkâr edecek değilsin sanırım."

"Bu çok uzun bir hikâye," dedim. "Ama ben Eric Gruen değilim."

"Başka fotoğraflar da var," dedi sorgucu. "Senin Reich Mareşal Hermann Göring'le el sıkışırken 1936 Ağustosunda çekilmiş resmin. Bir diğeri de Kasım 1938'de Wewelsburg Şatosunda SS Obergruppenführer Heydrich'le çekilmiş."

"Üniforma giymediğimi fark etmişsinizdir," dedim.

"Reichsführer Heinrich Himmler ile ve muhtemelen Ekim 1938'de çekilmiş bir tane daha. O da üniforma giymiyor." Gülümsedi. "Ne konuşuyordunuz? Ötenazi mi? yoksa Aktion T-dört mü?"

"Onunla görüştüğüm doğru," dedim. "Ama bu birbirimize yılbaşı kartı gönderdiğimiz mânâsına gelmez."

"1941'de Minsk'te SS Gruppenführer Arthur Nebe ile çekilmiş bir fotoğrafın daha var. Bu resimde üniforma giyiyorsun, değil mi? Aaron, Nebe'nin komuta ettiği Özel Harekât Grubu kaç Yahudi öldürmüştü?"

"Doksan bin Yahudi efendim." Aaron'un aksanı Amerikalıdan ziyade İngiliz'i andırıyordu.

"Doksan bin. Evet."

"Ben zannettiğiniz kişi değilim."

"Üç gün önce Viyana'daydın. Değil mi?"

"Evet."

"Şimdi ilerlemeye başladık. Sekiz Numaralı Belge. Viyana'daki Gruen ailesinin uşağı Tibor Medgyessy'in yeminli ifadesi. SS dosyandaki resimler gösterildiğinde seni Eric Gruen olarak teşhis etti. Ayrıca Hotel Erzherzog Rainer'in resepsiyoncusunun da ifadesi var. Annen Elisabeth'in ölümünün ardından orada kalmışsın. O da seni Eric Gruen olarak teşhis etti. Cenazeye gitmen büyük aptallıktı, Gruen. Aptalca ama anlaşılabilir."

"Bakın oyuna getirildim," dedim. "Bunu yapan kişi Binbaşı Jacobs'dır. Gerçek Eric Gruen bu gece Amerikan askeri üssünden uçağa binerek ülkeden ayrılacak. CIA, Jacobs ve Amerikan hükümeti adına çalışarak bir sıtma aşısı geliştirecek."

"Binbaşı Jacobs sözünün eri bir adamdır," dedi sorgucu. "Ayrıca kendi güvenliğini hiç düşünmeden İsrail devletinin menfaatlerini her zaman kendi ülkesinin menfaatlerinin üzerinde tutmuştur." Sandalyesinde arkasına yaslanıp bir sigara yaktı. "Neden kim olduğunu itiraf etmiyorsun? Majdanek ve Dachau'da işlediğin suçları itiraf et. Yaptıklarını itiraf edersen ölümünün kolay olacağına söz veririm."

"Senin için kolay olacak diyorsun. Benim adım Bernhard Günther."

"Bu ismi nereden buldun?"

"Bu benim ismim?" diye ısrar ettim.

"Gerçek Bernhard Günther öldü," dedi sorgucu ve bana başka bir belge verdi. "Bu da ölüm belgesinin bir kopyası. ODESSA ya da Münih'teki diğer bir eski asker örgütü tarafından iki ay önce öldürüldü. Sen de anlaşılan bu sayede kimliğini

almışsın." Durdu. "Hem de ustaca yapılmış sahte pasaportlarla." Kendi pasaportumu bana verdi. Viyana'ya doğru yola çıkmadan önce Mönch'te bırakmış olduğumu.

"Bu sahte değil," dedim. "Bu gerçek pasaportum. Sahte olan diğeri." İç çekip başımı iki yana salladım. "Ama eğer ölüysem zaten söyleyeceğim hiçbir şeyin kıymeti yok. Yanlış kişiyi öldüreceksiniz. Ama tabii ki bu yanlış kişiyi öldürdüğünüz ilk sefer olmayacak. Vera Messmann, Jacobs'ın size söylediği gibi savaş suçlusu değildi. Söylediğim kişi olduğumu ispat edebilirim. On iki yıl önce Filistin'de..."

"Seni şerefsiz," diye bağırdı fil kulaklı adam. "Seni cani şerefsiz." Bana doğru gelip yumruğundaki bir şeyle bana burdu. Sanırım genç adam onu durdurmaya çalışmış ama işe yaramamıştı. Makineli tüfek haricinde herhangi bir şeyle durdurulacak türde birine benzemiyordu. Elli bin voltla çarpılmıştan beter oldum. Başım haricinde bütün vücudum titredi ve başımı da sanki birisi hiçbir şey görmeyeyim ya da duymamayım diye kalın ve nemli bir havluya sarmış gibi hissettim. Kendi sesim bile uzaktan geliyordu. Ardından başıma bir havlu daha sarıldı ve sonrasında beni alıp var olmayan bir yere götüren sihirli bir halı haricinde sadece sessizlik ve karanlık. İşte burası Bernie Günther'in –gerçek Bernie Günther'in –kendisini evinde hissettiği yerdi.

41

Her şey bembeyazdı. Mukaddes hayalden dışlanmış ama günahlarımdan arınmış bir halde geçici bir mekânda yatmış bana yapacaklarına dair karar vermelerini bekliyordum. Acele karar vermelerini umuyordum çünkü soğuktu. Soğuk ve ıslak. Ses yoktu ki zaten öyle olması gerekirdi. Ölüm gürültülü olmazdı. Ama daha sıcak olması gerekirdi. Yüzümün bir yanı diğerinden daha soğuktu ve bir an için dehşetle hakkımdaki kararın çoktan verildiğini ve cehennemde olduğumu zannettim. Sanki bana bir şey anlatmak için sabırsızlanan minik bir bulut başımın üzerine geldi ve bir ya da iki saniye sonra bunun kendi nefesim olduğunu anladım. Dünyevi eziyetim henüz sona ermemişti. Başımı yavaşça kardan kaldırdım ve başımın bir metre kadar yanında toprağı kazan bir adam gördüm. Kışın ortasında ormanda yapılacak türden bir işe benzemiyordu. Acaba niye kazıyor diye merak ettim.

"Neden ben kazıyorum?" diye söylendi adam. Üçü içindeki tek Alman buymuş gibi görünüyordu.

"Çünkü ona vuran sensin Shlomo," dedi bir ses. "Ona vurmasaydın kendi mezarını kendi kazardı."

Kazan adam küreği bıraktı. "Bu kadarı yeter," dedi. "Toprak donmuş. Yakında iyice kar yağıp üzerini örter ve ilkbahara kadar böyle gider."

Ardından kafam feci şekilde zonkladı. Muhtemelen adamın neden kazdığını beyin hücrelerimden bazıları idrak etmeye başlamıştı. Kolumu alnımın altına ittim ve inledim.

"Ayılıyor," dedi ses.

Kazan adam mezardan dışarı çıkıp beni ayağa kaldırdı. İri bir adamdı. Bana vuran Shlomo adındaki Alman Yahudisi buydu.

"Tanrı aşkına ona bir daha vurma," dedi ses.

Güç bela etrafıma bakındım. Gruen'in laboratuvarından eser yoktu. Onun yerine Mönch'ün hemen üzerindeki bir yamaçtaki ağaç sırasının kıyısında duruyordum. Evin duvarına çizili hanedan armasını tanıdım. Elimi kafama koydum. Golf topu büyüklüğünde bir şiş vardı. Shlomo'nun hız sınırını aşarak meydana getirdiği bir eserdi bu.

"Mahkûmu dik tut." Konuşan beni sorgulayan kişiydi. Burnunun soğukla arası iyi değildi. Bugünlerde sürekli radyolarda çalan bir şarkıyı akla getiriyordu. "Rudolph Kızıl Burunlu Ren Geyiği."

Shlomo ve Aaron –genç olan– birer kolumdan tutup beni doğrulttular. Parmakları kıskaç gibiydi. Bu iş hoşlarına gidiyordu. Konuşmaya başladım. "Sessizlik," diye gürledi Sholomo. "Senin sıran da gelecek, Nazi köpeği."

"Mahkûm soyulacak," dedi sorgucu.

Kımıldamadım. En azından çok fazla kımıldamadım. Hâlâ başıma aldığım darbe yüzünden sersemdim.

"Onu soyun," dedi.

Shlomo ve Aaron sertçe, sanki cüzdanımı arıyormuş gibi, elbiselerimi çıkarıp önümdeki mezara attılar. Titreyince kollarımı kürk bir örtü gibi vücuduma sardım. Kürk bir örtü olsa daha iyi olurdu. Güneş dağların arkasında batmış ve rüzgâr çıkmıştı.

Ben çıplak halde dururken sorgucu tekrar konuşmaya başladı.

"Eric Gruen. İnsanlığa karşı işlediğin suçlar yüzünden ölüme mahkûm edildin. Cezan derhal infaz edilecektir. Söylemek istediğin bir şey var mı?"

"Evet." Sesim sanki başkasına ait gibiydi. Mevcut durum dikkate alındığında da sesimin onlara da öyle geldiğine şüphe yoktu. Onlar o sesin Eric Gruen'e ait olduğunu düşünüyorlardı. Elbette onlar "Almanya çok yaşa" ya da "Heil Hitler" gibi mağrur bir şeyler söylememi bekliyorlardı. Ama şu anda Nazi Almanya'sı ve Hitler aklıma en son gelecek şeylerdi. Filistin'i düşünüyordum. Belki de Shlomo oraya İsrail demediğim için bana vurmuştu. Sonuçta kendimi bu durumdan konuşarak kurtaracaksam çok az zamanım kalmıştı. Shlomo elindeki otomatik Colt'un şarjörünü kontrol etmeye başlamıştı bile.

"Lütfen beni dinleyin," dedim dişlerim birbirine vurarak. "Ben Eric Gruen değilim. Bir hata var. Gerçek adım Bernie Günther. Özel dedektifim. On iki yıl önce, 1937'de İsrail'de Haganah adına

bir görev yaptım. Fievel Polkes ve Eliahu Golomb adına Adolf Eichmann'ı gözetledim. Tel Aviv'de Kaplinsky adında bir kafede buluştuk. Kaplinsky ya da Kapulsky. Tam hatırlamıyorum. Lilien Blum Strasse'deki sinemanın yakınındaydı. Eğer Golomb'u telefonla ararsanız beni hatırlayacaktır. Bana kefil olacaktır bundan eminim. Fievel'in silahını ödünç aldığımı hatırlayacaktır. Ona tavsiye ettiğim şeyi de."

"Eliahu Golomb 1946'da öldü," dedi sorgucum.

"Öyleyse Fievel Polkes'e sorun."

"Maalesef nerede olduğunu bilmiyorum."

"Eğer Haganah için bir istihbarata sahip olursam ve Polkes'le temas kuramazsam kendisine haber göndermem için bana bir adres vermişti," dedim. "Polkes, Haganah'ın Berlin'deki adamıydı. Haberi Kudüs'teki bir adrese gönderecektim. Bay Mendelssohn'a. Sanırım Bezlalel Atölyesiydi. Sokağı hatırlamıyorum. Ama gümüş işlemeli pirinç bir eşya ve Altmış Beş Hastanesinin resmini sipariş vermem gerektiğini hatırlıyorum. Ne mânâya geldiğini bilmiyorum. Fakat bana bunun Haganah'tan birinin benimle temas kurmasını sağlayacak bir işaret olduğunu söylemişti."

"Belki Eliahu Golomb'la tekrar görüştü," dedi Shlomo öfkeyle sorgucuya. "Eichmann'ın da dâhil olduğu SD'deki önemli kişilerle temas halinde olduğunu biliyoruz. Ne olmuş? Fotoğrafları gördün, Zvi. Heydrich ve Himmler gibilerin ne kaypak olduklarını bilirsin. Şerefsiz Göring'in elini sıkan herkes ölümü hak etmiştir."

"Eliahu Golomb'u da vurdun mu?" diye sordum. "Çünkü o da Eichmann ile el sıkışmıştı."

"Eliahu Golomb, İsrail devletinin kahramanıdır," dedi Zvi katı bir ifadeyle.

"Bunu duyduğuma memnun oldum," dedim titremem iyice artarak. "Ama Zvi kendine şunu sor. Eğer bana güvenmeseydi bana o ismi ve adresi verir miydi? Onu düşünürken bir de şunu dikkate al. Beni öldürürseniz Eichmann'ın nerede saklandığını öğrenemezsiniz."

"Şimdi yalan söylediğinden emin oldum," dedi Shlomo ve beni mezara itti. "Eichmann öldü." Mezara tükürdü ve otomatik tabancasını kurdu. "Biliyorum çünkü onu biz öldürdük."

Mezar en fazla bir metre derin olduğundan düşmek canımı yakmadı. Ya da en azından acı hissetmedim. Çok üşümüştüm ve canımı kurtarmaya uğraşıyordum. Tüm gücümle bağırdım.

"Öyleyse yanlış adamı öldürdün," dedim. "Biliyorum çünkü dün Eichmann'la konuştum. Sizi ona götürebilirim. Saklandığı yeri biliyorum."

Shlomo silahın kafama doğrulttu. "Yalancı Nazi piçi," dedi. "Canını kurtarmak için ne olsa söylersin."

"Silahını indir, Shlomo," diye emretti Zvi.

"Patron bu anlattıklarını yutmuyorsun, değil mi," diye itiraz etti Shlomo. "Onu vurmamamız için her şeyi söyler."

"Bundan hiç şüphem yok," dedi Zvi. "Ama bu hücrenin istihbarat subayı olarak işimize yarayacak tüm bilgileri değerlendirmek benim vazifemdir." Titredi. "Ve bunu kışın ortasında bir dağ yamacında yapmak istemiyorum. Onu eve götürüp biraz daha sorgulayalım. Sonra ne yapacağımıza karar veririz."

Beni boş olan eve götürdüler. Sanırım ev kiralıktı. Ya öyle ya da Henkell eve olacakları umursamıyordu. Tek bildiğim Viyana'da Bekemeier'in ofisinde imzaladığım belgeler sayesinde Gruen'in tüm serveti Birleşik Devletlere nakledilecekti. Böylece ikisi uzun süre gayet rahat bir hayat süreceklerdi.

Aaron'un yaptığı kahveyi hepimiz büyük bir minnetle içtik. Zvi omuzlarıma bir battaniye attı. Gruen'in sakat taklidi yapıp tekerlekli sandalyede oturduğu sırada bacakları üzerine örttüğü battaniyeydi.

"Pekâlâ, şimdi Eichmann'dan bahsedelim," dedi Zvi.

"Bir dakika izin ver de soruları ben sorayım," dedim.

"Tamam." Zvi saatine baktı. "Tam bir dakikan var."

"Vurduğunuz adamın kimliğini nasıl teşhis ettiniz?"

"Hakkında ihbar aldık," dedi Zvi. "Ayrıca bizi gördüğüne şaşırmadı. Eichmann olduğunu da inkâr etmedi. Başkası olsa inkâr ederdi değil mi?"

"Belki. Belki de değil. Dişlerini kontrol ettiniz mi? Eichmann savaştan önce iki altın kaplama yaptırmıştı. SS tıbbi kayıtlarında olduğuna eminim."

"Zaman yoktu ve hava karanlıktı," diye itiraf etti Zvi.

"Cesedi bıraktığınız yeri hatırlıyor musunuz?"

"Tabii ki. SS'lerin Ebensee toplama kampındaki otuz bin Yahudiyi öldürmek için kullanmayı planladıkları yeraltı tünelleri var. Bu tünellerdeki bir taş yığının altında."

"Ebensee'yi gördünüz mü?"

"Evet."

"Bu ihbar Jacobs'dan gelmişti değil mi?"

"Nereden biliyorsun?"

"Friedrich Warzok adını hiç duydun mu?"

"Evet," dedi Zvi. "Janowska Toplama Kampı komutan yaveriydi."

"Bak vurduğunuz adamın Eichmann değil de Warzok olduğundan büyük ölçüde eminim," dedim. "Zaten kontrol etmesi zor değil. Tek yapmanız gereken Ebensee'ye gidip cesede bakmak. O zaman size doğru söylediğimden ve Eichmann'ın hâlâ hayatta olduğundan emin olabilirsiniz."

"Warzok neden Eichmann olduğunu inkâr etmedi?" diye sordu Zvi.

"Ne mânâsı var?" dedim. "Eichmann olduğunu inkâr etmek Warzok olduğunu ispatlayacaktı. Siz de onu zaten vuracaktınız."

"Doğru ama Jacobs neden bize başkasını versin?"

"Bilmiyorum. Tek bildiğim Eichmann'ın buradan yüz kilometre uzakta olduğu. Saklanıyor ve ben yerini biliyorum. Sizi ona götürebilirim."

"Yalan söylüyor," dedi Shlomo.

"Shlomo duyan da Eichmann'ın bulunmasını istemiyorsun zanneder," dedim.

"Eichmann öldü. Onu ben vurdum," dedi Shlomo.

"Hiç hatalı olabileceğini düşündüğün oldu mu?" diye sordum.

"Muhtemelen bizi tuzağa çekecek," dedi Shlomo. "Sadece üç kişiyiz. Eichmann'ı bulduğumuzu varsayalım. Onu ne yapacağız?"

"Bunu söylemene memnun oldum, Shlomo," dedim. "Gitmeme izin verin. Yapmanız gereken bu. Kibarca sorarsanız Eichmann size benim gerçek ismimi bile söyleyecektir. Ayrıca savaştan önce Filistin'le ilgili anlattıklarımı da doğrulayacaktır. Eichmann'ın bulunması karşılığında masum bir adamın gitmesine izin vermek bana göre ödenmesi gereken çok küçük bir bedel."

"Ya fotoğraflar," dedi Aaron. "SS'tin. Heydrich, Himmler ve Nebe'yi tanıyorsun. Bunu inkâr mı edeceksin?"

"Hayır etmiyorum. Sadece göründüğü gibi olmadığını söylüyorum hepsi bu. Savaştan önce polistim. Nebe emniyet amiriydi. Bense dedektiftim. Her şey bundan ibaret."

"Zvi beni onunla beş dakika yalnız bırak," dedi Shlomo. "Doğru söyleyip söylemediğini anlarım."

"Yani doğru söyleme ihtimalim olduğunu itiraf mı ediyorsun?"

"Neden tünellerdeki cesedin Friedrich Warzok'a ait olması gerektiğini söylüyorsun?" diye sordu Zvi.

"Yoldaşlık adına çalışan tanıdığım bir rahip bana Warzok'un Ebensee yakınlarındaki güvenli bir evden kaybolduğunu söyledi. Lizbon'a ve oradan da bir tekneyle Güney Amerika'ya gidecekti. Eichmann da aynı yere gidiyor. Willy Hintze'yi öldürdüğünüz gibi Warzok'u da öldürdüğünüzü varsaydılar."

"Evet bu kısmı doğru," dedi Zvi. "O zaman CIA adına çalışıyordum. Ya da bizim tabirimizle OSS. Aaron ise İngiliz istihbaratındaydı. Willy Hintze'yi, Thalgau yakınlarındaki bir orman-

da öldürdük. Eichmann'dan birkaç ay sonra. Daha doğrusu Eichmann zannettiğimiz kişiden. Eichmann'ın kardeşi Ebensee tepelerindeki küçük bir köye giderdi. Karısı da aynı yere giderdi. Gece oraya gidip gözetlemeye başladık. Köy yakınındaki ormanda bulunan bir ahşap evde kalan dört kişi vardı. Öldürdüğümüz adamın eşkâli Eichmann'ınkine uyuyordu."

"Biliyor musunuz ne düşünüyorum?" dedim. "Bence Eichmann'ın ailesi onu kurtarabilmek için sizi başka hedefe yönlendirdi."

"Evet. Öyle olmuş," dedi Zvi.

Diyeceğimi demiştim. Bitkindim. Sigara istedim. Zvi bir tane verdi. Bir kahve daha istedim. Aaron bardağımı doldurdu. İlerleme kaydetmeye başlamıştım.

"Patron ne yapacağız?" diye sordu Aaron Zvi'ye.

Zvi huzursuzca iç çekti. "Ben düşünürken onu bir yere kilitleyin," dedi.

"Nereye?" Aaron Shlomo'ya baktı.

"Banyoya," dedi Shlomo. "Pencere yok ve kapısının da kilidi var."

Kalbim göğsümden çıkacak gibi oldu. Engelbertina'nın bana verdiği silahı banyoya saklamıştım. Eric Gruen'in kendisini öldürmesini istemediğinden bana verdiği silahı. Ama acaba hâlâ orada mıydı?

İki Yahudi beni banyoya getirdi. Kapının diğer tarafında anahtarın kilitten çıkarılmasını bekledikten sonra dolabı açıp sıcak su tankının arkasına uzandım. İlk başta bulamasam da ikinci denememde silahı almayı başardım.

Mauser'in şarjörü bir sigara çakmağından büyük değildir. Donmuş ve korkudan titreyen parmaklarımla silahı ters çevirdim ve şarjörü çıkardım. Sekiz milimetrelik mermi bir tükenmez kalemin ucu kadardı. Pek öldürücü de görünmüyordu. Ama KRIPO'da eski bir söz vardı: Önemli olan neyle değil nereden vurduğundur. Yedi mermi şarjörde ve bir mermi de tabancanın ağzındaydı. Kullanmak zorunda kalmamayı umdum. Ama zorda kalırsam sürpriz unsuru lehime olacaktı. Hiç kimse battaniyeye sarılmış çıplak bir adamın tabanca çıkarmasını beklemezdi. Şarjörü tekrar yerine takıp horozu indirdim. Emniyet mandalı da açık olduğundan artık silah ateşe hazırdı. Kazara ateş etmekten çekinmeye gerek yoktu. Bunlar profesyonel katillerdi. Eğer çatışma çıkarsa sadece biri öldürebilirsem bile şanslıydım. Biraz su içtim, tuvaletimi yaptım ve silahı diğer elimin boynumun etrafında battaniyeyi tuttuğu yerin altında tuttum. Hiç değilse köpek gibi ölmeyecektim. Bir hendeğin kıyısında vurulan çok adam görmüştüm ve öyle bir şeyin başıma gelmesine izin vermemek için kendimi vurmaya razıydım. Yaklaşık yarım saat geçti ve bu zamanın çoğunu Kirsten ve onu öldüren adamları düşünerek geçirdim. Eğer bu İsraillilerden kaçmayı başarabilirsem onların peşine düşecektim. Bunun için Amerika'ya gitmekten de geri kalmayacaktım. En azından onları hava üssüne kadar takip edebilirdim ama hangisine. Almanya'da bir sürü Amerikan üssü vardı. Ardından Jacobs'ın eldiven kutusunda bulduğum mektubu hatırladım. Rochester Strong Devlet Hastanesinden, Rhein-Main Hava

Üssü üzerinden, Garmisch-Partenkirchen'e gelen tıbbi araç gerecin yazılı olduğu mektup. Muhtemelen Rhein-Main'e gideceklerdi. Kol saatime baktım. Altıya geliyordu. Virginia'ya gidecek uçak bu akşam kalkacaktı. Sonunda banyo kapısının anahtarla açıldığını duydum. Bana silah doğrultmamış olsa da Zvi'nin yüz ifadesinden en kötüsünün başıma geleceğini anlamak zor değildi.

"Hayır, öyle mi?"

"Ne yazık ki," dedi. "Söylediklerin çok uçuk şeyler. Aradığımız kişi olmasan da hâlâ bir SS'sin. Bunu sen de itiraf ettin. Bir de Himmler ve Heydrich'le olan fotoğrafların var. Onlar da halkımın baş düşmanlarıdır."

"Yanlış zamanda yanlış yerdeydim," dedim. "Hayatımın kısa özeti."

Kapıdan çekildi ve silahını kapıya giden koridora doğru salladı. "Gel," dedi asık bir yüzle. "Bitirelim şu işi."

Battaniyemin altındaki silahı sıkıca kavrayarak banyodan çıktım ve önünde yürüdüm. Aaron ön kapının yanında bekliyordu. Shlomo dışarıdaydı. Şimdilik sadece Zvi'de silah varmış gibi görünüyordu. O yüzden önce onu vurmalıydım. Evden karanlığa çıktık. Ne yaptıklarını görebilmek için Shlomo dışarının ışığını açtı. Ağaç sırasına ve beni bekleyen açık mezara giden yokuşu tırmandık. Ne zaman harekete geçmem gerektiğini kestirmeye çalıştım.

"Sanırım bu sizin şiirsel adalet görüşünüz," dedim. "Yani bu tür aşağılayıcı infaz." Sesim mağrur çıksa da mideme kramplar giriyordu. "Bence bu sizi en az Özel Harekât Grupları kadar kötü

yapar." İçlerinden birinin, en azından Aaron'ın, yaptığından biraz rahatsız olup başını çevirmesini umuyordum. Önce Zvi'yi sonra Shlomo'yu vuracaktım. İçlerinde gerçekten öldürmek istediğim tek kişi Shlomo'ydu. Kafamın yanı hâlâ feci sızlıyordu. Mezarımın kenarına gelince durdum ve etrafa baktım. Üçü de benden iki metre kadar uzaktaydı ve kötü bir nişancı için bile menzil içindeydiler. Epeydir adam öldürmemiştim ama tereddüde yer yoktu. Gerekirse üçünü de öldürecektim.

42

Çok soğuktu. Rüzgâr battaniyemi başımın etrafında savurdu. Mezarda yatan kıyafetlerimin üzerini kar örtmeye başlamıştı ama kar yağmasından memnundum. Eğer birini vurursam kar kanını gösterecekti. İyi atıcıyımdır –tabancayı tüfekten daha iyi kullanırım– ama açık havada 8 milimetrelik silahla ıskaladığınızı zannetmek kolaydır. Kırk beşlik gibi değildir. Eğer Zvi ya da Shlomo'yu ıskalarsam onlar beni vuracak ve kanamadan ölene kadar orada bırakacaktı.

"Son bir sigara içebilir miyim?" diye sordum. Hamle yapmadan önce adama düşünmesi için bir neden verdim. Polis akademisinde bize böyle öğretmişlerdi.

"Sigara mı?" dedi Zvi.

"Dalga mı geçiyorsun?" dedi Shlomo. "Bu havada mı?"

Fakat Zvi'nin elini cebine uzattığını görünce battaniyemi bıraktım, döndüm ve ateş ettim.

Zvi sol kulağının yanında, yanağından vuruldu. Tekrar ateş ettim ve burnunun ucunu vurdum. Shlomo'nun boynu ve gömleğinin yakasına kan sıçradı. İri adam aynı anda koltuğunun altındaki silahına davrandı. Onu boğazından vurdum ve ağır bir sırt çantası varmış gibi sırt üstü karın üzerine düştü. Bir eli boğazında ve kahve makinesi gibi hırlar halde silahının kabzasını buldu ve onu kınından çıkarıp rastgele ateş ederek benim yerime Zvi'yi vurarak yere yığılmasına neden oldu. Tetiği tekrar çektim ve Shlomo'yu kaşlarının arasından vururken derhal Aaron'a doğru gidip soğuktan donmuş ayağımla bacaklarının arasında sert bir tekme indirdim. Acıya rağmen ayağımı tutmayı başarsa da silahımla gözüne vurdum. Acıyla bağırarak ayağımı bıraktı. Karda kayıp düştüm ve daha sonra sendeleyen Aaron'ın Shlomo'nun cansız bedenine takılıp düşmesini izledim. Dizlerimin üzerinde durup tabancamı kafasına doğrulttum ve silahına davranmaması için onu ikaz ettim. Aaron ya beni duymadı ya da duymamayı tercih etti. Colt tabancasını kınından çıkarıp ateş etmeye hazır hale getirmeye çalıştı. Ama parmakları çok üşümüştü. En az benimkiler kadar üşümüştü ama benim parmağım tetiğin üzerindeydi. Nişan alacak bolca zamanım vardı ve genç Yahudiyi baldırından vurdum. Sopa yemiş bir köpek gibi bağırdı, silahını düşürdü ve acıyla bacağını tuttu. Beş, altı kez ya da daha fazla ateş etmiştim, tam emin değildim. O yüzden Zvi'nin silahını alıp benimkini ağaçların arasına attım. Sonra Aaron ve Shlomo'nun silahlarını da alıp aynı yere attım. Aaron artık saf dışı kaldığın-

dan mezara indim, yarı donmuş kıyafetlerimi aldım ve giymeye başladım. Giyinirken de Aaron'a seslendim:

"Seni öldürecek değilim," dedim. "Seni öldürmeyeceğim çünkü beni dinlemeni istiyorum. Benim adım Eric Gruen değil ve hiçbir zaman da olmadı. İleride eğer fırsat bulursam o adamı öldüreceğim. Benim ismim en başından beri Bernhard Günther. Bu adı hatırlamanı istiyorum. Bu ismi Haganah'ın başında hangi fanatik varsa ona söylemeni istiyorum. Böylece Adolf Eichmann'ın sağ olduğunu size söyleyen kişinin Bernhard Günther olduğunu hatırlayacaksın. Ayrıca bana bir borcun oldu. Fakat bir daha ki sefere Eichmann'ı aradığınızda Arjantin'e bakın çünkü ikimizin de gideceği yer orası. Onun nedeni belli. Bense Eric Gruen –gerçek Eric Gruen– ona benzediğim için bana komplo kurduğundan dolayı gidiyorum. O ve arkadaşı Jacobs'ın marifeti. Artık Almanya'da kalma riskine giremem. Tüm bunlar yaşanırken olmaz, anladın mı?"

Dudaklarını ısırıp başını salladı.

Giyinmeyi bitirdim. Shlomo'nun omuz kılıfını alıp Colt'u kınına taktım. Daha sonra iri adamın ceketini arayıp parasını, sigarasını ve çakmağını aldım. "Arabanın anahtarları nerede?" diye sordum.

Aaron elini cebine sokup kanla kaplı anahtarı bana attı. "Garaj yolunda duruyor," dedi.

"Arabayı ve patronunun silahını alıyorum. O yüzden beni takibe kalkma. Bu şeyi iyi kullanırım. Bir daha seni görürsem işini bitiririm." İki sigara yakıp birini Aaron'ın ağzına diğerini kendi

ağzıma koydum ve yokuş aşağı eve doğru gitmeye başladım.

"Günther," dedi. Döndüm. Dik oturmuştu ve yüzü solgundu. "Önemi var mı bilmem ama sana inanıyorum," dedi.

"Teşekkürler." Kımıldamadan durdum. Ayağından tahmin ettiğimden fazla kan akıyordu. Orada kalırsa ya kanamadan ya soğuktan ölecekti.

"Yürüyebilir misin?"

"Zannetmem."

Onu ayağa kaldırdım ve eve dönmesine yardım ettim. Orada bulduğum çarşaflarla bacağına turnike yaptım. "Arkadaşların için üzgünüm," dedim. "Onları öldürmek istemedim ama seçeneğim kalmadı. Ya onlar ölecekti ya ben."

"Zvi iyiydi," dedi. "Ama Shlomo biraz çatlaktı. O iki kadını boğan Shlomo'ydu. Sanırım tüm Nazileri öldürmek istiyor."

"Onu suçladığımı söyleyemem," dedim bandajı bitirdikten sonra. "Ortalıkta hâlâ çok fazla Nazi var. Ama ben onlardan biri değilim. Gruen ve Henkell karımı öldürdü."

"Henkell kim?"

"Diğer bir Nazi doktor. Ama açıklaması uzun sürer. Onların peşine düşmem gerek. Gördüğün gibi Aaron eğer becerebilirsem sizin işinizi ben yapacağım. Ama muhtemelen geç kaldım ve kendimi öldürtme ihtimalim yüksek. Ama denemek zorundayım. Çünkü birisi karını soğukkanlılıkla öldürünce yapman gereken budur. İlişkimiz bitmiş olsa da hâlâ karımdı ve bunun bir anlamı olsa gerek. Değil mi?" Çarşafın kalanıyla yüzümü

silip kapıya gittim ve telefonu kontrol etmek için durdum. Hat kesikti.

"Telefon çalışmıyor," dedim. "İlk fırsatta ambulans çağıracağım, tamam mı?"

"Teşekkürler," dedi. "İyi şanslar, Günther. Umarım onları bulursun."

Dışarı çıkıp garaj yoluna gittim ve arabayı buldum. Arkada sıcak tutacakmış gibi görünen deri bir palto vardı. Giydim ve sürücü koltuğuna oturdum. Araba siyah Mercury sedandı. Benzin deposu doluydu. Beş litrelik motoruyla iyi ve hızlı bir arabaydı ve saatte yüz kilometrenin üzerine çıkıyordu. Eğer gece yarısı olmadan Rhein-Main'e varmak istiyorsam ihtiyacım olan hız buydu.

Tekrar Garmisch-Partenkirchen'deki laboratuvara gittim. Jacobs dosya dolaplarını boşaltmıştı. Ama derdim dosyalar değildi. Onun yerine bodruma inip Amerikan hava üssüne girmemi sağlayacağını umduğum paketleri ve evrakları topladım. Çok tutarlı bir plan değildi. Fakat beni Viyana'dan Kempten'deki manastıra getiren *Stars and Stripes* sürücüsü Timmermann'ın Amerikan güvenliğinin ne kadar zayıf olduğuna dair söylediklerini hatırladım. İşte buna güveniyordum. Buna ve Binbaşı Jacobs adına olan ivedi pakete.

Aaron için ambulansa telefon ettikten sonra batıya ve kuzeye, Frankfurt'a doğru gitmeye başladım. Beş yüz kilometre uzakta olduğu ve Ami'lerle dolu olduğu haricinde hakkında pek fazla bir şey bilmediğim bir şehirdi. Amerikalılar Frankfurt'u Garmisch'ten bile çok sevmişe benziyorlardı. Frankfurt da onları sevmişti. Onları kim suçlayabilirdi ki? Ami'lerle birlikte para

ve iş imkânı gelmiş ve –önceden fazla bir önemi olmayan– şehir Federal Cumhuriyet'in en gözde mekânlarından biri olup çıkmıştı. Frankfurt'un birkaç kilometre güneyindeki Rhein-Main Hava üssü Amerika'nın Avrupa'daki en büyük hava nakliye terminaliydi. Haziran 1948-Eylül 1949 arasında süren ünlü "Erzak Harekâtı" sırasında Berlin şehrinin ikmali bu hava üssünden sağlanmıştı. Hava ikmali olmasa Berlin Rus bölgesindeki sıradan bir şehir haline gelecekti. Rhein-Main'in stratejik önemi dolayısıyla Frankfurt'a gelen ve giden tüm yollar savaştan sonra hemen tamir edilmiş ve Almanya'nın en iyi yolları haline gelmişti. Stuttgart'a kadar gayet iyi gittikten sonra aniden koyu bir sis çöktü. Başta küfrü bastım ama sonra uçakların siste uçamayacağını hatırladım ve neşem yerine geldi. Sis sayesinde hâlâ onlara zamanında yetişme ihtimalim vardı. Peki, oraya varınca ne yapacaktım? Otomatik kırk beşliğim yanımdaydı ama Mönch'te yaşananlardan sonra adam vurma hevesim azalmıştı. Ayrıca dört ya da beş kişiyi soğukkanlılıkla öldürmenin sadece kısıtlı bir cazibesi vardı. Gece yarısından hemen sonra ve daha hava üssüne varmadan evvel iki kadını vuramayacağıma ikna oldum. Diğerlerine gelince tek temennim silahlı çatışmaya girmeye istekli olmalarıydı. Hava üssünün ana kapısının yakınına park ederken tüm bu ihtimalleri zihnimden silmeye çalıştım. Motoru kapattım, evrakları topladım, kravatımı düzelttim ve nöbetçiye doğru yürüdüm. İngilizcemin altı saatlik yolculuk boyunca provasını yaptığım yalanları söylemeye yetmesini ümit ettim.

Nöbetçi telaşa kapılmayacak kadar sıcakta ve besili görünüyordu. Yeşil gabardin palto, bere, kaşkol ve kalın yeşil elbiseler giyiyordu. Sarışın, mavi gözlü ve yaklaşık bir seksen iki boylarındaydı. Paltosundaki rozette adının "Schwarz" olduğu yazıyordu ve bir an onun yanlış orduda olduğunu düşündüm. Benden daha fazla Almana benziyordu. Fakat Almancası ancak benim İngilizcem kadardı.

"Binbaşı Jonathan Jacobs'a acil bir paket getirdim," dedim. "Bu gece Birleşik Devletlere doğru yola çıkması gerekiyor. Virginia'daki Langley Hava Kuvvetleri üssüne gidecek. Binbaşı Garmisch-Partenkirchen'deydi ve paket oraya kendisinin yola çıkmasından sonra ulaştı."

"Ta Garmisch'ten buraya mı geldiniz?" Nöbetçi şaşırmışa benziyordu. Bir yandan da dikkatle yüzümü süzüyordu. Shlomo'dan aldığım darbeyi hatırladım. "Hem de bu siste?"

Başımı salladım. "Doğru. Hatta yoldan çıktım. O yüzden kafam böyle şiş. Şansıma daha kötüsü olmadı."

"Şanslıymışsınız."

"Öyle," dedim. "Fakat bu evraklar ve malzemelerin tümü ivedi. Tıbbi gereçler. Binbaşıya o yola çıktıktan sonra gelse bile teslim edeceğime söz verdiğimden hiç değilse sözümü yerime getirmeye çalıştığımı göstermek istedim." Gergin bir şekilde gülümsedim. "Uçağın havalanıp havalanmadığını kontrol edebilir misiniz?"

"Gerek yok. Bu gece kalkan uçak olmadı," dedi Schwarz. "Bu lanet sis yüzünden kuşlar bile uçmuyor. İkindiden beri böyle o yüzden şanslısın. Binbaşıya yetiştin. Sabaha kadar buradan hiçbir

şey gitmez." Ama yine de elindeki belgelere bakmayı ihmal etmedi. "Görünen o ki Langley seferinde sadece dört zait var?"

"Zait mi?"

"Asker olmayan yolcu."

"Dr. Braun'la karısı ve Dr. Hoffmann'la karısı," dedim. "Doğru mu?"

"Aynen," dedi nöbetçi. "Beş altı saat önce Binbaşı Jacobs'la birlikte geldiler."

"Eğer yola çıkmadılarsa şu an neredeler?" diye sordum.

Schwarz havaalanını işaret etti. "Sis yüzünden göremezsiniz ama şu yönde arabayla giderseniz beş katlı havaalanı binasını görürsünüz. Yan tarafında "Rhein-Main" yazıyor. Arkasında ana hava üssü kışlasına bitişik küçük bir otel var. Binbaşı muhtemelen oradadır. Langley'e yapılan gece uçuşlarında sis olduğunda genelde böyle olur. Tahminimce hepsi oraya doluşmuştur. Halıdaki böcek gibi keyifli."

"Halıdaki böcek gibi keyifli." Deyimi tekrar ederken İngilizceyi kullanış kıvraklığıma ben bile hayret ettim. Ardından birden bir fikir aklıma geldi. "Anlıyorum. Aslında rahatsız etmek istemem. Uyuyor olabilir. O yüzden kargo bölümüne gitsem daha iyi olur. Paketi oraya bırakırım."

"Kışlanın yanında. Görmemene imkân yok. Işıkları hep açıktır."

"Teşekkürler," dedim arabama geri dönerken. "Ayrıca ben aslında Berlinliyim. Oraya sağladığınız hava ikmali için teşekkür ederim. İşin aslı buraya kadar arabayla gelmeye zahmet etmemin bir nedeni de budur."

Schwarz sırıttı. "Rica ederiz," dedi.

Arabaya binip hava üssünün içine girdim. Bu minik öz güven gösterisinin Ami'yi ikna ederek ben ayrıldıktan sonra benden şüphe etmesine engel olmasını umuyordum. Savaş sırasında istihbarat subayıyken bir şey öğrenmiştim: Yanıltmanın esası söylenen yalan değil onu desteklemesi için söylenen doğrulardır. Yani hava ikmali hakkında söylediğim şeyler.

Rhein-Main havaalanı binası beyaz, Nazilerin nefret ettiği türde Bauhaus tarzıydı ki bence o binayı sevmek için tek neden buydu. Benim gözümde koca pencereli, boş duvarlı koca bir yığından başka bir şey değildi. Ona baktığınız zaman üst katında tuvaletinin duvarlarına Paul Klee'nin ustaca şeyler karaladığı Walter Gropius'a ait bir daire olduğunu hayal ediyordunuz. Arabamı ve kültürel cehaletimi park edip paketlerden birini arka koltuktan aldım. O sırada fark ettim. Jacobs'ın beyaz jantlı yeşil Buick Roadmaster'ı benim Mercury'den indiğim yerden biraz uzaktaydı. Paketi koltuğumun altına sıkıştırıp binaya doğru yürüdüm. Arkamda, sisin kıyısında, birkaç C-47 ve bir Lockheed Constellation uçağı duruyordu. Tümü de gece uykusuna dalmış gibiydi.

Yan kapıdan girdim ve kendimi fabrika büyüklüğündeki bir kargo alanında buldum. Altmış yetmiş metre uzunluğunda bir makaralı konveyör ve uçuş pistlerine açılan bir dizi kanatlı kapı vardı. Birkaç forklift park edildikleri yerde duruyordu ve sırt çantaları, valizler, ordu çantaları, eşya torbaları, sandıklar, koliler ve paketler sanki her an bir hava ikmali gerçekleşecekmiş gibi hazır bekliyor-

lardı. Amerika'nın her köşesine sevkiyat vardı – Washington'daki Bolling AFB'den Kaliforniya'daki Vandenberg'e kadar. Bir yerlerden kısık bir radyo sesi geliyordu. Küçük bir ofisin eşiğinde Clark Gable bıyıklı, yağlı tulumlu ve üzerinde kırılacak eşya yazılı bir kutunun üzerinde oturan çaydanlık örtüsünü andıran bir şapka giymiş Amerikalı bir asker sigara içiyordu. Yorgun ve bezgin görünüyordu. "Yardımcı olabilir miyim?" dedi.

"Langley uçuşunda yer alacak geç kalmış bir paketim var," dedim.

"Burada benim dışımda kimse yok. Gecenin bu vakti kimse olmaz. Zaten uçaklar sis yüzünden sabaha kadar yola çıkmayacak. Sizin savaşı kaybetmenize şaşmamalı. Burada uçak kaldırmak bir mesele."

"Hermann Göring denen şerefsiz olmasa bu açıklama daha akla yatkın olurdu," dedim. "Rahatça her şeyi havanın üzerine yıkardık."

"Haklısın," deyip kolumun altındaki paketi işaret etti. "Bu mu?"

"Evet."

"Evrakı hazır mı?"

Ona Garmisch'ten getirdiğim belgeleri gösterdim ve kapıda söylediklerimi tekrarladım. Belgelere bir süre baktı, imzaladı ve başparmağıyla omzunun üzerinden işaret etti.

"Elli metre kadar aşağıda yanında tebeşirle 'Langley' yazılı bir kargo kafesi var. Paketi içine koy yeter. Sabah hallederiz." Sonra ofise girdi ve kapıyı arkasından kapattı.

Kargo kafesini bulmak beş dakikamı alsa da onların eşyalarını bulmak çok daha uzun sürdü.

Kafeslerden birinin yanında iki Vuitton sandık, New York gökdeleni gibi dikili duruyordu. Şansıma üzerlerine "Dr. ve Frau Braun" ve "Dr. ve Frau Hoffmann" yazılmıştı. Kilitleri bir çakıyla kolayca açılabilecek türdendi. Neyse ki yanımda bir çakı vardı ve onları açmak sadece birkaç dakikamı aldı. Dünyadaki en iyi hırsızlardan bazıları eski polislerdir. Ama bu işin kolay kısmıydı.

Açtığım sandıklar bagajdan ziyade mobilyaya benziyordu. Bir yarısında küçük ipek perdeli ve askılı bir bölüm vardı; diğer yarısında ise dört çekmece bulunuyordu. Ne yapmam gerektiğine dair fikri bana kapıdaki nöbetçi vermişti. Halıdaki böcek gibi keyifli. Bu örnekte halı değil de nezih bir sandığın içindeki çekmece olacaktı.

Paketi açıp içindeki böcek kutusunu samanların arasından çıkardım. Ardından onun içinde bulunan ve küçük ahşap bir sandığı andıran sivrisinek kafesini çıkardım. İçindeki sinekler sanki bu kadar uzun zaman kapalı kaldıklarından şikâyet edermiş gibi vızıldıyorlardı. Henkell'in bana söylediklerinden yola çıkarak yetişkinler Birleşik Devletlere kadar sağ gidemeyecek olsa bile yumurta ve larvaların sağ kalacağını biliyordum. Ama emme tüplerini kullanacak zaman yoktu. Kafesi çekmecelerden birinin içine koyduktan sonra kafesi çakının ucuyla deldim ve hemen elimi çekip çekmeceyi ve sonra da sandığı kapattım. Aynısını ikinci kafes ve sandık için de yaptım. Ben ısırılmamıştım ama onlar ısırılacaktı. Birkaç düzine sıtma mikrobu taşıyan sivrisinek tarafından ısırıldıkları zaman Henkell ve Gruen sıtma aşısı geliştirebilmek için daha büyük bir şevkle çalışacaklardı.

Arabaya döndüğümde yeşil Buick'i tekrar gördüm ve Jacobs'ın bu işten sıyrılacak olmasının ne büyük haksızlık olacağını düşündüm. Alışkanlık gereği kapısını kontrol ettim ve yine kilitli olmadığını gördüm. Bu fırsat kaçmazdı. Bunun üzerine Mercury'nin arka koltuğundaki ikinci sivrisinek kafesini alıp sürücü koltuğunun arkasında yere koydum. Yine kafesi bıçakla deldim ve hemen arabanın kapısını kapattım.

Elbette ki hayal ettiğim intikam bu değildi. Öncelikle başlarını geleni görme imkânım olmayacaktı. Ama bu Aristoteles, Horatius, Plutarkhos ve Quintilianus'un anlayacağı türden bir intikamdı. Hatta takdir etmeleri bile mümkündü. Küçük şeylerin büyükleri yenmek gibi bir alışkanlığı vardı ve bu da yeterli görünüyordu.

Carlos Hausner'i bir çanta dolusu paranın beklediği manastıra geri döndüm. Güney Amerika vizem ve biletim de yakında orada olacaktı.

SONSÖZ

Kempten'deki manastırda birkaç ay geçti. Müttefik adaletinden kaçan bir kaçak daha bize sığındı ve 1950 ilkbaharının sonunda dördümüz Avusturya sınırından geçip İtalya'ya gittik. Ama dördüncü adam bir şekilde kayboldu ve onu bir daha görmedik. Belki Arjantin'e gitme konusunda fikrini değiştirdi. Belki de başka bir Nakam idam mangası tarafından yakalandı.

Cenova'da kaldığımız güvenli evde Peder Eduardo Dömöter adında başka bir Katolik rahibiyle tanıştık. Sanırım Kapusendi. Kızılhaç pasaportlarını bize veren Dömöter oldu. Onlara mülteci pasaportu diyordu. Ardından Arjantin'e göç edebilmek için başvuruda bulunduk. Hitler hayranı ve Nazi yanlısı olan Arjantin devlet başkanı Juan Perón İtalya'da DAIE (Avrupa'dan Arjantin'e Göç Heyeti) adında bir teşkilat kurmuştu. DAIE'nin yarı diplomatik bir konumu vardı ve Roma'daki bürosunda yapılan başvurular işleme alınırken Cenova'da ise başvuran kişiler sağlık muayenesinden geçirilirdi. Ama bunlar formaliteden başka bir şey değildi. DAIE'nin başı olan Hırvat Katolik rahip Monsenyör Karlo Petranoviç bir savaş suçlusuydu ve İtalya'daki Alman

Katolik cemaatinin lideri Piskopos Alois Hudal'in himayesi altındaydı. Kaçmamıza iki diğer Katolik rahibi yardım etti. Biri Cenova başpiskoposu Giuseppe Siri ve diğeri de Monsenyör Karl Bayer'di. Ama güvenli evde sıklıkla gördüğümüz kişi Peder Dömöter'di. Kendisi bir Macar'dı ve DAIE ofisinden fazla uzakta olmayan Sant'Antonio bölgesinde bir kilisesi vardı.

Katolik rahiplerin çoğunun neden Nazi taraftarı olduğunu kendime sorup durdum. Dahası bunu Peter Dömöter'e de sordum ve bana papanın savaş suçlularına yardım edildiğini gayet iyi bildiğini söyledi. Hatta bu papa tarafından teşvik ediliyormuş.

"Eğer Yüce Papa'nın tasdiki olmasa hiçbirimiz böyle bir işe kalkışamayız," dedi. "Fakat bu meselede anlamanız gereken bir şey var. Bunun nedeni Papanın Yahudilerden nefret etmesi ya da Nazileri sevmesi değildir. Naziler nice Katolik rahibe de eziyet etmişlerdir. Bu tümüyle siyasi bir mesele. Vatikan, Amerika'nın komünizm hakkındaki korku ve endişesini paylaşmaktadır. Bize göre bundan daha büyük bir tehlike yoktur."

Öyleyse diyecek bir şey yoktu.

DAIE'nin göndereceği tüm başvuru belgelerinin Buenos Aires'teki Göçmenlik bürosu tarafından onaylanması gerekiyordu. Bu yüzden de Cenova'da kaldığım yaklaşık altı haftayı şehri tanıyarak geçirdim ve şehre bayıldım. Özellikle de eski şehir ve liman çok güzeldi. Eichmann tanınma korkusuyla pek kapı dışarı çıkmadı. O yüzden Pedro Geller'le birlikte Cenova'da gezmedik kilise ve müze bırakmadık. Geller'in gerçek adı Herbert Kuhlmann'dı ve 12. SS Hitler Gençliği Panzer Tümeninde Sturm-

bannführer yani binbaşılık yapmıştı. Bu gençliğini açıklasa da neden Almanya'dan kaçmak istediğini açıklamıyordu. Ancak Cenova'da geçirdiğimiz sürenin sonuna doğru olanlar hakkında konuşmaya kendisini hazır hissetti.

"Alayım Caen'deydi," dedi. "Çarpışmalar çok şiddetliydi. Bize esir almamamız söylendi çünkü onları koyabilecek bir yerimiz yoktu. Biz de otuz altı Kanadalıyı infaz ettik ki durum tersine olsa aynısını bize yapacaklarını rahatlıkla söyleyebilirim. Neyse bizim Brigadeführer bu olanlar yüzünden bir Kanada hapishanesinde ömür boyu yatacak. Üstelik müttefikler onu başta idama mahkûm etmişti. Münih'teki bir avukat bana eğer suçlanırsam benim de hapis cezası alacağımı söyledi."

"Eric Kaufmann mı?" diye sordum.

"Evet, nereden bildin?"

"Boş ver. Önemi yok."

"O durumun en fazla beş yıl içerisinde düzeleceğini düşünüyor ama risk almaya hazır değilim," dedi Kuhlmann. "Daha yirmi beş yaşındayım. Brigadeführer'im Mayer Aralık 1945'ten beri hapiste. Beş yıl oldu. Değil ömür boyu beş yıl bile yatamam ben. O yüzden Arjantin'e gidiyorum. Buenos Aires'te iş imkânları çokmuş. Kim bilir? Belki seninle iş ortağı oluruz."

"Evet," dedim. "Belki."

Erich Kaufmann'ın adını tekrar duyunca neredeyse Federal Alman Cumhuriyeti'nden ayrılacağıma sevinesim geldi. İyi ya da kötü ben de Göring, Heydrich, Himmler ve Eichmann gibi eski Almanya'nın simgesiydim. Rahatsız edici sorular sorarak geçinen bir adamın orada yeri yoktu. Ce-

vapların genelde sorulardan daha büyük olduğu Almanya'da bunlar olmazdı. Yeni Cumhuriyet hakkında ne kadar çok şey öğrenirsem sıcak bir iklimde daha sade bir hayatı o kadar istemeye başladım.

14 Haziran 1950'de başvuru formlarımız onaylandı ve Eichmann, Kuhlmann ve ben Arjantin elçiliğine gittik. Orada Kızıl Haç pasaportlarımıza "daimi" vize vuruldu ve geçerli bir kimlik kartı almak için Buenos Aires'teki polise vermemiz gereken kimlik sertifikaları verildi. Üç gün sonra Buenos Aires'e giden *Giovanna* isimli gemiye bindik.

O tarihe kadar Kuhlmann'a hikâyemin tamamını anlattım. Ama Eichmann'ın hikâyesini bilmiyordu. Ancak geziye çıktıktan birkaç gün sonra Eichmann beni tanıdığını kabul edip Kuhlmann'a da gerçekte kim olduğunu söyledi. Şaşırıp kalan Kuhlmann bir daha Eichmann'la hiç konuşmadı ve ondan sadece "o domuz" diye bahsetti.

Ben Eichmann'ı yargılamayı pek düşünmedim. Bu bana düşmezdi. Adaletten kaçmayı başarmış olsa da son derece üzgün ve umutsuz biriydi. Bir daha Almanya ve Avusturya'yı göremeyecekti. Pek konuşmadık. O da iyice içine kapandı. Sanırım utanıyordu. Daha doğrusu böyle düşünmek hoşuma gidiyordu.

Akdeniz'den Atlas Okyanusuna çıktığımız gün o ve ben geminin kıçında durup ufukta yavaşça gözden kaybolan Avrupa'yı izledik. İkimizde bir süre konuşmadık. Ardından iç çekip şöyle dedi: "Pişmanlıktan kimseye fayda yok. Pişmanlık duymak manasız. Pişmanlık küçük çocuklara göre."

Ben de büyük ölçüde aynı şekilde hissediyordum.

YAZARIN NOTU

Nakam ya da intikam mangaları gerçektir. Savaştan sonra çoğu ölüm kamplarından sağ çıkmayı başaranlardan oluşan küçük bir grup Avrupalı Yahudi, İsrail Tugayını kurdu. Diğerleri de ABD ve İngiliz orduları bünyesinde faaliyet gösterdiler. Öldürülen altı milyon Yahudinin intikamını almaya yemin etmişlerdi. İki bin kadar Nazi savaş suçlusunu öldürdüler ve büyük misilleme eylemleri planladılar. Bu planlar arasında Berlin, Nürnberg, Münih ve Frankfurt şehir suyunun zehirlenip milyonlarca Almanın öldürülmesi de yer almaktaydı –neyse ki bu plan tatbik edilmemişti. Fakat 36.000 Alman SS savaş esirinin bulunduğu Nürnberg yakınlarındaki bir temerküz kampının ekmeklerini zehirleme planı, kısmi olarak olsa da uygulamaya konmuştu. İki bin ekmek somununa zehir kondu; dört bin SS zehirlendi ve bin kadarı öldü.

Simon Wiesenthal'ın tutulduğu Lemberg-Janowska kampı Polonya'daki en feci kamptı. Orada iki yüz bin kişi öldürüldü. Komutan yaveri Friedrich Warzok yakalanamadı. Nazi Doktor Eric Gruen de yakalanamadı.

Adolf Eichmann ve Herbert Hagen gerçekten de İsrail'e gittiler. Eichmann, İbrani konularında

uzmanlaşmaya çalışıyordu. İbraniceyi öğrenmeyi planlamıştı. Ayrıca Berlin'deki Haganah temsilcileriyle de görüştü.

Katı bir Yahudi aleyhtarı olan Kudüs baş müftüsü Hacı Emin El Hüseyni, Filistin'de pek çok Yahudinin ölümüyle sonuçlanan birkaç pogrom başlattı. "Yahudi sorununun nihai çözümü" 1920 gibi erken tarihlerde ortaya atmıştı. 1937'de Eichmann ile ve 28 Kasım 1941'de Hitler'le görüştü. Bundan sekiz hafta kadar sonra da Wannsee Konferansında Reinhard Heydrich "Avrupa'daki Yahudi sorununun nihai çözümünü" ortaya attı.

Hacı Emin savaş sırasında Hitler'in dostu olarak Berlin'de kaldı ve Bosna'da Yahudi ve partizanları öldürecek 20.000 kişilik bir SS Müslüman Tümeni kurdu. Luftwaffe'yi Kudüs'ü bombalaması için ikna etmeye çalıştı. Görüşlerinin Eichmann'ın düşünce tarzını etkilemiş olması muhtemeldir. Pek çok Yahudi örgütü Hacı Emin'in savaş suçlusu olarak yargılanmasını sağlamaya çalışsa da Yahudilerin yok edilmesinde belki de Heydrich, Himmler ve Eichmann kadar suçlu olmasına rağmen faydası olmadı. Hacı Emin, Yaser Arafat'ın yakın akrabasıydı. Arafat'ın bu savaş suçlusuyla olan ilişkisini gizlemek için adını değiştirdiği söylenmiştir. Günümüzde pek çok Arap siyasi partisi, özellikle Hizbullah, kendisini Nazilerle ilişkilendirir ve Nazi propagandasının simgelerini kullanır.

1945'te Amerikan Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Ofisi sıtma aşısı geliştirmek için hapishanelerdeki mahkûmlar üzerinde tıbbi deneyler yapmıştır. Bakınız *Life*, 4 Haziran 1945, sayfa 43-46.

BİRİ VE ÖTEKİ

PHILIP KERR

Dedektif Bernie Günther 4

Münih, 1949

Mağlubiyetin kargaşası içinde Almanya savaştan sonra serpilen her türden entrika ve ihanetin yuvası haline gelmiştir. Burası Bernie Günther gibi bir özel dedektif için pek de itibarlı olmayan ama bolca iş bulabileceği bir yerdir artık: Zenginlerin Nazi geçmişini temizlemek, yurtdışına çıkacak kaçaklara yardımcı olmak ve çalıntı eşyalar yüzünden süren rekabeti çözüme kavuşturmak... Bunlar Bernie'yi tiksintiyle, ama cüzdanını da parayla dolduracak işlerdir.

Bir gün kayıp kocasını arayan bir kadın Bernie'den yardım ister. Kocası Polonya'daki en korkunç toplama kamplarından birinin komutanlığını yapmış bir kaçaktır. Kadının derdiyse kocasını bulmak değil, öldüğünden emin olmaktır. Bu iş Bernie'yi eski savaş suçlularından Yahudi intikam mangalarına, Münih'ten Viyana'ya kadar sürükleyecek, savaş sonrası Almanya'nın yüzünü gözler önüne serecektir.

Kolay bir işe benziyor olabilir, ama savaş sonrası Almanya'da hiçbir şey kolay değildir.

"Kerr şehrin savaş sonrası ruh halini yakalamada çok başarılı."
Sunday Telegraph

"Dönem dedektiflik romanlarının en nadide örneklerinden biri."
Observer

ALFA
www.alfakitap.com
/alfakitap
/alfakitap

ALFA POLİSİYE